

ský fond pre rozvoj vidieka:
ieckych oblastí

Spolufinancované ES SR 2007- 2013

Ex – ante hodnotenie Programu rozvoja vidieka SR pre
programové obdobie 2014 - 2020

ZÁVEREČNÁ SPRÁVA

PROUNION a.s.

máj 2014

Použité skratky

AWU	Annual working unit/ Ročná pracovná jednotka
AEP	Agroenvironmentálno-klimatické opatrenie
CKO	Centrálny koordinačný orgán
CLLD	Miestny rozvoj pod vedením komunít
ČŠ	Členský štát
EIP	Európske inovačné partnerstvo
EK	Európska komisia
EP	Európsky parlament
EPFRV /EAFRD	Európsky poľnohospodársky fond rozvoja vidieka
EQ	Ex ante hodnotiacia otázka
EÚ	Európska únia
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
FAND	Informačná sieť poľnohospodárskeho účtovníctva
FO	Fokusová oblasť
HD	Hovädzí dobytok
HNV	Územia s vysokou prírodnou hodnotou
HZ	Hospodárske zvieratá
IKT	Informačno-komunikačné technológie
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
LFA	Znevýhodnené územia
MAS	Miestna akčná skupina
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MTE	Strednodobé hodnotenie
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NFP	Nenávratný finančný príspevok
NLC	Národné lesnícke centrum
NSRV SR	Národná sieť rozvoja vidieka Slovenskej republiky
OOV	Odbytová organizácia výrobcov
OP	Operačný program
OP KŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PD	Partnerská dohoda
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
PRV	Program rozvoja vidieka
PS	Pracovná skupina
PPÚ	Projekty pozemkových úprav
PÚ	Pozemkové úpravy
RO	Riadiaci orgán
RV	Rastlinná výroba
SEA	Strategické environmentálne hodnotenie
SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
SPF	Slovenský pozemkový fond
SPP	Spoločná poľnohospodárska politika
SSR	Strategický rámec spoločenstva

SWOT	Silné a slabé stránky, možnosti a ohrozenia
ŠVPS SR	Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky
TC	Tematický cieľ
TTP	Trvalé trávne porasty
VDJ	Veľká dobyččia jednotka
VIPA	Vidiecky parlament
VÚPOP	Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy
VSP	Verejno-súkromné partnerstvo
ÚKSUP	Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky
ŽV	Živočíšna výroba
WFD	Rámcová smernica o vodách

ZHRNUTIE	7
EXECUTIVE SUMMARY	13
SEKCIA I. ÚVOD	20
1.1 ÚČEL A CIELE HODNOTENIA EX-ANTE	20
1.2 OPIS KROKOV PRI USKUTOČŇOVANÍ HODNOTENIA EX-ANTE NA ÚZEMÍ PRV A INTERAKCIE HODNOTITEĽA EX- ANTE A RIADIACEHO ORGÁNU	20
SEKCIA II: SPRÁVA O HODNOTENÍ EX-ANTE	22
1. HODNOTENIE KONTEXTU A POTRIEB	22
1.1 ANALÝZA SWOT A HODNOTENIE POTRIEB VRÁTANE POUČENÍ Z PREDCHÁDZAJÚCEHO PROGRAMOVÉHO OBDOBIA	22
1.1.1 POUČENIA Z PREDCHÁDZAJÚCEHO PROGRAMOVÉHO OBDOBIA	22
1.1.2 ROZSAH ANALÝZY SWOT	26
1.1.3 VÝSLEDKY	27
2. DÔLEŽITOSŤ, VNÚTORNÁ A VONKAJŠIA KOHERENTNOSŤ PROGRAMU	30
2.1 HODNOTENIE PRÍSPEVKU K NAPŔŤANÍU CIEĽOV STRATÉGIE EURÓPA 2020	30
2.2 HODNOTENIE SÚĽADU SO SSR, ZMLUVOU O PARTNERSTVE, ĽALŠÍMI PRÍSLUŠNÝMI NÁSTROJMI A ODPORÚČANIAMÍ EÚ ŠPECIFICKÝMI PRE DANÚ KRAJINU	34
2.2.1 HODNOTENIE SÚĽADU PRV SR 2014-2020 S PILIEROM I. SPP	34
2.2.2 HODNOTENIE SÚĽADU PRV SR 2014-2020 SO SSR, ZMLUVOU O PARTNERSTVE	35
2.3 HODNOTENIE INTERVENČNEJ LOGIKY PROGRAMU	37
2.3.1 POPIS A ANALÝZA INTERVENČNEJ LOGIKY PRV	37
2.3.2 HODNOTENIE PRÍSPEVKU OPATRENÍ K DOSIAHNUTIU STANOVENÝCH CIEĽOV NA ÚROVNI PROGRAMU	67
2.3.3 POSÚDENIE STUPŇA HORIZONTÁLNEJ KOHERENCIE MEDZI CIEĽMI NA ROVNAKEJ ÚROVNI/IDENTIFIKÁCIA VZÁJOMNÝCH PREPOJENÍ A INTERAKCIÍ MEDZI CIEĽMI	68
2.3.4 ZÁVERY K HODNOTENEJ INTERVENČNEJ LOGIKY PRV 2014-2020	77
2.4 HODNOTENIE NAVRHOVANÝCH FORIEM PODPORY	82
2.4.1 OPATRENIE 1: PRENOS ZNALOSTÍ A INFORMAČNÉ AKCIE (ČĽ. 14)	83
2.4.2 OPATRENIE 2: PORADENSKÉ SLUŽBY (ČĽ. 15)	83
2.4.3 OPATRENIE 4: INVEŠTÍCIE DO HMOTNÉHO MAJETKU (ČĽ.17)	84
2.4.4 OPATRENIE 5: OBNOVA POTENCIÁĽU POĽNOHOSPODÁRSKEJ VÝROBY ZNIČENÉHO PRÍRODNÝMI KATASTROFAMI A KATASTROFICKÝMI UDALOSŤAMI A ZAVEDENIE VHODNÝCH PREVENTÍVNYCH OPATRENÍ (ČĽ.18)	87
2.4.5 OPATRENIE 6: ROZVOJ POĽNOHOSPODÁRSKYCH PODNIKOV A PODNIKANIA (ČĽ.19)	88
2.4.6 OPATRENIE 7: ZÁKLADNÉ SLUŽBY PRE OBYVATEĽSTVO A OBNOVA DEDÍN NA VIDIEKU (ČĽ.20)	89
2.4.7 OPATRENIE 8: INVEŠTÍCIE DO ROZVOJA LESNÝCH OBLASTÍ A ZLEPŠENIE ŽIVOTASCHOPNOSTI LESOV (ČĽ.21)	90
2.4.8 OPATRENIE 9: ZAKLADANIE SKUPÍN A ORGANIZÁCIÍ VÝROBCOV (ČĽ.27)	91

2.4.9	OPATRENIE 10: AGROENVIRONMENTÁLNO-KLIMATICKÉ OPATRENIE (ČL.28)	92
2.4.10	OPATRENIE 11: EKOLOGICKÉ POĽNOHOSPODÁRSTVO (ČL.29)	92
2.4.11	OPATRENIE 12: PLATBY TÝKAJÚCE SA SÚSTAVY NATURA 2000 (ČL.30)	93
2.4.12	OPATRENIE 13: PLATBY PRE OBLASTI S PRÍRODNÝMI ALEBO INÝMI ŠPECIFICKÝMI OBMEDZENIAMÍ (ČL.31)	93
2.4.13	OPATRENIE 14: DOBRÉ ŽIVOTNÉ PODMIENKY ZVIERAT (ČL.34)	94
2.4.14	OPATRENIE 16: SPOLUPRÁCA (ČL. 35)	95
2.4.15	OPATRENIE 17: VZÁJOMNÉ FONDY PRE NEPRIAZNIVÉ POVETERNOSTNÉ UDALOSTI, CHOROBY ZVIERAT A RASTLÍN, ZAMORENIE ŠKODCAMI A ENVIRONMENTÁLNE NEHODY (ČL.38)	95
2.4.16	OPATRENIE 19: LEADER	96
2.5	HODNOTENIE OČAKÁVANÉHO PRÍSPEVKU ZVOLENÝCH OPATRENÍ K DOSIAHNUTIU CIEĽOV	97
2.5.1	OPATRENIE 1: PRENOS ZNALOSTÍ A INFORMAČNÉ AKCIE (ČL. 14)	98
2.5.2	OPATRENIE 2: PORADENSKÉ SLUŽBY (ČL.15)	99
2.5.3	OPATRENIE 4: INVESTÍCIE DO HMOTNÉHO MAJETKU (ČL.17), PODOPATRENIE 4.1: INVESTÍCIE DO HMOTNÉHO MAJETKU, KTORÉ ZLEPŠUJÚ CELKOVÚ VÝKONNOSŤ POĽNOHOSPODÁRSKEHO PODNIKU (ČL.17A)	100
2.5.4	OPATRENIE 4: INVESTÍCIE DO HMOTNÉHO MAJETKU (ČL.17), PODOPATRENIE 4.2: INVESTÍCIE DO HMOTNÉHO MAJETKU, KTORÉ SA TÝKAJÚ SPRACOVANIA, UVÁDZANIA NA TRH A/ALEBO VÝVOJA POĽNOHOSPODÁRSKÝCH VÝROBKOV (ČL.17B)	103
2.5.5	OPATRENIE 4: INVESTÍCIE DO HMOTNÉHO MAJETKU (ČL.17), PODOPATRENIE 4.3: POZEMKOVÉ ÚPRAVY (ČL.17C)	105
2.5.6	OPATRENIE 4: INVESTÍCIE DO HMOTNÉHO MAJETKU (ČL.17), PODOPATRENIE 4.4: NEPRODUKTÍVNE INVESTÍCIE DO HMOTNÉHO MAJETKU SPOJENÉ SO SPLNENÍM AGRO-ENVIRONMENTÁLNYCH CIEĽOV SÚVISIACICH S KLÍMOU (ČL.17D)	107
2.5.7	OPATRENIE 5: OBNOVA POTENCIÁLU POĽNOHOSPODÁRSKEJ VÝROBY ZNIČENÉHO PRÍRODNÝMI KATASTROFAMI A KATASTROFICKÝMI UDALOSŤAMI A ZAVEDENIE VHODNÝCH PREVENTÍVNYCH OPATRENÍ (ČL.18)	109
2.5.8	OPATRENIE 6: ROZVOJ POĽNOHOSPODÁRSKÝCH PODNIKOV A PODNIKANIA (ČL.19), PODOPATRENIE 6.1: POMOC NA ZAČATIE PODNIKANIA MLADÝCH POĽNOHOSPODÁROV (ČL.19A(i))	110
2.5.9	OPATRENIE 6: ROZVOJ POĽNOHOSPODÁRSKÝCH PODNIKOV A PODNIKANIA (ČL.19), PODOPATRENIE 6.3: POMOC NA ZAČATIE PODNIKATEĽSKEJ ČINNOSTI PRE MALÉ POĽNOHOSPODÁRSKE PODNIKY (ČL.19A(iii))	111
2.5.10	OPATRENIE 6: ROZVOJ POĽNOHOSPODÁRSKÝCH PODNIKOV A PODNIKANIA (ČL.19), PODOPATRENIE 6.4: INVESTÍCIE DO VYTŮVÁRANIA A ROZVOJA NEPOĽNOHOSPODÁRSKÝCH ČINNOSTÍ (ČL.19B)	113
2.5.11	OPATRENIE 7: ZÁKLADNÉ SLUŽBY PRE OBYVATEĽSTVO A OBNOVA DEDÍN NA VIDIEKU (ČL.20)	115
2.5.12	OPATRENIE 8: INVESTÍCIE DO ROZVOJA LESNÝCH OBLASTÍ A ZLEPŠENIE ŽIVOTASCHOPNOSTI LESOV (ČL.21), PODOPATRENIE 8.4: PREVENČIA A ODSTRÁNĎOVANIE ŠKÔD V LESOCH SPÔSOBNÝCH LESNÝMI POŽIARMÍ A PRÍRODNÝMI POHROMAMI A KATASTROFAMI (ČL.24)	118
2.5.13	OPATRENIE 8: INVESTÍCIE DO ROZVOJA LESNÝCH OBLASTÍ A ZLEPŠENIE ŽIVOTASCHOPNOSTI LESOV (ČL.21), PODOPATRENIE 8.6: PREVENČIA A ODSTRÁNĎOVANIE ŠKÔD V LESOCH SPÔSOBNÝCH LESNÝMI POŽIARMÍ A PRÍRODNÝMI POHROMAMI A KATASTROFAMI (ČL.26)	119
2.5.14	OPATRENIE 9: ZAKLADANIE SKUPÍN A ORGANIZÁCIÍ VÝROBCOV (ČL.27)	121
2.5.15	OPATRENIE 10: AGROENVIRONMENTÁLNO-KLIMATICKÉ OPATRENIE (ČL.28)	122
2.5.16	OPATRENIE 11: EKOLOGICKÉ POĽNOHOSPODÁRSTVO (ČL.29)	124
2.5.17	OPATRENIE 12: PLATBY TÝKAJÚCE SA SÚSTAVY NATURA 2000 (ČL.30)	125
2.5.18	OPATRENIE 13: PLATBY PRE OBLASTI S PRÍRODNÝMI ALEBO INÝMI ŠPECIFICKÝMI OBMEDZENIAMÍ (ČL.31)	126
2.5.19	OPATRENIE 14: DOBRÉ ŽIVOTNÉ PODMIENKY ZVIERAT (ČL.33)	127
2.5.20	OPATRENIE 16: SPOLUPRÁCA (ČL. 35)	129
2.5.21	OPATRENIE 17: VZÁJOMNÉ FONDY PRE NEPRIAZNIVÉ POVETERNOSTNÉ UDALOSTI, CHOROBY ZVIERAT A RASTLÍN, ZAMORENIE ŠKODCAMI A ENVIRONMENTÁLNE NEHODY (ČL.38)	130
2.5.22	OPATRENIE 19: LEADER (ČL. 42-44)	131
2.6	HODNOTENIE SÚĽADU PRIDELENÝCH ROZPOČTOVÝCH ZDROJOV S CIEĽMI	134
2.6.1	ANALÝZA VNÚTORNEJ FINANČNEJ KOHERENTNOSTI	135
2.6.2	DISTRIBÚCIA VÝDAVKOV S PRIHLIADNUTÍM NA PRÍJEMCOV, REGIÓNY A TEMATICKÉ OBLASTI	142
2.6.3	ANALÝZA VONKAJŠEJ FINANČNEJ KOHERENTNOSTI	142
2.6.4	HODNOTENIE RIZÍK SPOJENÝCH S FINANČNOU IMPLEMENTÁCIOU	143

2.7	HODNOTENIE USTANOVENÍ PRE LEADER (CLLD)	145
2.7.1	SÚLAD PRIORÍT ÚNIE S OSOBNÝMI POTREBAMI NA REGIONÁLNEJ A PODREGIONÁLNEJ ÚROVNI	145
2.7.2	KOMPLEMENTARITA CLLD/LEADER A ĎALŠÍCH NÁSTROJOV SPP, KOHÉZNEJ POLITIKY A EPFRV	147
2.7.3	ROZPOČTOVÝ SÚLAD LEADER	149
2.7.4	RIADIACA A SPRÁVNA KAPACITA MIESTNYCH AKČNÝCH SKUPÍN	150
2.7.5	OPIS MECHANIZMOV KOORDINÁCIE MEDZI STRATÉGIAMI MIESTNEHO ROZVOJA A ÚZEMNOU SPOLUPRÁCOU	152
2.8	HODNOTENIE USTANOVENÍ PRE NÁRODNÉ VIDIECKE SIEŤE	154
2.9	HODNOTENIE POUŽITIA TECHNICKEJ POMOCI	155
3.	MERANIE POKROKU A VÝSLEDKOV PROGRAMU	156
3.1	HODNOTENIE PROGRAMOVO-ŠPECIFICKÝCH UKAZOVATEĽOV	156
3.2	HODNOTENIE KVANTIFIKOVANÝCH CIEĽOVÝCH HODNÔT PRE UKAZOVATELE	160
3.3	HODNOTENIE VHODNOSTI ČIASTKOVÝCH CIEĽOV ZVOLENÝCH PRE RÁMEC VÝKONNOSTI	170
3.4	HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO SYSTÉMU MONITOROVANIA A HODNOTENIA A PLÁNU HODNOTENIA	170
4.	HODNOTENIE PLÁNOVANÝCH OPATRENÍ PRE VYKONÁVANIE PROGRAMU	174
4.1	HODNOTENIE PRIMERANOSTI ĽUDSKÝCH ZDROJOV A ADMINISTRATÍVNYCH KAPACÍT PRE RIADENIE PROGRAMU	174
5.	HODNOTENIE HORIZONTÁLNYCH TÉM	179
5.1	HODNOTENIE PRIMERANOSTI Z POHĽADU PRESADZOVANIA ROVNAKÝCH PRÍLEŽITOSTÍ A PREDCHÁDZANIA DISKRIMINÁCI	179
5.2	HODNOTENIE PRIMERANOSTI PLÁNOVANÝCH OPATRENÍ NA PODPORU TRVALÉHO ROZVOJA	180
5.3	HODNOTENIE RELEVANTNÝCH PORADENSKÝCH KAPACÍT	185
5.4	INOVÁCIE	186

ZHRNUTIE

Účel a ciele ex ante hodnotenia

Kľúčovou úlohou hodnotenia ex-ante je prispieť k príprave PRV, ktorý bude na jednej strane zodpovedať potrebám členského štátu a na druhej strane bude v súlade so širšími prioritami EÚ. Hodnotenie ex-ante navyše zohráva aj praktickú úlohu vo vzťahu k tvorbe a hodnoteniu programu.

Celkovým cieľom hodnotenia ex ante bolo zlepšiť kvalitu návrhu PRV SR 2014-2020 a overiť, že ciele a kvantifikované cieľové hodnoty je možné dosiahnuť. Všeobecne platí, že hodnotenie malo posúdiť účinnosť, efektívnosť a relevantnosť alokovaných zdrojov. Hodnotenie ručí za to, že sú vhodné navrhnuté priority, ciele, opatrenia a alokácie zdrojov (finančné a ľudské), aby boli zodpovedané potreby identifikované prostredníctvom posúdenia potrieb. Hodnotenie overilo, či posúdenie potrieb je komplexné a vyvážené, že ciele sú v súlade s identifikovanými potrebami, a je pravdepodobné, že stratégia, aktivity a alokácia zdrojov navrhnuté v programe dosiahnu programové ciele a stanovené cieľové hodnoty.

Ex ante hodnotiteľ vychádzal zo širších verzií jednotlivých kapitol programového dokumentu, ktorých rozsah je potrebné upraviť (znížiť) v zmysle usmernia SFC.

Organizácia a proces

Hodnotenie ex ante bolo vykonané tímom nezávislých hodnotiteľov v zmysle „Usmernenia pre hodnotenie ex ante programov rozvoja vidieka 2014-2020,“ návrh august 2012, DG AGRI, EK. Proces hodnotenia bol rozdelený do troch etáp, na záver každej etapy bola poskytnutá správa, ktorá prezentovala výsledky a odporúčania vzťahujúce sa k PRV 2014-2020:

- I. Posúdenie analýzy SWOT a hodnotenia potrieb, výstup: 1.priebežná správa
- II. Posúdenie intervenčnej logiky, rozpočtov, cieľov, rámca výkonnosti, výstup: 2.priebežná správa
- III. Hodnotenie správy, riadenia a systémov zavádzania (a výsledného programového dokumentu), výstup: Závěrečná správa, ktorá zahŕňa ex ante hodnotenie celého programu.

Počas realizácie všetkých etáp hodnotenia boli uskutočnené pravidelné pracovné stretnutia tímu hodnotiteľov a zástupcov RO zamerané na prípravu jednotlivých kapitol PRV, prezentáciu a prediskutovanie spätných väzieb k návrhu PRV. Hodnotitelia sa zúčastňovali aj rokovaní RO so zástupcami DG AGRI a partnermi programu, čo významne pomohlo zlepšiť kvalitu programu.

Výsledky a odporúčania ex ante hodnotenia

Hodnotenie kontextu a potrieb

Posledná verzia analýzy SWOT z mája 2014 odráža pripomienky a odporúčanie hodnotiteľov, jej rozsah bol upravený podľa požadovaných limitov. Každá položka silných a slabých stránok v tabuľke SWOT je stručne odvodená a vo všeobecnosti zdôvodnená popisom súčasnej situácie. V agregovanej podobe popis súčasného stavu poskytuje ucelený obraz o sociálno-ekonomickej situácii, vidieckych oblastiach, sektoroch, životnom prostredí a klíme a tým vytvára základ pre identifikované potreby ako aj pre navrhnutú intervenčnú logiku.

Pre popis súčasnej situácie boli použité aj špecifické kontextové ukazovatele v oblastiach: pozemkové úpravy, značka kvality SK, potravinový reťazec a MAS.

Identifikované potreby sú odôvodnené popisom súčasného stavu a SWOT. Formulácia niektorých potrieb je všeobecná a z toho dôvodu bude v niektorých prípadoch ťažšie merať ich riešenie prostredníctvom programu. Vzhľadom na obmedzenia veľkosti popisu súčasnej situácie, Kapitola 4 neposkytuje podrobný opis celého odvetvia (poľnohospodárstvo a lesníctvo), situácie v životnom prostredí, ako aj dôvody negatívneho vývoja niektorých kontextových ukazovateľov.

Pre jednotlivé priority programu vytvára SWOT základnú bázu pre stanovenie strategických záverov a programových cieľov.

Hodnotenie príspevku k napĺňaniu cieľov Stratégie Európa 2020

Program PRV SR 2014-2020 bol pripravený v súlade so Stratégiou Európa 2020. Vybrané operácie v rámci 19 fokusových oblastí prispievajú k 9 tematickým cieľom (č.1-č.6, č.8, č.9-č.10) Stratégie Európa 2020, pričom z pohľadu alokácií finančných prostriedkov bude program prispievať najmä k tematickému cieľu 3. „Zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov, sektora poľnohospodárstva a sektora rybného hospodárstva a akvakultúry“ (33%), tematickému cieľu 5 „Podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzania a riadenia rizika“ (20%) a tematickému cieľu 6 „Ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívnosti zdrojov“ (21%).

Hodnotenie súladu so SSR, zmluvou o partnerstve, ďalšími príslušnými nástrojmi a odporúčaniami EÚ špecifickými pre danú krajinu

Vzhľadom k paralelnému procesu prípravy Partnerskej dohody a všetkých programov EŠIF bol PRV SR 2014-2020 priebežne zosúladovaný s Partnerskou dohodou a relevantnými programami (najmä OP Kvalita životného prostredia, Integrovaný regionálny OP, OP Ľudské zdroje a OP Výskum a inovácie). PRV SR 2014-2020 ako jediný využíva inovatívny prístup CLLD prostredníctvom IROP. Posilnenie CLLD v rámci PRV SR 2014-2020 aj zapojením OP Ľudské zdroje by sa malo zväziť. V oblasti inovácií odporúčame lepšie previazať program so Stratégiou inteligentnej špecializácie SR do roku 2020. V súčasnosti je možné konštatovať, že PRV SR 2014-2020 je v súlade s Partnerskou dohodou a vhodne sa dopĺňa s ostatnými programami.

V rámci hodnotenia koherencie programu s I. pilierom SPP nebola zistená duplicita a ani prekrývanie sa neprojektových opatrení PRV SR 2014-2020 s ekologizačnou platbou „greening“. Po schválení oblastí ekologického záujmu bude potrebné preveriť a prípadne aktualizovať navrhované operácie v rámci neprojektových opatrení č.10-č.12 (čl.28-čl.30), aby sa zabezpečilo, že kompenzačné platby poskytnuté z programu budú nad rámec povinných požiadaviek, GAEC a greeningu a tým vytvoria synergiu s platbami v rámci piliera I (zamedzenie redudancie a duplicity).

Hodnotenie intervenčnej logiky programu

Vnútoraná koherentnosť je schopnosť opatrení PRV prispieť k dosiahnutiu programových cieľov. Celkovým záverom je, že navrhované opatrenia majú jasne definovaný účel, avšak čo sa týka návrhu jednotlivých aktivít, ale čo sa týka kritérií oprávnenosti, výberové kritériá a formy podpory sú v rôznom štádiu rozpracovanosti. V bode 2.3 hodnotiteľ prezentuje intervenčnú logiku podľa jednotlivých priorít programu, čo uľahčuje posúdenie vzťahu medzi cieľmi a opatreniami. Všeobecný opis opatrení je potrebné zosúladiť s aktualizovanou analýzou SWOT, popisom potrieb ako aj stratégiou, aby sa zamedzilo zbytočnej duplicite informácií a aby sa lepšie popísal príspevok opatrení k fokusovým oblastiam a prierezovým cieľom. Z pohľadu obsahu potrieb boli vybrané všetky dôležité opatrenia v rámci ktorých podporené aktivity prispievajú k naplneniu cieľov fokusových oblastí.

Z pohľadu horizontálnej koherencie hodnotiteľ identifikoval významné možné synergie medzi vybranými opatreniami PRV, ktoré sú uvedené v bode 2.3.1 a 2.3.4. Z popisu vyplýva, že v rámci jednotlivých priorít dominujú také opatrenia, ktoré majú výrazný, resp. rozhodujúci príspevok k dosiahnutiu stanovených cieľov. Medzi takéto opatrenia patria: opatrenie 4 (čl.17), podopatrenie 6.1 a 6.4 (čl.19), opatrenie 8 (čl.21), opatrenie 10 (čl. 28), opatrenie 11 (čl.29), opatrenie 16 (čl.35).

Hodnotenie navrhovaných foriem podpory

Zvolené formy podpory v rámci jednotlivých opatrení sa zhodujú s reálnymi potrebami pre verejnú podporu. Hodnotiteľ posúdil hospodárnosť a efektívnosť navrhovaných foriem podpôr v rámci jednotlivých opatrení, z ktorého vyplýva, že navrhované formy podpory by mali byť dostatočne účinné. Navrhovaná výška podpory je primeraná ku životaschopnosti vybraných cielených sektorov a finančnej situácie rôznych prijímateľov. Pre zjednodušenie administrácie programu sa odporúča viac využívať zjednodušené náklady, najmä pre malé projekty. V budúcnosti by sa mal Program viac zamerať aj na inovatívne formy financovania.

Hodnotenie očakávaného príspevku zvolených opatrení k dosiahnutiu cieľov

V bode 2.3 je posúdená i.) logika prepojenia medzi opatreniami a cieľmi na úrovni fokusovnej oblasti a na úrovni priority a ii.) možné dosiahnuteľné efekty z týchto prepojení (intervenčná logika). Rozsah týchto predpokladaných efektov vyplývajúcich z intervenčnej logiky je predmetom validácie počtu faktorov, ktoré je možné tiež pomenovať ako predpoklady. Hodnotiteľ v bode 2.5 vytvoril výsledkový reťazec pre každé opatrenie a zadefinoval predpoklady, ktoré zobrazujú prepojenia v reťazci. Validácia týchto predpokladov bola preskúmaná prostredníctvom posúdenia navrhnutých podmienok pre podporu ako aj prostredníctvom získaných skúseností z predchádzajúcich podobných intervencií. Hodnotenie potvrdilo, že by u každého opatrenia mali navrhované aktivity viesť k očakávaným výstupom ako aj že očakávané výstupy majú potenciál dosiahnuť stanovené výsledky. Reálne dosiahnutie výstupov a výsledkov bude značne závisieť od samotnej implementácie programu.

Hodnotenie súladu pridelených rozpočtových zdrojov s cieľmi

Pri hodnotení súladu pridelených rozpočtových zdrojov s cieľmi bral hodnotiteľ do úvahy skutočné náklady na realizáciu podobných projektov v predchádzajúcom programovom období PRV SR 2007 – 2013 a následne výšku týchto nákladov použil na výpočet nákladov na implementáciu cieľového počtu projektov v novom programovom období 2014-2020. Pri niektorých operáciách hodnotiteľ identifikoval významnejšie rozdiely. Navrhnuté korekcie hodnôt očakávaných výstupov sú uvedené v bode 2.6 a 3.2.

Vzhľadom k tomu, že program zahŕňa 18 spoločných fokusových oblastí a 1 dodatočnú fokusovú oblasť, nie je dostatok zdrojov na splnenie všetkých prioritných potrieb. Z toho dôvodu rozhodnutia o alokáciách majú byť vykonané v rovnováhe výdavkov s cieľmi, sektormi, typmi príjemcov a regiónmi. Hodnotenie ex ante potvrdilo v bode 2.6, že rozpočtové alokácie sú v súlade so zvolenou stratégiou, prioritami a dôležitosťou cieľov PRV a zamerania sektora, skupín a regiónov.

Hodnotenie ustanovení pre LEADER (CLLD)

Základom hodnotenia ustanovení pre LEADER bolo porovnanie navrhovaných ustanovení v novom programe (2014 – 2020) s predchádzajúcim programom (2007 – 2013). Hodnotiteľ bral pritom do úvahy skutočnosť, že prístup LEADER sa v novom programovom období bude realizovať cez nástroj CLLD, ktorý bude využívať zdroje PRV a IROP. Hodnotenie potvrdilo, že ustanovenia pre LEADER rešpektujú jeho základné princípy a zároveň umožňujú dosiahnuť zlepšovanie kvality života na vidieku na základe rozhodnutí miestnej komunity (partnerstva). Opatrenie LEADER vzhľadom na podstatné rozšírenie okruhu podporovaných operácií oproti minulému obdobiu a veľký záujem zo strany vidieckych regiónov má potenciál pre vyššiu alokáciu finančných prostriedkov. V rámci hodnotenia ustanovení pre LEADER (CLLD) na úrovni programu hodnotiteľ zároveň odporúča niektoré oblasti dopracovať: systém výpočtu výšky dotácie pre miestnu akčnú skupinu; stanovenie

všeobecných rámcových kritérií pre výber stratégií; systém multifondového financovania MAS; systém priebežného hodnotenia implementácie stratégií miestneho rozvoja a vplyv jeho výsledkov na výšku pridelených finančných prostriedkov pre MAS. Napriek miernym nedostatkom, ktoré vykazujú ustanovenia pre LEADER (CLLD) ex ante hodnotenie potvrdilo opodstatnenosť a relevantnosť prístupu LEADER vo vzťahu k plneniu stanovených cieľov programu.

Hodnotenie ustanovení pre národné vidiecke siete

V zmysle nariadení EK úloha Národnej siete rozvoja vidieka bude v rámci PRV SR 2014-2020 posilnená. Okrem toho vzhľadom na súčasnú analýzu a požiadavky partnerov odporúčame riešiť prvé kontaktné body pre poľnohospodársky poradenský systém prostredníctvom NSRV. Nakoľko Operačný program Rybné hospodárstvo (OP RH) je malým programom a v súčasnosti sa deklaruje prierezový charakter programov, NSRV by mohla plniť úlohu poskytovateľa informácií aj pre prijímateľov OP RH.

Vzhľadom k posilneniu a rozšíreniu kompetencií NSRV hodnotiteľ odporúča posilnenie personálnych kapacít NSRV.

Z pohľadu prechodu na nové programové obdobie bude nevyhnutné zabezpečiť kontinuitu práce celej NSRV.

Hodnotenie použitia technickej pomoci

Opatrenie Technická pomoc bude mať podľa hodnotiteľov významný vplyv na implementáciu programu a to hlavne prostredníctvom podporených aktivít zameraných na zlepšenie výkonu monitorovania, zabezpečenie hodnotenia a kontroly programu, ako aj na vzdelávanie a motiváciu administratívnych kapacít (platy a odmeny štátnych a verejných zamestnancov vykonávajúcich činnosti spojené s riadením, implementáciou, kontrolou). Opis opatrenia nie je samostatne uvedený v programe, je z časti uvedený v bode 15.6. Opatrenie nie je programované v rámci priorit programu spolu s ostatnými opatreniami, ale nepriamo bude zvyšovať účinok opatrení prostredníctvom podpory cielenej propagácie zameranej na informovanie potenciálnych prijímateľov. Uvedený zoznam oprávnených nákladov je príliš dlhý a detailný, bolo by vhodnejšie zlúčiť jednotlivé položky podľa uznateľných tém ako napr. propagácia programu, implementácia programu, monitorovanie a hodnotenie, atď. S cieľom zabezpečenia flexibility programu hodnotiteľ odporúča ponechať technickú pomoc otvorenou aj pre nové témy, ktoré nie sú v súčasnosti zadefinované. Vzhľadom na skúsenosti s prípravou súčasného programu je v rámci PRV 2014-2020 nutné posilniť oblasť analýz, štúdií a stratégií vrátane zberu údajov pre jednotlivé priority, fokusové oblasti ale aj opatrenia prípadne čiastkové oblasti záujmu s cieľom nielen lepšie pripraviť a nastaviť výzvy, ale najmä vyhodnocovať výstupy, výsledky a dosahy projektov.

Hodnotenie ukazovateľov

Keďže politika rozvoja vidieka na obdobie 2014-2020 sa bude zameriavať na výsledky, je potrebné, aby bol v programe navrhnutý súbor relevantných a jasne popísaných ukazovateľov a stanovené vierohodné a transparentné cieľové hodnoty pre každý z týchto ukazovateľov. Z tohto pohľadu hodnotiteľ ex-ante posúdil zoznamy spoločných a špecifických programových ukazovateľov (výstupy a výsledky s príslušnými cieľovými ukazovateľmi, kde je to vhodné), ich prepojenosť s hierarchiou cieľov, prioritami rozvoja vidieka a fokusovými oblasťami. Hodnotiteľ identifikoval chýbajúce špecifické programové ukazovatele pre výstup a výsledok, ktoré doplnil do súboru programových ukazovateľov uvedeného v bode 3.1.

Hodnotenie kvantifikovaných cieľových hodnôt pre ukazovatele

Hodnotiteľ overil stanovené cieľové hodnoty pre ukazovatele spojené s jednotlivými fokusovými oblasťami PRV a vypracoval súbor vlastných odhadov vychádzajúc z charakteru opatrení, operácií,

alokácií a zo skúseností z minulých období. Navrhnuté korekcie hodnôt očakávaných výstupov sú uvedené v bode 3.2.

Hodnotenie vhodnosti čiastkových cieľov zvolených pre rámec výkonnosti

Jednotlivé mílniky sú vo výkonnostnom rámci správne zdôvodnené, pri ich kvantifikácii boli zohľadnené skúsenosti z minulého obdobia, administratívna náročnosť procesu výberu, schvaľovania a zazmluvňovania projektov. Hodnoty celkových cieľov na rok 2023 sú stanovené v niektorých prípadoch minimalisticky (fokusová oblasť 2A a 3A). V prípade, ak budú akceptované návrhy hodnotiteľa pre zvýšenie cieľových hodnôt vybraných ukazovateľov hlavne pre fokusovú oblasť 2A a 3A (viď. bod 3.2), budú následne aj zvýšené hodnoty vo výkonnostnom rámci.

Hodnotenie navrhovaného systému monitorovania a hodnotenia a plánu hodnotenia

Navrhovaný systém monitorovania a hodnotenia programu je uvedený v pláne hodnotenia. Obsah plánu hodnotenia je v súlade s nariadeniami (EÚ) č.1303/2013 a 1305/2013. V Pláne ukazovateľov sú zahrnuté všetky spoločné ukazovatele výstupu a cieľov ako aj kvantifikované ich cieľové hodnoty. Pre popis východiskovej situácie boli v programe použité všetky spoločné kontextové ukazovatele. Väčšina cieľových ukazovateľov uvedených v pláne ukazovateľov je stanovená na úrovni výstupu (% podiel podporených prijímateľov), čo neumožní merať mieru príspevku podporených opatrení k špecifickým cieľom stanovených na úrovni fokusovej oblasti. Na tento účel budú lepšie slúžiť doplnkové výsledkové ukazovatele ako aj navrhnuté špecifické ukazovatele výsledku, ktorým je potrebné venovať pozornosť ešte pred začiatkom implementácie opatrení (určiť ich presný popis a spôsoby výpočtov, zdroj údajov, zodpovednosť za zber, verifikáciu údajov a frekvenciu zberu).

Hodnotiteľ navrhuje na začiatku programového obdobia pripraviť podrobnú analýzu požadovaných údajov z PPA ako aj ostatných organizácií v zmysle schválenej programovej intervenčnej logiky, schváleného spôsobu implementácie programu a následne v rámci PPA naprogramovať softvérový nástroj pre získavanie a spracovanie potrebných údajov a prípravu reportingu.

Súčasný systém monitorovania je náročný na administratívne kapacity, pretože si vyžaduje značný rozsah pracovných postupov zo strany zamestnancov PPA. Keďže program PRV SR 2014-2020 bude z pohľadu počtu cieľov (19 fokusových oblastí) rozsiahlejší ako predchádzajúci, je nutné vyriešiť tento nedostatok v blízkej budúcnosti.

Hodnotenie primeranosti ľudských zdrojov a administratívnych kapacít pre riadenie programu

Kapitola 15 poskytuje stručné informácie o úlohách všetkých určených orgánov, súhrnný opis štruktúry riadenia a kontroly programu. Zoznam úloh Riadiaceho orgánu je v súlade s úlohami ustanovenými v čl.66 nar. EÚ 1305/2013, ako aj opísané úlohy PPA sú v súlade s národnou legislatívou a nariadením EÚ č.1306/2013. Chýba popis zavádzania programu ako aj odpoveď na získané ponaučenia z minulého programového obdobia (závery MTE).

Pri stanovení administratívnych kapacít je potrebné brať do úvahy nové opatrenia programu – opatrenie 16 Spolupráca, podopatrenie 6.1 Mladí farmári a 6.3 Malé poľnohospodárske podniky, ktoré budú vyžadovať vyššiu administratívnu náročnosť. V PPA bude nutné zamestnať projektových manažérov najmä pre projekty Spolupráce, aby sa sledovali podporené projekty počas ich implementácie. Ďalej je potrebné brať do úvahy aj zmeny v stratégii programu (zameranie sa na konkrétne sektory, vyhlasovanie výziev podľa fokusových oblastí, očakávaný vyšší počet menších projektov), povinnosť podporených prijímateľov obstarávať investície v zmysle zákona o verejnom obstarávaní, integrované projekty, riešenie súdnych sporov s príjemcami. Všetky tieto skutočnosti budú predstavovať vyššie administratívne nároky najmä na strane PPA.

Pre potreby zavádzania programu je na strane RO potrebné posilniť administratívne kapacity pre monitorovanie a hodnotenie programu (minimálne 1 zamestnanec). V minulom období boli tieto úlohy delegované na PPA a externého hodnotiteľa (vrátane výročných správ). V zmysle záverov MTE je potrebné na úrovni RO systematicky pracovať s monitorovacími údajmi, analyzovať priebežne vývoj hodnôt ukazovateľov a opierať o ne všetky kľúčové rozhodnutia.

Hodnotenie primeranosti z pohľadu presadzovania rovnakých príležitostí a predchádzania diskriminácii

Počas procesu prípravy programu bola zachovaná rovnosť príležitostí a nevyskytli sa žiadne problémy v súvislosti s diskrimináciou. Celý Program rozvoja vidieka 2014-2020 je otvorený a umožňuje zapojenie rôznych skupín ohrozených diskrimináciou do jeho implementácie. Program neobsahuje osobitné ciele a tým pádom ani špecifické aktivity týkajúce sa zásad rovnosti a nediskriminácie.

Hodnotiteľ odporúča v priebehu tvorby programu prihliadať na ciele podpory rovnosti a nediskriminácie a postupné integrovanie jej zásad do jednotlivých častí programu vrátane stanovenia relevantných indikátorov. Zároveň odporúča zvýrazniť aktívny boj proti diskriminácii na základe pohlavia, rasy alebo etnického pôvodu, viery a vierovyznania, zdravotného postihnutia alebo veku najmä v oblasti publicity programu.

Hodnotenie primeranosti plánovaných opatrení na podporu trvalého rozvoja

Program rozvoja vidieka SR 2014-2020 zohľadňuje požiadavky nariadenia EÚ č.1303/2013, a č.1305/2013 vo vzťahu k trvalo udržateľnému rozvoju (TUR). Program dodržiava horizontálny princíp trvalo udržateľného rozvoja. Jeho hlavným cieľom je zabezpečenie environmentálnej, ekonomickej a sociálnej udržateľnosti rastu s osobitným dôrazom na ochranu a zlepšenie životného prostredia. Ciele TUR sú v súlade s prioritami Stratégie Európa 2020 – zabezpečiť udržateľný, inteligentný a inkluzívny rast. Z hľadiska environmentálnych aspektov TUR si programové ciele PRV sledujú udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy. PRV priamo reaguje na problematiku zmenu klímy a adaptuje poľnohospodársku výrobu na jej dôsledky. Jednotlivé opatrenia sú správne zdôvodnené.

Hodnotenie relevantných poradenských kapacít

Čo sa týka poradenského systému, je potrebné ho posilniť v jeho súčasnej štruktúre a zároveň prepojiť a skoordinať jednotlivé články systému. Posilniť bude potrebné najmä riadiace kapacity poradenstva na MPRV SR. Nevyhnutné bude aj posilnenie kvality a odbornosti poradenských kapacít prostredníctvom školení v relevantných oblastiach (krízové plnenie, dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky, životné prostredie, klimatické zmeny, energetická efektívnosť, zavádzanie inovácií a inovatívnych postupov vrátane financovania). Dôraz treba klásť najmä na vysokú kvalitu škooliteľov. Využitie kapacít NSRV a ich regionálnych pracovísk pomôže plniť úlohu prvých kontaktných bodov pre poradenské služby.

Hodnotenie programu z pohľadu inovácií

Hodnotiteľ odporúča posilnenie podpory inovácií ako takých (nie poradenstva a celoživotného vzdelávania) v celej štruktúre programu. Ide o inovácie v oblasti výrobkov, technológií, procesov a postupov, ktoré by mali byť viditeľnejšie zakomponované do jednotlivých opatrení vo všetkých prioritách vrátane priority 6 – inovácie vo vidieckom priestore. I napriek všeobecnej definícii inovácií by mal PRV 2014-2020 klásť väčší dôraz na podporu projektov zameraných na inovácie a inovatívne postupy.

EXECUTIVE SUMMARY

Purpose and objectives of the *ex-ante* evaluation

The key role of the Ex ante evaluation is to contribute to the development of an RDP which is in line with the needs of the Member State on the one hand and with EU wide priorities on the other hand. Moreover, the *ex ante* evaluation plays a practical role in relation to the delivery and evaluation of the programme.

The overall purpose of the Ex ante evaluation was to improve the quality of the design of the RDP SR 2014-2020 and to verify that objectives and targets can be reached. In general, the evaluation had to assess the effectiveness, efficiency and relevance of allocated resources. The evaluation ensures that the proposed priorities, objectives, measures and allocations of resources (financial and human) are appropriate in order to respond to the needs identified through the needs assessment. The evaluation verified whether the needs assessment is comprehensive and balanced, the objectives are in line with the needs identified, and the strategy, activities and resource allocation proposed in the program are likely to achieve its objectives and targets.

The ex ante Evaluator also identified those parts of the program which exceeded the size limits required by the EU and it will be necessary to adjust those parts in line with the Guidance provided in the SFC.

Organisation, process and methodology

The Ex ante evaluation was implemented by the team of independent evaluators and follows the guidelines of the EC-DG AGRI “Guidelines for the Ex ante evaluation of 2014-2020 Rural Development Programmes”, draft version, August 2012. The evaluation process has been carried out in three stages; by the end of each one the Ex ante team provided a report presenting the results and recommendations related to the assessed RDP SR 2014-2020:

- IV. Appraisal of the SWOT analysis and needs assessment; output: 1st interim report
- V. Appraisal of intervention logic, budgets, targets, performance framework; output: 2nd interim report
- VI. Appraisal of governance, management and delivery systems (& final programme); output: Final report covering overall programme incl. implementation mechanism of RDP.

During all stages the Ex ante team organised regular meetings with the programming team of MA focused on the preparation of individual chapters of the program document, presentation and discussion of the evaluator’s feedbacks. The Ex ante evaluators were also invited to the meetings of MA with representatives of DG AGRI and RDP partners. This helped to improve the program quality.

The results and recommendations of the *ex-ante* evaluation of the programme

The assessment of the context and needs

The latest SWOT version from May 2014 for the most part reflects the comments and recommendations of the Ex ante evaluators, the size of the SWOT analysis has been limited to the required limits.. Each item of the strengths and weaknesses in the SWOT table is more or less derived and generally justified by the description of the current situation. The description of the current situation in an aggregated form provides a comprehensive picture of the socio-economic situation in

rural areas, sectors, environment and climate, and thus forms the basis for the identified needs as well as for the proposed intervention logic.

In the description of the current situation context-specific indicators were also used to describe the current situation in areas such as land consolidation, SK quality brand, Food Chain, LAGs.

Identified needs are justified by the description of the current situation and SWOT table. Formulation of some needs is generic and therefore in some cases it will be difficult to measure how the needs are addressed by the programme. Because of the limit on the size of the description of the current situation Chapter 4 does not provide a detailed description of the entire sector (agriculture and forestry), the situation in the environment as well as the reasons of negative developments of some context indicators

To each individual programme priority the SWOT provides the basis for establishment of the strategic outcomes and program objectives.

The assessment of the contribution to the Europe 2020 Strategy

The RDP SR 2014-2020 is prepared in line with the Europe 2020 Strategy. The selected operations within 19 focused areas will contribute to 9 thematic objectives (no.1-6, 8, 9-10) of the 2020 Strategy. From the financial point of view the biggest contribution of the programme will be to the thematic objective no.3 “Enhancing the competitiveness of small and medium-sized enterprises, the agricultural sector (for the EAFRD) and the fisheries and aquaculture sector (for the EMFF)”; thematic objective no. 5 “Promoting climate change adaptation, risk prevention and Management” (33%), and thematic objective no.6 “Protecting the environment and promoting resource Efficiency” (21%).

The assessment of the consistency with the CSF, Partnership Agreement, country specific recommendations and other relevant instruments

Due to simultaneous preparation of Partnership Agreement with all mainstream programmes (ESIF), Rural Development Programme 2014-2020 was continuously harmonised with the Partnership agreement and with other relevant programmes (mainly OP Quality of Environment, Integrated Regional OP, OP Human Resources, and OP Research and Innovation). RDP 2014-2020 is the only programme using innovative CLLD approach from IROP. Strengthening of CLLD within RDP by integrating part of OP Human Resources should be considered. In the area of innovation, the evaluator recommends better linkage of the programme with the Smart Specialisation Strategy of Slovakia. It may be stated, that currently RDP is in line with the Partnership Agreement and properly complements the other programmes.

In the assessment of the RDP coherence with Pillar 1 of the CAP no duplication or redundancy between the non-project measures of RPD 2014-2020 and Greening has been identified. After approval of the ecological focus areas it will be necessary to update the proposed operations within the measures 10-12 (art. 28 to 30) to ensure that compensation payments provided by the programme will be for actions in addition to the statutory management requirements, GAEC and Greening and will create synergies with Pillar I. (avoiding redundancy and duplication).

The assessment of the programme's intervention logic

Internal coherence is the ability of the measures and operations to contribute to the achievement of the objectives of the programme. The overall conclusion is that the proposed measures all have a clear vision of their purpose but in relation to their proposal of effective actions, coherent eligibility project selection criteria, and suitable forms of support, they are at different stages of development. In section 2.3 the evaluator constructed the intervention logic diagram for each programme priority which helped to assess the relation between objectives and measures. General description of the measures is needed to synchronize with the latest SWOT, Assessment of Needs and Program

Strategy in order to avoid duplication of the used information as well as to better describe the contribution of each measure to FA and cross-cutting objectives.

Taking a view on the horizontal coherence of the measures the evaluators described the possible synergies between selected RDP measures in section 2.3.1 (Expected synergies between the measures at priority level) as well as in the answer for Evaluation question 2.3.2 stated in section 2.3.4. The description shows that within individual priorities certain measures have a dominant contribution to achieving the quantified targets. Such measures are Measure 4 (Art. 17), sub-measure 6.1 and 6.4 (Art.19), Measure 10 (art. 28), Measure 11 (Art. 29), measure 8 (Art. 21), Measure 16 (Art. 35).

The assessment of the proposed forms of support

The proposed forms of support are in line with the real needs for public support. The evaluators assessed the efficiency and effectiveness of the proposed forms of support for each RDP measure (point 2.4). The result is that the proposed forms of support should be effective enough. The proposed support intensity is adequate to the viability of the targeted sectors and financial situation of the different types of beneficiary. In order to simplify the programme administration it is recommended in future to increase the use of Simplified costs, especially for small projects. In near future, the Programme should focus on innovative financing instruments, too.

The assessment of the expected contribution of the measures chosen to achieve the targets

Section 2.3 assesses the cause and effect logic of the links between the measure, focus area and priority level objectives (intervention logic). The extent to which these assumed cause and effect links will be achieved is subject to the validity of a number of factors which can also be phrased as assumptions. In section 2.5 the evaluator constructed the results chain for each measure and defined the assumptions that underpin the links in that chain. The validity of these assumptions was scrutinised by examining the proposed conditions of support and drawing on the experience of previous similar interventions. The assessment confirmed that within each measure the proposed actions should produce the predicted outputs and those outputs have the potential to reach the targeted results.

The assessment of the consistency of budgetary allocation with the objectives

Within the assessment of the consistency of budgetary allocation with the objectives the evaluators took into consideration the actual cost of implementing similar projects in the previous 2007 – 2013 RDP and used that figure to calculate the cost of implementing the targeted volume of projects in 2014 -2020. Some major differences were identified. The proposed corrections of the targeted outputs are given in section 2.6 and 3.2.

Due to the fact that RDP includes all 18 common focus areas and 1 additional there is not enough resources to meet all the prioritised needs. Therefore the decisions on budget allocations have to be made about the balance of expenditure between the objectives, sectors, types of beneficiaries and regions. The ex ante has confirmed in section 2.6 that the budget allocations are consistent with the RDP strategy, priorities and objectives, sector targets, groups of beneficiaries and regions.

The assessment of the provisions for LEADER (CLLD)

The basis for assessment of the LEADER provisions was the comparison of the proposed provisions in the new programme (2014 - 2020) with the previous programme (2007-2013). The evaluator took into account the fact that the LEADER approach in the new programming period will be implemented by means of the CLLD instrument which shall use resources of RDP as well as IRDP. The evaluation has affirmed that the provisions for LEADER observe its fundamental principles and facilitate overall improvement of quality of life in rural areas based on the decisions taken by the local community

(partnership). Taking into consideration the substantial extension of the operations to be supported through LEADER and also considerable interest of the rural regions the measure LEADER has a potential for bigger allocation of financial means. As for the evaluation of the provisions for LEADER (CLLD) at the programme level, the evaluators recommend to provide more information on the following parts: the system for calculating the amount of the subsidy for a local action group; determining of the general criteria for the selection of strategies, system of multi-funding of LAG; the system aimed at continuous evaluation of the implementation of strategies regarding local development and impact of results of such development on the amount of funds allocated for LAG. Notwithstanding the perceived inadequacies in the provisions for LEADER (CLLD), the ex ante evaluation proved the LEADER approach to be valid and relevant in the matter of attaining the stated objectives of the programme.

The assessment of the provisions for the NRN

In line with EC regulations, responsibilities of National Rural Network will be strengthened within the RDP 2014-2020. Moreover, based on current analysis and requirements of partners it is recommended to incorporate first contact points for Farm Advisory Service into the National Rural Network. Due to the fact that OP Fisheries in Slovakia is a relatively small programme and that currently a cross-sectoral approach is emphasized, NRN should serve as provider of information for beneficiaries of OP Fisheries.

Due to strengthening of NRN competences the evaluator suggests strengthening of its personnel capacities.

Continuous transition of the entire NRN to the new programming period has to be assured.

The assessment of use of Technical Assistance

The evaluators believe that the Technical Assistance measure will have an important influence on program implementation, mainly through supported activities aimed at improving of the monitoring performance, provision of evaluations and controls, training and motivation of administrative capacities (salaries and remuneration of civil servants engaged in activities associated with the management, implementation and control of RDP).

Description of the measure is not separately presented in the programme, but partly it is stated in section 15.6. The measure is not programmed within the priorities of the program, along with other measures, but indirectly will increase the effect of the measures through promotion and informative activities aimed at informing of potential beneficiaries. The list of eligible expenses in section 15.6 is too long and detailed, may be it would be better to merge some items by themes (e.g. program implementation; promotion; monitoring and evaluation). In order to keep a certain flexibility of the programme the evaluators recommend to leave Technical assistance open for new themes which are defined at the present time. Based on the experience of preparation of RDP 2014-2020 it will be necessary to strengthen the areas such as analyses, studies, strategies including data collection for individual priorities, focus areas, measures with the aim to better prepare and set up the programme calls but also to evaluate outputs, results and impacts of supported projects.

The assessment of indicators

Rural development policy for the period 2014-2020 will be result-oriented. Therefore it is necessary to have a set of relevant and clearly described indicators, plausible and transparent targets for each of those indicators in the programme. The evaluators have assessed the list of common and specific programme indicators (output, target and result) proposed for all operations, measures, specific objectives of the Focus Areas and overall objectives of the Programme and the CAP. The evaluators identified several missing programme specific output and result indicators which were added into the set of all program indicators displayed in section 3.1.

The assessment of the quantified target values for indicators

The evaluators have assessed the targets of indicators presented for each RDP Focus Area and compared them with their own calculations and estimates based on the scope of measures, type of operations, allocations and lesson learnt from the previous program period. The proposed corrections of the targeted outputs are given in section 3.2.

The assessment of the suitability of the milestones for the performance framework

Individual milestones are properly justified in the performance framework. Their quantification take into account historical experience, administrative complexity of the process of selecting, approving and contracting of the supported projects. The quantified targets for 2023 of the selected output indicators are set out minimalist in some cases (FA 2A and 3A). In case that the evaluator's proposals for increasing the target values of selected indicators in section 3.2 will be accepted than the output values of the performance framework for FA 2A and 3A will be increased too.

The assessment of the proposed monitoring and evaluation system, and of the Evaluation Plan

The proposed monitoring and evaluation system is described in the evaluation plan (EP). The content of EP is in accordance with Regulation (EU) no.1303/2013 and 1305/2013.

All common output indicators and targets as well as their quantified targets are included in the indicator plan. All common context indicators were used for the description of the baseline situation in the program. Most of the target indicators specified in the indicator plan are provided at the output level (% of supported beneficiaries...), which will not allow to measure the degree of contribution of supported measures to the specific objectives set at the level of focus areas. For this purpose it will be better to use the complementary result indicators and proposed specific result indicators. It is necessary to pay attention to the proposed specific indicators before the program implementation (to prepare fiches).

The evaluators suggest at the beginning of the programming implementation to prepare a detailed analysis of the required data from the APA as well as from other organizations in accordance with the approved program intervention logic and the approved method of programme implementation. The evaluators advise to then program a SW tool for data mining, data processing and for reporting.

The current monitoring system is demanding on the administrative capacities at APA, as it requires a considerable amount of work procedures done by employees APA. As the program RDP 2014-2020 will be in terms of the number of objectives (19 FA) wider than the previous one, it is necessary to solve this shortcoming in a short future.

The assessment of the adequacy of human and administrative capacity for management

Section 15 provides brief information about the roles of all designated bodies, a summary description of the management and control of the program. Task list of Management Authority is in accordance with the tasks set out in Article 66 Reg. EU 1305/2013, as well as the described role of APA in accordance with national legislation and Regulation EU no.1306/2013. A description of the programme implementation is missing as well as the response to lessons learned from the previous programming period (MTE conclusions).

Within the administration capacity establishment it is necessary to take into account the new program measures 16 Cooperation, sub-measure 6.1, 6.3 Young farmers and small farms, which will require more administrative burden. APA will need to employ project managers for cooperation projects to follow the supported projects during their implementation. It is also necessary to take into account the changes in the program's strategy (focusing on specific sectors, launch of calls according to the focus areas, the expected higher number of smaller projects), the obligation of

supported beneficiaries to procure investments under the Law on Public Procurement, the integrated projects, solving of lawsuits with beneficiaries. All these facts will involve higher administrative demands especially on APA.

It is necessary to strengthen the administration capacity at MA for monitoring and evaluation in order to implement the programme properly (at least 1 staff). In the previous period these tasks were delegated to APA and external evaluator (including annual reports). According to the MTE conclusions at MA it is necessary systematically work with the monitoring data, analyze the ongoing development of indicator values and use them for key decisions making.

The assessment of the adequacy to promote equal opportunities, prevent discrimination

During the programme preparation, equal opportunities were fully preserved and no problems in discrimination were observed. Rural Development Programme is an open programme which enables engagement of different stakeholders suffering by discrimination into its implementation. Programme does not include objectives and activities specifically focused on equal opportunities and non-discrimination.

It is recommended that during the programme development aims of support of equality and non-discrimination should be taken into account. In addition, gradual integration of non-discrimination principles into individual parts of the programme including setting-up of relevant indicators should be included. Active fight against discrimination based on sex, race, ethnicity, religious, health or age should be emphasized mainly in programme publicity.

The assessment of the adequacy to promote sustainable development

Rural Development Programme for the programming period 2014-2020 takes into account the requirements of Reg. EU no.1303/2013, and no.1305/2013 in relation to sustainable development (SD). The program follows a horizontal principle of sustainable development. Its main objective is to provide environmental, economic and social sustainability of growth with special emphasis on protecting and improving the environment. SD objectives are in line with Europe 2020 priorities - to ensure sustainable, smart and inclusive growth. In terms of the environmental aspects of SD the RDP objectives follows sustainable management of natural resources and climate actions. RDP directly responds to the issues of climate change and adapt agricultural production to its consequences. Individual measures are properly justified.

The assessment of relevant advisory capacity

Advisory system should be strengthened in its current structure and networked/linked and coordinated with other bodies of the system. In particular management capacities of the advisory system at the Slovak Ministry of Agriculture and Rural Development should be strengthened. It will also be necessary to strengthen the quality of thematic advisory capacities through training of advisors in relevant areas (Cross compliance, Good agricultural and environmental conditions – GAEC, environment, climate change, energy efficiency, introduction of innovation and innovative processes including financing). Emphasis has to be paid also to high quality of trainers. Capacities of the National Rural Network and its regional offices could serve as first contact points for advisory services to further support advisory capacities.

The assessment of the programme from Innovations point of view

The evaluator recommends to strengthen the support of innovations as such (not advice and lifelong learning) throughout the whole programme document. It should be about innovations in products, technologies, processes and procedures that should be more visibly incorporated into individual action in all six priorities, including priority 6 - innovation in rural areas. In addition to the general definition of innovation RDP SR 2014-2020 should place a greater emphasis on support of the

projects aimed at innovation and innovative practices.

SEKCIA I. ÚVOD

1.1 Účel a ciele hodnotenia ex-ante

Kľúčovou úlohou hodnotenia ex-ante je prispieť k príprave PRV, ktorý bude na jednej strane zodpovedať potrebám členského štátu a na druhej strane bude v súlade s širšími prioritami EÚ. Hodnotenie ex-ante navyše zohráva aj praktickú úlohu vo vzťahu k tvorbe a hodnoteniu programu.

Celkovým cieľom hodnotenia ex ante bolo zlepšiť kvalitu návrhu PRV SR 2014-2020 a overiť, že ciele a kvantifikované cieľové hodnoty je možné dosiahnuť. Všeobecne platí, že hodnotenie malo posúdiť účinnosť, efektívnosť a relevantnosť alokovaných zdrojov. Hodnotenie ručí za to, že sú vhodne navrhnuté priority, ciele, opatrenia a alokácie zdrojov (finančné a ľudské), aby boli zodpovedané potreby identifikované prostredníctvom posúdenia potrieb. Hodnotenie overilo, či posúdenie potrieb je komplexné a vyvážené, že ciele sú v súlade s identifikovanými potrebami, a je pravdepodobné, že stratégia, aktivity a alokácia zdrojov navrhnuté v programe dosiahnu programové ciele a stanovené cieľové hodnoty.

1.2 Opis krokov pri uskutočňovaní hodnotenia ex-ante na území PRV a interakcie hodnotiteľa ex-ante a riadiaceho orgánu

Hodnotenie ex ante bolo vykonané tímom nezávislých hodnotiteľov spoločnosti PRO UNION a.s. v zmysle „Usmernenia pre hodnotenie ex ante programov rozvoja vidieka 2014-2020,“ návrh august 2012, DG AGRI, EK. Proces hodnotenia bol rozdelený do troch etáp, na záver každej etapy bola poskytnutá správa, ktorá prezentovala výsledky a odporúčania vzťahujúce sa k PRV 2014-2020:

I. Posúdenie analýzy SWOT a hodnotenia potrieb, výstup: 1.priebežná správa

V rámci prvej etapy hodnotenia ex ante bol hodnotený dokument „analýza SWOT a identifikácia potrieb“ z júna 2013 a jeho aktualizovaná verzia z augusta 2013. K uvedeným dokumentom poskytol hodnotiteľ spätnú väzbu. Hodnotiteľ prihliadal na východiskové hodnoty kontextu, ukazovatele vplyvu, stanovil úroveň koherentnosti a kompletnosti analýzy SWOT a potrieb, ktoré majú riešiť intervencie v oblasti rozvoja vidieka. Upozornil na všetky zistené nedostatky a poskytol odporúčania na dokončenie a zlepšenie popisu súčasnej situácie, tabuľky SWOT a identifikovaných potrieb.

Prvé pripomienky a odporúčania k úpravám analýzy SWOT a identifikovaným potrebám prezentoval hodnotiteľ na pracovnom stretnutí s predstaviteľmi RO dňa 20.8.2013. Následne 4.9.2013 poskytol RO hodnotiteľovi upravenú verziu analýzy SWOT a identifikovaných potrieb, ktorá bola hodnotiteľom analyzovaná a posúdená v zmysle ex ante hodnotiacich kritérií (hodnotenie úplnosti SWOT, hodnotenie rámca ukazovateľov, posúdenie SWOT ako základu a zdôvodnenia hodnotenia potrieb).

V rámci tejto etapy poskytli odborníci SEA svoje stanovisko k analýze environmentálnych otázok, hĺbke hodnotenia, ukazovateľom, úrovni splnenia požiadaviek na údaje a informácie, na ktoré sa ďalej bude prihliadať v priebehu strategického environmentálneho hodnotenia.

II. Posúdenie intervenčnej logiky, rozpočtov, cieľov, rámca výkonnosti, výstup: 2.priebežná správa

Predmetom druhej etapy hodnotenia bola intervenčná logika, ktorú je možné považovať za nosnú časť hodnotenia. Hodnotitelia posudzovali prepojenie programovej stratégie na identifikované potreby, ciele programu a výber opatrení, ktoré prispievajú k naplneniu stanovených cieľových hodnôt. Hodnotiteľ sa vyjadril k očakávanému príspevku programu k naplneniu cieľov Stratégie EÚ 2020, k

navrhutej intervenčnej logike vo vzťahu k identifikovaným potrebám, vnútornej a vonkajšej koherentnosti, súladu medzi očakávanými výstupmi a výsledkami, alokácii rozpočtových zdrojov, relevantnosti a jednoznačnosti spoločných ukazovateľov a ukazovateľov špecifických pre program, a k tomu, či sa hodnoty cieľov a hodnoty navrhované pre čiastkové ciele v rámci výkonnosti javia ako realistické. V rámci tejto etapy hodnotiteľ prispel k doladeniu a vylepšeniu programu prostredníctvom priebežných odporúčaní a pripomienok k programovému dokumentu prezentovaných na pracovných stretnutiach s programovacím tímom RO.

Odborníci SEA sa v tejto etape vyjadrili k potenciálnemu vplyvu cieľov, priorít, opatrení a akcií navrhovaného programu ako celku na životné prostredie.

V rámci 2. etapy boli poskytnuté nasledovné prezentácie ex ante hodnotiteľa:

- Workshop 1 „prepojenie programovej stratégie na identifikované potreby“, 23.10.2013, MPRV SR
- Prezentácia ex ante hodnotenia, Veľká pracovná skupina pre PRV SR 2014-2020, 4.12.2013
- Workshop 2: Posúdenie stupňa horizontálnej koherencie medzi cieľmi na rovnakej úrovni/Identifikácia vzájomných prepojení a interakcií medzi cieľmi, 28. 1.2014, MPRV SR
- Workshop 3: Hodnotenie príspevku opatrení k dosiahnutiu stanovených cieľov na úrovni programu, 31.1.2014, MPRV SR
- Priebežná správa 2. – prezentácia odporúčaní a záverov, 19.3.2014, MPRV SR

III. Hodnotenie správy, riadenia a systémov zavádzania (a výsledného programového dokumentu), výstup: Závěrečná správa, ktorá zahŕňa ex ante hodnotenie celého programu.

V tretej etape bolo predmetom posudzovania správa, riadenie a systém zavádzania programu a záverečné hodnotenie celého programového dokumentu, ktorý bol v rámci prvých dvoch úrovní vypracovaný a doplnený. V rámci 3. etapy hodnotiteľa intenzívne spolupracovali so zástupcami RO na finalizácii programu, jeho korekcii v zmysle pripomienok hodnotiteľov a DG AGRI. Na záver vypracovali záverečnú správu, ktorá zahŕňa aj výstupy SEA.

Odborníci SEA vyhodnotili vplyv celého návrhu programu na životné prostredie, vrátane vplyvu na biodiverzitu, flóru, faunu, pôdu, vodu, vzduch, klimatické faktory, vplyv na obyvateľstvo, krajinu a na vzájomné vzťahy medzi týmito faktormi. Načrtli vzťah medzi PRV a inými plánmi a programami, vykreslili súčasný stav životného prostredia a predpokladaný vývoj v prípade absencie programu (tzv. „nulovú možnosť“); uviedli environmentálne charakteristiky zasiahnutých oblastí, najmä tie, ktoré sa týkajú siete Natura 2000; zhodnotili ako boli zohľadnené ciele ochrany životného prostredia a navrhli opatrenia na zmiernenie negatívnych vplyvov a monitorovacie opatrenia. Všetky zlepšenia a odporúčania boli zaradené do správy SEA, ktorá je súčasťou záverečnej ex ante správy. Verejné prerokovanie hodnotiacej správy PRV 2014-2020 v rámci Strategického environmentálneho hodnotenia sa uskutoční 12.5.2014. Výstupy z diskusie a rokovaní budú následne zapracované do všetkých relevantných častí Programu rozvoja vidieka.

SEKCIA II: SPRÁVA O HODNOTENÍ EX-ANTE

1. HODNOTENIE KONTEXTU A POTRIEB

1.1 Analýza SWOT a hodnotenie potrieb vrátane poučení z predchádzajúceho programového obdobia

1.1.1 Poučenia z predchádzajúceho programového obdobia

Poučenia z predchádzajúceho programového obdobia sú odvodené zo záverov strednodobého hodnotenia PRV SR 2007-2013 (MTE) a boli stanovené pre i.) dosahovanie programových cieľov, ii.) riadenie a administrácia zdrojov programu, iii.) vyhodnocovanie programu, iv.) monitoring, v.) návrhy na zmeny programu resp. podmienok implementácie opatrení.

Dosahovanie programových cieľov

Podľa zistení MTE **vplyv programu na pridanú hodnotu bol nevýrazný**. Bez podpory programu by bol pokles produkcie zrejme výraznejší. Podpora programu prispela k stabilizácii produkcie u podporených podnikov. Podobné výsledky boli dosiahnuté aj vo vyjadrení na hektár poľnohospodárskej pôdy. Program pozitívne ovplyvnil zisk hlavne na začiatku programového obdobia. Z dôvodu hospodárskej krízy v r.2009 iné negatívne vplyvy prevážili pozitívne efekty PRV. Ďalším významným prínosom programu bolo **zníženie zadlženosti u podporených subjektov** v porovnaní s nepodporenými, zadlženosť výraznejšie klesla u PO ako u SHR.

Program **pozitívne ovplyvnil tempo poklesu zamestnanosti** podporených fariem. Účinok programu sa prejavil v nižšom poklese pracovníkov obzvlášť v období pretrvávajúcej hospodárskej krízy. Účinok programu sa prejavil v nižšom poklese pracovníkov (AWU), ako u nepodporených subjektov. Za SHR, v skupine nepodporených fariem AWU pokleslo o 17,1% a pri podporených farmách iba o 6%. Za PO, v skupine nepodporených fariem AWU pokleslo o 24% a pri podporených farmách o 15,4%.

Pri opatreniach osi 1 sa na úrovni dosahu podľa zistení MTE **neprejavil predpokladaný ekonomický rast** meraný zmenou čistej pridanej hodnoty. Dôvodom bol väčší vplyv vonkajších faktorov prostredia na cieľovú oblasť a subjekty prijímateľov ako podpora programu. Priaznivé pôsobenie programu na ukazovateľ čistá pridaná hodnota sa prejavilo v obmedzenej miere a to znížením prepadu pridanej hodnoty u podporených podnikov oproti nepodporeným.

Podstatne **lepšie sa vyvíjal ukazovateľ dosahu zmena produktivity práce**, kde os 1 prispela k zvýšeniu produktivity práce v poľnohospodárskych podnikoch o 1 895 EUR na 1 pracovníka (AWU).

Zámery národnej stratégie a stratégie Spoločenstva zvýšiť konkurencieschopnosť odvetvia sa dosahovalo hlavne cez opatrenia 121, 122 a 123. **Program pomohol udržať v malých farmách fyzických osôb štruktúru výrobných faktorov, najmä pôdy a pracovnej sily a prispel k modernizácii poľnohospodárskeho odvetvia**. Rozvoj podnikov bol výraznejší u kapitálovo silnejších obchodných spoločností. V menších farmách podpora skôr umožnila nevyhnutnú reprodukciu majetku.

Návratnosť investícií ovplyvnili predovšetkým nižšie príjmy ako pôvodne podniky očakávali pri investičnom rozhodovaní vo fáze prípravy. Poskytnutá podpora mala význam predovšetkým na rozvoj investovania u priamych beneficiárov. Odvetvia, ktoré vytvárajú investičné majetky mohli z tohto dopytu profitovať. Zlepšila sa schopnosť uhradiť záväzky súvisiace s bežnou činnosťou, čím sa zlepšil obeh peňazí v regionálnej ekonomike. **Ak by aktivity smerovali viac na diverzifikáciu vidieckej ekonomiky, mohla sa prejať multiplikácia vo väčšej miere.**

V rámci **opatrení osi 2** mali jednoznačne **najvyšší príspevok opatrenia LFA (211, 212), Agroenvironmentálne platby (214) a Obnova potenciálu lesného hospodárstva a zavedenie preventívnych opatrení (226)**, pri ktorých bola podporená najväčšia výmera, rádovo niekoľkonásobne vyššia ako pri ostatných opatreniach osi 2. Uvedené opatrenia už v polovici implementácie programu vykázali veľmi vysoké plnenie stanovených cieľových hodnôt na úrovni blízko 100%, resp. až prekročenie (opatrenie 226). Týmto opatreniami sa ťažiskovo **napíňal zámer národnej stratégie a stratégie spoločnosti zlepšiť ochranu životného prostredia a krajiny**. Za nimi nasledovali opatrenia, ktoré boli implementované optimálne a v strede obdobia dosiahli plnenie na úrovni 50-75% (opatrenia Platby za životné podmienky zvierat (215) a Platby v rámci sústavy NATURA 2000 – lesná pôda (224)).

S uvedenými opatreniami ostro kontrastujú opatrenia **Platby v rámci sústavy NATURA 2000 a platby súvisiace so smernicou 2000/60/ES (213), Prvé zalesnenie poľnohospodárskej pôdy (221), Lesnícko-environmentálne platby (225)**, ktoré boli v strede obdobia **implementované na neprijateľne nízkej výmere** aj bez ohľadu na stanovené cieľové hodnoty ukazovateľov výmery (op.213 iba 7% plnenie cieľovej hodnoty/k 31.12.2012 to bolo 8,63%, op.221 iba 0,6% plnenie cieľovej hodnoty/k 31.12.2012 to bolo 30,7%, op.225 – iba 0,16% plnenie cieľovej hodnoty/k 31.12.2012 to bolo 1,7%).

Z pohľadu udržateľného hospodárenia a priaznivého vplyvu na životné prostredie mali najväčší dosah na stanovené ukazovatele dosahu agroenvironmentálne platby (opatrenie 214). AEP kompenzovali zníženie intenzity výroby alebo zníženie plôch produkčne využívananej pôdy. Finančné prostriedky ťažiskovo smerovali do subjektov hospodáriacich v horších prírodných podmienkach, s horšími výsledkami hospodárenia, s nižšou zaťaženosťou VDJ ako aj s nižším podielom pracovnej sily na hektár.

Vplyvom agroenvironmentálneho záväzku sa znížila chemická kontaminácia pôd, pričom rozhodujúci vplyv mala znížená aplikácia hnojív a znížená aplikácia prípravkou na ochranu rastlín.

I napriek veľkej podpore LFA sa úroveň ekonomických výsledkov podporených poľnohospodárskych subjektov v LFA nezvyšovala, skôr stagnovala. Avšak bez platieb LFA by boli ekonomické výsledky subjektov hospodáriacich v LFA podstatne horšie a mnohé subjekty by pravdepodobne zanikli, čo by malo negatívny dosah na vidiecke obyvateľstvo, ráz krajiny a životné prostredie. Dominantný a primárny význam LFA platieb spočíval v ekologickej a krajinotvornej funkcii, ktorá je všeobecnou podmienkou a predpokladom ďalšieho rozvoja regiónov a až sekundárny význam je vo vyrovnávaní príjmov poľnohospodárskych subjektov v znevýhodnených oblastiach v porovnaní s produkčnými oblasťami.

Pri opatreniach **osi 3** sa podľa MTE na úrovni dosahu **neprejavil predpokladaný ekonomický rast**, meraný zmenou čistej pridanej hodnoty ani tvorba zamestnanosti (prírastok pracovných miest). Príčinou bola oneskorená implementácia všetkých kľúčových opatrení osi 3. Za os 3 sa uspokojivo implementovali iba tzv. mäkké opatrenia, ktoré nemali za cieľ priamy dosah na vidiecku ekonomiku, ale majú napomáhať implementácii ostatných opatrení osi 3 (opatrenia 331 – Vzdelávanie, 342 – Príprava integrovaných stratégií). Situácia sa po MTE zlepšila, k 31.12.2012 opatrenia Obnova a rozvoj obcí (322) a Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo (321) vykázali vysoké plnenie stanovených cieľových hodnôt nad 100%.

V kontexte tvorby **zamestnanosti** bol v rámci PRV SR 2007-2013 stanovený očakávaný výsledok vznik **980** hrubých pracovných miest a to prostredníctvom opatrení osi 3, spolu 623 miest. Realizáciou projektov, ktoré boli **do konca roku 2010** ukončené, vzniklo **567** stálych miest a **277** sezónne obsadených pracovných miest (opatrenia osi 1 a 3, Výročná správa za r.2012). Vo svetle celkového objemu investícií sa projekcia cieľovej hodnoty tohto ukazovateľa ukazuje ako nedostatočná a vo finančnom vyjadrení znamená **veľmi neefektívnu tvorbu pracovných miest**. Podľa MTE plnenie nízko stanovenej cieľovej hodnoty tvorby zamestnanosti je najmä vďaka implementácii ISRÚ (os LEADER)

pomerne priaznivé s hodnotou 419 hrubých pracovných miest, čo predstavovalo plnenie stanovenej hodnoty ukazovateľa tvorby zamestnanosti celkovo za program na 42,8%.

Implementácia **integrovaného prístupu v rozvoji vidieka** prístupom LEADER sa v podmienkach SR **za uvedené obdobie osvedčila**, keď aktivizovala miestne partnerstvá a podporila ich k tvorivej spolupráci. Tento, v SR nový prístup „zdola nahor“, pri ktorom sa zvyšuje medzisektorová spolupráca na miestnej úrovni a dosahujú sa efektívnejšie riešenia problémov je žiaduce podporiť v budúcom období vyššou finančnou alokáciou a rozšíriť prístup LEADER aj na opatrenia osi 1.

Technická pomoc prispela k zlepšovaniu inštitucionálneho a administratívneho rámca programu a významným podielom aj k propagácii a šíreniu informácií o dostupnej pomoci. Kapacita riadiaceho orgánu bola posilnená motivovaním pracovníkov k trvalejšiemu pracovnému vzťahu k agende vyplývajúcej z programovania rozvoja vidieka formou odmeňovania štátnych a verejných zamestnancov.

Riadenia a administrácia zdrojov programu

Podľa MTE bolo označené rozhodnutie RO alokovať takmer celý programovaný rozpočet kľúčových opatrení 121, 123 hneď na 1., prípadne zakrátko sa opakujúcu 2.výzvu za nevhodné. V daných opatreniach bola schválená masa projektov, o ktorých nie je možné jednoznačne povedať, že boli schvaľované podľa kvality vypracovania a ich adekvátneho prínosu k rastu pridanej hodnoty žiadateľov, resp. daného odvetvia. Podporené boli prevažne veľké projekty. K priaznivým efektom programu výraznejšie prispieva, keď je zapojených v podpornom programe viac podnikov a množstvo menších projektov, ktoré dokážu vytvoriť aspoň minimálne efekty, najmä v oblasti pridanej hodnoty. Schopnosť podnikov dosahovať žiadané efekty je možné predpovedať vhodnými metódami na základe vybraných ukazovateľov finančnej situácie podnikov, ktoré by mali byť integrované do výberových kritérií projektov.

V strede programového obdobia 2007-2013 kontrahovanie projektových podpôr predstavovalo 80%, ale čerpanie iba necelých 29%. Vysoké úrovne kontrahovania spôsobili kapacitné problémy s hodnotiteľmi PPA, ktoré sa riešili na úkor iných administratívnych činností.

Vyhodnocovanie projektov

Podľa MTE pri viacerých opatreniach hodnotiace kritériá nevytvárali predpoklady pre jednoznačnú selekciu žiadostí, vznikali nejasnosti a prideľovanie bodov bolo formálne, často nevystihovalo kvalitu zámeru projektu. Riešením by bola analýza rizika pri prideľovaní bodov za projekt, ktorá by čiastočne eliminovala špekulatívne projekty a projekty s vysokým podielom mŕtvej váhy.

Informačný systém pre vyhodnocovanie žiadostí bol v strede programového obdobia nefunkčný, čo hodnotiteľom neuľahčovalo prácu ani neumožňovalo podrobnejšie vyhodnotenie s dôrazom na kvalitu zámeru projektu, históriu žiadateľa a pod.

RO sa vzniknuté nedostatky snažil riešiť ustanovením špeciálnych hodnotiteľských komisií pre vybrané opatrenia (osi 3), ktoré mali za úlohu posúdiť oprávnenosť investície, súlad s cieľmi a prioritami MPRV SR a PRV, a tiež prípadné nejasnosti v bodovom hodnotení projektov. Táto alternatíva, najmä bez informačného systému pre vyhodnocovanie nebola optimálna, nakoľko vytvárala vyšší predpoklad pre subjektívne prístupy k hodnoteniu a možnosti ovplyvnenia výsledkov.

Nedostatočný monitoring

V rámci niektorých opatrení neboli dostatočne podrobne a presne definované monitorovacie a hodnotiace ukazovatele. Na presnejšie sledovanie účinkov opatrení a sledovanie priebehu intervencie hodnotiteľa MTE doplnili v rámci SRMH pri viacerých opatreniach špecifické ukazovatele.

Stupeň dosahovania programových cieľov je veľmi významne ovplyvnený rozhodovaním, riadením a administráciou programu. Všetky tri činnosti sú značne závislé od úrovne a precíznosti monitoringu, ktorý poskytuje riadiacim zložkám údaje o priebehu realizácie programu.

Účinný monitoring bolo podľa odporúčania MTE potrebné dobudovať pri niektorých opatreniach osi 2 (výstupy, výsledky opatrení) a špecificky ako jeho súčasť bolo potrebné urýchlene navrhnuť a sfunkčnúť monitorovacie moduly na sledovanie zmien v územiach HNV, sledovanie biodiverzity, kvality vody a pôdy na podporených plochách vybraných opatrení.

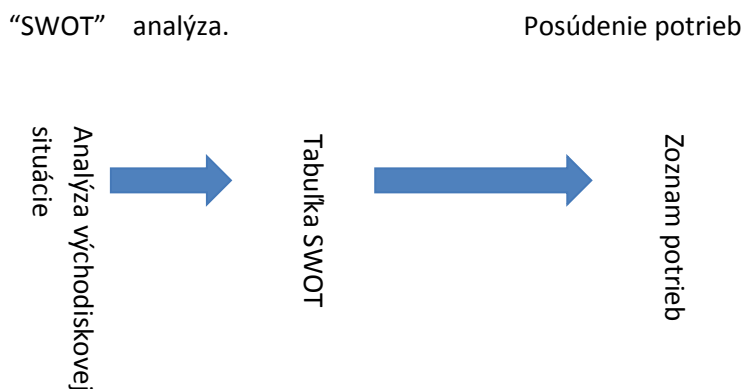
Keďže za výkon monitorovania je zodpovedný RO, bolo potrebné aby inicioval vytvorenie jednotnej databázy HNV území na úrovni SR, prispôsobenie a najmä prepojenie existujúcich databáz za účelom sledovania kvantitatívnych zmien v územiach a monitoringu vôd. RO nemal dostatočný prístup k potrebným meta-dátam vo väzbe na vyplácané platby prostredníctvom LPIS, ako napr. syntetické údaje o subjektoch a opatreniach, ktoré by monitorovali aj špecifické ukazovatele pre územia HNV, ako napr. výmera prírodných a poloprírodných TTP, výmera lúk a pasienkov s úrodou sušiny do 5t/ha ročne, resp. so zaťažením zvierat do 0,5 VDH (resp. iný limit stanovený pre HNV), výmera pôdy na ktorej sa aplikuje znížená dávka dusíka a pesticídov (napr. do 60% priemeru krajiny), výmera prirodzených lesov a pod.

Rovnako dôležité je následne systematicky pracovať s monitorovacími údajmi, analyzovať priebežne vývoj hodnôt ukazovateľov a opierať o ne všetky kľúčové rozhodnutia. Táto prax má v kontexte doterajších programov rozvoja vidieka SR ešte značné rezervy a je potrebné ju dôsledne presadzovať na úrovni RO aj MV.

Do budúceho obdobia je potrebné prehodnotiť a zväziť zníženie počtu členov MV, nakoľko zasadnutia s veľkým počtom subjektov majú sklon k formálnosti a členom nezostáva dostatočný priestor navzájom diskutovať, hľadať riešenia a predkladať návrhy. K tomuto účelu je potrebné zriadenie pracovných skupín pre riešenie tematických a problémových oblastí, z ktorých by vychádzali odborné a údajmi podložené návrhy riešení. V pracovných skupinách musí prevládať odbornosť nad veľkosťou, alebo politickou silou partnerskej organizácie a mali by v nich mať zastúpenie relevantní odborníci rezortnej vedecko-výskumnej základne a hodnotitelia.

1.1.2 Rozsah analýzy SWOT

Analýza SWOT a posúdenie potrieb sú dva odlišné kroky v procese prípravy programu PRV, pričom samotná SWOT analýza pozostáva z dvoch častí - analýzy východiskovej situácie a tabuľky SWOT (silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia).

Analýza východiskovej situácie

Analýza východiskovej situácie by mala zahŕňať celú oblasť programu vo vzťahu k:

- všeobecnému sociálno-ekonomickému kontextu
- vidieckej ekonomiky a kvalita života
- prípravy a vykonávania stratégií miestneho rozvoja a prístupu LEADER
- výkonnosti poľnohospodárskeho, lesníckeho a potravinárskeho sektora
- životnému prostrediu a obhospodarovaniu pôdy .
- lesom

Analýza stanovuje základ pre následné monitorovanie a hodnotenie vplyvu programu podľa kvantifikácie spoločných kontextových ukazovateľov a špecifických kontextových ukazovateľov programu. Tieto východiskové hodnoty sú v popise súčasného stavu SWOT porovnané s EÚ priemernými hodnotami, čo umožňuje odhadnúť rozsah štrukturálnych zmien, ktoré sú potrebné a potrebných zdrojov pre dosiahnutie týchto zmien.

Analýza východiskového stavu stručne vysvetľuje príčiny rozdielov, s cieľom definovať konkrétne aktivity, sektory, príjemcov a investície, ktoré by mali byť podporované opatreniami programu.

Názory kľúčových zúčastnených strán a výsledkov hodnotenia súčasných alebo predchádzajúcich programov rozvoja vidieka boli vzaté do úvahy. V tejto súvislosti strednodobé hodnotenie PRV SR 2007-2013 je kľúčovým zdrojom.

Tabuľka SWOT

Tabuľka poskytuje ucelený prehľad o všetkých pozitívach (silné stránky a príležitosti) a negatívach (slabé stránky a hrozby) aktuálnej situácii vo vzťahu k 3 častiam SWOT (sociálno-ekonomická,

sektorová, životné prostredie a klíma). Tabuľka je štruktúrovaná tak, že poskytuje celkový obraz o silných a slabých stránkach, príležitostiach a ohrozeniach, ktoré sa vzťahujú ku každej téme.

Hodnotenie potrieb

Hlavným výstupom z hodnotenia potrieb je zoznam rozvojových potrieb, ktoré povedú k pozitívnej zmene. Každá potreba uvedená v zozname je vystopovateľná v SWOT, ktorá odôvodňuje a kvantifikuje rozvojové potreby.

1.1.3 Výsledky

V 1.priebežnej správe ex ante hodnotenia bola hodnotená verzia SWOT z júna a augusta 2013, ktorá bola následne vo viacerých fázach prepracovaná. Posledná verzia analýzy SWOT z mája 2014 z väčšej časti odráža pripomienky a odporúčanie hodnotiteľov. Hodnotenie v 1.priebežnej správe poskytlo úsudky a závery ku všetkým hodnotiacim otázkam určených pre I.etapu.

V nadväznosti na 1.priebežnú správu a rozsah hodnotiacich otázok, je možné uviesť nasledovné závery k hodnoteniu SWOT:

Hodnotiaca otázka:

-
- *Do akej miery sa dá SWOT považovať za bázu pre hodnotenie potrieb a riadne odôvodnenie pre strategické závery a nastavenie programových cieľov? Poskytuje analýza SWOT ucelený pohľad na celú oblasť programu?*
-

Vzdelávanie , poradenstvo, spolupráca / Priorita 1

V zmysle usmernenia je rozsah popisu súčasného stavu striktne obmedzený, čo neumožňuje poskytnúť detailný popis systému vzdelávania a poradenstva v SR. Keďže priorita 1 je horizontálnou a prispieva k cieľom priorít 2-6, sú v rámci popisu súčasnej situácie identifikované príčiny nízkej produktivity práce, ktoré súvisia s nízkou kvalifikáciou/vzdelanosťou úrovňou pracovníkov, nedostatočným využitím poradenstva zabezpečujúceho transfer nových poznatkov z výskumu. Každá položka silných a slabých stránok v tabuľke SWOT týkajúca sa vzdelávania, poradenstva a spolupráce je odvodená a vo všeobecnosti zdôvodnená popisom súčasnej situácie. V agregovanej podobe popis súčasného stavu vytvára základ pre identifikované potreby ako aj pre navrhnutú intervenčnú logiku.

Sektor poľnohospodárstvo, pozemkové úpravy, lesné hospodárstvo / Priorita 2

V zmysle usmernenia je rozsah popisu súčasného stavu striktne obmedzený, čo neumožňuje poskytnúť detailný popis celého sektora (poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo) ako aj príčin negatívneho vývoja ekonomických kontextových ukazovateľov. Každá položka silných a slabých stránok v tabuľke SWOT týkajúca sa oboch sektorov je odvodená a vo všeobecnosti zdôvodnená popisom súčasnej situácie. V agregovanej podobe popis súčasného stavu poskytuje ucelený obraz o sektoroch, vytvára základ pre identifikované potreby ako aj pre navrhnutú intervenčnú logiku.

Pre popis súčasnej situácie v oblasti pozemkových úprav boli použité špecifické kontextové ukazovatele. Popis je veľmi stručný ale z dôvodu limitov je dostatočný, poskytol odôvodnenie pre definovanú slabú stránku ako aj potrebu vzťahujúcu sa k pozemkovým úprav v SR.

Identifikované potreby sú odôvodnené popisom súčasného stavu a SWOT. Formulácia niektorých potrieb je všeobecná a z toho dôvodu bude v niektorých prípadoch ťažšie merať ich riešenie prostredníctvom programu.

Pre prioritu 2 vytvára SWOT základnú bázu pre stanovenie strategických záverov a programových cieľov hlavne pre: i.) zvýšením diverzifikácie poľnohospodárskej činnosti, podpora výroby nahraditeľných poľnohospodárskych komodít, prednostne podporiť živočíšnu výrobu a špeciálnu rastlinnú výrobu, ii.) realizovať ucelené projekty pozemkových úprav, iii.) podpora investičných aktivít mladých farmárov.

Potravinový reťazec, dobré životné podmienky zvierat, odbytové organizácie výrobcov, meliorácie / Priorita 3

Popis súčasnej situácie v potravinárstve SR poskytuje prostredníctvom špecifických kontextových ukazovateľov stručnú analýzu východiskového stavu. Prostredníctvom prílohy je popis doplnený o údaje vzťahujúce sa k podielu slovenských potravinárskych výrobkov na domácom trhu, spracovateľskej kapacite v potravinárskom priemysle, vývoju zahraničného agropotravinárskeho obchodu. Čo sa týka kvality produkcie, je v popise prostredníctvom 3 špecifických kontextových ukazovateľov opísaná Značka kvality SK. Analýza SWOT poskytuje ucelený obraz o potravinovom reťazci vrátane dobrých podmienok zvierat, odbytových organizáciách výrobcov ako aj o manažmente rizika. Definované silné a slabé stránky sú odvodené a vo všeobecnosti zdôvodnené popisom súčasnej situácie. Pre lepšie zdôvodnenie špecifik SR týkajúcich sa hlavne melioračných kanálov pripravil RO štúdiu realizovateľnosti, ktorá však nie je súčasťou programu.

Identifikované potreby v rámci fokusových oblastí 3A a 3B sú odôvodnené analýzou SWOT, z ich popisu je možné určiť potrebné operácie a akcie podporené v programe.

SWOT vytvára základnú bázu pre stanovenie strategických záverov a programových cieľov pre fokusové oblasti 3A a 3B. Medzi hlavné strategické závery vyplývajúce zo SWOT patria i.) podpora organizácie krátkeho reťazca, resp. priameho predaja, ii.) podpora horizontálnej a vertikálnej integrácie, iii.) zlepšenie finalizácie prvovýroby, iv.) zavádzanie inovatívnych postupov a technológií do spracovania, zlepšenie kvality potravín

Situácia v životnom prostredí vo väzbe na pôdohospodárstvo – LFA, biodiverzita, pôda, voda, lesy / Priorita 4

Popis súčasnej situácie v rámci možností dostatočne odôvodňuje LFA, v prílohe sú uvedené podrobné údaje (časové rady) o výmere a využití pôdy v LFA, hektárových úrodách obilnín, počtoch zvierat v LFA, počte pracujúcich na 100 ha p.p. v LFA, mzdovej úrovni, vývoji nákladov a výnosov v LFA, vývoji hospodárskeho výsledku v LFA, ukazovateľoch efektívnosti a rentability výroby v LFA (EUR/ha). Tieto údaje spolu s popisom zdôvodňujú identifikovanú potrebu „Zachovanie poľnohospodárstva v menej priaznivých oblastiach a efektívne využívanie pôdneho fondu SR“. Uvedené podrobné analytické údaje môžu byť použité na hodnotenie príspevku navrhovaného opatrenia 13 (čl.31) k vývoju kontextu v danej oblasti.

Biodiverzita, kvalita vody, stav pôdy a chránených lesov sú dostatočne popísané prostredníctvom spoločných kontextových ukazovateľov ako aj podporných doplňujúcich údajov uvedených v texte popisu aj v prílohe. Analýza SWOT poskytuje ucelený obraz o situácii v životnom prostredí vo väzbe na poľnohospodárstvo. Podobne ako v prechádzajúcich prípadoch, stanovený limit neumožňuje podrobnejšie popísať východiskový stav vo vzťahu k Rámcovej smernici o vodách, Dusičnanovej smernici ako aj NATURA 2000, čo by následne poskytlo lepšie odôvodnenie programových operácií vo vzťahu k plneniu cieľov politík EÚ.

Identifikované potreby týkajúce sa biodiverzity, vody a pôdy sú odôvodnené analýzou SWOT. V niektorých prípadoch sa hodnotenie potrieb odvoláva aj na iné zdroje ako napr. pozičný dokument EK alebo hodnotiacu správu OECD, pritom nie všetky údaje sú uvedené aj v analýze SWOT.

Pre všetky oblasti záberu 4A, 4B, 4C poskytuje SWOT dostatočnú bázu informácií pre hodnotenie potrieb, určenie strategických záverov a nastavenie programových cieľov. Medzi hlavné strategické závery vyplývajúce zo SWOT patria: i.) ochrana proti degradácii pôdy, zvýšenú starostlivosť o pôdu a pôdnu úrodnosť, vrátane starostlivosti o TTP a lesy, ii.) zabránenie opúšťaniu pôdy, iii.) ochrana povrchových a podzemných vôd pred znečistením, iv.) zachovanie biodiverzity, v.) zlepšená starostlivosť o zdravotný stav lesov a systematická obnova lesa

Klimatická zmena a poľnohospodárstvo – využitie vody, energia, OZE, emisie / Priorita 5

Každá položka silných a slabých stránok v tabuľke SWOT týkajúca sa využitia vody v poľnohospodárstve, spotreby energie, OZE, tvorby emisií a skleníkových plynov a viazania uhlíka je odvodená a vo všeobecnosti zdôvodnená popisom súčasnej situácie. V agregovanej podobe popis súčasného stavu poskytuje ucelený obraz o využití vody v poľnohospodárstve, klimatických zmenách, produkcii OZE, využití energie v poľnohospodárstve, lesníctve a potravinárstve, emisií skleníkových plynov a amoniaku. V popise boli použité všetky spoločné kontextové ukazovatele.

Všetky identifikované potreby sú odôvodnené analýzou SWOT.

Pre všetky oblasti záberu 5A-5E poskytuje SWOT dostatočnú bázu informácií pre hodnotenie potrieb, určenie strategických záverov a nastavenie programových cieľov. Medzi hlavné strategické závery vyplývajúce zo SWOT patria: i.) zvýšenie zachytu povrchových vôd a účinnosti využitia vody, ii.) podporovať úspory energie a zvýšenie energetickej efektívnosti vo všetkých odvetviach poľnohospodárstva a potravinárstva, iii.) pokračovanie výstavby bioplynových staníc a ďalších zariadení na spracovanie biomasy (odpady z rastlinnej, živočíšnej výroby, potravinárskeho priemyslu, lesníctva, domácností a iné zdrojové materiály, ktoré nekonkurujú potravinám a krmovinám), iv.) podporovanie sekvestrácie oxidu uhličitého v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve, v.) zníženie emisií oxidu dusného a metánu z poľnohospodárstva

Miestny rozvoj / Priorita 6

Popis súčasnej situácie ako aj identifikované potreby boli upravené v zmysle odporúčaní hodnotiteľov. Každá položka silných a slabých stránok v tabuľke SWOT týkajúca sa miestneho rozvoja je odvodená a vo všeobecnosti zdôvodnená popisom súčasnej situácie. V agregovanej podobe popis súčasného stavu poskytuje ucelený obraz o oblasti miestneho rozvoja, turizme, používania internetu. V popise boli použité všetky spoločné kontextové ukazovatele, doplnené o kvantifikované údaje uvedené v prílohe.

Pre oblasť záberu 6A, 6B, 6C SWOT analýza poskytuje dostatočnú bázu informácií pre hodnotenie potrieb a nastavenie programových cieľov.

2. DÔLEŽITOSŤ, VNÚTORNÁ A VONKAJŠIA KOHERENTNOSŤ PROGRAMU

2.1 Hodnotenie príspevku k napĺňaniu cieľov stratégie Európa 2020

V zmysle Usmernenia pre ex ante hodnotenie, boli zadefinované nasledovné hodnotiace otázky, ktoré boli zodpovedané v 2.priebežnej správe:

EQ 2.1.1: Do akej miery nastavená intervenčná logika zabezpečuje, že zvolené opatrenia prispievajú k dosiahnutiu regionálnych, národných a európskych cieľov?

EQ2.1.2: Kto nebol do tvorby a implementácie programu zapojený dostatočne, napriek tomu, že bol identifikovaný ako relevantný partner?

EQ2.1.3: Koho nezasiahol žiadny zásah napriek tomu, že bol identifikovaný ako relevantný potenciálny príjemca? Je možné neutralizovať medzery?

EQ2.1.4: Aké boli zavedené ustanovenia (štrukturálne a procesné) na koordináciu implementácie?

Vid' nižšie

EQ2.1.5: Do akej miery tieto úsilie odráža komunikácia riadiaceho orgánu s partnermi, potenciálnymi príjemcami a širšou verejnosťou?

Záver z hodnotenia príspevku k napĺňaniu cieľov stratégie Európa 2020 hodnotiteľ poskytol podľa nasledovnej hodnotiacej otázky:

-
- *Do akej miery nastavená intervenčná logika zabezpečuje, že zvolené opatrenia prispievajú k dosiahnutiu regionálnych, národných a európskych cieľov?*
-

Priorita 1, fokusové oblasti 1A, 1B, 1C

Priorita 1 je prierezová a má synergický vplyv na všetky ostatné priority 2-6. Z jej obsahu vyplýva, že významne prispieva k Stratégii Európa 2020 a to podporou transferu vedomostí, poznatkov a inovácií (tematický cieľ 1 a 10). Transformácia inovatívnych myšlienok do nových produktov, postupov a technológií umožní budovanie znalostnej ekonomiky aj vo vidieckych oblastiach, čomu napomôžu najmä projekty spolupráce - opatrenie 16 (čl. 35). Prepojenie pôdohospodárskej prvovýroby s výskumom a inováciami bude zabezpečené aj prostredníctvom poradenstva – opatrenie 2 (čl.15). Vybrané operácie v tejto oblasti sa zamerajú tiež na posilnenie poznatkov o inováciách a na podporu inovácií a vedomostí prostredníctvom opatrenia 1 (čl. 14) s cieľom posilnenia vzdelanostnej úrovne, inovačnej výkonnosti, a produktivity práce vyškolených pracovníkov.

Priorita 2, fokusová oblasť 2A, 2B, 2C

Programované operácie v rámci Priority 2 prispievajú prioritne k tematickému cieľu 3 “Zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov, sektora poľnohospodárstva a sektora rybného hospodárstva a akvakultúry” a to hlavne prostredníctvom opatrenia 4 (čl.17), operácia 4.1. Poskytnutá podpora investícií bude prioritne smerovaná do zvýšenia kvality, poľnohospodárskej diverzifikácie, zníženia nákladovosti výroby, zvyšovania inovatívnosti a efektívnosti výroby a tým zvyšovania pridanej hodnoty a zlepšenia odbytu produkcie (podpora predaja z dvora).

Hoci pri reštrukturalizácii výrobných prostriedkov je možné očakávať skôr pokles pracovných miest (substitúcia práce novými mechanizmami), avšak opatrenia zamerané na podporu malých a mladých farmárov môžu prispieť k zvýšeniu tvorby pracovných miest (operácia 6.1 a 6.3). Z toho dôvodu

aktivity priority 2 môžu prispieť aj k tematickému cieľu 8: Zamestnanosť a mobilita pracovnej sily a tým aj k Inkluzívnemu rastu Stratégie Európa 2020. Keďže ide o sekundárny príspevok, sledovaná cieľová hodnota nie je kvantifikovaná.

Modernizáciou vybavenia a strojov v rámci operácie 4.1 sa sekundárne prispieva aj k efektívnemu využívaniu zdrojov, čo prispieva udržateľnému rastu.

Priorita 3, fokusová oblasť 3A, 3B

Programované operácie v rámci Priority 3 prispievajú prioritne k tematickému cieľu 3 “Zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov, sektora poľnohospodárstva a sektora rybného hospodárstva a akvakultúry”. Vybrané opatrenia v rámci fokusovej oblasti 3A prispievajú k rastu pridanej hodnoty u podporených podnikoch zapojených do potravinového reťazca a tým aj k zvýšeniu ich konkurencieschopnosti.

Zvýšenie konkurencieschopnosti bude dosiahnuté prostredníctvom podpory i.) horizontálnej spolupráce poľnohospodárskych podnikov organizovaných v OOV (čl.27), ii.) horizontálnej a vertikálnej spolupráce (čl.35) medzi aktérmi dodávateľského reťazca pri zriaďovaní logistických platforiem na podporu krátkych dodávateľských reťazcov a miestnych trhov, iii.) propagačných činností v súvislosti s rozvojom krátkych dodávateľských reťazcov a miestnych trhov (čl.35), iv.) pilotných projektov zameraných na rozvoj potravinového reťazca, vývoj nových výrobkov, služieb, postupov a technológií v sektoroch poľnohospodárstva a potravinárstva. Okrem toho budú podporené aj investície do majetku (čl.17b) týkajúce sa odbytu a spracovania poľnohospodárskej produkcie v súvislosti so i.) zavádzaním výroby nových ako aj tradičných produktov, novej techniky/technológií a ii.) podporou budovania malých obytových miest pre obyt poľnohospodárskej produkcie a produktov spracovania poľnohospodárskej prvovýroby. V rámci fokusovej oblasti 3A sa okrem podpory investícií podporí aj zvýšenie kvality produkcie v živočíšnej výrobe prostredníctvom podpôr vyplácaných v rámci opatrenia Dobré životné podmienky zvierat (čl.33). Podporená vyššia kvalita primárnej produkcie má väčší potenciál pre využitie v potravinovom reťazci.

V rámci fokusovej oblasti 3B vybrané opatrenia 5 (čl.18) a 17 (čl.38) prispievajú k TC3 prostredníctvom ochrany poľnohospodárskej prvovýroby a kompenzácie hospodárskych strát spôsobených nepriaznivými poveternostnými udalosťami, vypuknutím chorôb zvierat alebo rastlín, zamorením škodcami, environmentálnou nehodou.

Podpora zapojenia poľnohospodárskych podnikov do spracovania, rozvoj vertikálnej spolupráce v rámci potravinového reťazca, podpora odbytu spracovaných produktov poľnohospodárstva by mala prispieť k zvýšeniu tvorby pracovných miest. Z toho dôvodu aktivity priority 3 môžu prispieť aj k tematickému cieľu č.8 Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily a tým aj k prioritě Stratégie Európa 2020 – Inkluzívny rast.

Priorita 4, fokusová oblasť 4A, 4B, 4C

Vybrané opatrenia v rámci **priority 4** spoločne prispievajú k **tematickému cieľu 5** “Podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzania a riadenia rizika” a tematickému cieľu 6 „Ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívnosti zdrojov“

Ochranou biodiverzity (fokusová oblasť 4A) sa významne prispieva k TC6 a TC5. Riešenie vplyvu poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, ako plošne rozhodujúcich činností človeka v krajine, predstavuje významnú potrebu, ktorá je pokrytá touto fokusovou oblasťou. Zachovanie, revitalizácia území, prioritne v oblastiach Natura 2000 predstavuje súbor nástrojov umožňujúcich dosiahnutie TC6. Ochrana a podpora biodiverzity bude podporená prostredníctvom kombinácii opatrení

Agroenvironmentálno-klimatické opatrenie (čl.28), Ekologické poľnohospodárstvo (čl.29), Platyby NATURA 2000 (čl.30), Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov (čl.21) – podopatrenia 8.4 (čl.24) a 8.5 (čl.25), Lesnícko-environmentálne a klimatické služby a ochrana lesov (čl.34). Osobitné potreby území Natura 2000 budú riešené prostredníctvom cielenej podpory ochrany vybraných živočíchov (Sýseľ pasienkový, Drop fúzatý) a 7 typov biotopov tráv v presne určenom území LPIS. Okrem toho bude významne prispievať k TC6 aj podpora zachovania hospodárenia v oblastiach s prírodnými alebo inými špecifickými obmedzeniami (čl.31), čo je nevyhnutným predpokladom pre zachovanie biologickej diverzity najmä trvalých trávnych porastov v horských a podhorských oblastiach.

Okrem podpory zachovania biodiverzity, zvolená kombinácia opatrení v rámci priority 4 bude zameraná aj na podporu ochrany vody a pôdy. Minimalizácia zaťaženia vôd a ochrana pôdy vyplývajú priamo z aplikácie i.) schém v rámci Agroenvironmentálno-klimatického opatrenia (čl.28) - ochrana vodných zdrojov – CHVO Žitný ostrov, tvorba stabilizačných trávnych pásov, ochrana pôdy v rámci integrovanej produkcie, podpory multifunkčných okrajov – biopásky na ornej pôde, ii.) opatrenia Ekologické poľnohospodárstvo (čl.29) – obmedzenie využívania hnojív a pesticídov. Príspevkom v lesnom hospodárstve k ochrane vody je podopatrenie (čl.24), napomáhajúce zlepšeniu vodného režimu v lesoch a obnove poškodených lesov ako aj čl.25 podpora ekosystémov v lesoch. K ochrane pôdy bude prispievať aj podopatrenie (čl.17c) Pozemkové úpravy – výstavba spoločných zariadení, ktoré v sebe obsahuje priamo súbor protierózných opatrení v rámci platnej legislatívy.

Priorita 5, fokusová oblasť 5A, 5B, 5C, 5D, 5E

Operácie v rámci **fokusovej oblasti 5A** budú zamerané na zvýšenie účinnosti a efektívnosti využívania vody v poľnohospodárstve. Podporené investície do modernizácie závlahovej infraštruktúry a úsporných technológií zavlažovania v rámci podopatrenia 4.1 (čl.17a) budú prispievať k plneniu **tematického cieľa 6** „Ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívnosti zdrojov“.

Ostatné **fokusové oblasti 5B – 5E** budú spoločne prispievať k **tematickému cieľu 4** „Nízkouhlíkové hospodárstvo“.

Fokusové oblasti 5B a 5C prispievajú k znižovaniu emisií skleníkových plynov, k zvyšovaniu podielu obnoviteľných energií a k nárastu efektívnosti vo využívaní energie.

Zvýšenie energetickej efektívnosti bude dosiahnuté primárne podporou investícií v rámci opatrenia 4 (čl.17) smerovaných do modernizácie a obnovy zastaraných technológií s nižšou energetickou náročnosťou v odvetví spracovania poľnohospodárskej produkcie.

Zvýšenie podielu obnoviteľných energií bude dosiahnuté v rámci vybraných operácií podporou: i.) investícií do zariadení produkujúce čisté formy energie v poľnohospodárskych podnikoch, mikropodnikoch a malých podnikoch vo vidieckych oblastiach obhospodarujúce lesy, mikropodnikoch a malých podnikoch podnikajúce v oblasti hospodárskeho chovu rýb (čl.17, čl.19), ii.) investícií do lesných technológií (strojného zariadenia na ťažbu a do postupov ťažby, vrátane približovania dreva, odvozu dreva a manipulácie s drevom a tiež investície súvisiace s pestovaním lesa) a technológií pre spracovanie a využívanie OZE v lesníctve (čl.26), iii.) investícií do infraštruktúry obnoviteľných energií vo vidieckych oblastiach (obce) (čl.20).

Fokusové oblasti 5D a 5E prispievajú hlavne k znižovaniu emisií skleníkových plynov. Príspevok sa bude vzťahovať na redukciiu skleníkových plynov, redukciiu amoniaku a zvýšenie viazanosti uhlíka, predovšetkým prostredníctvom Agroenvironmentálno-klimatického opatrenia (čl.28), Ekologického poľnohospodárstva (čl.29) a podpory investícií do uskladňovania organických hnojív a exkrementov hospodárskych zvierat v rámci opatrenia 4 (čl.17). V lesoch sa viazanie uhlíka podporí

prostredníctvom podopatrenia 8.5 : Investície na zlepšenie odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov (čl.25). Všetky vyššie uvedené opatrenia okrem finančnej alokácii pre podporu investícií do uskladnenia organických hnojív a exkrementov (čl.17) sú primárne programované v prioritě 4 (rozpočtované v rámci priority 4) a z pohľadu príspevku k TC4 ide o sekundárny vplyv, t.j. z finančného hľadiska neprispievajú k TC4.

Priorita 6, fokusové oblasti 6A, 6B, 6C

Fokusová oblasť 6A prispieva k **tematickému cieľu 8** „Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily“ a to prostredníctvom operácií v rámci podopatrenia 6.4 Podpora investícií do nepoľnohospodárskych činností (čl. 19b). V rámci tohto podopatrenia budú podporené i.) činnosti spojené s vidieckym cestovným ruchom a agroturistikou, zamerané na vytváranie podmienok pre rekreačné a relaxačné činnosti, ii.) činnosti spojené s poskytovaním služieb pre cieľovú skupinu deti, seniori a občania so zníženou schopnosťou pohybu zamerané na terapie, iii.) spracovanie a uvádzanie na trh produktov mimo poľnohospodárstva a potravinárstva. Tieto investície umožnia diverzifikovať a posilniť ekonomiku vidieka a životaschopnosť malých podnikov, ktoré tak budú schopné vo väčšej miere prispievať k rastu zamestnanosti formou udržiavania existujúcich a vytváraním nových pracovných miest.

Fokusová oblasť 6B prispieva primárne k **tematickému cieľu 9** „Podpora sociálneho začleňovania a boj proti chudobe“ a to prostredníctvom operácií v rámci opatrenia 7 Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl.20) a opatrenia 19 LEADER (čl.42-45). Vybrané opatrenia programu, ktoré prispievajú k naplňovaniu špecifického cieľa 6B sa neorientujú len na zmierňovanie negatív, rovnako prispievajú k efektívnejšiemu využitiu potenciálu slovenského vidieka v rôznych oblastiach s cieľom zvyšovania kvality života v týchto oblastiach sprevádzanú hospodárskym rastom. Opatrenie 7 (čl. 20) sa v tejto súvislosti zameriava na posilnenie infraštruktúry obcí, skvalitňovanie a rozširovanie poskytovania základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo, zachovávanie kultúrneho a prírodného dedičstva s využitím pre rozvoj cestovného ruchu ako aj podporu komunitného života prostredníctvom vytvárania podmienok pre činnosť rôznych kultúrno-spoločenských organizácií na vidieku (napr. prostredníctvom operácií konverzie budov). Kombinácia jednotlivých operácií v rámci daného opatrenia by mala prispievať k vyváženému miestnemu rozvoju, ktorý plne využíva endogénne zdroje vidieckych oblastí. Veľmi dôležitým opatrením, ktoré prioritne prispieva k naplňovaniu cieľa 6B a sekundárne k naplňovaniu ostatných cieľov programu (2A, 2B, 2C, 3A, 4B, 5C) je opatrenie 19 LEADER. Realizácia nástroja LEADER sa uskutočňuje prostredníctvom verejno-súkromného partnerstva vytvoreného z miestnej komunity.

Fokusová oblasť 6C prispieva k **tematickému cieľu 2** „Zlepšenie prístupu k informačným a komunikačným technológiám, ako aj ich využívania a kvality“ a to prostredníctvom operácie v rámci opatrenia 7 (čl.20) zameranej na budovanie fyzickej infraštruktúry internetu a súvisiacich zariadení pre účely zriadenia verejného prístupu k internetu.

2.2 Hodnotenie súladu so SSR, zmluvou o partnerstve, ďalšími príslušnými nástrojmi a odporúčaniami EÚ špecifickými pre danú krajinu

2.2.1 Hodnotenie súladu PRV SR 2014-2020 s pilierom I. SPP

Hodnotiaca otázka:

EQ 2.2.1 Aká je vzájomná interakcia niektorých opatrení PRV s ostatnými nástrojmi pre oblasť poľnohospodárstva (napr. 1. pilierom SPP)?

V nadväznosti na popis interakcií medzi pilierom I. a vybranými opatreniami PRV SR 2014-2020 uvedený v 2.priebežnej správe je možné hodnotiť tieto interakcie nasledovne:

Agro-environmentálna schéma – stabilizačné pásy: vzťah s pilierom I. môže byť **pozitívny „+“** a to iba v prípade ak stabilizačné pásy nebudú započítané podporeným prijímateľom do minimálnej výmery 5 % nevyužívanej ornej pôdy v rámci greeningu. V opačnom prípade sa vytvorí negatívny vzťah.

Agro-environmentálna schéma - biotopy trávnych porastov a multifunkčné okraje polí: z pohľadu ochrany biodiverzity je vzťah s pilierom I. **pozitívny „++“**. Poskytnutá podpora pôsobí synergicky s „greeningovou“ platbou vo vzťahu k plneniu cieľa SPP „zabezpečovať udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy“.

Agro-environmentálna schéma – Integrovaná produkcia: synergicky dopĺňa poskytnuté podpory v rámci piliera I. a prispieva k udržateľnému hospodáreniu s prírodnými zdrojmi. Vzťah s pilierom I. je **pozitívny „+“**.

Agro-environmentálna schéma – CHVO Žitný ostrov: synergicky dopĺňa poskytnuté podpory v rámci piliera I. a prispieva k ochrane vody a tým aj udržateľnému hospodáreniu s prírodnými zdrojmi. Vzťah s pilierom I. je **pozitívny „++“**.

Agro-environmentálna schéma – ochrana Sysľa pasienkového a Dropa fúzatého: z pohľadu ochrany biodiverzity je vzťah s pilierom I. silne **pozitívny „++“**. Poskytnutá podpora pôsobí synergicky s „greeningovou“ platbou vo vzťahu k plneniu cieľa SPP „zabezpečovať udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi“.

Ekologické poľnohospodárstvo: vzťah s pilierom I. je **pozitívny „+“** za predpokladu, že prijímateľ podpory v ekologickom opatrení na TTP bude chovať zvieratá prevažne pastevným spôsobom a vytvárať tak pasienkovo-lúčne hospodárenie. Pri splnení tejto podmienky je opatrenie Ekologické poľnohospodárstvo v synergickom vzťahu s pilierom I. SPP.

Okrem identifikovaných doplnkových a synergických vzťahov môže vzniknúť aj:

- i.) konkurenčný vzťah a to v prípade opatrenia Dobré životné podmienky zvierat (čl.33), a to pri dojniciach, nakoľko ČŠ má možnosť túto kategóriu v rámci I. piliera podporiť cez Dobrovoľne viazané platby a v prípade SR ešte aj v rámci Prechodných vnútroštátnych platieb (platba na VDJ – prostredníctvom individuálneho referenčného množstva mlieka), pričom sa bude jednať stále o tých istých chovateľov HD, hlavne pri platbe na dojnicu.
- ii.) duplikácia dvoch podobných schém financovania - táto skutočnosť by mohla nastať napr. v prípade podpory pestovania ovocia a zeleniny prostredníctvom dobrovoľne viazanej podpory verzus podopatrenie Integrovaná produkcia, nakoľko žiadatelia v rámci integrovanej produkcie sú a budú zároveň žiadateľmi pri priamych platbách. (Dnes v rámci osobitnej platby na ovocie a zeleninu, avšak v tomto prípade tento stav nenastáva, lebo osobitná platba na ovocie a zeleninu je plne odviazaná platba od produkcie.)

2.2.2 Hodnotenie súladu PRV SR 2014-2020 so SSR, zmluvou o partnerstve

Hodnotiaca otázka:

EQ2.2.2: *Ako sú opísané prípady komplementárnosti vo vzťahu k ďalším zásahom fondov SSR a iných európskych alebo národných politík pôsobiacich v rovnakých oblastiach alebo zameraných na rovnakých príjemcov?*

Slovenská republika ako jedna z prvých krajín odoslala EK oficiálnu verziu Partnerskej dohody. Program rozvoja vidieka však v tejto fáze postráda popis súladu so stratégiou Európa 2020, Spoločnou poľnohospodárskou politikou (najmä pilier 1), partnerskou dohodou a ostatnými programami SSR.

V rámci prípravy Partnerskej dohody bolo smerom k PRV vznesených niekoľko pripomienok, ktoré ex ante hodnotiteľ prediskutoval s CKO. Medzi najpodstatnejšie pripomienky patrili:

- potreba hlbšie zanalyzovať spracovateľský sektor a sektor lesného hospodárstva v SWOT analýze;
- potreba viac podporiť diverzifikáciu ekonomickej činnosti z EPFRV na vidieku, pretože nielen poľnohospodárske aktivity prispievajú k jeho rozvoju;
- pokiaľ ide o implementáciu budúceho programu, je potrebné nastaviť systém tak, aby sa využili skúsenosti z programového obdobia 2007 – 2013 (výzvy rozložiť na celé programové obdobie 2014 – 2020, vyhnúť sa tzv. „deadweigh“ efektu pri investíciách a pomocou výberových kritérií lepšie zacieliť opatrenia);
- zosúladiť doplnkovosť v rámci programov, hlavne s IROP v oblasti podpory zamestnanosti a konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov na vidieku;
- v návrhu PRV 2014 – 2020 nie je zmienka o orgáne, ktorý bude zodpovedný za koordináciu prípravy a implementácie CLLD na národnej úrovni (gestor), tak ako je uvedené v Partnerskej dohode. PRV 2014 – 2020 sa odvoláva na Partnerskú dohodu iba v oblasti cieľov, priority, rozpočtu pre každý EŠIF fond, administratívne činnosti CLLD.

V oblasti doplnkovosti a demarkácií medzi programami na obdobie 2014 – 2020, vychádzal ex-ante hodnotiteľ nielen z najaktuálnejších verzií partnerskej dohody a operačných programov, ale aj z medzirezortných rokovaní, ktorých sa osobne zúčastnil.

Najvýznamnejšia doplnkovosť / synergia je s OP Kvalita životného prostredia vo viacerých oblastiach (NATURA, ochrana životného prostredia, obnoviteľné zdroje energie, energetická efektívnosť). MPRV SR zároveň rokuje ohľadom demarkácií medzi PRV a OP Výskum a inovácie v oblasti inovatívnych investícií relevantných pre sektor pôdohospodárstva a potravinárstva. Dôležitou súčasťou bude prepojenie programu s Integrovaným regionálnym operačným programom prostredníctvom tzv. prístupu CLLD (Miestny rozvoj vedený komunitou).

Z pohľadu ex ante hodnotiteľa je potrebné zdôrazniť, že program obsahuje identifikované všetky oblasti doplnkovosti a demarkácií medzi jednotlivými programami. Bude sa však musieť ešte zamerať na ich podrobnejší popis.

V rámci medzirezortných rokovaní s relevantnými ministerstvami (MŽP SR, MH SR) sa prerokovávali najmä nasledujúce demarkačné línie:

V oblasti Obnoviteľné zdroje energie ide o investície na energetické využívanie biomasy na výrobu elektriny a tepla spaľovaním bioplynu, o zariadenia na využívanie geotermálneho vrtu, solárnej a veternej energie a investície do založenia porastov rýchlo rastúcich drevín. Zároveň platí, že aspoň

časť vyrobenej energie musí spotrebovať podnik na vlastnú poľnohospodársku výrobu alebo na vlastnú lesnícku činnosť.

V oblasti energetickej efektívnosti ide o investície na zlepšenie celkovej výkonnosti poľnohospodárskeho podniku, spracovania, uvádzania na trh alebo vývoja poľnohospodárskych a potravinárskych produktov, a investície smerujúce k zvyšovaniu energetickej efektívnosti obecných budov za určitých podmienok.

Vzhľadom k súbežným procesom prípravy Partnerskej dohody, PRV 2014-2020, jednotlivých programov, Ex ante hodnotenia a SEA je možné, že viaceré otázky už boli doriešené a sú teda pre program irelevantné.

Odporúčanie: Doplniť PRV o súlad s Partnerskou dohodou, bližšie špecifikovať súlad so stratégiou Európa 2020 a ostatnými programami SSR.

EQ2.2.3: Koho nezasiahol žiadny zásah napriek tomu, že bol identifikovaný ako relevantný potenciálny príjemca? Je možné neutralizovať medzery?

Vzhľadom k celospoločenskému problému „nezamestnanosti“ na Slovensku, ktorá je aj európskym problémom ex ante hodnotiteľ vidí veľkú príležitosť o prepojenie programu Ľudské zdroje s Programom rozvoja vidieka prostredníctvom prístupu CLLD. Vzhľadom k charakteru prístupu LEADER a CLLD by opatrenia podporujúce zamestnanosť (z Programu Ľudské zdroje) vytvárali synergiu pre najzaostalejšie vidiecke regióny. Spolupráca samospráv s malými a strednými podnikateľmi vrátane pôdohospodárov na vidieku by mala byť podporovaná opatreniami na zvyšovanie zamestnanosti.

Odporúčanie: Posilnenie zamestnanosti na vidieku prepojením prístupu LEADER s OP Ľudské zdroje prostredníctvom CLLD

EQ2.2.4: Vyskytujú sa tu zbytočné redundancie, ktoré by mohli byť záťažou alebo znižovať efektívnosť?

Najvýznamnejšia doplnkovosť a synergia sa javí s OP Kvalita životného prostredia, OP Výskum a inovácie a Integrovaný Regionálny operačný program. V týchto oblastiach do určitej miery hrozia aj redundancie znižujúce efektívnosť opatrení.

V súčasnosti stále prebiehajú medzirezortné rokovania s relevantnými ministerstvami (MŽP SR, MH SR, MŠVVŠ SR) ohľadom stanovenia demarkácií. Tieto rokovania prebiehajú veľmi korektne a ústretovo. Na základe ich výsledkov bude možné sa neskôr k potenciálnym redundanciám vyjadriť.

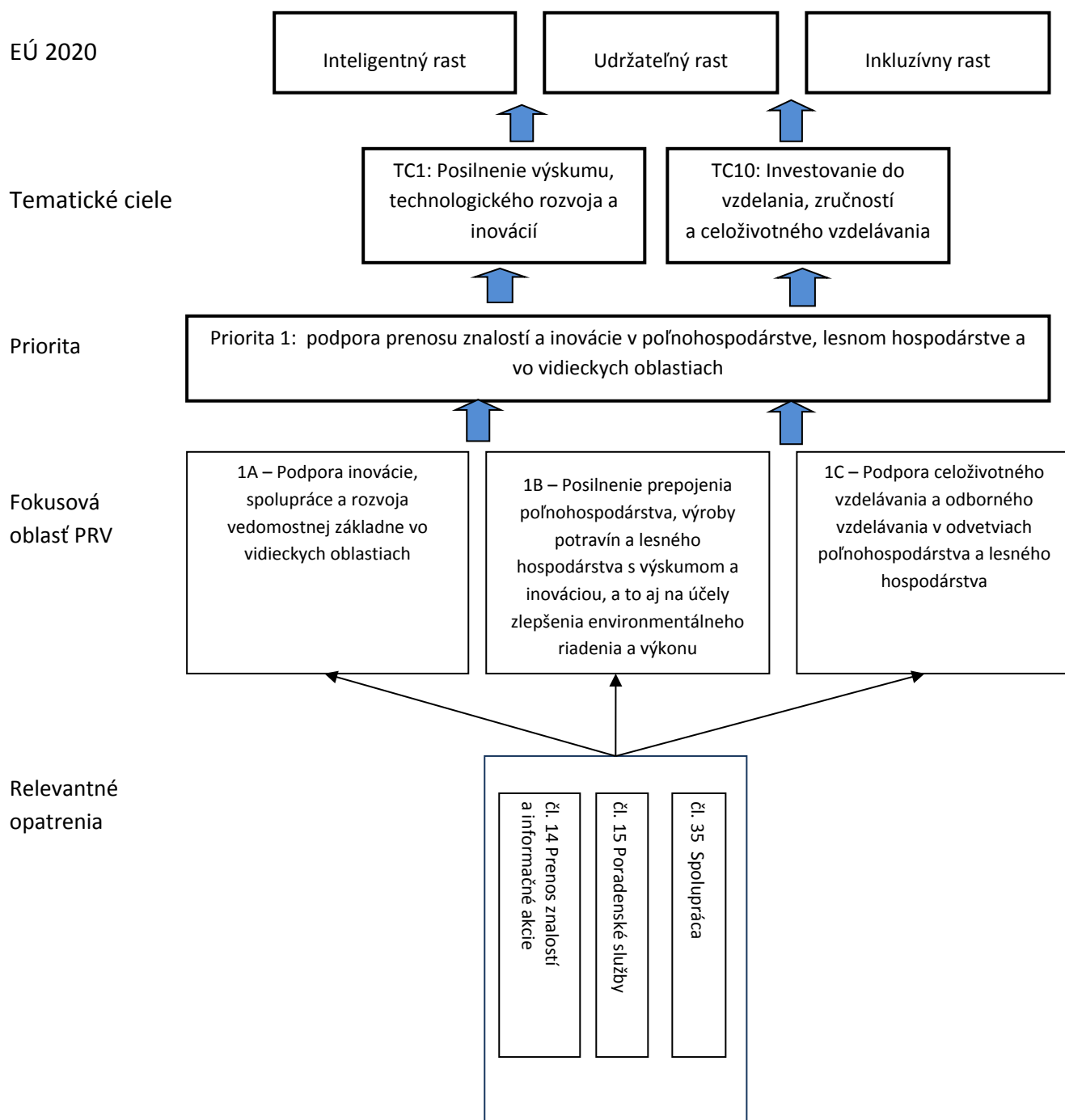
Odporúčanie: Z pohľadu ex ante hodnotiteľa sa riadiaci orgán po ukončení bilaterálnych rokovaní bude musieť ešte zamerať na podrobnejší popis demarkácií a doplnkovosti.

2.3 Hodnotenie intervenčnej logiky programu

2.3.1 Popis a analýza intervenčnej logiky PRV

2.3.1.1 PRIORITA 1

Diagram intervenčnej logiky pre prioritu 1:

Výber potrieb adresovaných v prioritě 1:

Tabuľka 2.3.1

Potreby	Fokusová oblasť
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Č. 1 Posilnenie vedomostnej základne, inovačnej výkonnosti a spolupráce poľnohospodárstva, potravinárstva a lesníctva, ktorá podporí vývoj nových produktov, postupov a technológií ▪ Č. 2 Posilnenie prepojenia poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva s výskumom a inováciami a inštitucionálne posilnenie systému pôdohospodárskeho poradenstva ▪ Č. 3 Podpora celoživotného vzdelávania poľnohospodárov, potravinárov a lesníkov 	Fokusová oblasť 1A: Podpora inovácie, spolupráce a rozvoja vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach
	Fokusová oblasť 1B: Posilnenie prepojenia poľnohospodárstva, výroby potravín a lesného hospodárstva s výskumom a inováciou, a to aj na účely zlepšenia environmentálneho riadenia a výkonu
	Fokusová oblasť 1C: Podpora celoživotného vzdelávania a odborného vzdelávania v odvetviach poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

Analýza SWOT pre prioritu 1, z ktorej následne vyplynuli jednotlivé rozvojové potreby potvrdzuje, že dôležitosť bude treba klásť najmä na 3 oblasti: i) rozvoj znalostí a skúseností a podpora inovácií v pôdohospodárstve a vo vidieckych oblastiach ii) prepájanie rezortnej vedecko-výskumnej základne s pôdohospodárskou praxou, a iii) zlepšenie vzdelanostnej štruktúry pracovníkov v pôdohospodárstve. Opatrenia relevantné pre prioritu 1 sú vybrané takým spôsobom, ktorý v plnej miere odpovedá identifikovaným potrebám č.1 – č.3 a tým prispeje k splneniu jednotlivých špecifických cieľov. Podporené aktivity v rámci relevantných opatrení taktiež zabezpečia splnenie cieľov fokusových oblastí 1A, 1B a 1C. Je však nutné podotknúť, že i keď sa kvalita dokumentov neustále zlepšuje (analýza súčasného stavu, SWOT analýza, potreby), stále neboli úplne zapracované alebo zdôvodnené niektoré časti identifikované z 1. a 2. fázy ex ante hodnotenia.

Pre **fokusovú oblasť 1A** bola identifikovaná potreba „Posilnenie vedomostnej základne, inovačnej výkonnosti a spolupráce“ (potreba č. 1). Uvedená potreba je pre Slovensko vysoko relevantná, najmä čo sa týka posilnenia inovačnej výkonnosti. V zdôvodnení sa však čiastočne prelína s potrebou č. 2 (relevantnou pre oblasť 1B) – prepojenie pôdohospodárstva s výskumom vrátane zapojenia sa do Európskeho inovačného partnerstva. Zároveň v zmysle nariadenia by fokusová oblasť 1A mala zahŕňať aj oblasť poradenských služieb, ktorá je však uvedená v FO 1B.

V súvislosti s **fokusovou oblasťou 1A** z popisu súčasného stavu a tiež z analýzy SWOT vyplýva, že Slovenská republika má predpoklady na rozvoj spolupráce smerujúcej k rastu pridanej hodnoty produktov a rastu konkurencieschopnosti podnikov a ich zoskupení cez inovácie a transfer poznatkov. Transformácia inovatívnych myšlienok do nových produktov, postupov a technológií umožní budovanie znalostnej ekonomiky aj vo vidieckych oblastiach, čomu napomôže najmä opatrenie 16 (čl. 35). Vybrané opatrenia v tejto oblasti sa zamerajú tiež na posilnenie poznatkov o inováciách a na podporu inovácií a vedomostí (čl. 14) s cieľom posilnenia spolupráce a inovačnej výkonnosti. Posilnenie inovačnej výkonnosti a kapacity je kľúčové aj z hľadiska naplňovania cieľov ostatných priorít. V zmysle nariadenia je relevantným opatrením v tejto oblasti aj opatrenie 2 (čl. 15) zamerané na poradenstvo vrátane vzdelávania poradcov.

Odporúčame zdôvodnenie potreby dopracovať v zmysle uvedených pripomienok a poradenské služby zahrnúť do tejto fokusovej oblasti (1A).

Pre **fokusovú oblasť 1B** bola identifikovaná potreba „Posilnenie prepojenia poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva s výskumom a inováciami a inštitucionálne posilnenie systému pôdohospodárskeho poradenstva“ (potreba č. 2). Zdôvodnenie uvedenej potreby sa však výlučne sústreďuje len na posilnenie poradenského systému a úplne absentuje zdôvodnenie potreby prepojenia výskumu s praxou. I keď sa čiastočne dá súhlasiť so zdôvodnením uvedenej potreby z pohľadu ex ante hodnotiteľa je vhodnejšie začleniť potrebu zameranú na poradenstvo do fokusovej oblasti 1A namiesto 1B. Okrem toho je otázne, či je potreba podpory poradenstva iba v inštitucionálnom posilnení poradenského systému. Taktiež v časti Stratégia PRV je poradenstvo zachytené najmä v oblasti 1A, čo nekorešponduje s identifikovanými potrebami.

V rámci fokusovej oblasti 1B zo SWOT analýzy vyplynula príležitosť pre slovenské pôdohospodárstvo na lepšie začlenenie sa do európskeho výskumného priestoru najmä prostredníctvom vzájomnej spolupráce a tvorby spoločných klastrov a operačných skupín v rámci Európskeho inovačného partnerstva. Nosným opatrením v rámci tejto fokusovej oblasti sa javí „Spolupráca“, ktorá s podporou opatrenia „Prenos vedomostí a zručností“ môže mať ambíciu pripraviť kvalitné projekty spolupráce pre budúce zapojenie sa do Európskeho inovačného partnerstva.

V zmysle uvedeného navrhujeme upraviť zdôvodnenie potreby a z textu potreby č.2 presunúť druhú časť zameranú na poradenstvo do kontextu potreby v rámci fokusovej oblasti 1A.

Pre **fokusovú oblasť 1C** bola identifikovaná potreba „Podpora celoživotného vzdelávania poľnohospodárov, potravinárov a lesníkov“ (potreba č. 3). V zmysle slovenskej legislatívy sa odporúča rozšíriť oblasť vzdelávania o odborné, ale najmä tzv. ďalšie (neformálne) vzdelávanie. Oblasť vzdelávania na Slovensku je v kompetencii Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a v súčasnosti prechádza zložitým transformačným procesom. V súčasnosti sa na MŠVVaŠ SR realizujú dva veľké národné projekty, z ktorých jeden je zameraný na celoživotné vzdelávanie a druhý na odborné vzdelávanie vrátane sektora pôdohospodárstva. Súčasná verzia PRV neobsahuje žiadnu informáciu o uvedených projektoch. Vzhľadom k jednoznačne stanoveným kompetenciám, PRV môže byť len doplnkovým nástrojom v oblasti najmä ďalšieho vzdelávania. Z tohto dôvodu je nevyhnutné zabezpečiť komplementaritu PRV a patričných opatrení so súčasným vzdelávacím systémom vrátane národných projektov a pripravovaných zmien v oblasti vzdelávania.

Vzhľadom k vybudovanej infraštruktúre ďalšieho vzdelávania v rezorte pôdohospodárstva odporúčame do stratégie zapracovať aj rezortné organizácie (Agroinštitút a Národné lesnícke centrum) s uvedením ich úloh a kompetencií pre obdobie 2014-2020. Relevantným opatrením v tejto oblasti je najmä opatrenie 1 (čl. 14) zamerané na ďalšie odborné vzdelávanie.

V zmysle vyššie uvedeného odporúčame dopracovať zdôvodnenie potreby.

Zvolené fokusové oblasti adekvátnym spôsobom odpovedajú na identifikované rozvojové potreby. Aj napriek jasným logickým prepojeniam medzi oblasťami zamerania/špecifickými cieľmi a identifikovanými rozvojovými potrebami je však nevyhnutné vymedziť také línie medzi samotnými fokusovými oblasťami priority 1 a prislúchajúcimi potrebami, aby nedochádzalo k ich vzájomnému prelínaniu, resp. duplicite. V prvom rade je potrebné rozlišovať slovné spojenia „podpora vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach“ v rámci 1A a „podpora vzdelávania (celoživotného, odborného a ďalšieho) v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve“ v rámci 1C. V rámci 1A sa chápe širšie spektrum potenciálnych účastníkov nielen z radov poľnohospodárov, potravinárov a lesníkov, ale aj MSP a zástupcov obcí a tretieho sektora. Zároveň ide skôr o jedno rázové, resp. krátkodobé aktivity, zatiaľ čo ďalšie vzdelávanie je dlhodobejšieho charakteru.

Nakoľko v prípade priority 1 sa jedná o horizontálnu prioritu, relevantnými sú všetky ciele v rámci Stratégie Európa 2020, konkrétne inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast. Plánované aktivity

v rámci priority 1 prispievajú k dosiahnutiu tematických cieľov Spoločného strategického rámca najmä v oblasti výskumu, vývoja a inovácií a oblasti vzdelávania.

Očakávané synergické prepojenia medzi opatreniami v rámci priority 1:

Priorita 1 ako aj špecifické ciele 1A, 1B, 1C sú prierezové a tým všetky 3 opatrenia čl.14, čl.15 a čl.35 sú programované tak, aby prispeli aj k plneniu cieľov ostatných fokusových oblastí spadajúcich pod priority 2 až 6. V rámci každej priority vytvárajú synergické prepojenia s vybranými opatreniami, ktoré sú programované pre jednotlivé fokusové oblasti. Je možné očakávať, že všetky tri opatrenia vytvoria najsilnejšie synergické prepojenie s opatreniami Investície do hmotného majetku (čl.17) a rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikania čl.19. Tieto synergické prepojenia sú podrobnejšie popísané v ostatných prioritách.

Hodnotenie príspevku opatrení k dosiahnutiu stanovených cieľov v rámci priority 1:

Tabuľka 2.3.2

Ciele	Opatrenia (kód opatrenia a číslo článku)		
	1 (čl. 14)	2 (čl. 15)	16 (čl. 35)
1A: Podpora inovácie, spolupráce a rozvoja vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach	3	2	2
1B: Posilnenie prepojenia poľnohospodárstva, výroby potravín a lesného hospodárstva s výskumom a inováciou, a to aj na účely zlepšenia environmentálneho riadenia a výkonu	1	1	3
1C: Podpora celoživotného vzdelávania a odborného vzdelávania v odvetviach poľnohospodárstva a lesného hospodárstva	3	1	1

Z pohľadu koherencie medzi opatreniami relevantnými pre prioritu 1 a jednotlivými špecifickými cieľmi je zjavné, že žiadne z opatrení nemá negatívny vplyv na dosiahnutie cieľov. Je možné očakávať pozitívny príspevok všetkých vybraných opatrení.

Pre naplnenie špecifického cieľa v rámci fokusovej oblasti 1A budú kľúčové všetky tri opatrenia 1 (čl.14), 2 (čl.15), a 16 (čl.35) s miernou dominanciou opatrenia 1, ktorého cieľom je najmä vybaviť ľudí pracujúcich v rezorte pôdohospodárstva potrebnými znalosťami a tým posilniť ich vedomostnú základňu a zároveň posilniť inovačnú výkonnosť vo vidieckych oblastiach. Uvedené opatrenie má vplyv nielen na jednotlivé špecifické ciele v rámci priority 1, ale vďaka svojmu širokému záberu aktivít a prierezovému charakteru aj na ďalšie priority programu. V rámci opatrenia 1 (čl.14) odporúčame v ďalšom štádiu prípravy PRV lepšie vyšpecifikovať najmä demonštračné a pilotné projekty. Príspevok opatrenia 16 (čl.35) bude dôležitý z hľadiska podpory vývoja nových produktov, postupov a technológií, zameranej na rast pridanej hodnoty a konkurencieschopnosti podnikov. Kľúčovou bude najmä spolupráca rôznych beneficentov a cieľových skupín programu. Taktiež sa predpokladá vplyv opatrenia „Poradenské služby“ (čl. 15). Z nášho pohľadu ide o veľmi dôležitú oblasť poradenstva na zavádzanie inovácií do podnikov a to nielen pôdohospodárskych, ale aj mimo pôdohospodárskych malých a stredných podnikov vo vidieckych oblastiach.

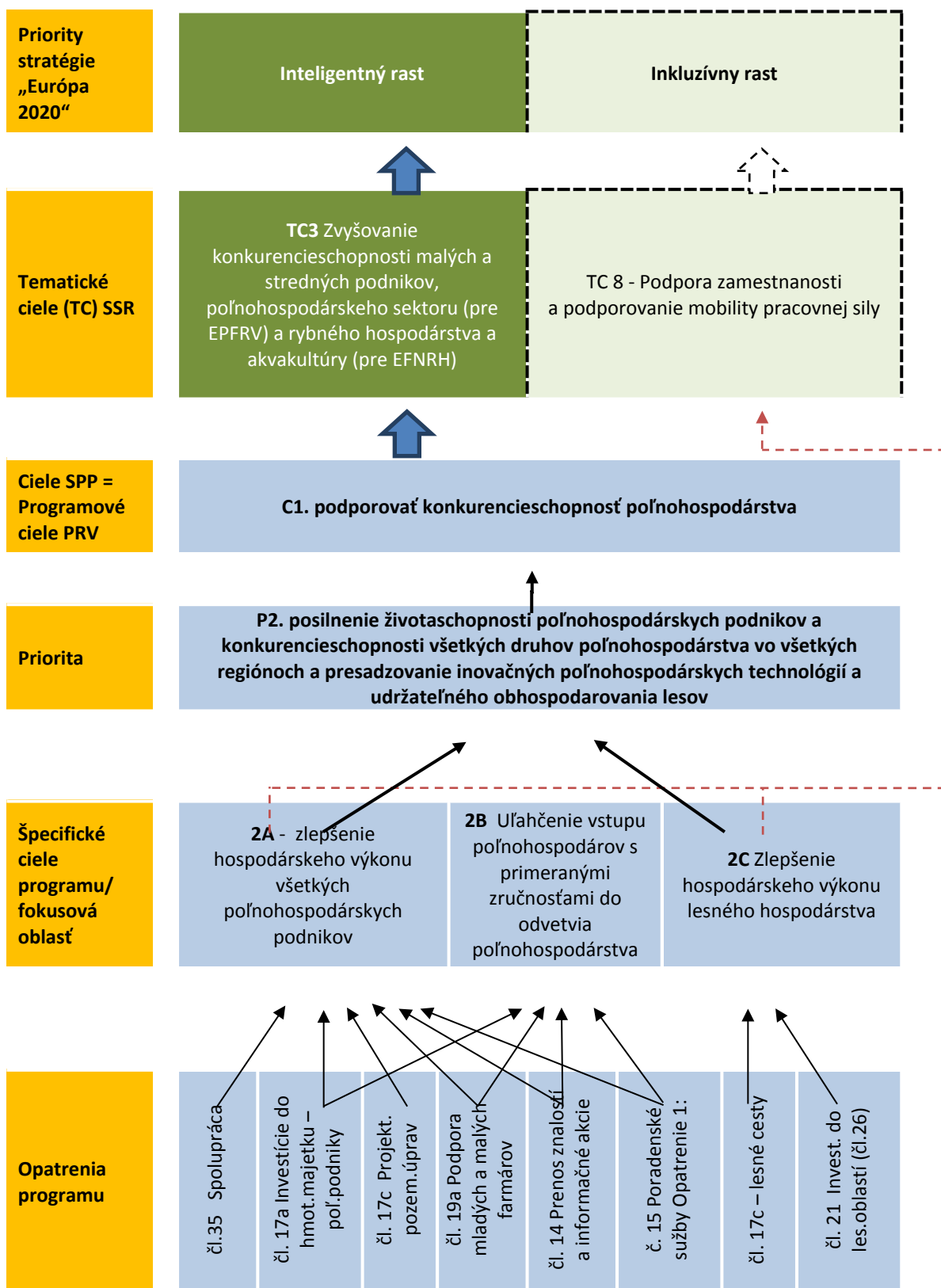
V rámci fokusovej oblasti 1B bude mať jednoznačne najväčší príspevok opatrenie č. 16 (čl. 35) Spolupráca, ktoré vytvorí podmienky na podporu tvorby spoločných vedeckých a rozvojových klastrov a operačných skupín v rámci Európskeho inovačného partnerstva a otvorí tak dvere do európskeho výskumného priestoru.

Z hľadiska naplnenia špecifického cieľa fokusovej oblasti 1C bude kľúčovú úlohu zohrávať opatrenie č. 1 (čl. 14), ktoré má za cieľ motivovať pracovníkov v pôdohospodárstve neustále zvyšovať svoju kvalifikáciu a ďalej sa vzdelávať.

2.3.1.2 PRIORITA 2

Diagram intervenčnej logiky pre prioritu 2:

Výber potrieb adresovaných v prioritě 2:

Tabuľka 2.3.3

Analýza SWOT (silné (s) a slabé stránky (w))	Vybrané potreby	Fokusová oblasť	Programované opatrenia
<p>s: produkčný potenciál pre ekologické poľnohospodárstvo a ovocinárstvo</p> <p>s: uplatnenie inovatívnych technológií výroby vo väčších poľnohospodárskych podnikoch</p> <p>s: kvalitná produkcia poľnohospodárskej prvovýroby</p> <p>s: konkurencieschopná výroba niektorých tradičných domácich komodít (obilniny, olejnin)</p> <p>w: všeobecne nízka produktivita práce v poľnohospodárstve, potravinárstve a lesnom hospodárstve</p> <p>w: nedostatočná diverzifikácia poľnohospodárskej produkcie a nepoľnohospodárskych aktivít</p> <p>w: živočíšna výroba je u väčšiny podnikov stratová (osobitne chovy ošípaných a HD), stavy zvierat dlhodobo klesajú, prevláda jednoduchý export živých zvierat pred exportom spracovaných výrobkov, nízka pridaná hodnota v živočíšnej výrobe</p> <p>w: nízky podiel hrubej pridanej hodnoty a nedostatočná reprodukcia výrobných činiteľov v poľnohospodárstve</p> <p>w: nízka investičná aktivita u mikro a malých podnikov a minimálna účasť na trhu</p>	<p>4. Zvýšiť efektivitu všetkých výrobných faktorov a dosiahnuť nárast pridanej hodnoty poľnohospodárskych podnikov vrátane diverzifikácie činnosti</p>	2A	<p>čl.14</p> <p>čl.15</p> <p>čl.17a</p> <p>čl.19a (iii)</p>
<p>w: nedostatočne rozvinutý trh s pôdou vplyvom historicky podmienenej extrémnej rozdrobenosti vlastníctva pôdy, finančne a administratívne náročný a pomaly postupujúci systém realizácie pozemkových úprav</p>	<p>6. Podporovať hospodárenie na vlastnej pôde – usporiadanie vlastníctva a konsolidácia pôdy</p>	2A	čl.17c
<p>w: horšia veková pracovníkov v pôdohospodárstve, kde nedochádza k prirodzenej obnove pracovnej sily, klesá podiel farmárov do 35 rokov, priemerný vek pracovníkov v poľnohospodárstve je 45,9 roka, u žien je to 46,8</p> <p>w: najpočetnejšia skupina pracovníkov v poľnohospodárstve nad 50 rokov, nízky podiel riadiacich pracovníkov v poľnohospodárstve do 35 rokov (iba 7,1%)</p>	<p>5. Podporiť vstup do odvetvia pre mladých farmárov – vybavenie investičným majetkom, ciele poradenstvo, vytvorenie podmienok pre hospodárenie na pôde</p>	2B	<p>čl.19a (i)</p> <p>čl.14</p> <p>čl.15</p>
<p>w: nedostatočné sprístupnenie lesov, chýbajúce lesné cesty pri obhospodarovaní lesov a zabezpečenia protipožiarnej ochrany</p> <p>w: nedostatočná modernizácia mechanizmov a technológií v lesnom hospodárstve</p>	<p>10. Podpora udržateľného obhospodarovania lesov a zvýšenie ekonomickej hodnoty lesov</p>	2C	<p>čl.17c</p> <p>čl. 21 (čl.26)</p>

Popis súčasného stavu a analýza SWOT potvrdzuje, že existuje možnosť pre určité sektory slovenského poľnohospodárstva zvýšiť svoj podiel na domácom ako aj na exportných trhoch a tým zlepšiť ich príspevok k ekonomickému rastu celého sektora. Analýza predpokladá, že ak sa zrealizuje táto možnosť, potom sa prispeje k riešeniu vybraných identifikovaných potrieb, ktoré sa týkajú posilnenia konkurencieschopnosti poľnohospodárstva. Zvolená kombinácia opatrení a ich vybraných operácií v rámci priority 2 adekvátne odpovedá na vybrané identifikované potreby č.4-č.6 a č.10. Ako vyplýva z tabuľky č.2.3.3, vybrané potreby sú verifikované analýzou SWOT. Z pohľadu obsahu potrieb boli vybrané všetky dôležité opatrenia, v rámci ktorých podporené aktivity prispievajú k naplneniu cieľov fokusových oblastí 2A, 2B a 2C.

Vybrané opatrenia sú zamerané na dosiahnutie rastu, špecializácie (ale aj diverzifikácie) u podporených poľnohospodárskych podnikov. Reštrukturalizácia výrobných prostriedkov v rámci opatrenia 4 - podopatrenia 4.1 (čl.17a) bude zameraná na zvýšenie celkovej výkonnosti a efektívnosti podporených poľnohospodárskych podnikov vrátane podnikov, ktoré prevádzkujú mladí alebo malí farmári. Poskytnutá podpora investícií bude prioritne smerovaná do zvýšenia produkcie alebo jej kvality (hlavne v kritických odvetviach živočíšnej výroby a špecializovanej rastlinnej výroby), zníženia nákladovosti výroby, zvyšovania inovatívnosti a efektívnosti výroby a tým zvyšovania pridanej hodnoty, zlepšenia odbytu produkcie (podpora predaja z dvora). Intenzita podpory pre mladých farmárov bude zvýhodnená o 10%. K rastu konkurencieschopnosti poľnohospodárstva prispievajú aj podpory pre začatie malých a mladých farmárov (podopatrenia čl.19a), ktorí získaním podpory zlepšia hospodársky výkon svojich fariem a očakáva sa, že tým zvýšia aj svoju účasť na trhu. Tieto aktivity by mohli prispieť aj k vytvoreniu nových pracovných miest. Opatrenie 2 (čl.15) poskytne poľnohospodárom poradenské služby najmä v oblasti rozvoja nových aktivít, ktoré pomôžu zlepšiť ekonomickú výkonnosť podnikov. Pre zvládnutie nových technológií a inovatívnych postupov bude potrebné podporiť ďalšie odborné vzdelávanie v rámci opatrenia 1 (čl.14). Projekty pozemkových úprav realizované v rámci opatrenia 4, podopatrenia 4.3 (čl.17c) prispievajú k podpore trvaloudržiateľného podnikania na pôde a ekonomickému rozvoju podnikov. Pozemkové úpravy vytvoria podmienky pre korektné nájomné vzťahy k pozemkom, čo je základný predpoklad pre udržateľné hospodárenie aktívnych poľnohospodárskych subjektov na pôde.

K cieľu oblasti 2C „Zlepšenie hospodárskeho výkonu lesného hospodárstva“ bude prispievať podopatrenie 4.3 Lesné cesty a podopatrenie 8.6 Investície do lesníckych technológií, do spracovania, do mobilizácie a marketingu lesníckych produktov. Vybrané operácie 4.3 a 8.6 prispievajú k zvýšeniu ekonomickej hodnoty lesov prostredníctvom podpory investícií do lesných ciest, novej lesnej techniky a primárneho spracovania dreva.

Z popisu riešenia uvedených identifikovaných potrieb č.4-č.6 a č.10 vyplýva, že plánované aktivity/operácie v rámci priority 2 prispievajú k dosiahnutiu jedného z hlavných cieľov SPP – podporovať konkurencieschopnosť poľnohospodárstva, ktorý prispeje k dosiahnutiu tematického cieľa Spoločného strategického rámca (SSR) č.3: Podpora konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov a princípu Stratégie Európa 2020 – inteligentný rast. Hoci pri reštrukturalizácii výrobných prostriedkov je možné očakávať skôr pokles pracovných miest (substitúcia práce novými mechanizmami), avšak opatrenia zamerané na podporu malých a mladých farmárov môžu prispieť k výšieniu tvorby pracovných miest. Z toho dôvodu aktivity priority 2 môžu prispieť aj k tematickému cieľu č.8 Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily a tým aj k Inkluzívnemu rastu Stratégie Európa 2020.

Očakávané synergické prepojenia medzi opatreniami v rámci priority 2:

Popis zvolenej stratégie vysvetľuje **synergické prepojenie** medzi vybranými opatreniami 1 (čl.14), 2 (čl.15), 4.1 (čl.17a), 6.1 a 6.3 (čl.19a) a opatrením LEADER. **Synergia** sa dosiahne ak podporení prijímatelia v rámci **čl.17a** budú zároveň zapojení do podporených vzdelávacích a poradenských projektov (**čl.14 a čl.15**). **Ešte silnejšiu synergiu** je možné dosiahnuť, ak mladí farmári a malí

poľnohospodárske podniky, ktoré získajú pomoc na začatie podnikania v rámci opatrenia **čl.19a**, budú prioritne podporení v rámci podopatrenia **čl.17a** v prípade ich záujmu investovať do hmotného majetku. Zároveň by títo žiadatelia mali byť aj zapojení do podporených vzdelávacích a poradenských projektov (**čl.14 a čl.15**). Navyše prostredníctvom projektov pozemkových úprav **čl.17c** by mohli mladí farmári získať pôdu, ktorá je limitujúcim faktorom pre rozvoj ich podnikania. V rámci opatrenia **LEADER** sa počíta s podporou malých poľnohospodárskych podnikov a mladých farmárov, čo posilňuje uvedené synergie a tým výrazne prispieje k cieľu 2B.

V rámci špecifického cieľa 2C obe navrhnuté podopatrenia 4.3 a 8.6 sa vzájomne dopĺňajú. Vybudované lesné cesty umožnia hospodárnejšie využívať lesnú techniku a znížiť nákladovosť ako aj negatívny vplyv na životné prostredie.

Hodnotenie príspevku opatrení k dosiahnutiu stanovených cieľov v rámci priority 2:

Tabuľka 2.3.4

Ciele	Opatrenia (kód opatrenia/podopatrenia a číslo článku)							
	16 (čl.35)	1 (čl.14)	2 (čl.15)	4.1 (čl. 17a)	4.3 (čl.17c) PPÚ	6 (čl.19a(i), (ii))	4.3 (čl.17c) Les.cesty	8.6 (čl.26)
2A:) zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie	3	1	2	3	2	3	-	-
2B: Uľahčenie vstupu poľnohospodárov s primeranými zručnosťami do odvetvia poľnohospodárstva, a najmä generačnej výmeny	-	2	2	2	-	3	-	-
2C: Zlepšenie hospodárskeho výkonu lesného hospodárstva	-	-	-	-	-	-	3	3

Ani jedno z vybraných opatrení nemá negatívny príspevok k špecifickým cieľom 2A, 2B a 2C. Je možné očakávať pozitívny príspevok všetkých vybraných opatrení. V rámci fokusovej oblasti 2A bude mať jednoznačne najväčší príspevok podopatrenie 4.1 (čl.17a) Investície do hmotného majetku, ktoré zlepšujú celkovú výkonnosť poľnohospodárskeho podniku. Z pohľadu obsahu cieľa ide o kľúčové opatrenie, ktoré má široký záber aktivít (prioritne zamerané na živočíšnu výrobu, špeciálnu rastlinnú výrobu, inovatívne investície) a prijímateľov (malí, mladí a veľkí poľnohospodári). Účinok podopatrenia 4.1 bude posilnený realizáciou projektov spolupráce (čl.35), ktorý má veľký potenciál pre významný príspevok k špecifickému cieľu 2A. Miera príspevku opatrení 1 Prenos znalostí a informačné akcie (čl.14) a opatrenia 2 Poradenské služby (čl.15) bude závisieť od správneho

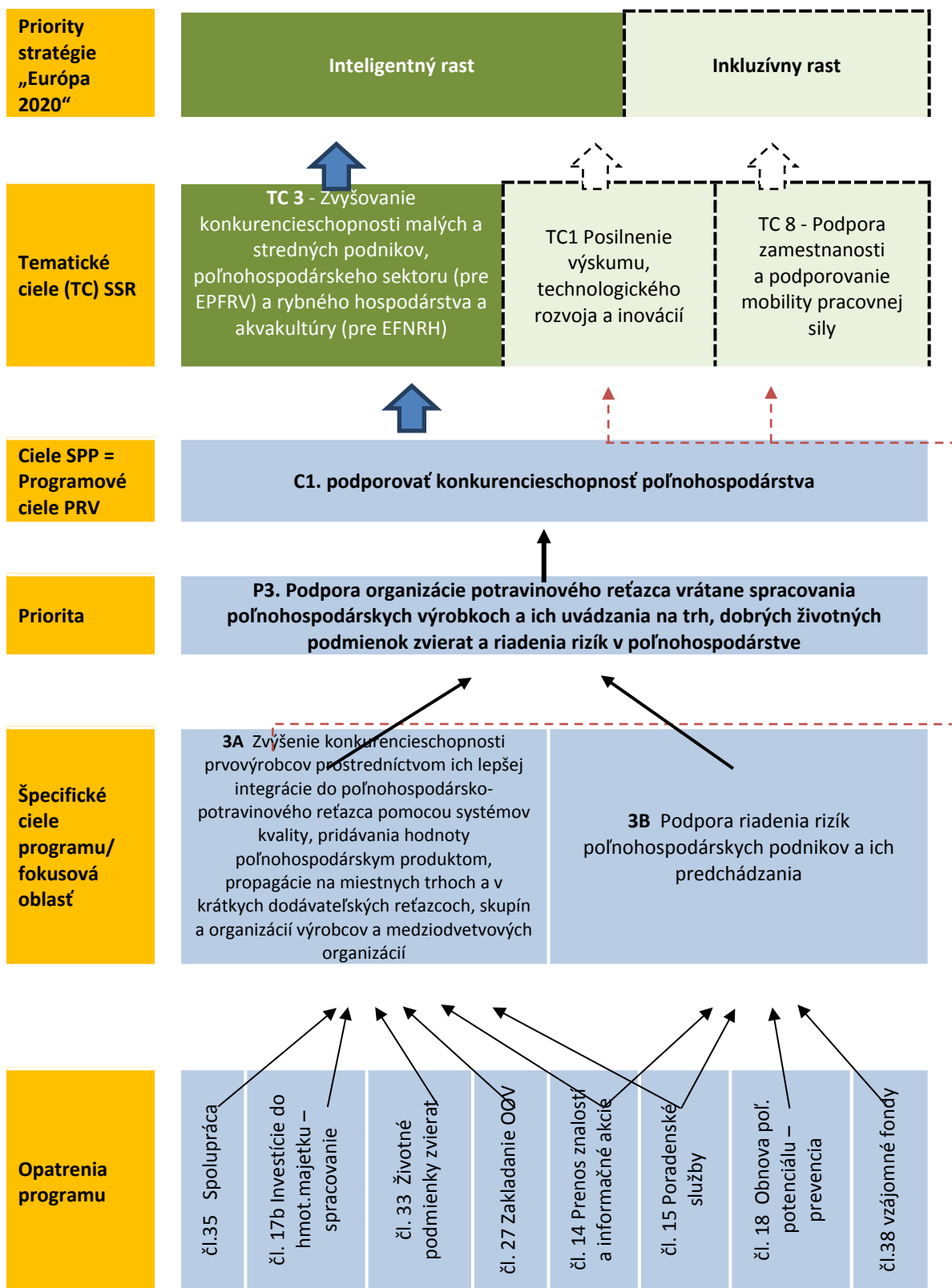
smerovania podporených aktivít. Podporením rozvoja podnikania malých farmárov v rámci čl.19a(iii) sa môže dosiahnuť u tohto typu poľnohospodárskych podnikoch príspevok k plneniu cieľa 2A. Spolu s investičnou podporou v rámci opatrenia 4 majú obe opatrenia potenciál významne prispieť k naplneniu stanovených cieľov v rámci priority 2.

V rámci fokusovej oblasti 2B budú zohrávať kľúčovú úlohu podopatrenia čl.19a(i) Pomoc na začatie podnikania mladých poľnohospodárov a Investície do hmotného majetku, ktoré zlepšujú celkovú výkonnosť poľnohospodárskeho podniku. Spolu s opatreniami 1 (čl.14) a 2 (čl.15) sa dosiahne synergické prepojenie a väčší príspevok vybraných opatrení k naplneniu špecifického cieľa 2B.

V rámci fokusovej oblasti 2C obe naprogramované podopatrenia významne prispievajú k zvýšeniu ekonomickej hodnoty lesa.

2.3.1.3 PRIORITA 3

Diagram intervenčnej logiky pre prioritu 3:

Výber potrieb adresovaných v prioritě 3:

Tabuľka 2.3.5

Analýza SWOT (silné (s) a slabé stránky (w))	Vybrané potreby	Fokusová oblasť	Programované opatrenia
<p>s: kvalitná produkcia poľnohospodárskej prvovýroby</p> <p>s: existencia národného systému hodnotenia a uznávania kvality potravinárskych výrobkov (SK Gold) a zvyšujúci sa počet označených domácich produktov</p> <p>s: rastový potenciál vybraných odborov potravinárstva (mlynský, mäsový, mliekarenský, hydinský, tukový)</p> <p>w: prevažujúci export poľnohospodárskych surovín s nízkou pridanou hodnotou</p> <p>w: nízky podiel domácich poľnohospodárskych a potravinárskych produktov v obchodnej sieti SR (49%)</p> <p>w: nedostatočné zavádzanie inovatívnych zariadení a postupov, výskumu, vývoja a marketingu v spracovaní poľnohospodárskej produkcie</p> <p>w: nízky podiel spracovanej domácej poľnohospodárskej produkcie v potravinárstve SR (65%)</p> <p>w: nedostatočná spolupráca medzi poľnohospodárskymi producentmi a ostatnými aktérmi potravinového reťazca (málo rozvinutá vertikálna spolupráca)</p> <p>w: veľmi slabo rozvinuté krátke dodávateľské reťazce (iba 3 % poľ.produktov sa predáva priamo z farmy)</p> <p>w: všeobecne nízka produktivita práce v poľnohospodárstve, potravinárstve a lesnom hospodárstve</p>	<p>8. Rast pridanej hodnoty zvyšovaním kvality domácej poľnohospodárskej produkcie a stimuláciou živočíšnej výroby v chovoch AW</p>	<p>3A</p>	<p>čl.27</p> <p>čl.35</p> <p>čl.17 b</p> <p>čl.33</p> <p>čl.14</p> <p>čl.15</p>
<p>W: chýbajúci fond na kompenzáciu škôd z nepoistených rizík</p> <p>w: častý výskyt povodní na poľnohospodárskom území spôsobujúce vysoké škody, nedostatočná ochrana</p>	<p>9. Obnova produkčného potenciálu poľnohospodárskej pôdy a prevencia pred negatívnymi dôsledkami povodní, s negatívnym dopadom na potenciál poľnohospodárskej výroby</p>	<p>3B</p>	<p>čl.38</p> <p>VZÁJOM.FONDY</p> <p>čl.18 PREVEN</p> <p>čl.14 ŠKOLENIA</p> <p>čl.15 PORADENSTVO</p>

Ako vyplýva zo štatistík ako aj z analýzy SWOT, zastúpenie domácej produkcie potravín v SR je menej ako 50 %. Dlhodobo pretrvávajú negatívny vývoj. Samotné zapojenie poľnohospodárov

v potravinovom reťazci je minimálne. Na základe tejto skutočnosti bola formulovaná potreba č.8, ktorú je možné riešiť hlavne zvýšením pridanej hodnoty v spracovaní poľnohospodárskej produkcie, zapojením prvovýrobcov poľnohospodárskej produkcie do potravinového reťazca, zvýšením kvality produkcie a zlepšením odbytu. Povodne a extrémne suchá majú čoraz častejšie negatívny vplyv na poľnohospodársku výrobu. Z toho dôvodu bola definovaná potreba č.9, ktorá sa týka ochrany potenciálu poľnohospodárskej výroby, ako hlavného zdroja primárnej produkcie vstupujúcej do potravinového reťazca. Potreba č.9 má zásadný vplyv na potrebu č.8. Riešením oboch potrieb sa prispeje k posilneniu konkurencieschopnej výroby potravín v SR. Ako vyplýva z tabuľky č.2.3.5, potreba č.8 je verifikovaná analýzou SWOT, ale na druhej strane potreba č.9 nie je pokrytá tabuľkou SWOT. V stratégii PRV je určený spôsob ich riešenia. Zvolená kombinácia opatrení v rámci priority 3 zabezpečí riešenie identifikovaných potrieb č.8 a č.9 ako aj prispeje sekundárne k riešeniu potreby č.18 – Udržanie existujúcich a vytváranie nových pracovných miest na vidieku.

V rámci zvolenej kombinácii opatrení nebolo z kľúčových opatrení pre prioritu 3 vybrané opatrenie čl.16 Systémy kvality poľnohospodárskych produktov a potravín a to z dôvodu, že na národnej úrovni MPRV SR podporuje „značku kvality SK“. Okrem toho regionálne značky kvality sa budú podporovať prostredníctvom projektov spolupráce miestnych akčných skupín.

Vybrané opatrenia v rámci priority 3 sú zamerané hlavne na rast pridanej hodnoty a kvality produkcie v potravinovom reťazci, posilnenie horizontálnej a vertikálnej spolupráce poľnohospodárskych podnikov v potravinovom reťazci, prevenciu pred negatívnymi dôsledkami povodní a riadenie rizika prostredníctvom vytvárania vzájomných fondov pre nepriaznivé poveternostné udalosti, choroby zvierat a rastlín, zamorenie škodcami a environmentálne nehody.

V rámci fokusovej oblasti 3A bude podporená horizontálna spolupráca poľnohospodárskych podnikov organizovaných v OOV (čl.27) ako aj horizontálna a vertikálna spolupráca (čl.35) medzi aktérmi dodávateľského reťazca pri zriaďovaní logistických platforiem na podporu krátkych dodávateľských reťazcov a miestnych trhov, ďalej budú podporovať propagačné činnosti v súvislosti s rozvojom krátkych dodávateľských reťazcov a miestnych trhov, pilotné projekty zamerané na rozvoj potravinového reťazca, vývoj nových výrobkov, služieb, postupov a technológií v sektorech poľnohospodárstva a potravinárstva. Okrem toho budú podporené aj investície do majetku (čl.17b) týkajúce sa odbytu a spracovania poľnohospodárskej produkcie v súvislosti so i.) zavádzaním výroby nových ako aj tradičných produktov, novej techniky/technológií a ii.) podporou budovania malých odbytových miest pre odbyt poľnohospodárskej produkcie a produktov spracovania poľnohospodárskej prvovýroby. V rámci fokusovej oblasti 3A sa okrem podpory investícií podporí transfer informácií a zručností (čl.14) a poradenstva (čl.15) zameraný na nové postupy v spracovaní poľnohospodárskych produktov, ako aj sa podporí zvýšenie kvality produkcie v živočíšnej výrobe prostredníctvom podpôr vyplácaných v rámci opatrenia Dobré životné podmienky zvierat (čl.33). Podporená vyššia kvalita primárnej produkcie má väčší potenciál pre využitie v potravinovom reťazci. V rámci fokusovej oblasti 3A by sa mal sledovať hodnotový reťazec pri výbere projektov (podpora spracovateľa by mali spracovávať podporenú domácu produkciu poľnohospodárskej prvovýroby).

V rámci fokusovej oblasti 3B bude riadenie rizika v poľnohospodárstve podporené formou vytvárania vzájomných fondov (čl.38) a prevencie pred negatívnymi dôsledkami povodní s negatívnym dopadom na potenciál poľnohospodárskej výroby. Vzájomné fondy predstavujú novú aktivitu v SR, z toho dôvodu ide o pilotný prístup. Snahou RO bude podporiť zakladanie vzájomných fondov pre vybrané sektory a tým overiť funkčnosť navrhnutého opatrenia. Úspešná implementácia tohto opatrenia vytvorí základ pre ďalší rozvoj vzájomných fondov v SR. Čo sa týka prevencie, tak tá bude zabezpečená či už formou zvýšenia povedomia poľnohospodárov vzhľadom k produkčným a príjmovým rizikám prostredníctvom školení a cieleného poradenstva (čl.14 a čl.15) ako aj formou podpory investícií do obnovy hydromelioračných zariadení (čl.18). V rámci tohto opatrenia bude poskytnutá podpora investícií na výstavbu/ rekonštrukciu/ opravu a modernizáciu odvodňovacích systémov – kanálov s regulovaným odtokom a čerpacích staníc a ich zariadení. Podporené aktivity predstavujú preventívne opatrenia pred negatívnymi dôsledkami prírodných katastrofických udalostí

a nepriaznivých pomerov na potenciál poľnohospodárskej výroby. Výsledkom podporených investícií bude funkčný systém melioračných kanálov, ktorého úloha bude zabezpečovať prevenciu pred možnými rizikami v poľnohospodárstve. Je možné predpokladať, že realizáciou opatrenia č.12 sa zabezpečí prevencia na väčšej výmere poľnohospodársky významných oblastí s vyšším počtom aktívnych poľnohospodárskych podnikov.

Z popisu riešenia uvedených identifikovaných potrieb č.8, 9, 18 vyplýva, že plánované operácie v rámci priority 3 prispievajú k dosiahnutiu jedného z hlavných cieľov SPP – podporovať konkurencieschopnosť poľnohospodárstva (cieľ PRV), ktorý prispieje k dosiahnutiu tematického cieľa č.3: Podpora konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov, ktorý prispieje k prioritě Stratégie Európa 2020 – inteligentný rast. Okrem toho je možné očakávať, že prostredníctvom projektov spolupráce sa zabezpečí transfer výsledkov výskumu a inovácií do spracovania poľnohospodárskej produkcie a tým program prispieje aj k tematickému cieľu č.1: Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií. Podpora zapojenia poľnohospodárskych podnikov do spracovania, rozvoj vertikálnej spolupráce v rámci potravinového reťazca, podpora odbytu spracovaných produktov poľnohospodárstva by mala prispieť k zvýšeniu tvorby pracovných miest. Z toho dôvodu aktivity priority 3 môžu prispieť aj k tematickému cieľu č.8 Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily a tým aj k prioritě Stratégie Európa 2020 – Inkluzívny rast.

Očakávané synergické prepojenia medzi opatreniami v rámci priority 3:

Popis zvolenej stratégie vysvetľuje synergické prepojenie medzi vybranými opatreniami 1 (čl.14), 2 (čl.15), 4 (čl.17), 9 (čl.27), 16 (čl.35). **Synergia** medzi vybranými opatreniami sa dosiahne, ak bude zapojeným poľnohospodárskym podnikom a spracovateľom do projektov spolupráce (čl.35) poskytnutá aj podpora ich investícií v rámci čl.17 a zároveň podporení prijímateľa budú zapojení do podporených vzdelávacích a poradenských projektov (čl.14 a čl.15). Ešte silnejšia synergia medzi opatreniami v rámci fokusovej oblasti 3A sa dosiahne, ak sa samotné podporené OOV (čl.28) zapoja do projektov spolupráce (čl.35) a budú podporené ich investície do hmotného majetku v rámci čl.17. Toto by zabezpečilo aj udržateľnosť podporených OOV aj po ukončení poskytovania podpôr z čl.27.

Hodnotenie príspevku opatrení k dosiahnutiu stanovených cieľov v rámci priority 3:

Tabuľka 2.3.6

Ciele	Opatrenia (kód opatrenia/podopatrenia a číslo článku)							
	1 čl.14	2 čl.15	4 čl.17	5 čl.18	9 čl.27	14 čl.33	16 čl.36	17 čl.38
3A: Zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov prostredníctvom ich lepšej integrácie do poľnohospodársko-potravinového reťazca pomocou systémov kvality, pridávania hodnoty poľnohospodárskym produktom, propagácie na miestnych trhoch a v krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín a organizácií výrobcov a medziodvetvových organizácií	1	1	1	-	3	3	3	-
3B: Podpora riadenia rizík poľnohospodárskych podnikov a ich predchádzania	2	1	-	2	-	-	-	3

Z hodnotenia stupňa príspevku vybraných opatrení k dosahovaniu špecifických cieľov fokusových oblastí 3A a 3B vyplýva, že je možné očakávať pozitívny príspevok všetkých uvedených opatrení.

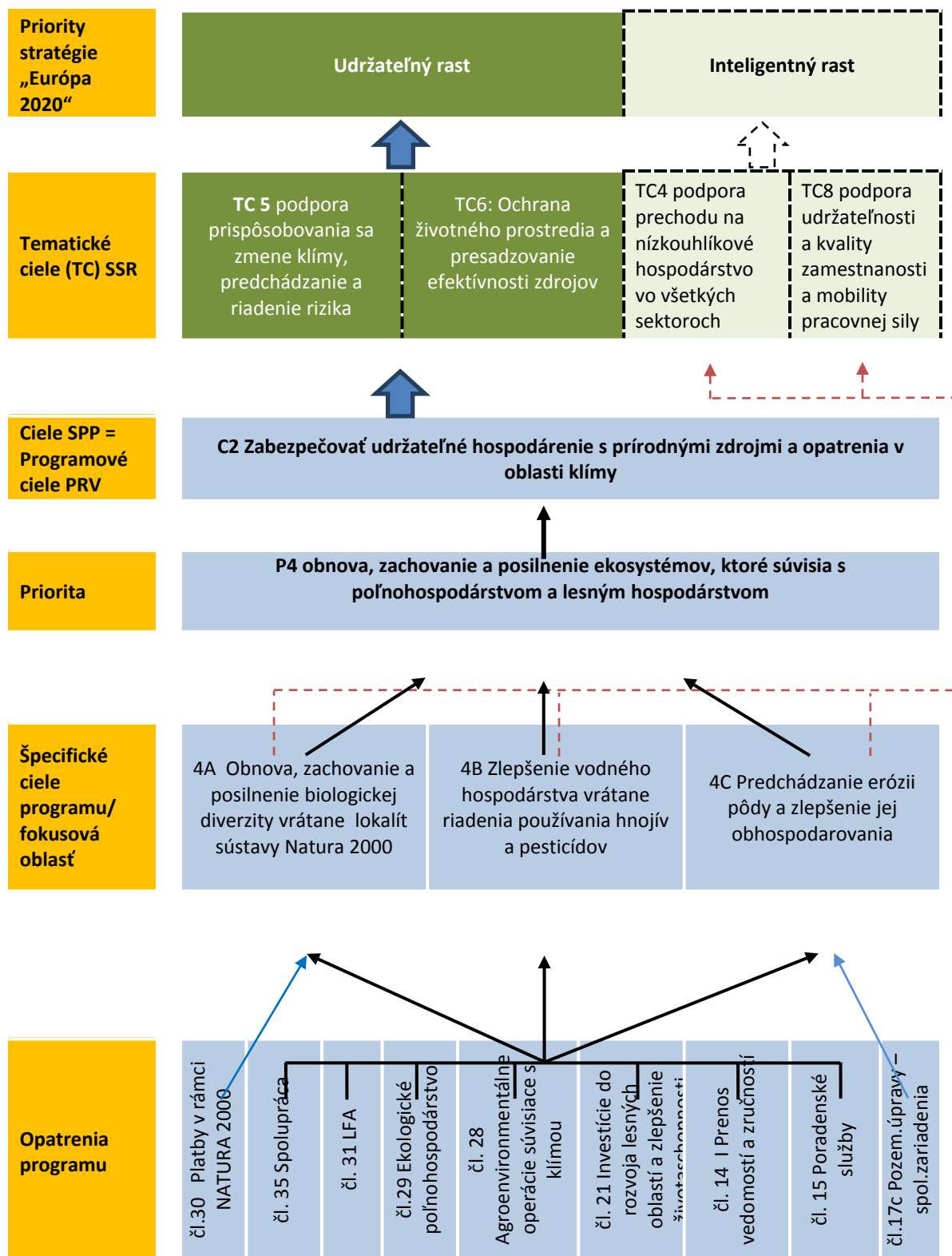
K cieľu fokusovej oblasti 3A bude mať jednoznačne najväčší príspevok opatrenie 9 zakladanie OOV (čl.27) a 16 Spolupráca (čl.35). Obe opatrenia môžu najvýraznejšie prispieť k lepšej integrácii primárnych výrobcov do potravinového reťazca. Okrem podporených projektov spolupráce a OOV významne prispeje k cieľu 3A aj opatrenie 4 (čl.17) Investície do hmotného majetku, ktoré poskytnú poľnohospodárskym podnikom a spracovateľom podporu investícií do odbytu a spracovania poľnohospodárskej produkcie. Opatrenie 14 Dobré životné podmienky zvierat (čl.33) bude prispievať k cieľu 3A zvýšením kvality domácich produktov zo živočíšnej produkcie prostredníctvom kompenzačných platieb vyšších produkčných nákladov vyvolaných opatreniami na zlepšenie životných podmienok zvierat nad rámec zákona. Miera vplyvu tohto opatrenia na cieľ 3A bude závisieť od využitia podporenej produkcie vyššej kvality v potravinovom reťazci. Aby opatrenie výraznejšie prispievalo k cieľu 3A je potrebné produkciu z podporených chovov ďalej využiť v spracovaní v potravinovom reťazci ako aj zabezpečiť jej označovanie v predaji (sledovanie hodnotového reťazca).

Opatrenie 1 Prenos znalostí a informačné akcie a opatrenie 2 Poradenské služby majú potenciál významne prispieť k naplneniu cieľa 3A prostredníctvom transferu nových poznatkov z výskumu, dobrej praxe, inovatívnych postupov do spracovania poľnohospodárskych produkcie. Miera príspevku oboch opatrení bude závisieť od správneho smerovania podporených aktivít, organizácie poradenského systému, systému vzdelávania a zabezpečenia kontroly kvality podporených aktivít. Je potrebné brať do úvahy získané ponaučenia z implementácie PRV SR 2007-2013, kde nebol dostatočne nastavený mechanizmus kontroly kvality poradenstva a ďalšieho vzdelávania aj v prepojení na konkrétne ekonomické ukazovatele a výkonnosť prijímateľov. Zo záverečnej správy strednodobého hodnotenia PRV SR 2007-2013 vyplýva, že príspevok vzdelávacích opatrení na zlepšenie uplatnenia v praxi nebol jednoznačný.

Vo vzťahu k plneniu cieľa fokusovej oblasti 3B zohráva významnú úlohu opatrenie 17 (operácia 17.2) Vzájomné fondy (čl.38) a opatrenie 5 Obnova potenciálu poľnohospodárskej výroby zničeného prírodnými katastrofami a katastrofickými udalosťami a zavedenie vhodných preventívnych opatrení (čl.18). Miera príspevku opatrenia 17.2 Vzájomné fondy k cieľu 3B bude závisieť od počtu zapojených poľnohospodárskych podnikoch do vytvárania vzájomných fondov. Ide o pilotné opatrenie, ktoré má vysoký potenciál pre naplnenie cieľa 3B, ale je potrebné zvládnuť jeho implementáciu. Okrem investičnej podpory v rámci plnenia cieľa 3B budú dôležité opatrenia 1 a 2, ktoré prostredníctvom cieleného poradenstva a vzdelávacích služieb prispedia k zvýšeniu povedomia poľnohospodárov vzhľadom k produkčným a príjmovým rizikám.

2.3.1.4 PRIORITA 4

Diagram intervenčnej logiky pre prioritu 4:

Výber potrieb adresovaných v prioritě 4:

Tabuľka 2.3.7

Analýza SWOT (silné (s) a slabé stránky (w))	Vybrané potreby	Fokusová oblasť	Programované opatrenia
<p>s: nízka intenzita hospodárenia šetrná životnému prostrediu (znížené používanie agrochemických vstupov a nízka intenzita živočíšnej výroby)</p> <p>s: väčší podiel území s vysokou prírodnou hodnotou a chránených území v SR</p> <p>s: zachovaný vysoký výskyt a rozmanitosť chránených druhov živočíchov a rastlín a nižší pokles biodiverzity</p>	11. Zachovanie biodiverzity a zvýšenie environmentálnej výkonnosti podpôr na ochranu biodiverzity	4A	<p>čl.28 AEK</p> <p>čl.29 EKOL</p> <p>čl.30 NAT</p> <p>čl.31 LFA</p> <p>čl.35 SPOLUPRÁCA</p> <p>čl.14 ŠKOLENIA</p> <p>čl.15 PORADENSTVO</p>
<p>s: skúsenosti s implementáciou podpôr prispievajúcich k ochrane biodiverzity, pôdy, vody a klímy (agro-environmentálna podpora, ekologické poľnohospodárstvo a i.)</p> <p>s: prevažujúce extenzívne poľnohospodárstvo má významne nízky vplyv na znečistení vôd vo vidieckych oblastiach</p>	12. Zachovanie kvality vôd a zvýšenie vodozadržnej kapacity územia	4B	<p>čl.28 AEK</p> <p>čl.29 EKOL</p> <p>čl.31 LFA</p> <p>čl.35 SPOLUPRÁCA</p> <p>čl.14 ŠKOLENIA</p> <p>čl.15 PORADENSTVO</p>
<p>s: vysoká kvalita podzemnej vody</p> <p>s: pozitívna bilancia dusíka a fosforu v pôdach SR z environmentálneho hľadiska</p> <p>s: vyšší obsah organického uhlíka v poľ.pôdach</p> <p>w: nevyhovujúce obhospodarovanie pôdy (napr. pomerne rozšírené veľkoplošné a „bi-kultúrne“ pestovanie poľných plodín), s negatívnymi dopadmi na kvalitu pôdy, pokračujúca degradácia pôd, ktorá spôsobuje každoročne značné škody, osobitne erózia, zhutnenie pôdy, strata pôdnej organickej hmoty a s tým súvisiace zhoršenie biologickej aktivity a vodného režimu pôdy.</p>	13. Zabezpečenie ochrany pôdy pred degradáciou	4C	<p>čl.28 AEK</p> <p>čl.29 EKOL</p> <p>čl.31 LFA</p> <p>čl. 17c POZ.ÚPRAVY – spol.zariadenia</p> <p>čl. 35 SPOLUPRÁCA</p> <p>čl.14 ŠKOLENIA</p> <p>čl.15 PORADENSTVO</p>
<p>w: v dôsledku obmedzenia hnojenia dochádza v úrodných rokoch k negatívnej bilancii živín, prevláda deficit živín v pôde, rozklad organickej hmoty – klesá úrodnosť pôdy</p> <p>w: zarastanie TTP náletmi drevín a trvalých burín a rozširovanie invázných druhov rastlín spôsobuje pokles biodiverzity a rozvrat niektorých vzácnych ekosystémov v poľnohospodárskej krajine (nedostatočne obhospodarovaných je až 69,5% biotopov TP)</p>	14. Zachovanie poľnohospodárstva v menej priaznivých oblastiach a efektívne využívanie pôdneho fondu SR	4A,4B,4C	<p>čl.31 LFA</p>
<p>s: vysoká zásoba uhlíka v drevnej biomase v lesoch SR</p> <p>s: veľká výmera lesov v sústave NATURA 2000 (50%)</p> <p>w: zlý zdravotný stav lesov, nedostatočná obnova lesa, deficit udržateľnej pestovateľskej činnosti a systematickej obnovy lesa, podpory zakmenenia lesných porastov</p> <p>w: pretrvávajú rezervy v prevencii pred</p>	17. Prevencia proti prírodným katastrofám v lesoch, posilnenie ochrannej funkcie lesov a obnova po prírodných katastrofách, podpora udržateľného obhospodarovania lesov	4A 4B 4C	<p>čl.21 LES – čl.24,</p> <p>čl.25</p> <p>čl.34 LEP</p> <p>čl.35 SPOLUPRÁCA</p> <p>čl.14 ŠKOLENIA</p> <p>čl.15 PORADENSTVO</p>

poškodzovaním lesných porastov (škodcovia, požiare, kalamity)			
---	--	--	--

Jednotlivé fokusové oblasti priority 4 si kladú za cieľ riešiť oblasti týkajúce sa environmentálnych problémov, plynúcich z poľnohospodárskej a lesohospodárskej činnosti. Zvolená kombinácia opatrení a ich vybraných operácií v rámci priority 4 odpovedá na vybrané identifikované potreby č.11-č.14 a č.17. Ako vyplýva z tabuľky č.2.3.7, všetky vybrané potreby sú verifikované analýzou SWOT. Boli vybrané dôležité opatrenia, v rámci ktorých podporené aktivity prispievajú k naplneniu cieľov fokusových oblastí 4A, 4B a 4C.

Fokusová oblasť 4A: Znižovanie biologickej diverzity, zánik rastlinných a živočíšnych druhov, fragmentácia biotopov a antropogénny tlak aj na chránené oblasti patria k zásadným problémom ochrany prírody. Riešenie vplyvu poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, ako plošne rozhodujúcich činností človeka v krajine, predstavuje významnú potrebu, ktorá je pokrytá touto fokusovou oblasťou. Zachovanie, revitalizácia území, prioritne v oblastiach NATURA 2000 predstavuje súbor nástrojov, umožňujúcich dosiahnutie tohto cieľa. V lesnom hospodárstve je významným podopatrenie čl.(24) a čl.(25). Výber opatrení v poľnohospodárstve ako aj v lesnom hospodárstve prispieva tak synergicky k pozitívnemu vývoju v tejto oblasti, v nadväznosti na dobré skúsenosti z minulého programového obdobia. Zachovanie hospodárenia v oblastiach s prírodnými alebo inými špecifickými obmedzeniami (čl.31) je nevyhnutným predpokladom pre zachovanie biologickej diverzity najmä trvalých trávnych porastov v horských a a podhorských oblastiach.

Opatrenia 1 (čl.14) a 2(čl.15) prispievajú k zvýšeniu povedomia o biologickej rozmanitosti a o potrebe jej ochrany medzi poľnohospodárskymi podnikmi, kde sú v tejto oblasti ešte významné rezervy.

Fokusová oblasť 4B: Z hľadiska hodnotenia SWOT sa ukazuje, že ku kritickému ohrozeniu povrchových a podzemných vôd na Slovensku nedochádza. Napriek uvedenému faktu však platí, že poľnohospodárstvo je najväčší potenciálny plošný znečisťovateľ vôd. Jednotlivé vybrané opatrenia sú zamerané na elimináciu znečistenia vôd, spojené so zavádzaním environmentálne šetrných postupov nakladania s hnojivami, a pesticídmi, vrátane ich skladovania (čl.17d). Minimalizácia zaťaženia vôd vyplýva priamo z aplikácie opatrení 10 (č.28) Tvorba stabilizačných trávnych pásov, ochrana pôdy v rámci integrovanej produkcie, z opatrenia 11 (čl.29) – Ekologické poľnohospodárstvo – obmedzenie využívania hnojív a pesticídov. Príspevkom v lesnom hospodárstve k tejto fokusovej oblasti je podopatrenie (čl.24), napomáhajúce zlepšeniu vodného režimu v lesoch ako aj čl.25 podpora ekosystémov v lesoch.

Takisto opatrenie 2 (čl.15) a 1(čl.14) prispieva k riešeniu problémov tejto fokusovej oblasti.

Fokusová oblasť 4C: Z hľadiska SWOT na Slovensku je významným problémom vodná erózia a spôsob obhospodarovania polí veľkovýrobnou technológiou. Veľké hony s viacerými typmi pôd vyžadujú zmenu prístupu k obhospodarovaniu, nakoľko erózia, strata organických látok, zhutnenie ako aj okysľovanie znižujú kvalitu a úrodnosť pôdy zároveň vedú k environmentálne negatívnym dôsledkom. Klesajúci obsah organických látok zároveň znižuje schopnosť pôdy prispievať k znižovaniu negatívneho dopadu klimatických zmien a zároveň zvyšuje riziko erózie. Prioritne prispieva k riešeniu tejto fokusovej oblasti podopatrenie (č.17c) Pozemkové úpravy, ktoré v sebe obsahuje priamo súbor protieróznych opatrení v rámci platnej legislatívy. Ďalším významným opatrením je opatrenie 10 (čl.28) podporujúce tvorbu protieróznych trávnych pásov, integrovaná produkcia, zabezpečujúca zvýšené protierózne pokrytie pôdy ako aj podopatrenia (čl.24 a čl.25) v lesnom hospodárstve.

Významným príspevkom je aj opatrenie č. 2 (čl.15), - Poradenské služby, nakoľko v praxi poľnohospodárskych podnikov nie je úroveň vedomostí o protieróznej ochrane na vyhovujúcej úrovni.

Prierezovo bude prispievať k cieľom fokusových oblastí 4A,4B,4C opatrenie 16 Spolupráca (čl.35) prostredníctvom podpory pre spojený prístup k environmentálnym projektom a prebiehajúcim postupom v oblasti životného prostredia ako aj podpory pre prípravu plánov lesného hospodárstva.

Očakávané synergické prepojenia medzi opatreniami v rámci priority 4

V rámci priority 4 je možné dosiahnuť viacero synergií medzi vybranými opatreniami. K zachovaniu biodiverzity synergicky prispievajú opatrenia AEP čl.28 a LFA (čl.31) alebo AEP – biotopy TTP a Natura 2000 (čl.29), v prípade ak podporená plocha v rámci AEP (čl.28) sa zároveň prekrýva s plochou LFA alebo Natura 2000. Podobný vzťah môže vzniknúť medzi opatrením platby Natura 2000 (čl.30) a LFA (čl.30) ako aj Natura 2000 (čl.30) a AEP (čl.28) – biotopy TTP. Synergický vzťah existuje aj medzi opatrením Ekologické poľnohospodárstvo (čl.29) a LFA (čl.31) alebo AEP – biotopy TTP, ktorý prispieva k všetkým cieľom priority 4 (4A, 4B, 4C).

Hodnotenie príspevku opatrení k dosiahnutiu stanovených cieľov v rámci priority 4:

Z vybraných opatrení nemá žiadne z nich negatívny príspevok k špecifickým cieľom fokusových oblastí 4A, 4B a 4C. Všetky vybrané opatrenia vykazujú pozitívny príspevok. Pre cieľ 4A má dominantný príspevok opatrenie 12 (čl.30) – Platby v rámci NATURA 2000 a WFD. K cieľu 4A prispievajú výrazne aj opatrenia 10 (čl.28), 11 (čl.29), 13 (čl.31) a 15 (čl.34). Pozemkové úpravy – opatrenie 4.3 (čl.17c) takisto vytvárajú predpoklad pre zvýšenie ekologickej stability a biodiverzity, nakoľko ich implementácia vyžaduje tvorbu Miestneho územného systému ekologickej stability v danom území (sekundárny vplyv).

K cieľu 4B najvýraznejšie prispievajú opatrenia 10 (čl.28), 11 (čl.29) a 13 (čl.31), 4.3 (čl.17c-spol.zariadenia PPÚ) ako aj 4.4 (čl.17d) (sekundárny vplyv, podopatrenie 4.4 je primárne programované pre FO 5D). Zníženie zaťaženia povrchových a podzemných vôd z pôdohospodárstva je zamerané na udržateľné hospodárenie na pôde, správne nakladanie s hnojivami ako aj implementáciu environmentálne šetrných schém hospodárenia.

Cieľ 4C je prioritne pozitívne riešený opatreniami 4.3 (čl.17 c), 10 (čl.28), 12 (čl.30) a 13 (čl.31). Tvorba protieróznych pásov, nové usporiadanie pozemkov, agroenvironmentálno-klimatické opatrenia ako aj ekologické poľnohospodárstvo dlhodobo preukazujú zásadný pozitívny účinok k protieróznej ochrane a k zlepšeniu hospodárenia na pôde. V lesnom hospodárstve je prínosom opatrenie 8 (čl.24 a čl.25).

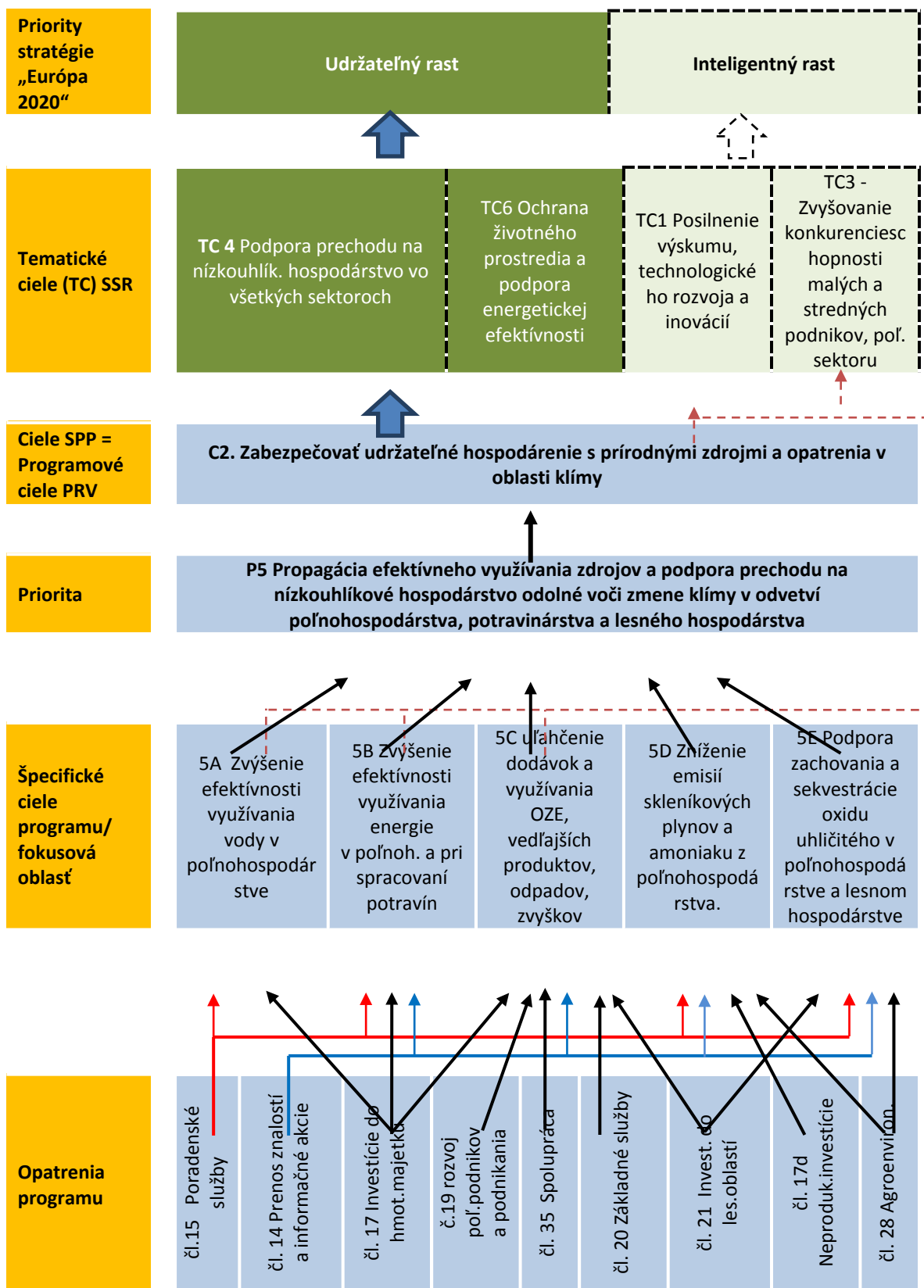
Implementácia opatrení 1(čl.14) a 2 (čl.15) výrazne napomôže zvyšovaniu ekologického povedomia poľnohospodárov a správne uplatňovaniu ostatných opatrení v tejto oblasti.

Tabuľka 2.3.8

Ciele	Opatrenia (kód opatrenia/podopatrenia a číslo článku)									
	1 (čl.14)	2 (čl.15)	4.3 (čl.17c) PPÚ	8.4, 8.5 (čl.24, 25)	10 (čl.28)	11 (čl.29)	12 (čl.30)	13 (čl.31)	15 (čl.34)	16 (čl.35)
4A: Obnova, zachovanie a zvýšenie biologickej diverzity vrátane na územiach sústavy Natura 2000 a v oblastiach s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami a v poľnohospodárskej činnosti s vysokou prírodnou hodnotou a obnova, zachovanie ako aj zlepšenie stavu krajinných oblastí Európy;	1	1	2	3	3	3	3	3	3	2
4B: Zlepšenie vodného hospodárstva vrátane riadenia používania hnojív a pesticídov zlepšenie vodného hospodárstva vrátane riadenia používania hnojív a pesticídov; obhospodarovania;	1	1	3	3	3	3	3	3	2	2
4C: Predchádzanie erózii pôdy a zlepšenie jej obhospodarovania	1	1	2	3	3	3	3	3	2	2

2.3.1.5 PRIORITA 5

Diagram intervenčnej logiky pre prioritu 5:

Výber potrieb adresovaných v prioritě 5:

Tabuľka 2.3.9

Analýza SWOT (silné (s) a slabé stránky (w))	Vybrané potreby	Fokusová oblasť	Programované opatrenia
w: zastaraná a neefektívna využívaná závlahová infraštruktúra v produkčných oblastiach ohrozených suchom	16. Eliminácia dopadov a adaptácia pôdohospodárstva na zmeny klímy	5A	čl. 17 INV.MAJETOK – 17a (poľnohosp.) čl.15 PORADENSTVO
w: značné rezervy v úsporách energií a energetickej efektívnosti v pôdohospodárstve (zateplenie budov, tepelné hospodárstvo, lepšie využívanie technologických a skladových kapacít, chýba špecifický systém energetického poradenstva pre poľnohospodárov, napriek modernizácii je podiel zastaraných strojov a technológií s nízkou energetickou efektívnosťou stále pomerne veľký)	15. Zvýšiť energetickú efektívnosť a zvýšenie podielu využívania OZE	5B	čl. 17 INV.MAJETOK – 17a (poľnohosp.) a 17b (spracovanie) čl.14 ŠKOLENIA čl.15 PORADENSTVO
s: vysoký potenciál pre OZE a skúsenosti s implementáciou podpôr na využívanie OZE (24 funkčných bioplynových staníc) w: nedostatočné využívanie drevnej biomasy na produkciu OZE		5C	čl. 17 INV.MAJETOK – 17a (poľnohosp.) a 17b (spracovanie) čl.19 – rozvoj podnikania čl.21 LES – čl.26 čl.35 SPOLUPRÁCA čl. 20 ZÁKLAD.SLUŽBY čl.14 ŠKOLENIA
s: veľmi nízky podiel poľnohospodárstva (vrátane emisií z pôdy) na celkových čistých emisiách skleníkových plynov SR	16. Eliminácia dopadov a adaptácia pôdohospodárstva na zmeny klímy	5D	čl. 17 INV.MAJETOK čl.28 AEP čl.14 ŠKOLENIA čl.15 PORADENSTVO
s: vysoká zásoba uhlíka v drevnej biomase v lesoch SR		5E	čl.21 LES čl.28 AEP čl.14 ŠKOLENIA čl.15 PORADENSTVO

Všetky fokusové oblasti priority 5 sú navrhnuté tak, aby prispievali k udržateľnému rastu prostredníctvom naplnenia cieľových hodnôt stratégie Európa 2020 v oblasti klímy a energie (20/20/20). Zvolená kombinácia opatrení a ich vybraných operácií v rámci priority 5 odpovedá na vybrané identifikované potreby č.15 a č.16. Ako vyplýva z tabuľky č.2.3.9, všetky vybrané potreby sú

verifikované analýzou SWOT. Boli vybrané relevantné opatrenia, v rámci ktorých podporené aktivity prispievajú k naplneniu cieľov fokusových oblastí 5A-5E.

Fokusová oblasť 5A: Prebiehajúce klimatické zmeny majú negatívny vplyv na poľnohospodársku produkciu. Jedným z možných nástrojov na elimináciu týchto dosahov je efektívne využívanie závlah v poľnohospodárstve. Z popisu súčasnej situácie a analýzy SWOT vyplýva, že efektívne využívanie závlah v SR je nedostatočné. Využívanie závlah v poľnohospodárstve každoročne klesá, infraštruktúra a použitá technológia je zastaraná. Na uvedenú skutočnosť reaguje potreba č.16 Eliminácia dopadov a adaptácia pôdohospodárstva na zmeny klímy. Identifikovaná potreba bude riešená vo fokusovej oblasti 5A prostredníctvom vybraných operácií v rámci opatrení 2 (čl.15) a 4.1 (čl.17a). Výber opatrení a operácií je z pohľadu identifikovanej potreby správny, boli vybrané všetky dôležité opatrenia. Vybrané opatrenia vo fokusovej oblasti 5A sú zamerané na zvýšenie účinnosti využitia vody v poľnohospodárstve. V rámci podopatrenia 4.1 (čl.17a) budú podporené investície do modernizácie závlahovej infraštruktúry a úsporných technológií zavlažovania (presné zavlažovanie, kvapkové závlahy) v poľnohospodárskych podnikoch. Opatrenie 2 (čl.15) podporí poradenské služby cielené na transfer najnovších poznatkov a skúseností v oblasti využívania moderných zavlažovacích technológií. Podporené aktivity v rámci fokusovej oblasti 5A budú synergicky vplývať aj na plnenie cieľov fokusových oblastí 2A a 3B.

Fokusová oblasť 5B: Z pohľadu spotreby energie analýza SWOT a hodnotenie potrieb uvádzajú, že existujú značné rezervy v úsporách energií a energetickej efektívnosti v pôdohospodárstve. V nadväznosti na tento stav bola definovaná potreba č.15 Zvýšiť energetickú efektívnosť a zvýšenie podielu využívania OZE. K riešeniu potreby č.15 prispeje fokusová oblasť 5B prostredníctvom programovaných opatrení 1 (čl.14), 2 (čl.15), 4 (čl.17). Zvolená kombinácia opatrení PRV programovaných pre fokusovú oblasť 5B zodpovedá k identifikovanej potrebe č.15, vybrané operácie v rámci týchto opatrení zabezpečia riešenie danej potreby a prispievajú k naplneniu cieľa fokusovej oblasti 5B. Výber opatrení a operácií je správny, nie je opomenuté žiadne iné dôležité opatrenie. V rámci opatrenia 4 (čl.17) budú podporené investície smerované do modernizácie a obnovy zastaralých technológií s nižšou energetickou náročnosťou v odvetviach poľnohospodárstva a potravinárstva v súvislosti so spracovaním poľnohospodárskych produktov ako aj investície do zvýšenia účinnosti využitia energie v poľnohospodárskej prvovýrobe.

Fokusová oblasť 5C: Ako je uvedené v hodnotení potrieb, v súčasnosti iba 10,2 % z celkovej produkcie OZE v SR pochádza z poľnohospodárstva (CCI 43). Z toho dôvodu bola definovaná potreba č.15 Zvýšiť energetickú efektívnosť a zvýšenie podielu využívania OZE. Pre fokusovú oblasť 5C sú programované vybrané operácie v rámci opatrení 1 (čl.14), 2 (čl.15), 4.1 a 4.2 (čl.17a, čl.17b), 7 (čl.20), 8.6 (č.26), 16 (čl.35).

Zvolená kombinácia opatrení PRV programovaných pre fokusovú oblasť 5C zodpovedá identifikovanej potrebe č.15, vybrané operácie v rámci týchto opatrení zabezpečia riešenie danej potreby a prispievajú k naplneniu cieľa fokusovej oblasti 5C. Výber opatrení a operácií je správny, nie je opomenuté žiadne iné dôležité opatrenie. V rámci vybraných operácií budú podporené: i.) investície do zariadení produkujúce čisté formy energie v poľnohospodárskych podnikoch, ii.) investície do lesných technológií pre spracovanie a využívanie OZE v lesníctve, iii.) investície do infraštruktúry obnoviteľných energií vo vidieckych oblastiach (obce). V rámci fokusovej oblasti 5C budú realizované aj projekty spolupráce, ktoré umožnia spojenie viacerých subjektov v oblasti tvorby a využitia OZE a využitie najnovších inovatívnych postupov. Účinok investičných podpôr bude posilnený prenosom najnovších vedomostí a zručností v rámci opatrenia 1 (čl.14) a správne nastaveným poradenstvom (čl.15), ktoré bude zamerané na dosiahnutie stanoveného cieľa 5C.

Fokusová oblasť 5D: Podiel poľnohospodárstva (vrátane emisií z pôdy) na celkových čistých emisiách SR predstavuje iba 5,1 % (CCI 45). Slovensko splnilo už v roku 2003 svoj emisný cieľ pre rok 2010 stanovený v Kodanskom protokole. Keďže zámerom Konceptie rozvoja pôdohospodárstva je podporiť oživenie živočíšnej výroby, je možné očakávať mierne zvýšenie produkcie skleníkových plynov v poľnohospodárstve. Na tento zámer reaguje aj identifikovaná potreba č.15 Eliminácia dopadov

a adaptácia pôdohospodárstva na zmeny klímy. Podporené operácie v rámci fokusovej oblasti 5D reagujú na identifikovanú potrebu a očakávaný vývoj v poľnohospodárstve. Pre riešenie identifikovanej potreby vo fokusovej oblasti 5D boli naprogramované operácie v opatrení 1 (čl.14), 2 (čl.15), 4.4 (čl.17d), 10 (čl.28).

V rámci zvolenej kombinácii opatrení budú podporené neproduktívne investície do uskladňovania organických hnojív a exkrementov hospodárskych zvierat. Okrem podpory investícií v živočíšnej výrobe fokusová oblasť 5D prispeje k zníženiu emisií skleníkových plynov v rastlinnej výrobe prostredníctvom agroenvironmentálnych schém (Integrovaná produkcia, Ochrana proti erózii pôdy, Ochrana biotopov).

Fokusová oblasť 5E: Z pohľadu viazania uhlíka majú lesy omnoho väčší potenciál než pestovanie poľnohospodárskych plodín. SR s celkovou výmerou lesov 1 940,11 tis. ha patrí medzi najlesnatejšie krajiny EÚ a tým významne prispieva k sekvestracii uhlíka. Okrem lesov prispievajú k sekvestracii aj TTP, ktorých výmera je cca 26% z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy v SR. Z hodnotenia potrieb vyplýva, že k potrebe č.15 prispeje aj fokusová oblasť 5E. K cieľu fokusovej oblasti 5E budú prispievať najmä opatrenia 8 (čl.25) a 10 (čl.28), ktoré sú programované a rozpočtované v prioritě 4. V rámci podopatrenia 8.5 (čl.25) budú na zlepšenie odolnosti lesných ekosystémov podporené investície zamerané na obnovu lesov. V rámci opatrenia 10 (čl.28) sa budú implementovať agroenvironmentálne opatrenia na poľnohospodárskej pôde, ktoré plošne zmierňujú pôdnu eróziu a zabraňujú odbúravaníu zásob uhlíka z pôdy (schémy Ochrana proti erózii pôdy, Integrovaná produkcia a Ochrana biotopov, Multifunkčné okraje poľí). Účinok investičných podpôr a podporných schém na poľnohospodárskej a lesnej pôde bude posilnení prenosom najnovších vedomostí a zručností v rámci opatrenia 1 (čl.14) a správne nastaveným poradenstvom (čl.15), ktoré bude zamerané na dosiahnutie stanoveného cieľa 5E.

K cieľu fokusovej oblasti by najlepšie prispelo podopatrenie 8.1 (čl.22), ktoré nebolo zaradené do programu na základe získaných ponaučení z minulého programového obdobia (v PRV 2007-2013 nebol záujem poľnohospodárov o zalesňovanie poľ.pôdy, ku koncu r.2012 bolo zalesnených iba 105 ha p.p.).

Prepojenie priority 5 na ciele SPP a Stratégiu Európa 2020: Z popisu riešenia uvedených identifikovaných potrieb č.15-č.16 vyplýva, že plánované operácie v rámci priority 5 prispievajú k dosiahnutiu jedného z hlavných cieľov SPP – Zabezpečiť udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy, ktorý prispeje k dosiahnutiu tematických cieľov: č.4 Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch, č.6 Ochrana životného prostredia a podpora energetickej efektívnosti (FO5A) a priority Stratégiu Európa 2020 – udržateľný rast.

Očakávané synergické prepojenia medzi opatreniami v rámci priority 5

Synergické prepojenie vzniká medzi opatreniami 1 (čl.14), 2 (čl.15) a 4 (čl.17). Podporené investície do fyzického majetku by mali byť správne usmernené prostredníctvom poradenských služieb (čl.15), aby maximalizovali príspevok k cieľom priority 5. Zároveň podporení žiadatelia by mali disponovať dostatočnými znalosťami a zručnosťami, aby zvládli nové podporené technológie ako aj postupy v hospodárení a tým neohrozili dosiahnutie plánovaných výsledkov v rámci priority 5.

Hodnotenie príspevku opatrení k dosiahnutiu stanovených cieľov v rámci priority 5:

Tabuľka 2.3.10

Ciele	Opatrenia (kód opatrenia a číslo článku)										
	1 čl.14	2 čl.15	4.1 čl.17a	4.2 čl.17b	4.4 čl.17d	6.4 čl.19	7 čl.20	8.5 čl.21/ 25	8.6 čl.22/ 26)	10 čl.28	16 čl.35
5A: Zvýšenie efektívnosti využívania vody v poľnohospodárstve	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-
5B: Zvýšenie efektívnosti využívania energie v poľnohospodárstve a pri spracovaní potravín	1	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-
5C: Uľahčenie dodávok a využívania obnoviteľných zdrojov energie, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely bioekonomiky	1	2	2	-	-	3	3	-	2	-	1
5D: Zníženie emisií skleníkových plynov a amoniaku z poľnohospodárstva	1	2	-	-	3	-	-	-	-	3	-
5E: Podpora sekvestrácie oxidu uhličitého v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve	1	1	-	-	-	-	-	3	-	3	-

Z hodnotenia stupňa príspevku vybraných opatrení k dosahovaniu špecifických cieľov fokusových oblastí 5A - 5E vyplýva, že je možné očakávať pozitívny príspevok všetkých uvedených opatrení.

K **cieľu fokusovej oblasti 5A** bude mať najväčší príspevok opatrenie 4 Investície do hmotného majetku – podopatrenie 4.1 (čl.17a), ktoré podporí zavádzanie nových inovatívnych závlahových systémov zvyšujúce efektívnosť využívania vody, znížia jej spotrebu a tým aj prispievajú k nižšej spotrebe energie. Okrem podpory investícií budú podporené aj poradenské služby (čl.15), ktoré ak budú správne smerované, môžu mať rovnaký príspevok ako opatrenie 4 a tým znásobiť efekt investičnej podpory.

Vo vzťahu k plneniu **cieľa fokusovej oblasti 5B** zohráva kľúčovú úlohu opatrenie 4 Investície do hmotného majetku – podopatrenie 4.1 (čl.17a) a 4.2 (čl.17b). V rámci tohto opatrenia bude poskytnutá podpora investícií do modernizácie a obnovy zastaraných technológií s nižšou energetickou náročnosťou, čo významne prispeje k zvýšeniu účinnosti využitia energie v poľnohospodárstve a pri spracovaní potravín. Mieru príspevku tohto opatrenia môže posilniť opatrenie 1 prostredníctvom transferu znalostí a zručností (čl.14) ako aj opatrenie 2 poradenské služby (čl.15) smerované na inovatívne riešenia v oblasti zvýšenia účinnosti využitia energie. Podporené operácie v rámci opatrení 1 a 2 by mali ovplyvniť investičné zábery žiadateľov, ktoré

budú podporené z opatrenia 4. Kombinovaný efekt bude väčší než individuálne efekty jednotlivých opatrení.

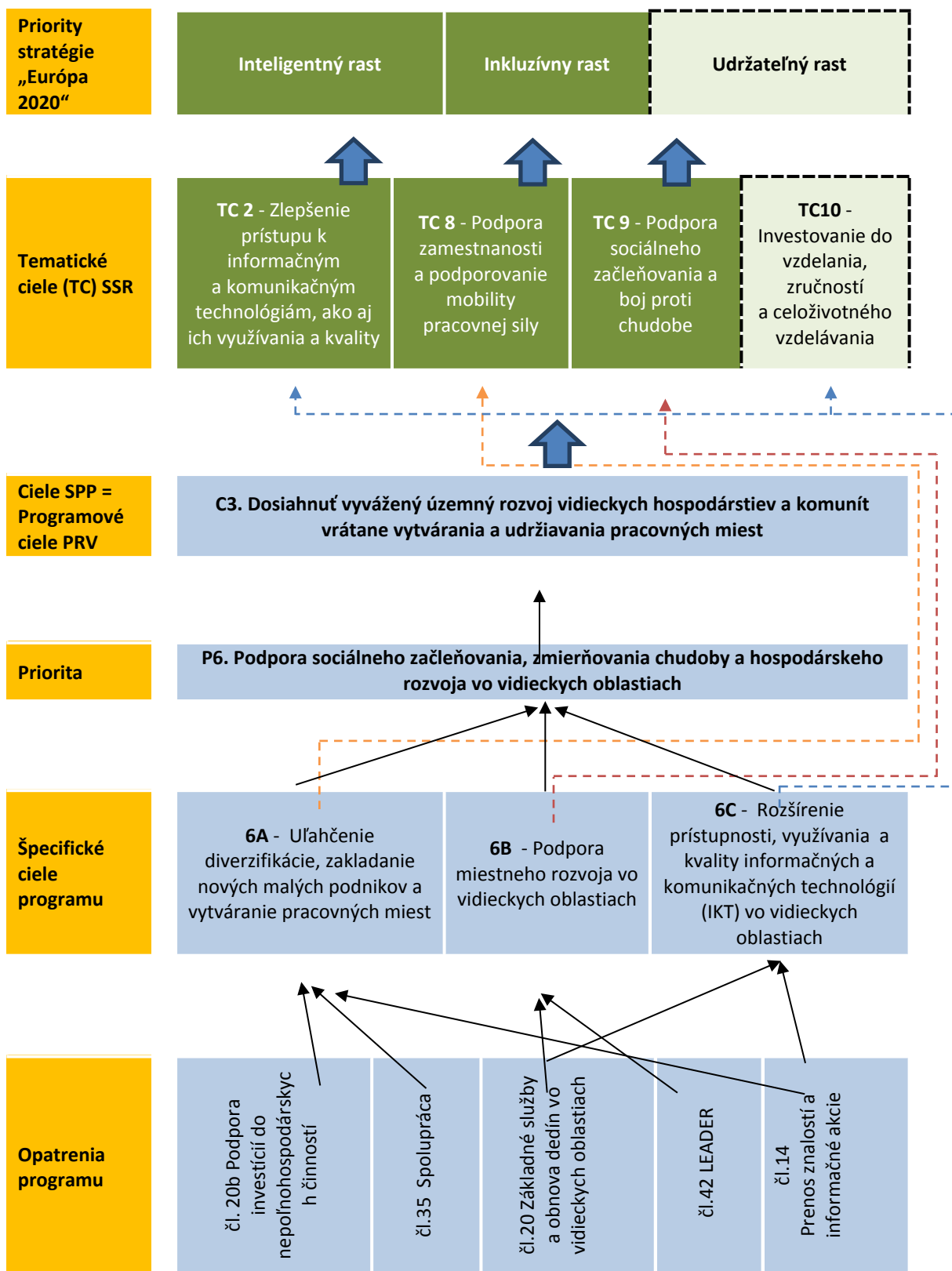
Ako vidieť z tabuľky 2.3.10, k plneniu **cieľa fokusovej oblasti 5C** bude prispievať najviac opatrení v rámci priority 5. Je to dané charakterom cieľa a jeho dôležitosťou z pohľadu stratégie Európa 2020. Podporení poľnohospodári, lesní hospodári, obce využijú získané podpory na uľahčenie dodávok a využitia obnoviteľných zdrojov energie, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely bioekonomiky. Spolu s projektmi spolupráce (čl.35), poskytnutými školeniami (čl.14) a poradenstvom (čl.15) sa zvýši účinok investičných podpôr (čl.17, čl.19, čl.20, čl.21) vo fokusovej oblasti 5C. Je možné očakávať významný príspevok všetkých naprogramovaných opatrení k cieľu 5C. Všetky podporené operácie budú pôsobiť synergicky vo vzťahu k plneniu cieľa a tým bude dosiahnutý väčší kombinovaný efekt než by bol súčet individuálnych efektov jednotlivých vybraných opatrení.

K **cieľu fokusovej oblasti 5D** bude mať jednoznačne najväčší príspevok opatrenie 4 Investície do hmotného majetku. V poľnohospodárstve je najväčším zdrojom skleníkových plynov a amoniaku živočíšna výroba. Podporené investície budú zamerané na riešenie nedostatkov zastaraných uskladňovacích kapacít ako aj na výstavbu nových uskladňovacích kapacít pre organické hnojivá a exkrementy hospodárskych zvierat. Významný príspevok k cieľu 5D budú mať aj agroenvironmentálne schémy (Integrovaná produkcia, Ochrana proti erózii pôdy, Ochrana biotopov), ktoré znížia tvorbu skleníkových plynov z pestovania poľnohospodárskych plodín. Je možné očakávať aj pozitívny príspevok opatrenia 1 Prenos vedomostí a zručností (čl.14) a opatrenia 2 Poradenské služby (čl.15) v oblasti transferu vedomostí, zručností a inovatívnych technológií v oblasti manipulácie a skladovania organických hnojív a exkrementov hospodárskych zvierat. Podobne ako v prechádzajúcich fokusových oblastiach v rámci priority 5 bude dosiahnutý väčší kombinovaný efekt než by bol súčet individuálnych efektov jednotlivých vybraných opatrení.

K **cieľu fokusovej oblasti 5E** bude prispievať hlavne podopatrenie 8.5 Investície na zlepšenie odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov (čl.25) a opatrenie 10 AEK (čl.28). Obe opatrenia sú programované prioritne pre prioritu 4 a sekundárne sa započítavajú ich príspevky aj pre špecifický cieľ 5E. Prostredníctvom podporených investícií zameraných na posilnenie ekosystémov v lesoch sa prispeje k viazaniu uhlíka v lesoch. Pozitívny príspevok k zvýšeniu viazania uhlíka na poľnohospodárskej pôde bude mať opatrenie 10 (čl.28), ktoré prostredníctvom podporných schém Ochrana proti erózii pôdy a Ochrana biotopov prispeje k zabraňovaniu odbúravania zásob uhlíka z pôdy. Je možné očakávať mierny príspevok opatrení 1 a 2.

2.3.1.6 PRIORITA 6

Diagram intervenčnej logiky pre prioritu 6

Výber potrieb adresovaných v prioritě 6:

Tabuľka 2.3.11

Analýza SWOT (silné (s) a slabé stránky (w))	Vybrané potreby	Fokusová oblasť	Programované opatrenia
<p>s: vysoký podiel obyvateľstva vo vidieckych a prechodných regiónoch (dostatok prac síl pre rozvoj pôdohospodárstva)</p> <p>s: v rámci krajín EÚ 27 patrí SR medzi krajiny s najnižšou mierou rizika chudoby</p> <p>w: nedostatok pracovných príležitostí a vysoká nezamestnanosť vo vidieckych oblastiach v porovnaní s mestskými, najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných v rámci EÚ</p>	18. Udržanie existujúcich a vytváranie nových pracovných miest na vidieku	6A 6B	<p>čl.19b DIVER</p> <p>čl.35 SPOLUPRÁCA</p> <p>čl.41 LEADER</p> <p>čl.20 ZÁKLAD.SLUŽBY</p> <p>čl.14 ŠKOLENIA</p>
<p>s: rastúci trend v počte FO a PO podnikajúcich vo vidieckych oblastiach</p> <p>s: dostatočná ubytovacia kapacita vo vidieckych oblastiach a potenciál pre rozvoj služieb v cestovnom ruchu</p> <p>w: nedostatočná diverzifikácia poľnohospodárskej produkcie a nepoľnohospodárskych aktivít</p>	19. Posilnenie ekonomickej stability / životaschopnosti malých podnikov na vidieku	6A 6B	<p>čl.19b DIVER</p> <p>čl.35 SPOLUPRÁCA</p> <p>čl.41 LEADER</p> <p>čl.14 ŠKOLENIA</p>
<p>s: skúsenosti s uplatnením princípu „zdola-nahor“ v oblasti rozvoja obcí (LEADER) a fungujúce MAS</p> <p>w: nedostatočne vybudovaná infraštruktúra vo vidieckych oblastiach</p> <p>w: nedostupnosť základných služieb resp. nízka w: diverzita ponúkaných miestnych služieb</p> <p>w: nedostatočne využívaný potenciál obcí pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu v oblasti služieb</p> <p>w: nízky podiel vidieckeho obyvateľstva pokrytý MAS</p>	20. Zlepšenie kvality života na vidieku a podpora rozvoja miestnych komunít/partnerstiev vo vidieckych obciach s dôrazom na zachovanie miestneho kultúrneho a historického rázu územia	6B	<p>čl.20 ZÁKLAD.SLUŽBY</p> <p>čl.41 LEADER</p>
<p>w: percento populácie SR využívajúce DSL je výrazne pod priemerom EÚ, nízka penetrácia mobilného širokopásmového internetového pripojenia</p>	21. Rozvoj IKT vo vidieckych obciach	6C	<p>čl.20 ZÁKLAD.SLUŽBY</p> <p>čl.14 ŠKOLENIA</p>

Na základe popisu skutočného stavu a SWOT analýzy boli vo väzbe na identifikované potreby logicky zvolené špecifické ciele **6A, 6B, 6C**, ktoré prispievajú k naplňovaniu priority **6**. Zvolená kombinácia opatrení a ich vybraných operácií v rámci priority 6 odpovedá na vybrané identifikované potreby č.18-č.21. Ako vyplýva z tabuľky č.2.3.11, všetky vybrané potreby sú verifikované analýzou SWOT. Boli vybrané všetky dôležité opatrenia, v rámci ktorých podporené aktivity prispievajú k naplneniu cieľov fokusových oblastí 6A, 6B a 6C.

Pre **fokusovú oblasť 6A** boli identifikované dve potreby (č.18, 19), ktoré sa orientujú na posilňovanie ekonomickej stability malých podnikov a vidiecku zamestnanosť.

Operáciami v rámci podopatrenia **6.4 Podpora investícií do nepoľnohospodárskych činností (čl. 19b)** sa podporia diverzifikačné aktivity malých podnikov na vidieku. Tieto investície umožnia

diverzifikovať a posilniť ekonomiku vidieka a životaschopnosť malých podnikov, ktoré tak budú schopné vo väčšej miere prispievať k rastu zamestnanosti formou udržiavania existujúcich a vytváraním nových pracovných miest. Opatrenie **1 Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 14)** bude vytvárať priestor na posilňovanie poznatkov o inováciách, ktoré sú hybnou silou budúceho rastu EÚ a tiež SR s následným vysokým predpokladom tvorby nových pracovných miest. Opatrenie **16 Spolupráca (čl. 35)** podporuje vzájomnú spoluprácu podnikateľských subjektov vo vybraných oblastiach. Takéto podpory spolupráce dvoch a viacerých podnikateľských subjektov budú vyvolávať nové investície, ktorých multiplikačným efektom je práve tvorba pracovných miest.

Pre **fokusovú oblasť 6B** bola stanovená potreba „Zlepšenie kvality života na vidieku a podpora miestnych komunít/partnerstiev vo vidieckych obciach s dôrazom na zachovanie miestneho kultúrneho a historického rázu územia“ (**potreba č. 20**). Podľa analýzy súčasného stavu žije vo vidieckych oblastiach viac ako 50 % obyvateľov, pričom vidiecke regióny (prevažne vidiecke a prechodné) zaberajú podstatnú časť územia SR (95,8 %). Ako vyplýva zo SWOT analýzy je slovenský vidiek okrem vysokého podielu nekvalifikovanej pracovnej sily, vyššej nezamestnanosti a nízkej ekonomickej diverzity (problémy riešené v rámci cieľa 6B, nepriamo aj 6C) charakterizovaný tiež, zlou dostupnosťou, či nedostatkom, resp. nízkou úrovňou poskytovaných služieb obyvateľstvu. Na druhej strane vidiecke územia majú vhodné predpoklady pre dlhodobý a vyvážený rozvoj opierajúci sa o využívanie prírodného, kultúrneho a historického potenciálu a obzvlášť významného ľudského potenciálu, potrebného pri realizácii prístupu LEADER, ktorý je založený na miestnej komunite/miestnych obyvateľoch. Vybrané opatrenia programu, ktoré prispievajú k naplňovaniu špecifického cieľa 6B sa teda neorientujú len na zmierňovanie negatív, rovnako prispievajú k efektívnejšiemu využitiu potenciálu slovenského vidieka v rôznych oblastiach s cieľom zvyšovania kvality života v týchto oblastiach sprevádzanú hospodárskym rastom. Opatrenie **7 Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 20)** sa v tejto súvislosti zameriava na posilnenie infraštruktúry obcí vrátane investícií do využívania obnoviteľných zdrojov energie, skvalitňovanie a rozširovanie poskytovania základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo, zachovávanie kultúrneho a prírodného dedičstva s využitím pre rozvoj cestovného ruchu ako aj podporu komunitného života prostredníctvom vytvárania podmienok pre činnosť rôznych kultúrno-spoločenských organizácií na vidieku (napr. prostredníctvom operácií konverzie budov). Kombinácia jednotlivých operácií v rámci daného opatrenia by mala prispievať k vyváženému miestnemu rozvoju, ktorý plne využíva endogénne zdroje vidieckych oblastí. Veľmi dôležitým opatrením, ktoré prioritne prispieva k naplňovaniu cieľa 6B a sekundárne k naplňovaniu ostatných cieľov programu je opatrenie 19 LEADER. Realizácia nástroja LEADER sa uskutočňuje prostredníctvom verejno-súkromného partnerstva vytvoreného z miestnej komunity. Ako vyplýva zo SWOT analýzy napriek dobrým skúsenostiam s realizáciou prístupu LEADER na Slovensku je počet fungujúcich MAS veľmi nízky a je preto potrebné sústrediť sa na vytváranie a podporu ďalších verejno-súkromných partnerstiev a na tvorbu a realizáciu stratégií miestneho rozvoja.

Oblasť záberu **6C** rieši problém **nízkej miery rozvoja IKT vo vidieckych oblastiach (potreba č.21)**. Jednou z identifikovaných slabých stránok je aj nízka miera využívania DSL ako aj elektronických služieb. To súvisí nielen s nedostatočným pokrytím internetom najmä v odľahlých vidieckych oblastiach, ale aj so schopnosťou podnikov využívať a rozvíjať elektronické služby. Opatrenia **7 Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 20)** a **1 Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 14)** sa zameriavajú na oblasť IKT prostredníctvom operácií zameraných na budovanie fyzickej infraštruktúry internetu a súvisiacich zariadení pre účely zriadenia verejného prístupu k internetu (**opatrenie 7**). Opatrenie **1** bude prispievať k naplňovaniu cieľa **6C** najmä realizáciou vzdelávacích a informačných aktivít so zameraním na podporovanie šírenia inovácií a vedomostí, využívanie informačných a komunikačných technológií.

Z uvedeného vyplýva, že zvolené opatrenia a ich operácie prispievajú k naplňovaniu špecifických cieľov **6A, 6B, 6C**, spadajúcich pod prioritu **6 Podpora sociálnej inklúzie, zmiernenia chudoby**

a hospodárskeho rastu vo vidieckych oblastiach. Jednotlivé špecifické ciele zároveň sledujú napĺňovanie cieľa **SPP – Vyvážený územný rozvoj**, ktorý je zároveň programovým cieľom. Zároveň špecifické ciele smerujú k dosahovaniu tematických cieľov SSR – **TC2, TC8, TC9, TC10** (hodnotenie súladu s cieľmi SSR – viď 2.1).

Príspevok priority k napĺňovaniu priorít stratégie Európa 2020 – prioritá 6 Podpora sociálnej inklúzie, zmiernenia chudoby a hospodárskeho rastu vo vidieckych oblastiach v rámci programového cieľa **3. Vyvážený územný rozvoj** prispieva k napĺňovaniu všetkých troch priorít EU 2020 nasledovne:

- prostredníctvom vzdelávania a vytvárania pracovných miest zvlášť pre mladých, ženy, starších ľudí, ľudí s nízkou kvalifikáciou, zvyšovaním miery zamestnanosti sa prispieva k napĺňovaniu priority **Inteligentný rast a Inkluzívny rast**.
- podporou podnikateľského prostredia v oblasti diverzifikácie, podpory malých podnikov, ako aj vytváraním prostriedkov na zlepšovanie podnikateľského prostredia (budovaním infraštruktúry, marketingom a propagáciou) sa prispieva k napĺňovaniu priority **Udržateľný rast**.

Očakávané synergické prepojenia medzi opatreniami v rámci priority 6

Opatrenia zvolené pre jednotlivé špecifické ciele priority **6** sa vzájomne dopĺňajú čím vytvárajú priestor pre dosahovanie synergických efektov. Realizácia opatrenia **6.4** (čl. 19b) môže dosiahnuť vyššiu pridanú hodnotu, ak bude podporené účinnými nástrojmi informovania, prenosu znalostí a inovácií prostredníctvom realizácie opatrenia **1** (čl.14). Ešte významnejšia synergia vzniká pri realizácii opatrenia **16** (čl. 35), ktoré v niektorých oblastiach môže priniesť viac inovácií ako opatrenie **14**. Preto je synergia medzi opatreniami **6.4** a **16** významnejšia ako medzi opatreniami **6.4** a **1**. Najvyšší stupeň synergie sa však dosiahne pri realizácii všetkých troch opatrení, napr. po získaní nových znalostí začnú subjekty vzájomne spolupracovať pri inovácii produktu/služby a následne túto inováciu aplikujú v rámci svojich diverzifikačných aktivít. Takýto model predpokladá vysoký stupeň synergie založený na využívaní a vzájomnom prepojení výstupov z viacerých opatrení.

Veľmi úzke je tiež prepojenie opatrení **6.4** (čl. 19b), **19** (čl.42) a **7** (čl.20), ktoré vytvára predpoklady pre dosahovanie značných synergických efektov. Osobitnú úlohu tu zohráva najmä opatrenie **19** (čl. 42) – LEADER. Miestny podnikateľ, ktorému obec vytvorí lepšie podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít (napr. zlepšením dostupnosti územia, novými službami a pod.) a zároveň sú oba subjekty členmi verejno-súkromného partnerstva uplatňujúceho princípy LEADERa na seba viažu ďalšie subjekty a rozvojové aktivity, čím sa naplno prejavuje synergia opatrení.

V oblasti rozširovania IKT je najvyššia miera synergie medzi opatrením **1** (čl. 14) a **7** (č. 20) zlepšenie dostupnosti internetu a internetových služieb zvyšuje „dopyt“ po informáciách, k čomu môže byť využité práve opatrenie **1** (čl. 14), pričom táto väzba platí aj opačne (zvýšenie informovanosti spôsobí vyššie požiadavky na využívanie IKT).

Medzi zvolenými opatreniami priority **6** existuje teda vzájomná komplementárnosť, a teda vysoký predpoklad dosahovania synergických efektov.

Hodnotenie príspevku opatrení k dosiahnutiu stanovených cieľov v rámci priority 6:

Tabuľka 2.3.12

Ciele	Opatrenia (kód opatrenia a číslo článku)				
	1 čl. 14	6.4 čl.19b	7 čl.20	16 čl. 35	19 čl. 42
6A Uľahčenie diverzifikácie, zakladanie nových malých podnikov a vytváranie pracovných miest	1	3	-	1	-
6B Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach	-	-	3	-	3
6C Rozšírenie prístupnosti, využívania a kvality informačných a komunikačných technológií (IKT) vo vidieckych oblastiach	2	-	3	-	-

Z uvedenej hodnotiacej tabuľky koherentnosti medzi opatreniami a cieľmi vyplýva, že možno predpokladať, že vybrané opatrenia výrazne prispievajú k dosiahnutiu stanovených špecifických cieľov programu. Medzi opatreniami dominujú opatrenia, ktoré majú výrazný, resp. rozhodujúci príspevok k dosiahnutiu stanovených cieľov.

Vo **fokusovej oblasti 6A** je strategickým opatrením 6, podopatrenie **6.4 Podpora investícií do nepoľnohospodárskych činností (čl.19b)**, ktoré sa orientuje na podporu diverzifikačných aktivít mimo sektoru poľnohospodárstva predovšetkým do oblasti služieb a výroby s potenciálom pre vytváranie nových pracovných miest. Opatrenie **1 Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 14)** pôsobí ako suplementárne opatrenie k podopatreniu **6.4 (čl.19b)** a orientuje sa predovšetkým na vzdelávacie a informačné aktivity, ktoré sú rozhodujúce z hľadiska zavádzania inovácií a skvalitňovania ľudského potenciálu pre rozvoj podnikateľských aktivít. Rovnako tak príspevok opatrenia 16 Spolupráca (čl. 35) bude pozitívne prispievať k dosahovaniu cieľa 6A, pričom bude obzvlášť dôležité správne nastavenie okruhu konečných prijímateľov a stanovenie podporovaných operácií.

Fokusová oblasť 6B obsahuje dve významovo rovnocenné opatrenia **7 Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl.20)** a **Opatrenie 19 LEADER (čl. 42)**, ktoré sú rozhodujúce z hľadiska naplňovania stanoveného cieľa. V prípade opatrenia 6 bude veľmi dôležité podporovať projekty, ktoré budú vytvárať podmienky pre zintenzívnenie miestneho rozvoja. To sa dosiahne vhodnou kombináciou operácií v oblasti malej infraštruktúry vrátane infraštruktúry využívajúcej OZE, vytvárania podmienok pre skvalitňovanie a rozširovanie služieb obyvateľstvu, efektívnejšiemu využívaniu kultúrneho a prírodného potenciálu vidieka pre rozvoj cestovného ruchu ako aj iných hospodárskych oblastí. V oblasti podpory miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach bude rovnako rozhodujúcu úlohu zohrávať opatrenie LEADER, ktoré je hlavným nástrojom pre miestne komunity. Realizácia stratégií miestneho rozvoja by sa mala zamerať na podporu integrovaných projektov s pozitívnym vplyvom na miestny ekonomický rozvoj. Z uvedeného je teda zrejmý strategický významný vplyv oboch opatrení na plnenie cieľa 6B.

Pre **fokusovú oblasť 6C** je rozhodujúce opatrenie **7 Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl.20)**, ktoré v rámci svojich operácií podporuje budovanie fyzickej infraštruktúry internetu ako aj rozvoj elektronických informačných služieb (predovšetkým v oblasti cestovného ruchu). Menej významný, ale tiež pozitívny vplyv na plnenie cieľa 6C má opatrenie **1 Prenos znalostí a informačné aktivity (čl. 14)**, ktoré bude podporovať predovšetkým prenos znalostí a informačné aktivity zamerané na využívanie IKT.

2.3.2 Hodnotenie príspevku opatrení k dosiahnutiu stanovených cieľov na úrovni programu

Predchádzajúce uvedené hodnotenie príspevkov programovaných opatrení k dosiahnutiu stanovených cieľov bolo pripravené na úrovni fokusových oblastí. Dosiahnuté výsledky hodnotiteľ využil pre zhodnotenie stupňa, akým jednotlivé opatrenia prispievajú k dosiahnutiu cieľov formulovaných v programe (úroveň programu). V tomto kroku hodnotiteľ spolu s programovacím tímom RO hodnotil aj sekundárne príspevky tých opatrení, ktoré nie sú primárne vybrané (programované) pre dané fokusové oblasti. Na preskúmanie koherentnosti medzi predpokladanými opatreniami a stanovenými cieľmi hodnotiteľ použil tabuľku č.2.3.13, ktorá zobrazuje prepojenie cieľov PRV s celou škálou opatrení. Hodnotiteľ spolu s programovacím tímom použil známky od -1 do 3, kde -1 znamená potenciálne negatívny príspevok, 0 neutrálnosť, 1 a 2 rôzne stupne pozitívneho príspevku.

Tabuľka č.2.3.13

Ciele	Opatrenia															
	1	2	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	16	17	19
FA 2A	1	2	3	0	3	0	1	1	0	1	0	1	1	3	1	1
FA 2B	2	2	2	0	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
FA 3A	1	1	1	0	1	1	0	3	0	1	0	0	3	3	0	1
FA 3B	2	1	0	2	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	3	0
FA 4A	1	1	0	0	1	0	3	0	3	3	3	3	0	2	0	0
FA 4B	1	1	3	2	1	0	3	0	3	3	3	3	1	2	0	0
FA 4C	1	1	2	1	1	0	3	0	3	3	3	3	0	2	0	0
FA 5A	0	1	3	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
FA 5B	1	1	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
FA 5C	1	0	2	0	1	3	2	0	0	0	0	0	0	1	0	1
FA 5D	1	2	3	0	0	0	0	0	3	1	0	0	1	0	0	0
FA 5E	1	1	0	0	0	0	3	0	3	2	1	1	0	1	0	0
FA 6A	1	0	1	0	3	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	2
FA 6B	0	0	1	0	1	3	0	0	0	0	0	1	0	0	0	3
FA 6C	1	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Σ	15,00	14,00	23,00	7,00	17,00	11,00	17,00	5,00	16,00	16,00	10,00	13,00	7,00	15,00	4,00	10,00

Z výsledku analýzy vyplýva, že v programe nebol identifikovaný potenciálny negatívny príspevok. Najvyšší stupeň príspevku k dosiahnutiu cieľov programu vykazujú nasledovné opatrenia:

- Opatrenie 4 Investície do hmotných aktív (čl.17)
- Opatrenie 6 Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikania (čl.19)
- Opatrenie 8 Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenie životaschopnosti lesov (čl.21)
- Opatrenie 10 Agroenvironmentálno-klimatické opatrenie (čl.28)
- Opatrenie 11 Ekologické poľnohospodárstvo (čl. 29)
- Opatrenie 16 Spolupráca (čl.35)
- Opatrenie 1 Prenos vedomostí a zručností (čl.14)
- Opatrenie 2 Poradenské služby (čl.15)

Intervenčná logika programu zodpovedá výsledkom hodnotenia príspevku opatrení k dosahovaniu cieľov. Zhodnotenie príspevku jednotlivých opatrení k cieľom programu je podrobne popísané v rámci bodu 2.3.1.

2.3.3 Posúdenie stupňa horizontálnej koherencie medzi cieľmi na rovnakej úrovni/Identifikácia vzájomných prepojení a interakcií medzi cieľmi

Hodnotiteľ posúdil stupeň súladu medzi rôznymi cieľmi (na rovnakej úrovni) programu v spolupráci s programovacím tímom. Na spoločnom stretnutí boli hodnotené interakcie medzi cieľmi prostredníctvom tabuľky pre krížovú analýzu cieľov. V zmysle metodiky pre ex ante hodnotenie bola na hodnotenie interakcie medzi cieľmi použitá škála hodnotenia od 0 do 3, kde 0 znamená „žiadny vplyv“ a 3 „silný vplyv“. Výsledkom tohto hodnotenia bolo určenie stupňa vplyvu (aktívny) a citlivosti (pasívny) každého cieľa.

Tabuľka 2.3.14

Špecifické ciele	Špecifické ciele															Celkový vplyv (ø)
	FA 2A	FA 2B	FA 3A	FA 3B	FA 4A	FA 4B	FA 4C	FA 5A	FA 5B	FA 5C	FA 5D	FA 5E	FA 6A	FA 6B	FA 6C	
FA 2A	X	2	2	0	0	1	1	1	1	0	2	0	2	1	0	0,93
FA 2B	0	X	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	2	1	0	0,64
FA 3A	3	1	X	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	1	0	0,64
FA 3B	2	0	1	X	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0,50
FA 4A	1	0	0	0	X	3	3	0	0	0	2	3	0	0	0	0,86
FA 4B	0	0	0	0	3	X	3	1	0	0	1	0	0	0	0	0,57
FA 4C	0	0	0	0	3	3	X	0	0	0	0	3	0	0	0	0,64
FA 5A	3	0	0	2	0	2	2	X	2	0	0	1	0	0	0	0,86
FA 5B	3	0	2	0	0	0	0	0	X	2	2	2	0	0	0	0,79
FA 5C	2	0	0	0	0	0	0	0	2	X	3	1	1	1	0	0,71
FA 5D	0	0	0	0	1	2	0	0	2	0	X	1	0	0	0	0,43
FA 5E	0	0	0	0	2	1	1	0	0	0	3	X	0	0	0	0,50
FA 6A	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	X	2	1	0,57
FA 6B	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	X	2	0,57
FA 6C	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	X	0,36
Celková citlivosť (ø)	1,36	0,43	0,64	0,21	0,71	1,00	0,86	0,29	0,64	0,21	0,93	0,79	0,71	0,57	0,21	ø 0,64

Porovnávacie hodnotenie výsledkov ukazujúce stupeň vplyvu (horizontálna známka) a citlivosti (vertikálna známka) rozdelené cez priemery horizontálnych a vertikálnych súborov umožňuje zaradiť uvedené ciele do štyroch charakteristických skupín:

- **ciele s vysokým stupňom vplyvu:** **5A, 5B, 5C** (sa považujú za ciele, ktoré sú schopné ovplyvniť iné ciele viac než priemerne a zároveň sa vyznačujú nízkym stupňom citlivosti. Sú považované za pákové body programu);
- **citlivé ciele:** **4B, 5D, 5E** (sa naopak vyznačujú nadpriemernou citlivosťou a podpriemerným vplyvom. Ich dosiahnutie je vo veľkej miere podmienené dosiahnutím iných cieľov);
- **strategické ciele:** **2A, 3A, 4A, 4C, 6A, 6B** (sú ciele, ktoré boli vyhodnotené ako nadpriemerné z hľadiska ich vplyvu aj z hľadiska ich citlivosti. Vyznačujú sa vyšším stupňom príťažlivosti ale zároveň sú samé podmienené zvyšnými cieľmi. Sú považované za kľúčové ciele, kvôli ich inherentnému potenciálu zvýšeného multiplikačného účinku);

- **neutrálné ciele: 2B, 3B, 6C** (majú vyšší stupeň nezávislosti (definovaný podpriemernou citlivosťou aj vplyvom)).

V nadväznosti na vyššie uvedené posúdenie vzťahov medzi špecifickými cieľmi na úrovni programu, hodnotiteľ pripravil aj podrobnú analýzu vzájomných prepojení a interakcií medzi cieľmi v rámci focusových oblastí ako aj medzi špecifickými cieľmi a prierezovými cieľmi:

Priorita 1

Špecifický cieľ 1A: Podpora inovácie, spolupráce a rozvoja vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach

Špecifický cieľ 1B: posilnenie prepojenia poľnohospodárstva, výroby potravín a lesného hospodárstva s výskumom a inováciou, a to aj na účely zlepšenia environmentálneho riadenia a výkonu

Špecifický cieľ 1C: podpora celoživotného vzdelávania a odborného vzdelávania v odvetviach poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

Tabuľka 2.3.15

Ciele	Ciele														
	2A	2B	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C
1A	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	0	1
1B	3	0	2	1	2	2	2	1	1	1	1	1	2	1	0
1C	2	3	1	2	2	2	2	1	1	1	1	1	2	1	2

Tabuľka 2.3.16

Ciele	Prierezové ciele		
	Inovácie	Životné prostredie	Zmierňovanie zmeny klímy
1A	3	1	1
1B	3	2	2
1C	2	2	1

Priorita 1 je špecifická tým, že sa jedná o horizontálnu prioritu, teda jej posudzovanie sa ani v rámci intervenčnej logiky nedá úplne eliminovať od ostatných priorít a im prislúchajúcich špecifických cieľov. Z dôvodu, že špecifické ciele priority 1 sú do istej miery previazané so všetkými ostatnými prioritami, pre zhodnotenie vzájomných interakcií a prepojení má väčšiu vypovedaciu hodnotu krížová analýza špecifických cieľov priority 1 s ostatnými špecifickými cieľmi v rámci PRV.

Interakcie v rámci špecifického cieľa 1A sa predpokladajú takmer so všetkými ostatnými prioritami. Ide o oblasť inovácií, ktorá je uplatniteľná či už pri zvyšovaní konkurencieschopnosti poľnohospodárskych podnikov (priorita 2), v oblasti ochrany ekosystémov (priorita 4), prípadne efektívneho využívania prírodných zdrojov (priorita 5).

Posilnenie prepojenia pôdohospodárstva s výskumom a inováciami (1B) je relevantné najmä pre zvyšovanie účasti poľnohospodárskych podnikov na trhu a pre zvyšovanie diverzifikácie poľnohospodárskej výroby (2A). Okrem toho sa synergie očakávajú aj so špecifickým cieľom 3A, teda lepšej integrácie primárnych výrobcov do potravinového reťazca a spoločnej propagácie na miestnych trhoch.

Oblasť vzdelávania bude vytvárať viacero synergií s jednotlivými prioritami. Pôjde najmä o vzdelávanie mladých farmárov (2B), ale aj o vzdelávanie s cieľom využívania IKT vo vidieckych oblastiach (6C).

Okrem toho sme uskutočnili analýzu interakcie špecifických cieľov priority 1 s troma prierezovými cieľmi programu, ktorými sú inovácie, životné prostredie a zmierňovanie zmeny klímy. Čo sa týka špecifického cieľa 1A, najsilnejšie predpokladané synergie boli identifikované v súvislosti s prierezovým cieľom Inovácie, nakoľko jadrom tejto fokusovej oblasti je práve podpora inovácií. To isté platí pre špecifický cieľ 1B. V tomto prípade je kľúčovou najmä spolupráca subjektov pôdohospodárstva a vedecko-výskumných inštitúcií pri tvorbe partnerstiev zameraných na zmiernenie priepasti medzi výskumom a praxou. Okrem toho existujú vzájomné synergie špecifického cieľa 1B aj s ostatnými prierezovými cieľmi, nakoľko jednou z oblastí spolupráce pôdohospodárskeho výskumu a praxe sa očakáva manažment udržateľného a efektívneho využívania prírodných zdrojov vrátane klimatických zmien. V prípade špecifického cieľa 1C sú vzájomné synergie vytvorené najmä v súvislosti s prierezovými cieľmi inovácie a životné prostredie. Ide tu najmä o zvyšovanie environmentálneho povedomia v súvislosti s vykonávanou poľnohospodárskou činnosťou a o šírenie poznatkov o inováciách prostredníctvom vzdelávacích aktivít.

Priorita 2

Špecifický cieľ 2A: Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie

Špecifický cieľ 2B: Uľahčenie vstupu poľnohospodárov s primeranými zručnosťami do odvetvia poľnohospodárstva, a najmä generačnej výmeny

Tabuľka 2.3.17

Ciele	Ciele		
	2A	2B	Celkový vplyv
2A		2	2
2B	1		1
Celková citlivosť	1	2	

Tabuľka 2.3.18

Ciele	Prierezové ciele		
	Inovácie	Životné prostredie	Zmierňovanie zmeny klímy
2A	3	1	1
2B	2	1	1

Miera dosiahnutia generačnej výmeny (cieľ 2B) bude závisieť od rozsahu modernizácie fariem mladých farmárov (cieľ 2A – modernizácia fariem). V rámci cieľa 2B bude poskytnutá investičná podpora pre začatie podnikateľskej činnosti mladým farmárom ako aj cielene zamerané poradenstvo a školenie. Zároveň mladí farmári môžu získať investičnú podporu na rozvoj svojich fariem v rámci opatrenia 4.1, kde im bude poskytnutá vyššia miera podpory v porovnaní s ostatnými poľnohospodármi (60%). Miera modernizácie ich fariem je ovplyvnená celkovou získanou investičnou podporou v rámci oboch fokusových oblastí. Fungujúce farmy mladých farmárov prispievajú k zlepšeniu ekonomického výkonu poľnohospodárskych podnikov (cieľ 2A). Z pohľadu podielu mladých farmárov na celkovom počte poľnohospodárov je miera príspevku k cieľu 2A nízka.

Z uvedeného vyplýva, že existuje vzájomná synergia medzi oboma cieľmi priority 2. Cieľ 2B „miera generačnej výmeny“ má vyššiu citlivosť na cieľ 2A „modernizácia fariem“ a na druhej strane cieľ 2A sa vyznačuje vyšším stupňom vplyvu na cieľ 2B. Cieľ 2B nie je možné považovať natoľko citlivý, že by jeho dosiahnutie bolo silne závislé na cieľi 2A. Výška poskytnutej podpory na začatie podnikania mladým farmárom je vysoká, čo zabezpečuje dosiahnutie stanovených cieľových hodnôt pre cieľ 2B

aj bez potreby intervencií z iných cieľov. Naopak cieľ 2A má potenciál pákového efektu v prípade, ak podporení mladí farmári v rámci cieľa 2B sa budú uchádzať o zvýhodnenú investičnú podporu a ich žiadosti budú aj schválené v rámci opatrenia 4.1– modernizácia fariem. Oba ciele sa vzájomne dopĺňajú a spolu prispievajú k posilneniu konkurencieschopnosti poľnohospodárstva ako aj k dosiahnutiu inteligentného rastu prostredníctvom zavádzania inovatívnych postupov a technológií.

Z pohľadu hodnotenia vzájomných prepojení a interakcií medzi cieľmi priority 2 a prierezovými cieľmi i.) inovácia, ii.) životné prostredie a iii.) zmiernovanie zmeny klímy, je možné očakávať najväčšiu synergiu medzi cieľom 2A a prierezovým cieľom Inovácie. V rámci fokusovej oblasti 2A budú uprednostňované inovatívne technológie, ktoré majú najväčší potenciál pre dosiahnutie cieľa 2A. V rámci fokusovej oblasti 2B možno očakávať elementárnejšie zameranie investícií mladých farmárov ale i tak by mali byť uprednostňované inovatívne riešenia a z toho dôvodu je možné očakávať významnejšiu synergiu s prierezovým cieľom Inovácie. Okrem toho je možné očakávať určitú synergiu aj s ostatnými prierezovými cieľmi, nakoľko všetky podporené investície budú v súlade s podmienkami ochrany životného prostredia ako aj nové podporené technológie by mali mať vyššiu energetickú účinnosť a tým by mali prispieť aj k zmierneniu zmeny klímy.

Priorita 3

Špecifický cieľ 3A: Zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov prostredníctvom ich lepšej integrácie do poľnohospodársko-potravinového reťazca pomocou systémov kvality, pridávania hodnoty poľnohospodárskym produktom, propagácie na miestnych trhoch a v krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín a organizácií výrobcov a medziodvetvových organizácií

Špecifický cieľ 3B: Podpora riadenia rizík poľnohospodárskych podnikov a ich predchádzania

Tabuľka 2.3.19

Ciele	Ciele		
	3A	3B	Celkový vplyv
3A		0	0
3B	1		1
Celková citlivosť	1	0	

Tabuľka 2.3.20

Ciele	Prierezové ciele		
	Inovácie	Životné prostredie	Zmiernovanie zmeny klímy
3A	3	1	1
3B	0	3	3

Posilnením prevencií pred negatívnymi dôsledkami prírodných katastrofických udalostí v rámci cieľa 3B sa zabezpečí ochrana poľnohospodárskej produkcie, ktorá predstavuje vstupnú surovinu do potravinového reťazca. V prípade výskytu povodní, poľnohospodárske podniky strácajú značnú časť svojej produkcie a ich integrácia do potravinového reťazca je tým ohrozená. Z uvedeného vyplýva, že cieľ 3B má vplyv na dosiahnutie cieľa 3A.

Cieľ 3A je zameraný na lepšiu integráciu primárnych výrobcov do potravinového reťazca a z toho vyplýva, že nemá vplyv na cieľ 3B a je ho možné považovať za cieľ s neutrálnym vplyvom v rámci priority 3 a programu.

Okrem toho cieľ 3B má vplyv aj na ciele 2A, 4B a 5A. Jeho naplnenie nie je podmienené inými cieľmi a je neutrálnym cieľom.

Z pohľadu hodnotenia vzájomných prepojení a interakcií medzi cieľmi priority 3 a prierezovými cieľmi i.) inovácia, ii.) životné prostredie a iii.) zmierňovanie zmeny klímy, je možné očakávať najväčšiu synergiu medzi cieľom 3A a prierezovým cieľom Inovácie. V rámci fokusovej oblasti 3A budú uprednostňované inovatívne technológie a postupy, ktoré majú najväčší potenciál pre dosiahnutie cieľa 3A. Medzi cieľom 3B a prierezovými cieľmi životné prostredie a zmierňovanie zmeny klímy možno očakávať významnú synergiu, nakoľko funkčné melioračné kanály prispievajú aj k ochrane životného prostredia ako aj zmierňovaniu zmeny klímy. Okrem toho je možné očakávať určitú synergiu cieľa 3A aj s ostatnými prierezovými cieľmi, nakoľko všetky podporené investície budú v súlade s podmienkami ochrany životného prostredia ako aj nové podporené technológie by mali mať vyššiu energetickú účinnosť a tým by mali prispieť aj k zmierneniu zmeny klímy.

Priorita 4

Špecifický cieľ 4A: Obnova, zachovanie a zvýšenie biologickej diverzity vrátane na územiach sústavy Natura 2000 a v oblastiach s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami a v poľnohospodárskej činnosti s vysokou prírodnou hodnotou a obnova, zachovanie ako aj zlepšenie stavu krajinných oblastí Európy

Špecifický cieľ 4B: Zlepšenie vodného hospodárstva vrátane riadenia používania hnojív a pesticídov

Špecifický cieľ 4C: Predchádzanie erózií pôdy a zlepšenie jej obhospodarovania

Tabuľka 2.3.20

Ciele	Ciele			
	4A	4B	4C	Celkový vplyv
4A		3	3	3
4B	3		3	3
4C	3	3		3
Celková citlivosť	3	3	3	

Tabuľka 2.3.21

Ciele	Prierezové ciele		
	Inovácie	Životné prostredie	Zmierňovanie zmeny klímy
4A	1	3	3
4B	1	3	3
4C	1	3	3

Jednotlivé ciele fokusovej oblasti sú veľmi úzko prepojené. Ochrana biodiverzity zabezpečuje ochranu plôch NATURA 2000, šetrné hospodárenie v oblastiach hodných ochrany a čeliacim prírodným a iným špecifickým obmedzeniam. Environmentálne šetrné a udržateľné hospodárenie v týchto oblastiach prispieva účinne k obmedzeniu poškodzovania pôdneho krytu aj k ochrane podzemných a povrchových vôd. Ochrana biotopov trvalých trávnych porastov a adekvátny manažment okrem zachovania biodiverzity redukuje ohrozenosť eróziou na minimum.

Previazanosť cieľov 4B a 4C je veľmi vysoká. Pôda ako systém pozostávajúci z anorganickej, organickej neživej (humus) a organickej živej časti (zooedafon a fytoedafon – živočíchy a rastliny žijúce v pôde) tvorí komplexný celok, kde úbytok jednej zložky poškodzuje funkčnosť a odolnosť v iných častiach. Dostatok humusu prispieva k spomaleniu erózie a zvýšeniu vodozadržnej schopnosti pôdy. Opatrenia na zabránenie erózií, zhutnenia, zvýšenia organického podielu i v pôde ako aj

vhodná úprava chemizmu pôdy sú navzájom previazané, čím sa dosahuje výrazný synergický efekt medzi jednotlivými špecifickými cieľmi.

Z hľadiska celkového hodnotenia zaradujeme špecifický cieľ 4A medzi strategické ciele programu, nakoľko v kontexte ostatných cieľov priority 4 bol vyhodnotený ako nadpriemerný. Napĺňovanie cieľa vytvára celý rad multiplikačných efektov.

Z hľadiska prierezových cieľov ide jednoznačne o maximálny pozitívny príspevok k prierezovým cieľom Životné prostredie a Zmieňovanie zmeny klímy.

Priorita 5

<u>Špecifický cieľ 5A:</u>	Zvýšenie efektívnosti využívania vody v poľnohospodárstve
<u>Špecifický cieľ 5B:</u>	Zvýšenie efektívnosti využívania energie v poľnohospodárstve a pri spracovaní potravín
<u>Špecifický cieľ 5C:</u>	Uľahčenie dodávok a využívania obnoviteľných zdrojov energie, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely bioekonomiky
<u>Špecifický cieľ 5D:</u>	Zníženie emisií skleníkových plynov a amoniaku z poľnohospodárstva
<u>Špecifický cieľ 5E:</u>	Podpora sekvestrácie oxidu uhličitého v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve

Tabuľka 2.3.22

Ciele	Ciele					Celkový vplyv
	5A	5B	5C	5D	5E	
5A		2	0	0	1	0,75
5B	0		2	2	2	1,5
5C	0	2		3	1	1,5
5D	0	2	0		1	0,75
5E	0	0	0	3		0,75
Celková citlivosť	0	1,5	0,5	2,0	1,25	

Tabuľka 2.3.23

Ciele	Prierezové ciele		
	Inovácie	Životné prostredie	Zmierňovanie zmeny klímy
5A	3	3	3

5B	3	3	3
5C	3	3	3
5D	0	3	3
5E	0	3	3

Všetky ciele priority 5 sú navzájom prepojené a vytvárajú logické prepojenie začínajúc cieľom 5A až po cieľ 5E. Ciele sú navrhnuté tak, aby prispievali k udržateľnému rastu prostredníctvom naplnenia cieľových hodnôt Stratégie Európa 2020 v oblasti klímy a energie (zníženie emisií skleníkových plynov o 20 % do roku 2020, zvýšenie podielu energie z obnoviteľných zdrojov na konečnej spotrebe na 20 %; 20 %-né zvýšenie efektivity využívania energie).

Zvýšením účinnosti využitia vody v poľnohospodárstve prostredníctvom zavádzania nových inovatívnych závlahových systémov sa výrazne zvýši efektívnosť využívania vody, čím sa zníži množstvo spotrebovanej vody a tým následne klesne spotreba energie potrebnej na pohon čerpadiel a závlahových systémov. Cieľ 5A má výraznejší vplyv na cieľ 5B Zvýšenie účinnosti využitia energie v poľnohospodárstve. Zvýšenie účinnosti závlah vedie k efektívnejšiemu viazaniu uhlíka v zelenej hmote ako aj sprostredkovane vplýva na zníženie tvorby skleníkových plynov z dôvodu poklesu spotreby energie určenej pre závlahové systémy. Využitie závlah sa plánuje pre produkciu zeleniny a ovocia, prípadne aj pre produkciu kukurice na zrno. Neočakáva sa, že by bola táto produkcia použitá na OZE. V prípade, že by sa zavlažovali plodiny určené na OZE, v tom prípade by mal cieľ 5A silný vplyv na OZE. Cieľ 5A sa vyznačuje nulovým stupňom citlivosti. Okrem toho cieľ 5A má významný vplyv aj na cieľ 2A a 3A, nakoľko umožní zvýšiť pridanú hodnotu v poľnohospodárstve a dostatočnú produkciu poľnohospodárskej produkcie vstupujúcej do potravinového reťazca aj v prípade nedostatku zrážok počas vegetačného obdobia.

Zvýšenie účinnosti využitia energie v poľnohospodárstve a pri spracovaní potravín bude dosiahnuté prostredníctvom investícií do modernizácie a obnovy zastaralých technológií s nižšou energetickou náročnosťou v odvetviach poľnohospodárstva a potravinárstva v súvislosti so spracovaním poľnohospodárskych produktov ako aj investície do zvýšenia účinnosti využitia energie v poľnohospodárskej prvovýrobe. Cieľ 5B bude mať významný vplyv najmä na cieľ 5C, pretože znížením spotreby energie sa zvýši podiel využitia OZE v poľnohospodárstve na celkovej spotrebe energií. Čím viac bude dosiahnutá nižšia spotreba energií, tým viac sa sprostredkovane prispeje k cieľom 5D a 5E nakoľko nižšou výrobou energie sa zníži tvorba skleníkových plynov a uvoľňovaniu CO₂. Tým sa zníži aj potreba zvyšovať viazanie uhlíka v poľnohospodárstve. Cieľ 5B je možné považovať za cieľ s vysokým stupňom vplyvu na úrovni programu.

Cieľ 5C Uľahčenie dodávok a využitia obnoviteľných zdrojov energie, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely zohráva dôležitú úlohu v rámci cieľov priority 5. Tento cieľ má významný vplyv najmä na cieľ 5B prostredníctvom účinnejšej technológie výroby energie a tým zvýšeniu účinnosti jej využitia. Okrem toho vplýva aj na ciele 5D a 5E. Pri využití OZE v bioplynových staniciach nevznikajú emisie (uzavretý cyklus) ako aj neuniká CO₂. Vplyv cieľa potenciálne znižuje využitie OZE z lesov, nakoľko miera príspevku cieľa 5C k cieľom 5D a 5E bude závisieť od použitej technológie pri spaľovaní produktov OZE vyrobených z drevnej hmoty. Z hodnotiacej tabuľky vyplýva, že cieľ 5C má najvýznamnejší vplyv na ostatné ciele. Na úrovni programu je možné považovať cieľ 5C za strategický cieľ priority 5. Ide o kľúčový cieľ, kvôli svojmu inherentnému potenciálu zvýšeného multiplikačného účinku.

Cieľ 5D Zníženie emisií skleníkových plynov a amoniaku z poľnohospodárstva a 5E Podpora sekvestrácie oxidu uhličitého v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve sú cieľmi s takmer nulovým vplyvom na ostatné ciele. Je možné ich považovať za citlivé ciele, nakoľko sa vyznačujú nadpriemernou citlivosťou. Ich dosiahnutie je podmienené dosiahnutím iných cieľov.

Z pohľadu hodnotenia vzájomných prepojení a interakcií medzi cieľmi priority 5 a prierezovými cieľmi i.) inovácia, ii.) životné prostredie a iii.) zmierňovanie zmeny klímy, je možné očakávať najsilnejšiu synergiu medzi všetkými cieľmi priority 5 a prierezovými cieľmi životné prostredie a zmierňovanie zmeny klímy. V rámci oblastí zamarenia 5A, 5B, 5C budú uprednostňované inovatívne technológie a preto je možné očakávať silnú synergiu s prierezovým cieľom Inovácie.

Priorita 6

Špecifický cieľ 6A: Uľahčenie diverzifikácie, zakladanie nových malých podnikov a vytváranie pracovných miest

Špecifický cieľ 6B: Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach

Špecifický cieľ 6C: Rozšírenie prístupnosti, využívania a kvality informačných a komunikačných technológií (IKT) vo vidieckych oblastiach

Tabuľka 2.3.24

Ciele	Ciele			
	6A	6B	6C	Celkový vplyv
6A		2	1	1,5
6B	2		2	2,0
6C	1	2		1,5
Celková citlivosť	1,5	2	1,5	

Špecifický cieľ 6A: Špecifický cieľ 6A vykazuje stredný stupeň vplyvu na ostatné ciele priority 6. Podporou operácií zameraných na diverzifikačné aktivity s dôrazom na vytváranie nových pracovných miest bude silne pozitívne ovplyvňovať úroveň miestneho rozvoja a vytvárať tlak na skvalitňovanie infraštruktúry a poskytovanie služieb na vidieku (6B). Podpora rozvoja spolupráce vidieckych aktérov, posilnená diverzifikovaná ekonomika a rast príjmov obyvateľov bude zvyšovať dopyt po službách a zároveň ich spotrebu. Predpokladáme tiež, že z pohľadu rozvoja IKT bude mať daný špecifický cieľ nízky pozitívny vplyv na naplnenie špecifického cieľa 6C.

Cieľ 6A je cieľom so stredným stupňom citlivosti, tj. je stredne závislý na realizácii ostatných cieľov priority 6, predovšetkým od cieľa 6B. Operácie cieľa 6B – budovanie infraštruktúry, rozvoj miestnych komunít, zlepšovanie úrovne služieb na vidieku, aktivity zamerané na podporu a marketing cestovného ruchu vytvoria vhodné prostredie pre rozvoj podnikateľských aktivít a diverzifikáciu vidieckej ekonomiky. Realizácia cieľa 6C predpokladá nízky stupeň vplyvu na cieľ 6A a to najmä v dôsledku rastu využívania elektronických služieb (napr. rezervačné systémy vo vidieckom cestovnom ruchu).

Z pohľadu priority 6, ako aj celého programu zaraďujeme uvedený špecifický cieľ k cieľom so stredným pozitívnym vplyvom a tiež strednou citlivosťou voči ostatným cieľom priority 6. Zaraďujeme ho skôr k strategickým cieľom a to predovšetkým z hľadiska tvorby pracovných miest a posilňovania vidieckej ekonomiky.

Špecifický cieľ 6B: Krížová analýza cieľov ukazuje, že špecifický cieľ 6B má z hľadiska interakcií s ostatnými cieľmi najväčší význam. Z hľadiska vplyvu má výraznejší pozitívny vplyv na ciele 6A, 6B. Je to spôsobené výberom operácií, ktoré vytvárajú vhodné podmienky aj pre rozvoj podnikateľských aktivít (budovanie infraštruktúry, rozvoj služieb, zachovávanie prírodného a kultúrneho dedičstva

s možným využitím v oblasti cestovného ruchu). Zároveň cieľ 6B silne vplyva na rozvoj a využívanie IKT, nakoľko operácie prispievajú k budovaniu fyzickej infraštruktúry internetu a zároveň umožňujú podporiť rozvoj elektronických služieb. Osobitnú úlohu tu budú zohrávať miestne partnerstvá, ktoré budú orientovať rozvoj svojho územia smerom k posilňovaniu ekonomického rozvoja a vytvárania pracovných miest. Ako inovatívny prvok v území tiež budú pozitívne vplyvať na zavádzanie inovácií vrátane využívania rôznych foriem IKT.

Z pohľadu citlivosti môžeme konštatovať, že špecifický cieľ 6B dosahuje strednú úroveň citlivosti. Naplňovanie cieľov 6A a 6C bude mať pozitívny vplyv na uvedený špecifický cieľ v určitých oblastiach a to konkrétne vo vytváraní pracovných miest a s tým súvisiacim rastom príjmov vidieckeho obyvateľstva (späťne cez zvyšovanie spotreby služieb).

Z hľadiska celkového hodnotenia zaradíme špecifický cieľ 6B medzi strategické ciele programu, nakoľko v kontexte ostatných cieľov priority 6 bol vyhodnotený ako nadpriemerný. Naplňovanie cieľa vytvára celý rad multiplikačných efektov, ktoré vytvárajú podmienky pre dlhodobý a vyvážený miestny ekonomický rozvoj vidieka.

Špecifický cieľ 6C: Špecifický cieľ 6C dosahuje nízky až stredný stupeň pozitívneho vplyvu na ciele 6A, resp. 6B, pričom významnejšie ovplyvňuje cieľ 6A. Vyššia miera využívania IKT rozširuje základňu pre rozvoj podnikateľských aktivít. Využívanie IKT tiež pozitívne vplyva na zvyšovanie kvality života obyvateľov vidieka.

Z pohľadu hodnotenia citlivosti dosahuje cieľ 6C nízky až stredný stupeň, pričom silnejšiu citlivosť dosahuje vo väzbe na cieľ 6B. Miestny rozvoj je sprevádzaný zavádzaním inovatívnych prvkov vrátane využívania IKT. Taktiež cieľ 6A pozitívne ovplyvňuje dosahovanie cieľa 6C, ktorý v tejto interakcii dosahuje nízku úroveň citlivosti.

Celková známka priemerov horizontálneho a vertikálneho hodnotenia cieľa 6C dosiahla hodnotu 1,5, čo radí tento cieľ k cieľom s vyšším stupňom nezávislosti od ostatných cieľov.

Tabuľka 2.3.25

Ciele	Prierezové ciele		
	Inovácie	Životné prostredie	Zmierňovanie zmeny klímy
6A	3	1	0
6B	3	2	2
6C	3	0	0

Z pohľadu synergie špecifických a prierezových cieľov programu prispievajú špecifické ciele 6A – 6C najintenzívnejšie plneniu prierezového cieľa Inovácie. Operácie zamerané na rozvoj spolupráce, tvorbu pracovných miest (6A), realizáciu integrovaných projektov miestnych komún (6B) využívajúcich endogénne zdroje na dlhodobé zvyšovanie kvality života na vidieku ako aj rozširovanie a zavádzanie nových služieb IKT (6C) sú významnými nástrojmi inovácií na vidieku. K naplňovaniu prierezového cieľa „životné prostredie“ najaktívnejšie prispieva cieľ 6B, ktorý v rámci svojich operácií bude podporovať obnovu a zachovávanie prírodného dedičstva a využívanie obnoviteľných zdrojov energie, čo rovnako prispieva tiež k naplňovaniu prierezového cieľa „Zmierňovanie zmeny klímy“. Cieľ bude mať pozitívny vplyv tiež na plnenie prierezového cieľa „Životné prostredie“ podporou takých typov aktivít, ktoré sú šetrné voči životnému prostrediu, resp. nevytvárajú dodatočnú environmentálnu záťaž.

Hodnotiaci škála:

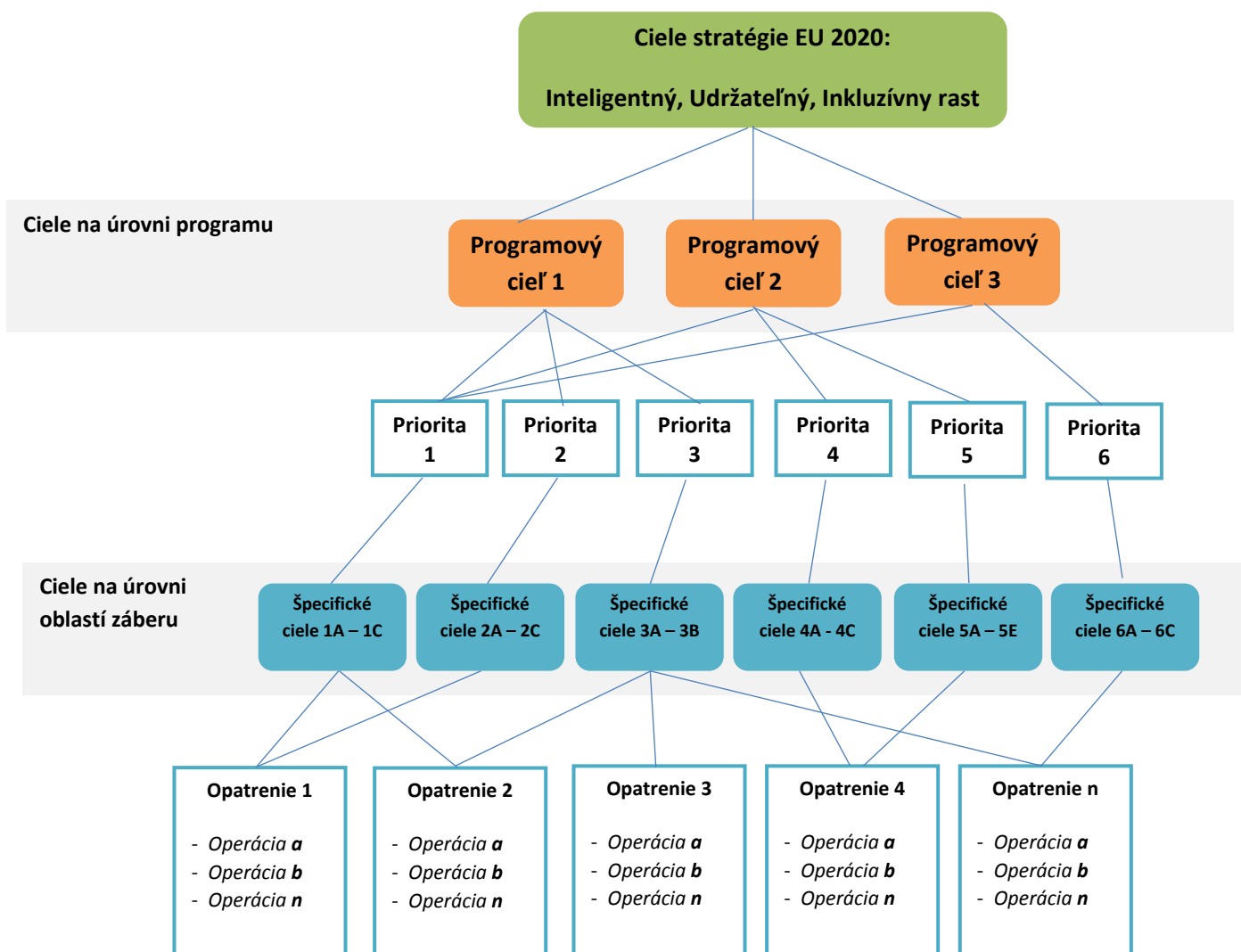
Vplyv	Citlivosť
-------	-----------

0	Žiadny vplyv	0	Žiadna citlivosť
1	Nízky vplyv	1	Nízka citlivosť
2	Strený vplyv	2	Stredná citlivosť
3	Silný vplyv	3	Silná citlivosť

2.3.4 Závery k hodnotenej intervenčnej logiky PRV 2014-2020

EQ 2.3.1: Ako jednoznačne sú definované ciele programu?

Z analýzy intervenčnej logiky uvedenej v bode 2.3.1 vyplýva, že na dosiahnutie cieľov rozvoja vidieka, ktoré prispievajú k stratégii Európa 2020 bolo vybraných všetkých 6 priorít Únie pre rozvoj vidieka a ako aj všetkých 18 spoločných fokusových oblastí. Ich výber je odôvodnený v stratégii, ktorá nadväzuje na hodnotenie potrieb. Okrem toho bol doplnený vlastný špecifický cieľ „Zvýšenie ekonomickej hodnoty lesov“ - fokusová oblasť 2C. Tento cieľ nebol zahrnutý v spoločných 18 fokusových oblastiach. Rozsah plnenia jednotlivých cieľov je určený kombináciou programovaných opatrení pre jednotlivé fokusovej oblasti. Program prispieva k plneniu všetkých 18 spoločných špecifických cieľov a 1 dodatočného vlastného špecifického cieľa, ktoré sú definované na úrovni fokusových oblastí. Z popisu stratégie a opatrení vyplýva previazanosť programovaných operácií na prierezové ciele, ciele SPP a stratégiu Európa 2020. Previazanosť priorít na tematické ciele a stratégiu Európa 2020 je zobrazená v diagramoch uvedených v bode 2.3.1, ktoré zobrazujú intervenčnú logiku jednotlivých priorít. Programové ciele sú správne definované na všetkých úrovniach programu, čo potvrdzuje aj nasledovné sumárne zobrazenie cieľov programu:

Intervenčná logika cieľov PRV SR 2014 – 2020 pozostáva z dvoch úrovní cieľov:

- 1) Úroveň programu – programové ciele (3 ciele),** ktoré korešpondujú s nasledovnými cieľmi SPP:
  - podporovať konkurencieschopnosť poľnohospodárstva;
  - zabezpečovať udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy;
  - dosiahnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest
- 2) Úroveň fokusových oblastí – špecifické ciele programu (18 spoločných cieľov a 1 vlastný),** ktoré odpovedajú na 19 fokusových oblastí.

Vertikálna prepojenosť opatrení, priorít a cieľov programu (všeobecne) v smere zdola nahor:

- 1) Operácie** predstavujú podporovateľné aktivity v rámci jednotlivých opatrení programu rozvoja vidieka
- 2) Realizácia opatrení** (vrátane ich kombinácie) prispieva k naplňovaniu 18 špecifických cieľov programu.

- 3) **Špecifické ciele** predstavujú fokusové oblasti (oblasti záberu programu), ktoré spadajú pod 6 priorít EU v oblasti rozvoja vidieka.
- 4) **Priority programu**, zodpovedajú stanoveným prioritám EÚ a budú realizované prostredníctvom opatrení programu. Realizácia priorít prispeje k naplňovaniu hlavných cieľov programu, tj. programových cieľov.

Programové ciele definujú základnú stratégiu programu. Korešpondujú s cieľmi SPP, čím program prispieva k stratégii Európa 2020.

EQ2.3.2: Ako sú opísané logické prepojenia a synergie medzi rôznymi cieľmi na rovnakých alebo rôznych hierarchických úrovniach?

Logické prepojenia a synergie medzi rôznymi cieľmi na rovnakej úrovni v rámci jednotlivých priorít sú podrobne analyzované v bode 2.3.3. Priorita 1 je prierezovou prioritou a z toho dôvodu bola analyzovaná synergia jednotlivých cieľov fokusových skupín priority 1 s cieľmi ostatných fokusových oblastí. U ostatných priorít boli najprv hodnotené vzájomné prepojenia cieľov tej istej priority a následne bolo hodnotené vzájomné prepojenie a interakcie medzi špecifickými cieľmi na úrovni fokusových oblastí a prierezových cieľov. Z hodnotenia vyplýva, že v rámci prioritných osí 2 až 6 existuje synergia medzi špecifickými cieľmi. Z pohľadu hodnotenia vplyvu cieľov, je možné rozdeliť ciele nasledovne:

- ciele s vysokým stupňom vplyvu: 5A, 5B, 5C
- citlivé ciele: 4B, 5D, 5E
- strategické ciele: 2A, 3A, 4A, 4C, 6A, 6B
- neutrálne ciele: 2B, 3B, 6C

Z pohľadu hodnotenia synergie medzi cieľmi na rovnakej úrovni je možné očakávať nasledovné významné synergické vzťahy:

Ciele 2A a 4C: realizáciou pozemkových úprav dôjde k usporiadaniu a konsolidácii pôdy s pozitívnym dopadom na protieróziu ochranu a dlhodobú starostlivosť o pôdu vďaka stabilizovaným vlastníckym a užívateľským vzťahom.

ciele 3A a 2A: zlepšením integrácie primárnych výrobcov do potravinového reťazca a rozvojom spracovateľského sektora, ktorý spracováva domácu poľnohospodársku produkciu, sa podporí dopyt po domácej produkcii vstupujúcej do spracovania a tým sa zvýši účasť poľnohospodárskych podnikov na trhu, čo prispeje k zlepšeniu ich ekonomického výkonu.

ciele 3B a 4B: funkčný systém melioračných kanálov synergicky vplýva na zlepšenie vodného hospodárstva.

ciele 4C a 5D, 5E: Ochrana biotopov trvalých trávnych porastov a stabilizačné pásy slúžiace ako ochrana proti erózii pôdy prispievajú k viazaniu uhlíka v pôde a znižovaniu uvoľňovania emisií skleníkových plynov z pôdy.

ciele 5A a 2A: efektívne závlahové systémy s nižšou spotrebou vody a energie prispejú k zlepšeniu ekonomického výkonu podporených poľnohospodárskych podnikov zvýšením pridanej hodnoty v špecializovanej rastlinnej výrobe.

ciele 5A a 4B: efektívne závlahové systémy s nižšou spotrebou vody synergicky vplývajú na zlepšenie vodného hospodárstva.

ciele 5B a 2A, 3A: zvýšenie účinnosti využitia energie v poľnohospodárstve a pri spracovaní potravín synergicky vplýva na zlepšenie ekonomického výkonu podporených poľnohospodárskych podnikov ako aj spracovateľov poľnohospodárskej produkcie prostredníctvom znižovania nákladov na energiu.

ciele 5C a 2A, 3A: využitím energie vyprodukovanej z OZE v poľnohospodárskych a spracovateľských

podnikoch sa znížia náklady na energiu a tým sa zlepši ekonomický výkon podporených podnikov.

ciele 6B a 3A: podpora obcí pri vytváraní trhovísk synergicky pôsobí na podporu predaja miestnej poľnohospodárskej produkcie

ciele 6A a 2A: podporou diverzifikácie poľnohospodárskej činnosti na nepoľnohospodársku sa prispeje k príjmovej stabilizácii podporených podnikov, čo bude mať pozitívny vplyv na ekonomické zlepšenie výkonu poľnohospodárskych podnikov.

Posilnenie prepojenia pôdohospodárstva s výskumom a inováciami (1B) je relevantné najmä pre zvyšovanie účasti poľnohospodárskych podnikov na trhu a pre zvyšovanie diverzifikácie poľnohospodárskej výroby (2A). Okrem toho sa synergie očakávajú aj so špecifickým cieľom 3A, teda lepšej integrácie primárnych výrobcov do potravinového reťazca a spoločnej propagácie na miestnych trhoch.

Oblasť vzdelávania bude vytvárať viacero synergií s jednotlivými prioritami. Pôjde najmä o vzdelávanie mladých farmárov (2B), ale aj o vzdelávanie s cieľom využívania IKT vo vidieckych oblastiach (6C).

Z pohľadu hodnotenia synergie medzi cieľmi rôznych hierarchických úrovní a priorít je možné očakávať nasledovné významné synergické vzťahy:

Špecifické ciele 5A, 5B, 5C, 6A: budú prispievať aj k programovému cieľu Konkurencieschopná výroba a k inteligentnému rastu stratégií Európa 2020.

Špecifické ciele 2A, 3A prispievajú aj k programovému cieľu Vyvážený územný rozvoj a k inkluzívnemu rastu stratégií Európa 2020.

Interakcie v rámci špecifického cieľa 1A sa predpokladajú takmer so všetkými ostatnými prioritami. Ide o oblasť inovácií, ktorá je uplatniteľná či už pri zvyšovaní konkurencieschopnosti poľnohospodárskych podnikov (priorita 2), v oblasti ochrany ekosystémov (priorita 4), prípadne efektívneho využívania prírodných zdrojov (priorita 5).

EQ2.3.3: Do akej miery si ciele vzájomne odporujú?

Z popisu cieľov a k nim prispievajúcim operáciám vyplýva, že zvolená kombinácia opatrení v rámci jednotlivých fokusových oblastí zabezpečí, aby si ciele programu navzájom neodporovali. Pri definovaní vybraných operácií a uznateľných výdavkov v rámci opatrení je vždy potrebné sledovať cieľ ku ktorému sú programované.

Existuje potenciálny rozpor medzi 5C a 5D v prípade, ak bude pre spaľovanie produktov vyrobených z OZE použitá zastaralá vykurovacia technológia. V tom prípade bude do ovzdušia uvoľňované vyššie množstvo skleníkových plynov, než by bol potenciálny prínos k zníženiu vplyvu klimatickej zmeny. Z uvedeného dôvodu je potrebné uprednostňovať moderné technológie spaľovania, s minimalizáciou emisií.

EQ2.3.4: Do akej miery sú prepojenia medzi zvolenými opatreniami a celou škálou cieľov opísané vyčerpávajúco a zároveň vierohodne?

Stratégia podrobne popisuje zvolenú kombináciu opatrení a vybraných operácií, ktoré prispievajú k naplneniu špecifických cieľov na úrovni fokusových oblastí. Opodstatnenosť navrhnutých operácií je založená na faktoch a zisteniach z analýzy SWOT a hodnotenia potrieb. Popis uvádza všetky navrhované operácie v rámci jednotlivých fokusových oblastí, na ktoré sú programované jednotlivé opatrenia PRV. Hodnotiteľ podrobne analyzoval vzájomnú prepojenosť medzi zvolenými opatreniami a cieľmi programu v bode 2.3.1 Popis a analýza intervenčnej logiky PRV.

Analýza potvrdzuje vierohodnosť navrhovanej stratégie iba za podmienky, že pri projektových opatreniach budú v zmysle stratégie definované oprávnené náklady a pri neprojektových opatreniach budú správne definované podmienky poskytnutia podpory, ktoré zároveň budú kontrolovateľné. Okrem toho bude potrebné zabezpečiť aj hodnotenie príspevkov podporených operácií k sledovaným cieľom. Ide hlavne o opatrenia prispievajúce k cieľom fokusových oblastí 4A, 4B a 4C. Tieto hodnotenia je nutné zahrnúť aj do Plánu hodnotenia.

Z popisu vyplýva, že v rámci jednotlivých priorít dominujú také opatrenia, ktoré majú výrazný, resp. rozhodujúci príspevok k dosiahnutiu stanovených cieľov. Medzi takéto opatrenia patria:

Priorita 2: opatrenie 4.1 (čl.17a)

Priorita 3: opatrenia 16 (čl.35), 4.2 (čl.17b)

Priorita 4: opatrenia 10 (čl. 28), 11 (čl.29), 8 (čl.21)

Priorita 5: opatrenia 4 (čl.17 (a,b,d)), 8 (čl. 21)

Priorita 6: opatrenia 6.4 (čl. 19b), 7 (čl.20), 19 (čl.42)

EQ2.3.5: Do akej miery sú vysvetlené interakcie medzi opatreniami na dosiahnutie cieľov?

Vzájomná interakcia medzi opatreniami potrebná pre dosiahnutie cieľov programu je pre každú prioritu programu hodnotiteľom podrobne popísaná v bode 2.3.1 - Očakávané synergické prepojenia medzi opatreniami.

V rámci analýzy boli identifikované nasledovné významné vzájomné synergie medzi vybranými opatreniami, ktoré prispievajú k dosiahnutiu cieľov programu:

- čl.35 a čl.17: prostredníctvom projektov spolupráce, ktoré budú zamerané na inovácie, sa podporí vertikálne prepojenie medzi poľnohospodárskymi podnikmi a spracovateľmi vrátane odbytu. Potrebné investície do hmotného majetku budú podporené z čl.17 ako aj čl.35. Vzájomné prepojenie oboch opatrení výraznejšie prispeje k špecifickému cieľu 3A než poskytnuté podpory individuálnym spracovateľským podnikom v rámci čl.17b.

- čl. 14, čl.15 a čl.17: správne zameranie školení na výrobné postupy s vyššou pridanou hodnotou a cieľovo zamerané poradenstvo prispeje k efektívnejšiemu použitiu investícií do nákupu hmotného majetku u podporených podnikov. Zníži sa tým riziko neúspešných investícií a zlepši sa príspevok podporených investícií jednotlivými cieľom, pre ktoré je čl.17 programovaný.

- čl. 27 a čl.35, čl.17: zapojením podporených odbytových organizácií do projektov spolupráce a podporením potrebných investícií v OOV z čl.17 sa posilní vertikálne prepojenie prvovýrobcov ako aj zvýši pridaná hodnota v poľnohospodárstve. Posilní sa udržateľnosť podporených OOV, ktoré budú zamerané aj na vertikálne prepojenie umožňujúce pridávanie hodnoty k poľnohospodárskej produkcii. Vzájomné prepojenie vybraných opatrení výraznejšie prispeje k špecifickému cieľu 3A ako aj 2A než poskytnuté podpory individuálnym poľnohospodárskym podnikom v rámci čl.17 a čl.27.

- čl.28, čl.29, čl.30, čl.31, čl.14 a čl.15: podporované činnosti v rámci neprojektových podpôr sa navzájom dopĺňujú a synergicky prispievajú k zachovaniu biodiverzity – cieľ 4A.

- čl.19 malí a mladí farmári a čl.17: obe opatrenia vytvárajú medzi sebou vzájomnú pozitívnu synergiu. Podpora mladí a malí farmári na začatie podnikania zároveň môžu byť podporení v rámci čl.17a, v rámci ktorého budú mladí farmári zvýhodnení voči ostatným žiadateľom o 10%. Vzájomné prepojenie oboch opatrení prispeje k špecifickému cieľu 2A ako aj k cieľu SPP Podpora konkurencieschopného poľnohospodárstva.

2.4 Hodnotenie navrhovaných foriem podpory

Popis stratégie programu PRV a opatrení v kapitole 5 a 8 definuje široký rozsah potrieb, ktoré budú riešené cez rôzne operácie a akcie realizované rozdielnymi typmi prijímateľov. Základným predpokladom platným pre všetky opatrenia je, že prijímatelia nie sú schopní alebo nebudú chcieť realizovať požadované akcie/operácie bez verejnej podpory.

Usmernenie pre hodnotenie ex-ante uvádza nasledovné možné formy podpory:

- granty
- bonifikácia úrokov
- dotácie záručných poplatkov
- návratná pomoc
- ceny
- nové finančné nástroje alebo
- ich kombinácia.

Hodnotitelia ex ante posúdili, či formy/typy podpory zahrnuté v rámci jednotlivých opatrení sa zhodujú s reálnymi potrebami pre verejnú podporu, ďalej posúdili hospodárnosť a efektívnosť navrhovaných foriem podpôr. Tvorcovia programu majú okrem výberu vhodných foriem podpory, ktoré sú určené EÚ, značnú voľnosť výberu výšky poskytnutej podpory a metód jej poskytnutia. Hlavná pozornosť je upriamená na výšku podpory, ktorá je potrebná na dosiahnutie požadovanej miery čerpania a kvantifikovaných výstupových cieľov. Ak je výška podpory príliš nízka, opatrenie nebude účinné a opačne, ak je príliš vysoká, opatrenie nebude hospodárne (efektívne).

Posúdenie hodnotiteľov bolo založené na nasledovnom:

- miera čerpania dosiahnutá s podobnými formami a úrovňami podpôr v predchádzajúcom programovom období.
- životaschopnosť vybraných cielených sektorov
- finančná situácia rôznych typov prijímateľov
- kapacita finančných inštitúcií poskytnúť spolufinancovanie podporených prijímateľov

Prezentácia výsledkov je štruktúrovaná podľa troch hodnotiacich otázok navrhnutých v usmernení pre hodnotenie ex ante:

EQ2.4.1: Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

EQ 2.4.2: Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

EQ2.4.3 Do akej miery programové orgány naplno využili príležitosti na použitie zjednodušených možností nákladových modelov?

2.4.1 Opatrenie 1: Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 14)

EQ 2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Prenos znalostí, vzdelávanie a informovanie sú špecifické aktivity, ktorých cieľom je sprístupňovať beneficiary najnovšie poznatky a vedomosti v súlade so stratégiou Európa 2020, reformou SPP a špecifickými cieľmi PRV.

Nakoľko väčšina informačných a vzdelávacích aktivít neprináša priamy úžitok pôdohospodárom a lesným hospodárom, ale celej spoločnosti, je „nenávratný finančný príspevok“ ako zvolená forma podpory a jeho maximálna výška 100% akceptovateľná.

Pre porovnanie v období 2007-2013 bola tiež podpora vo forme „nenávratného finančného príspevku“ a vo výške 100%.

V rámci pracovných skupín, partneri nenamietali ani formu a ani maximálnu výšku podpory.

EQ 2.4.2: Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Je potrebné skonštatovať, že nenávratný finančný príspevok vo výške 100% nie je príliš motivačný. Ex ante hodnotiteľ zvažoval iné výšky podpory a podľa jeho názoru, by v závislosti od zamerania aktivít, niektoré aktivity mohli byť spolufinancované žiadateľom. Rozdielne výšky spolufinancovania by však v konečnom dôsledku priniesli viac administratívnej záťaže a proces by neúmerne skomplikovali.

Vzhľadom k uvedenému ex ante hodnotiteľ skonštatoval, že navrhovaná forma podpory bude dostatočne účinná pre naplnenie špecifických cieľov programu a jej hospodárnosť bude potrebné lepšie ošetriť v rizikovej analýze opatrenia.

EQ 2.4.3 Do akej miery programové orgány naplno využili príležitosti na použitie zjednodušených možností nákladových modelov?

Riadiaci orgán využíva možnosť na zjednodušenie administratívnych a finančných postupov a v súčasnosti pripravuje zjednodušené modely. Ex ante hodnotiteľ sa vyjadrí k daným modelom a ich výpočtom, keď budú k dispozícii.

2.4.2 Opatrenie 2: Poradenské služby (čl. 15)

EQ2.4.1: Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi? a,

EQ 2.4.2: Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

V prípade podpory vo forme grantov je badateľný súlad so všetkými opatreniami, akciami aj cieľmi. Je však potrebné zdôvodniť výšku podpory, a to najmä v prípade poradenstva, kde dosahuje až 100%. Plánované výstupy v oblasti poradenstva po zohľadnení všetkých priorít budú predstavovať 1 800 rád, pričom po zohľadnení všetkých priorít a dotknutých fokusových oblastí je maximálna cena za 1 radu vypočítaná na maximálne 1 500 Eur. Znamená to, že zohľadňovať sa bude reálne odvedená práca v hodinách.

Vzhľadom na nie celkom stabilizovaný poradenský systém v SR je potrebné lepšie rozpracovať rizikovú analýzu, kde je potrebné identifikovať potenciálne riziká v oblasti poradenstva. Okrem toho je potrebné uviesť, že ani poľnohospodári zatiaľ nevyvíjajú tlak na kvalitné poradenstvo, ktoré je z ich strany v značnej miere podceňované. Niektoré oblasti poradenstva, najmä životné prostredie, oblasti

klimatických zmien, a pod. môžu „trpieť“ nezáujmom farmárov. Oblasť realizácie poradenstva závisia najmä od reálneho dopytu farmárov.

Chýba však analýza potrieb farmárov z terénu, ktorá by umožnila identifikovať hlavné oblasti, v ktorých bude poradenstvo potrebné.

Čo sa týka oblasti inovácií, v budúcnosti by bolo vhodné zvážiť možnosť zavádzania inovatívnych finančných nástrojov (venture kapitál a pod.).

EQ 2.4.3 Do akej miery programové orgány naplno využili príležitosti na použitie zjednodušených možností nákladových modelov?

Nákladové modely zatiaľ nie sú v programe uvedené a je potrebné ich dopracovanie zo strany riadiaceho orgánu.

2.4.3 Opatrenie 4: Investície do hmotného majetku (čl.17)

2.4.3.1 Podopatrenie 4.1: Investície do hmotného majetku, ktoré zlepšujú celkovú výkonnosť poľnohospodárskeho podniku (čl.17a)

EQ2.4.1: Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Vo vzťahu k operácii 1, dlhodobý trend znižovania ziskových marží v poľnohospodárstve znížil schopnosť poľnohospodárskych subjektov vytvárať fondy pre investície do hmotného majetku potrebné pre zlepšenie ich konkurencieschopnosti. V rovnakom čase jednotkové náklady týchto investícií sa zvyšujú a miera návratnosti investícií do modernizácie poľnohospodárskych podnikov je nízka v porovnaní s inými investičnými možnosťami. Kombináciou týchto faktorov je stav, že poľnohospodárske podniky si nemôžu dovoliť plne financovať potrebné investície do modernizácie.

Je tiež dôležité uviesť, že prioritne budú podporované investície do živočíšnej výroby a špeciálnej rastlinnej výroby, ktoré prispievajú k zlepšeniu kvality pôdy a udržaniu zamestnanosti vo vidieckych oblastiach. Príspevok podporených investícií k týmto verejným záujmom tiež odôvodňuje opodstatnenosť poskytnutej podpory. V prípade operácie 2 (efektívne využívanie vody) a 3 (OZE), investície priamo prispievajú k verejným záujmom – zníženie spotreby vody a zníženie závislosti na neobnoviteľných zdrojoch energie.

EQ 2.4.2: Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Pre všetky operácie platí základná výška podpory 50% z uznateľných výdavkov v prípade menej rozvinutých regiónov (mimo bratislavského kraja) a v prípade iných regiónov (bratislavský kraj) 40%.

Pre podobné investície v predchádzajúcich programoch rovnaká výška príspevku stimulovala efektívnu mieru čerpania. Externé faktory, ktoré ovplyvňujú ochotu a kapacitu poľnohospodárskych podnikov investovať (napr. ceny, miera ziskovosti, dostupnosť úverov, úrokové sadzby) sa výrazne nezmenili počas posledného programového obdobia. Na základe tohto hodnotiteľ potvrdzuje, že podpora bude dostatočná, aby stimulovala dostatočný počet žiadostí od jednotlivých typov žiadateľov.

Nižšia miera podpory v bratislavskom kraji odráža väčšiu kapacitu poľnohospodárskych podnikov si dovoliť vyšší podiel spolufinancovania podporených projektov ako aj väčšiu rôznorodosť pracovných príležitostí v danom regióne. Tento prístup spolu s výberom štandardnej výšky podpory 50% na miesto 60% preukazuje snahu použiť alokovaný rozpočet tak hospodárne ako je možné.

Strategické odôvodnenie pre toto opatrenie v r.2014-2020 zdôrazňuje potrebu zahrnúť vyšší podiel mladých farmárov a malých fariem do podporených prijímateľov. Toto je odzrkadlené vo vyššej intenzite podpory až 70% pre mladých farmárov, ale nie pre malé poľnohospodárske podniky. Vynechanie zvýhodnenej podpory pre malé podniky nie je v súlade so SWOT, kde sa uvádza, že jedným z dôvodov prečo nevstupujú samozásobiteľské farmy na trh je potreba veľkých investícií do získania pôdy a mechanizácie.

2.4.3.2 Podopatrenie 4.2: Investície do hmotného majetku, ktoré sa týkajú spracovania, uvádzania na trh a/alebo vývoja poľnohospodárskych výrobkov (čl.17b)

EQ2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Podiel slovenskej potravinárskej výroby na domácom trhu neustále klesá, čo má vplyv aj na samotnú poľnohospodársku prvovýrobu. Pokračuje pokles agropotravinárskej produkcie (HPP klesla o 18,1% a výroba potravinárskeho priemyslu vo finančnom vyjadrení o 6,8%) a zvyšuje sa podiel nahraditeľných komodít na celkovom agropotravinárskom dovoze, ktorý sa od roku 2001 zvýšil zo 67,9% na 79,4%. Z toho dôvodu domáci spracovatelia nie sú schopní vytvárať dostatočné zdroje na investície do modernizácie a inovácie spracovania poľnohospodárskych produktov. Tým strácajú schopnosť držať technologický rozvoj s konkurenciou. Z uvedeného vyplýva, že je vybraná správna forma podpory ako aj jej výška. Mala by dostatočne motivovať potenciálnych prijímateľov investovať do modernizácie a inovácie spracovania poľnohospodárskych produktov. Poskytnutá podpora by mala prispieť k hlavnému cieľu Konceptie a to je zvýšenie zastúpenia domácich potravín na trhu.

EQ 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Pre všetky operácie platí základná výška podpory 50% z uznateľných výdavkov v prípade menej rozvinutých regiónov (mimo bratislavského kraja) a v prípade iných regiónov (bratislavský kraj) 40%.

Pre podobné investície v predchádzajúcich programoch rovnaká výška príspevku stimulovala efektívnu mieru čerpania. Externé faktory, ktoré ovplyvňujú ochotu a kapacitu poľnohospodárskych a spracovateľských podnikov investovať (napr. ceny, miera ziskovosti, dostupnosť úverov, úrokové sadzby) sa výrazne nezmenili počas posledného programového obdobia. Na základe tohto hodnotiteľ potvrdzuje, že podpora bude dostatočná, aby stimulovala dostatočný počet žiadostí od jednotlivých typov žiadateľov.

Nižšia miera podpory v bratislavskom kraji odráža väčšiu kapacitu podnikov dovoliť si vyšší podiel spolufinancovania podporených projektov. Výber výšky príspevku preukazuje snahu použiť alokovaný rozpočet tak hospodárne ako je možné.

Strategické odôvodnenie pre toto opatrenie v r.2014-2020 zdôrazňuje potrebu zapojiť viacero subjektov do integrovaných projektov v rámci potravinového reťazca. Toto je odzrkadlené vo vyššej intenzite podpory, v prípade kolektívneho investovania a integrovaných projektov alebo operácií podporených v rámci EIP bude podpora zvýšená o 10%.

2.4.3.3 Podopatrenie 4.3: Pozemkové úpravy (čl.17c)

EQ2.4.1: Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Zvolená forma podpory je v súlade s plánovanými akciami a špecifickými cieľmi podopatrenia. V novom programovom období bude kladený dôraz pozemkových úprav (PÚ) na riešenie rozdrobenosti vlastníctva na proporcionálne väčších územiach obvodov PÚ ako tomu bolo doposiaľ, zlúčenie viacerých etáp PÚ a využitie IS LPIS, ktorý obsahuje informácie požadované v úvodných etapách riešenia projektov PÚ (PPÚ). Okrem toho v porovnaní s minulým obdobím bude viac podporovaná výstavba spoločných zariadení. Keďže PÚ prispievajú k dôležitým cieľom spoločnosti a zároveň predstavujú finančne a časovo náročný proces, zvolená forma podpory je adekvátna k identifikovaným potrebám a špecifickým cieľom.

EQ 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Pre všetky operácie platí základná výška podpory 100% z celkových oprávnených výdavkov.

PÚ sú finančne náročný dlhodobý proces, na ktorý MPRV SR ako oprávnený žiadateľ nedisponuje dostatočnými finančnými zdrojmi. Uvedená forma podpory je preto zo strany konečných prijímateľov veľmi žiadaná a vo vzťahu k cieľom a stanoveným ukazovateľom opatrenia a programu účinná.

V minulom programovom období bola v rámci strednodobého hodnotenia kritizovaná nízka efektivita PPÚ. Z toho dôvodu počas r.2011 a 2012 neboli registrované žiadne nové projekty. Po prehodnotení plnenia cieľov opatrenia, výsledkom ktorého bola podrobná definícia priorít opatrenia a maximalizácia efektívnosti pozemkových úprav, konečný prijímateľ (MPRV SR) pokračoval v implementácii projektov schválených v predošlých rokoch, pričom kontroloval fakturované práce, realizoval platby a pripravoval žiadosti o refundáciu na PPA. V novom programovom období by malo prísť k zefektívneniu realizácie opatrenia PÚ a to prostredníctvom i.) skrátenia dĺžky realizácie PPÚ (začaté PPÚ budú v rámci programového obdobia 2014-2020 aj ukončené – t.j. zapísané do katastra nehnuteľností) a ii.) väčšou alokáciou finančných prostriedkov na výstavbu spoločných zariadení z dokončených PPÚ (35% z celkovej alokácii).

2.4.3.4 Podopatrenie 3.4: Investície týkajúce sa infraštruktúry a prístupu k lesnej pôde (čl.17c)

EQ2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Vo vzťahu k operácii 4.3 – lesné cesty, v SR je v porovnaní s vyspelými krajinami EÚ výrazne nižšia hustota lesnej dopravnej siete (SR 10,6 bm/ha, Rakúsko 35,4 bm/ha, Nemecko 41,45 bm/ha, Česko 14,1 bm/ha, r.2012). V rámci lesohospodárskych činností je z hľadiska zabezpečenia výkonov dôležité približovanie dreva, ktoré tvorí približne 28% priamych nákladov na ťažbu a významne ovplyvňuje kalkuláciu nákladov na výkony. Cieľom SR je dosiahnuť hustotu lesnej dopravnej siete na úrovni 25 bm/ha. Dosiahnutie tohto cieľa je možné doceliť sprístupňovaním lesov a lesných komplexov. Obhospodarovatelia lesov nie sú ekonomicky natoľko silní, že by boli schopní financovať budovanie lesných ciest v požadovanom rozsahu. To odôvodňuje zvolenú formu podpory, ktorá je v súlade s plánovanými akciami a špecifickým cieľom podopatrenia.

EQ 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Pre podobné investície v predchádzajúcich programoch bola stanovená 100% výška príspevku, ktorá výrazne stimulovala mieru čerpania na úkor hospodárnosti podporených investícií. Na základe získaných ponaučení z minulého obdobia bola výška príspevku znížená na 80% z celkových oprávnených výdavkov. Budovanie lesných ciest je finančne náročné. Uvedená forma podpory je

preto zo strany konečných prijímateľov veľmi žiadaná a vo vzťahu k cieľom a stanoveným ukazovateľom opatrenia a programu účinná.

2.4.3.5 Podopatrenie 4.4: Neproduktívne investície do hmotného majetku spojené so splnením agro-environmentálnych cieľov súvisiacich s klímou (čl.17d)

EQ2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Dlhodobý trend znižovania ziskových marží v poľnohospodárstve a to hlavne v živočíšnej výrobe znižuje schopnosť poľnohospodárskych subjektov vytvárať fondy pre investície do hmotného majetku. Z ich strany sú realizované iba nevyhnutné investície potrebné pre zabezpečenie hospodárenia a zvýšenie konkurencieschopnosti. Keďže investície do rekonštrukcie a modernizácie skladovacích kapacít pre organické hnojivá sú neziskové, poľnohospodárske podniky nemajú o ne záujem. Z dôvodu potreby naplnenia cieľov ochrany vodných zdrojov a znižovania emisií skleníkových plynov a amoniaku je ich nevyhnutné realizovať. Preto zvolená forma podpory je v súlade s plánovanými akciami a špecifickými cieľmi podopatrenia.

EQ 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Pre všetky operácie platí základná výška podpory 100% z celkových oprávnených výdavkov.

Prioritne budú podporené investície do skladovacích kapacít pre organické hnojivá v zraniteľných územiach. Navrhovaná forma podpory by mala dostatočne motivovať poľnohospodárske podniky o tieto investície. Zo strany PPA je potrebné sa zamerať na kontrolu podporených projektov počas ich implementácie, aby boli realizované v plnom rozsahu ako sú aj naprojektované.

2.4.4 Opatrenie 5: Obnova potenciálu poľnohospodárskej výroby zničeného prírodnými katastrofami a katastrofickými udalosťami a zavedenie vhodných preventívnych opatrení (čl.18)

EQ2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Riziko zaplavenia poľnohospodárskej krajiny z dôvodu povodní je vysoké a dotýka sa veľkého počtu poľnohospodárskych podnikov. Povodne môžu spôsobiť vysoké škody na poľnohospodárskej produkcii a výrazne ohroziť i tak už oslabené domáce poľnohospodárstvo. Navrhované preventívne opatrenie, ktoré prostredníctvom sfunkčnenia melioračných kanálov zabezpečí ochranu poľnohospodárskej pôdy ako aj zvýši retenčný potenciál územia, sa musí realizovať na väčšom území aby boli dosiahnuté očakávané výsledky. Ide o finančne náročné projekty, na ktoré správca melioračných kanálov Hydromeliorácie š.p. nedisponuje potrebnými finančnými zdrojmi. Z pohľadu dosiahnutia špecifických cieľov (najmä FO 3B) je zvolená forma podpory jediným možným riešením.

Q 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Pre všetky akcie platí základná výška podpory 100% z celkových oprávnených výdavkov.

V predchádzajúcich programových obdobiach neboli realizované podobné opatrenia, z toho dôvodu hodnotiteľ vychádzal z iných dostupných zdrojov. Z analýzy „Návrh investícií do hydromelioračnej infraštruktúry vo vlastníctve štátu na zníženie rizika povodní, zaplavenia alebo zamokrenia poľnohospodárskej pôdy“ vyplýva opodstatnenosť opatrenia a je možné predpokladať, že navrhovaná forma podpory a jej výška bude účinná a efektívna.

2.4.5 Opatrenie 6: Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikania (čl.19)

2.4.5.1 Podopatrenie 6.1: Pomoc na začatie podnikania mladých poľnohospodárov (čl.19a(i))

EQ2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Zvolená forma podpory umožní odštartovanie podnikania mladým farmárom a tým aj plnenie špecifického cieľa fokusovej oblasti 2B. Kompenzuje možné riziká vyplývajúce z podnikania v poľnohospodárstve, ktoré ovplyvňujú rozhodovanie mladých farmárov a zároveň ich motivuje k začatiu podnikania.

EQ 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Pre všetky akcie platí základná výška podpory 100% z celkových oprávnených výdavkov. Max. do výšky 70 000€.

Pre dosiahnutie účinnosti a efektívnosti opatrenia je dôležité sledovať previazanosť podpory pre mladých farmárov s ich predloženým podnikateľským plánom. Výška poskytnutej podpory musí byť odôvodnená predloženými podnikateľskými plánmi, ktoré by mali preukázať opodstatnenosť a udržateľnosť podnikania. Bolo by vhodné sa zamerať iba na vybrané sektory napr. ovocie a zelenina a stanoviť maximálne ceny pre jednotlivé typy výdavkov.

2.4.5.2 Podopatrenie 6.3: Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre malé poľnohospodárske podniky (čl.19a(i))

EQ2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Malé poľnohospodárske podniky reprezentujú veľmi malý podiel na poľnohospodárskej pôde (menej než 5%), ich potenciál je najmä v nižších výrobných nákladoch v živočíšnej výrobe. Ich produkcia nevytvára dostatočné zdroje pre investovanie do ďalšieho rozvoja podnikania. Schopnosť malých poľnohospodárskych podnikov uchádzať sa o podporu investícií z čl.17 je takmer nulová. Preto navrhovaná forma podpory je ideálnym nástrojom na ich ekonomický rozvoj. Opatrenie poskytne vstupný kapitál, ktorý umožní zlepšiť hospodársky výkon malých poľnohospodárskych podnikov a zároveň zvýši ich účasť na trhu.

EQ 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Pre všetky akcie platí základná výška podpory 100% z celkových oprávnených výdavkov. Max. do výšky 15 000€.

Pre dosiahnutie účinnosti a efektívnosti opatrenia je dôležité sledovať previazanosť podpory pre malé poľnohospodárske podniky s ich predloženým podnikateľským plánom. Výška poskytnutej podpory musí byť odôvodnená predloženými podnikateľskými plánmi, ktoré by mali preukázať najmä ich účasť na trhu. Bolo by vhodné sa zamerať iba na vybrané sektory napr. živočíšna výroba alebo ovocie a zelenina a stanoviť maximálne ceny pre jednotlivé typy výdavkov.

2.4.5.3 Podopatrenie 6.4: Investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností (čl.19b)

EQ2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Zvolená forma podpory je v súlade s plánovanými akciami a špecifickými cieľmi. Oproti predchádzajúcemu programovému obdobiu došlo v opatrení k nárastu počtu oprávnených akcií a tiež k rozšíreniu okruhu oprávnených prijímateľov. Skúsenosti z predchádzajúceho obdobia naznačujú vysokú mieru čerpania, pričom typ podpory a miera spolufinancovania ostávajú v novom programe totožné s predchádzajúcim.

Vo vzťahu k cieľným sektorom podpory môžeme konštatovať ich životaschopnosť. Vidiecky cestovný ruch a remeselná výroba sú dlhodobo na vzostupe. Vzrastá tiež potreba podpory činností v oblasti osobitnej sociálnej starostlivosti (deti, starí ľudia, hendikepovaní ľudia), či vzdelávania (vytváranie podmienok pre poskytovanie vzdelávania) na vidieku. V oblasti podpory vidieckeho cestovného ruchu oproti predchádzajúcemu obdobiu bude kladený dôraz na podporu činností súvisiacich vytváraním podmienok pre rekreačné a relaxačné aktivity (nie do oblasti vytvárania nových lôžok), to umožní zvýšiť atraktivitu existujúcich ubytovacích zariadení, čo sa odrazí aj na ich životaschopnosti.

Opatrenie je veľmi dôležitým z hľadiska tvorby pracovných miest na vidieku. Diverzifikácia podnikateľskej činnosti je u mnohých subjektov podmienená vznikom nových pracovných miest, čo potvrdzuje počet nových pracovných miest vytvorených v rámci opatrenia diverzifikácie do nepoľnohospodárskych činností v predchádzajúcom programe. Je preto silný predpoklad, že rozšírenie typu podporovaných akcií ako aj okruhu konečných prijímateľov pri zachovaní foriem podpory prispeje k tvorbe/udržaniu pracovných miest na vidieku.

EQ 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Pre všetky akcie v rámci operácie platí základná výška podpory 50% z uznateľných výdavkov v prípade menej rozvinutých regiónov (mimo bratislavského kraja) a v prípade iných regiónov (bratislavský kraj) 40%.

Skúsenosti z predchádzajúceho programu naznačujú efektívnu mieru výšky podpory. Výška podpory (50 %, resp. 40 %) bude zároveň stimulovať oprávnených konečných prijímateľov – mikro a malé podniky, poľnohospodárske subjekty, subjekty obhospodarujúce lesy k predkladaniu reálnych, životaschopných projektov, čo bude znamenať efektívne a racionálne využitie verejných zdrojov. Vo väzbe na podporu akcií v oblasti remeselnej výroby hodnotiteľ navrhuje zvýšenie podpory pre kategóriu „mikropodniky“. Hodnotiteľ zároveň **zdôrazňuje**, že v prípade akcií v rámci **činnosti 3** (činnosti spojené s poskytnutím krátkodobej práce (stáž) pre študentov stredných a vysokých škôl na 3 alebo 6 mesiacov) hodnotí navrhovanú formu podpory (50 %, resp. 40 %) za nedostatočnú, čo môže spôsobiť nezáujem zo strany oprávnených prijímateľov o podporu takejto činnosti a preto odporúča zvýšenie miery spolufinancovania z verejných zdrojov.

2.4.6 Opatrenie 7: Základné služby pre obyvateľstvo a obnova dedín na vidieku (čl.20)

EQ2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Stanovená forma podpory je plne v súlade so zvoleným opatrením a plánovanými akciami v rámci jednotlivých operácií. Na základe miery čerpania podobných opatrení v predchádzajúcom programe

a navrhovanému okruhu podporovaných akcií môžeme predpokladať vysokú mieru čerpania opatrenia a dosiahnutia stanovených cieľov.

Vo väzbe na oprávnenosť konečného prijímateľa spôsob financovania hodnotiteľ navrhuje využiť aj systém zálohových platieb. Hlavne malé obce (do 500 obyvateľov) nedisponujú dostatočným vlastným kapitálom na financovanie projektov. Skúsenosti z predchádzajúceho obdobia potvrdzujú, že obce realizujúce projekty v podobnom opatrení využívali na ich prefinancovanie (pri systéme refundácie) prostriedky finančných inštitúcií vo forme komerčných úverov, kde úroky z úveru predstavovali dodatočný neoprávnený náklad spojený s projektom, čo predstavovalo ohrozenie pre žiadateľa, aj projekt.

EQ 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Pre všetky akcie v rámci jednotlivých operácií bola stanovená maximálna výška podpory na úrovni 100 %.

Miestna samospráva ako oprávnený žiadateľ dlhodobo nedisponuje dostatočným kapitálom potrebným na realizáciu svojich investičných potrieb (projektových zámerov). Uvedená forma podpory je preto zo strany konečných prijímateľov veľmi žiadaná a vo vzťahu k cieľom a stanoveným ukazovateľom opatrenia a programu účinná.

Pri uvedenej výške podpory vzniká problém znižovania účinnosti opatrenia ako celku. Jednou z možností je preto realizovať dané opatrenie výlučne prostredníctvom prístupu LEADER na základe spracovanej rozvojovej stratégie, kde je vyššia pravdepodobnosť dosahovania synergických efektov realizácie projektov a teda aj vyššia pravdepodobnosť efektívneho použitia verejných zdrojov.

2.4.7 Opatrenie 8: Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenie životaschopnosti lesov (čl.21)

2.4.7.1 Podopatrenie 8.4: Prevencia a odstraňovanie škôd v lesoch spôsobených lesnými požiarimi a prírodnými pohromami a katastrofami (čl.24)

EQ2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Dôsledky prírodných katastrof predstavujú nevyčísliteľné škody na biodiverzite v lesoch. Poškodené lesné porasty je potrebné revitalizovať. Okrem toho je potrebné investovať do prevencie a to najmä do preventívnych protipovodňových opatrení a do vytvorenia ochrannej protipožiarnej infraštruktúry. Ide o rozsiahle opatrenia, finančne náročné, ktoré si vlastníci lesov a správcovia drobných vodných tokov nedokážu zabezpečiť. Vybraná forma podpory adekvátne reaguje na potreby a na sledované špecifické ciele.

EQ 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Pre podobné investície v predchádzajúcich programoch rovnaká výška príspevku stimulovala efektívnu mieru čerpania. Najväčší záujem bol o lesné cesty (až 63% - MTE), čo bolo predmetom kritiky. V novom programovom období je podopatrenie zamerané hlavne na obnovu lesov a preventívne protipovodňové a protipožiarne opatrenia. Lesné cesty v rámci tohto podopatrenia sú oprávnené iba v prípade zabezpečenia prístupu k vodným nádržiam. Na základe tohto hodnotiteľ potvrdzuje, že podpora bude dostatočná, aby stimulovala dostatočný počet žiadostí od potenciálnych žiadateľov. Nové nastavenie operácií a vybraná forma podpory sú predpokladom pre účinnú a efektívnu realizáciu podopatrenia.

2.4.7.2 Podopatrenie 8.6: Investície do lesníckych technológií a do spracovania, do mobilizácie a marketingu lesníckych produktov (čl.26)

EQ2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Lesné subjekty nedosahujú dostatočnú produktivitu výrobných faktorov, ktorá by vytvorila potrebné zdroje na krytie pokračujúcej modernizácie mechanizmov a technológií pod dobe životnosti. Je dosahovaná pomerne nízka úroveň investícií do technológií na spracovanie obnoviteľných zdrojov energie. Tieto investície majú potenciál pre dosahovanie vyššej pridanej hodnoty v lesnom hospodárstve. Zvolená forma podpory by mala dostatočne motivovať potenciálnych prijímateľov investovať do modernizácie a inovácie mechanizmov a technológií a tým prispieť k špecifickým cieľom FO 2C a FO 5C.

EQ 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Pre podobné investície v predchádzajúcich programoch rovnaká výška príspevku nebola počas programového obdobia výrazne účinná. Úroveň kontrahovania a následne aj plnenia cieľových hodnôt ukazovateľov výstupu a výsledku bola nízka (k 31.12.2011 bolo plnenie celkového objemu investícií iba 26%). V r.2012 RO vyhlásil výzvu, na základe ktorej by mal dosiahnuť 100% plnenie celkového objemu investícií (zvýšený záujem neštátnych lesníckych subjektov). Pre zvýšenie účinnosti v novom programovom období bude podopatrenie zamerané na posilnenie konkurencieschopnosti lesníckych subjektov formou podpory investícií do inovatívnych technológií, ktoré budú použité aj na aktivity s vyššou pridanou hodnotou (produkcia OZE, diverzifikácia na báze lesných produktov a služieb). Na základe tohto hodnotiteľ potvrdzuje, že podpora bude dostatočná aby stimulovala dostatočný počet žiadostí od potenciálnych žiadateľov. Nové nastavenie operácií a vybraná forma podpory je predpokladom pre účinnú a efektívnu realizáciu podopatrenia.

2.4.8 Opatrenie 9: Zakladanie skupín a organizácií výrobcov (čl.27)

Operácie, potenciálni prijímatelia a poskytnuté formy podpory v rámci opatrenia sú uvedené v nasledovnej tabuľke:

EQ2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Schopnosť poľnohospodárskych podnikov presadiť sa na domácom trhu neustále klesá. Najmä malé podniky majú slabú vyjednávaciu pozíciu voči odberateľom, ich finančná situácia im neumožňuje zlepšovať odbyt a marketing ich produkcie. Opatrenie bude zamerané hlavne na spájanie malých poľnohospodárskych podnikov a na vertikálne prepojenie v rámci potravinového reťazca. Zvolená forma podpory zodpovedá zameraniu opatrenia ako aj špecifickému cieľu FO 3A.

EQ 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

V predchádzajúcich programoch rovnaká výška príspevku v rámci opatrenia 1.5 OOV stimulovala efektívnu mieru čerpania. Avšak podľa analýzy vybraných OOV realizovanej v priebehu strednodobého hodnotenia bolo zistené, že väčšina podporených OOV nedosahuje žiadny podiel pridanej hodnoty na prevádzkových výnosoch, naopak podiel dotácií tvorí priemerne 3% prevádzkových výnosov. Pritom rast pridanej hodnoty by mal byť jedným z cieľov odbytových organizácií, ktorý môžu dosiahnuť využitím podpory na hospodárnejšiu administratívu, modernizáciu a vybudovanie strategickej pozície s ohľadom na požiadavky trhu. V novom programovom období je potrebné zapojiť OOV do podpory investícií v rámci čl.17, aby ich členovia investovali do spoločných zariadení a technológií. Tým sa dosiahne tvorba pridanej hodnoty v rámci OOV a zabezpečí sa jej udržateľnosť.

2.4.9 Opatrenie 10: Agroenvironmentálno-klimatické opatrenie (čl.28)

EQ2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Vo vzťahu k operácii 1. *Integrovaná produkcia* zabezpečí šetrný prístup k životnému prostrediu pri kontrolovanom pestovaní viniča, ovocia, chmeľa a zeleniny vrátane zemiakov a cukrovej repy. Znižovanie hnojenia a aplikácie prípravkov na ochranu rastlín znižuje riziko negatívneho dopadu na životné prostredie. Príspevok plní úlohu kompenzácie za zníženie intenzívneho hospodárenia s maximálnym využitím hnojenia a chemických ochranných prostriedkov, takisto limituje počet ks na ha, ako aj vyžaduje dodatočné náklady na ochranu povrchu pôdy ako aj starostlivosť o jednotlivé plodiny.

Vo vzťahu k operácii 2. *Ochrana proti erózii pôdy* príspevok plní úlohu kompenzácie za výsadbu a údržbu trávnych pásov, brániacich erózii pôdy, ako aj kompenzáciu za stratu úrody na plochách ornej pôdy trávnymi pásmi pokrytými.

Vo vzťahu k operácii 3. *Ochrana biotopov poloprárodných a prírodných trávnych porastov* príspevok plní úlohu kompenzácie za obmedzenia a limitov plynúce pre poľnohospodárov, pri obhospodarovaní jednotlivých typov trávnych porastov, zaradených do opatrenia. Vylúčenie minerálnych hnojív a hnojovice, príspevkov na ochranu rastlín vylučuje možnosť intenzívneho využívania TTP, čo je príspevkom finančne kompenzované.

Vo vzťahu k operácii 4. *Chov a udržanie ohrozených druhov zvierat* sleduje finančnú podporu chovov zvierat, ktorých stavy klesli pod kritickú úroveň. S ohľadom na potrebu zachovania rôznorodosti druhových plemien je potrebná podpora miestnych plemien, ktoré by inak boli z chovov vylúčené s ohľadom na trhové parametre.

EQ 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Pre všetky operácie platí základná výška podpory 100% z verejných zdrojov. Pre menej rozvinuté regióny činí 75% z EAFRD a 25% z národných zdrojov, pre ostatné oblasti 53% z EAFRD a 47% z národných zdrojov.

Tieto investície v minulom programovom období osvedčili svoju účinnosť. Opatrenia vykazovali efektívnu mieru čerpania. Podpora zabezpečí záujem poľnohospodárov o pokračovanie v týchto opatreniach aj v tomto programovom období. Podpora prispieva k strategickému zámeru programu výrazne prispieť k environmentálnym cieľom a napomôcť k zníženiu negatívneho dôsledku klimatickej zmeny.

2.4.10 Opatrenie 11: Ekologické poľnohospodárstvo (čl.29)

EQ2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Operácia 1. *Platby na konverziu na ekologické poľnohospodárstvo* podpora zabezpečí obhospodarovanie pôdy v kontrolovanom a registrovanom systéme ekologickej výroby v období konverzie z klasického na ekologické poľnohospodárstvo

Operácia 2. *Platby na udržanie ekologického poľnohospodárstva* podpora zabezpečí obhospodarovanie pôdy v kontrolovanom a registrovanom systéme ekologickej výroby po období konverzie z klasického na ekologické poľnohospodárstvo.

Jednotlivé formy podpory sú v súlade so zvolenými opatreniami, s ohľadom na cieľ SPP - Zabezpečovať udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy.

EQ 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Pre všetky operácie platí základná výška podpory 100% z verejných zdrojov. Pre menej rozvinuté regióny činí 75% z EAFRD a 25% z národných zdrojov, pre ostatné oblasti 53% z EAFRD a 47% z národných zdrojov. Podpora je nezisková kompenzačná platba na plochu podľa jednotlivých druhov pozemkov.

Opatrenie vykazuje efektívne využitie prostriedkov z minulého programového obdobia a záujem poľnohospodárskych subjektov o vstup do opatrenia. Potreba podpory je adekvátna, s ohľadom na obmedzenie intenzity produkcie ekologického poľnohospodárstva voči klasickému intenzívnemu poľnohospodárstvu.

2.4.11 Opatrenie 12: Platby týkajúce sa sústavy natura 2000 (čl.30)

EQ2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Vo vzťahu k operácii 1. *Platby v rámci sústavy NATURA 2000 – poľnohospodárska pôda* platí, že podporené budú trávnaté porasty na územiach NATURA 2000 spadajúcich do 4.a 5 stupňa ochrany. Hlavným cieľom je ochrana biodiverzity a zachovanie prírodného dedičstva. Ide o neziskové kompenzačné platby, nahrádzajúce stratu príjmu, plynúceho z obmedzenia hospodárenia v dôsledku znevýhodnenia pri aplikácii platnej legislatívy, súvisiacej s NATURA 2000.

Vo vzťahu k operácii 2. *Platby v rámci sústavy NATURA 2000 – lesný pozemok* ide o podporu pri obhospodarovaní lesných pozemkov, spadajúcich do 5.stupňa ochrany v rámci plôch Natura 2000. Nezisková kompenzačná platba má za cieľ nahradiť príjem obhospodarovateľov, s ohľadom na výrazné obmedzenia užívateľských práv (5.stupeň v lese je de facto zóna bez zásahov). Zvolená forma podpory je plne v súlade s cieľmi programu.

EQ 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Pre všetky operácie platí základná výška podpory 100% z verejných zdrojov. Pre menej rozvinuté regióny činí 75% z EAFRD a 25% z národných zdrojov, pre ostatné oblasti 53% z EAFRD a 47%.

Podpora je nezisková kompenzačná platba na plochu podľa jednotlivých druhov pozemkov.

Podpora je adekvátna s ohľadom na výrazné obmedzenie možnosti využitia pozemkov zo strany obhospodarovateľov.

2.4.12 Opatrenie 13: Platby pre oblasti s prírodnými alebo inými špecifickými obmedzeniami (čl.31)

EQ2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Operácia 13.1 *Kompenzačné platby v horských oblastiach* ma za cieľ kompenzovať nevýhody plynúce pre poľnohospodárov vo vyšších nadmorských výškach. Vyššia nadmorská výška a s tým spojené klimatické znevýhodnenia, ako aj s tým súvisiaca členitosť terénu neumožňuje dosahovať výnosy, porovnateľné s priaznivejšími oblasťami.

Operácia 13.2 *Kompenzačné platby v ostatných znevýhodnených oblastiach* zabezpečujú pokračovanie poľnohospodárskej činnosti v znevýhodnených oblastiach s nižšou výnosnosťou, vysokým zastúpením TTP, resp. socio-ekonomickými obmedzeniami.

Operácia 3 *Kompenzačné platby v oblastiach so špecifickými nevýhodami* zabezpečuje pokračovanie poľnohospodárskej výroby v oblastiach so špecifickými pôdnymi pomermi (skeletnaté, podmáčané, extrémne suché).

Bez kompenzačných platieb je predpoklad zanechania poľnohospodárskej činnosti v daných oblastiach, opúšťania pôdy, zarastania trávnych porastov samonáletom, zároveň so sociálno-ekonomickými dôsledkami pre obyvateľov v daných oblastiach (vyľudňovanie, emigrácia do miest, resp. do oblastí s vhodnejším potenciálom pre hospodárenie na pôde). Zvolená podpora je v plnom súlade so SPP.

EQ 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Pre všetky operácie platí základná výška podpory 100% z verejných zdrojov. Pre menej rozvinuté regióny činí 75% z EAFRD a 25% z národných zdrojov, pre ostatné oblasti 53% z EAFRD a 47%.

V uplynulom programovom období predstavovala táto podpora účinný nástroj na stabilizáciu poľnohospodárstva a zabráneniu opúšťania pôdy v znevýhodnených oblastiach. Je oprávnený predpoklad, že podpora bude rovnako efektívna aj v tomto období.

EQ 2.4.3 Do akej miery programové orgány naplno využili príležitosti na použitie zjednodušených možností nákladových modelov?

Zjednodušené nákladové modely sa neuplatňujú v opatrení 13.

2.4.13 Opatrenie 14: Dobré životné podmienky zvierat (čl.34)

EQ2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Produkcia v živočíšnej výrobe je pre väčšinu poľnohospodárskych podnikov stratová. To je dôvod prečo pokračuje pokles produkcie takmer všetkých živočíšnych komodít, najmä ošípaných, hydiny a hovädzieho dobytku. Domáca produkcia nie je konkurencieschopná, zvyšuje sa dovoz komodít živočíšneho pôvodu, ktoré sú slovenskí poľnohospodárski výrobcovia schopní vyrobiť. Jedným z možných riešení je zamerať sa na produkciu vyššej kvality a tým dosiahnuť vyššiu pridanú hodnotu. Navrhovaná forma podpory umožní zvýšiť zastúpenie chovov s takými chovnými postupmi, ktoré sú nad rámec príslušných povinných štandardov a bežnej chovateľskej praxe, vedúcimi k zlepšeniu životných podmienok zvierat a tým aj produkcii vyššej kvality. Získané kompenzačné platby by mali kryť straty z plnenia podmienok opatrenia. Dosiahnutá vyššia kvalita by sa mala lepšie predávať na domácom trhu. Zvolená forma podpory zodpovedá zameraniu opatrenia ako aj špecifickým cieľom FO 3A.

EQ 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

V predchádzajúcich programoch rovnaká výška príspevku v rámci opatrenia „Platby za životné podmienky zvierat“ stimulovala efektívnu mieru čerpania. Účinnosť a efektívnosť opatrenia v novom programovom období bude závisieť od podmienok oprávnenosti, ktoré budú musieť podporení žiadatelia plniť. V prípade, ak budú kladené vysoké nároky, bude ohrozená účinnosť opatrenia. V tom prípade nemusia mať potenciálni žiadatelia záujem o opatrenie. Pre úspech opatrenia je dôležitý spotrebiteľ, v prípade ak je ochotný zaplatiť viac za produkciu s vyššou kvalitou. V opačnom prípade, ak budú požiadavky príliš nízke, nebude dosiahnutá požadovaná hospodárnosť opatrenia. Podporená produkcia nedosiahne vyššiu kvalitu v porovnaní s bežnou produkciou. Je dôležité využiť záujem spotrebiteľov o transparentnosť kvality produktov a správne propagovať produkciu z podporených

chovov. Tým sa vytvorí dopyt pre produkciu vyššej kvality, na čo budú reagovať domáci producenti zvýšeným záujmom o získanie podpôr z opatrenia 14.

2.4.14 Opatrenie 16: Spolupráca (čl. 35)

EQ2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Zvolená forma podpory zodpovedá charakteru a povahe opatrenia a jednotlivým plánovaným akciám. Opatrenie však nie je dopracované aj vďaka chýbajúcim podporným dokumentom z EK a ex ante hodnotiteľ sa vyjadrí ku konečnej verzii tohto opatrenia v ďalšej etape hodnotenia.

EQ 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Riadiaci orgán veľmi pružne zareagoval na možnosti tohto nového opatrenia a umožňuje jeho variabilné využitie vrátane pilotných projektov financovaných z iných opatrení. Forma podpory pre zakladanie operačných skupín a sieťovanie vrátane prenosu poznatkov do praxe je navrhnutá vhodne. Pri nižšej výške podpory by s najväčšou pravdepodobnosťou hrozil nezáujem o tvorbu partnerstiev.

Ex ante hodnotiteľ zvažoval aj degresívnu platbu počas trvania projektu, ktorá by viac nútila operačné skupiny zamerať sa na efektívnosť a udržateľnosť. V takomto prípade by však inovačné aktivity mohli ustupovať klasickým komerčným, čo nie je cieľom tohto opatrenia.

EQ 2.4.3 Do akej miery programové orgány naplno využili príležitosti na použitie zjednodušených možností nákladových modelov?

V súčasnosti riadiaci orgán pripravuje použitie zjednodušených možností nákladových modelov. Využitie zjednodušenia administratívnych a finančných postupov bude veľmi dôležité pre úspešnú realizáciu opatrenia. Ex ante hodnotiteľ odporúča využiť kombináciu jednotkových cien, paušálnych platieb a ďalších jednoduchých postupov v rámci tohto opatrenia.

2.4.15 Opatrenie 17: Vzájomné fondy pre nepriaznivé poveternostné udalosti, choroby zvierat a rastlín, zamorenie škodcami a environmentálne nehody (čl.38)

EQ2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Poľnohospodárske podniky spravidla každoročne postihujú prírodné katastrofy (povodne, suchá, choroby), ktoré im spôsobujú vysoké straty. V mnohých prípadoch poľnohospodári nemajú poistené plodiny a zvieratá kvôli vysokej cene poistenia ako aj obmedzenosti poistiteľných rizík. Správnu alternatívou k súčasnemu systému komerčného poistenia je vytváranie vzájomných fondov, ktoré bude kryť aj nepoistiteľné riziká (napr. sucha a niektoré choroby). Zvolená forma podpory oživí poistenie poľnohospodárskych rizík u poľnohospodárov z dôvodov rozširovania rozsahu poistiteľných rizík a nárastu podpory z verejných zdrojov. Zavedie sa funkčný a efektívny systém riadenia rizika v poľnohospodárstve, čím sa minimalizuje ad hoc intervencia štátu.

EQ 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Účinnosť a efektívnosť opatrenia v novom programovom období bude závisieť od počtu účasti poľnohospodárskych podnikov vzájomných fondoch. Ponúknutá výška príspevku by mala byť dostatočne motivujúcou pre poistencov. Zároveň požadovaný príspevok členov vzájomných fondov zabezpečí hospodárnosť navrhovanej formy podpory.

2.4.16 Opatrenie 19: LEADER

EQ2.4.1 Do akej miery je zvolená forma podpory v súlade so zvoleným opatrením, plánovanými akciami a špecifickými cieľmi?

Zvolená formy podpory je plne v súlade s opatrením a plánovanými operáciami. Opatrenie LEADER je špecifickým opatrením, nakoľko operácia „Podpora operácií v rámci stratégie miestneho rozvoja“ umožňuje podporiť pomerne široký okruh akcií a konečných prijímateľov pri rešpektovaní miery a formy podpory jednotlivých opatrení PRV – v prípade implementácie rovnakých typov aktivít ako v opatreniach PRV.

Na základe skúseností z predchádzajúceho obdobia s realizáciou prístupu LEADER možno predpokladať vysokú mieru čerpania opatrenia, resp. podstatne vyšší záujem o opatrenie ako budú jeho reálne finančné možnosti.

Bude tiež podstatné prihliadať na nastavenie foriem a intenzity podpory samotnej stratégie miestneho rozvoja v prípade jednotlivých operácií, resp. akcií, vrátane posúdenia navrhovanej min. a max. výšky oprávnených výdavkov projektov, ktoré majú byť prostredníctvom implementácie jednotlivých stratégií miestneho rozvoja podporené (pri rešpektovaní požiadavky na max. výšku oprávnených výdavkov projektov stanovených v opatrení LEADER – 70 000 EUR). To bude mať významný vplyv na plnenie ukazovateľov výstupu a výsledku pre opatrenie LEADER.

EQ 2.4.2 Aká účinná a efektívna (hospodárna) bude pravdepodobne navrhovaná forma podpory?

Pre všetky akcie v rámci jednotlivých operácií bola stanovená maximálna výška podpory na úrovni 100 %. V prípade operácie „Podpora operácií v rámci stratégie miestneho rozvoja“ je však výška podpory v závislosti od typu operácie, a v prípade implementácie rovnakých typov aktivít ako v opatreniach PRV nesmie intenzita pomoci v rámci opatrenia LEADER presiahnuť intenzitu podpory platnú pre príslušné opatrenia v PRV.

Na základe skúseností z predchádzajúceho programového obdobia ex ante hodnotiteľ poukazuje na význam a dôležitosť zálohových platieb v prípade operácie „Chod miestnej akčnej skupiny“, ktoré sú rozhodujúce pre zabezpečenie stabilnej a účinnej činnosti kancelárie MAS priamo zodpovednej za implementáciu stratégie miestneho rozvoja. Tiež odporúčame využiť systém zálohových platieb v prípade projektov spolupráce.

Miera podpory na operáciu „Chod miestnej akčnej skupiny“ vo výške 25 % z celkových nákladov, ktoré vznikli v rámci implementácie stratégie miestneho rozvoja považujeme z hľadiska efektivity a hospodárnosti za príliš vysokú. MAS by mali byť schopné zabezpečiť akcie v rámci predmetnej operácie aj pri nižšej miere podpory, tj. efektívnejšie a účinnejšie. Preto navrhujeme túto mieru znížiť min. o 5 percentuálnych bodov (miera podpory v predchádzajúcom programovom období).

2.5 Hodnotenie očakávaného príspevku zvolených opatrení k dosiahnutiu cieľov

Úvod

V bode 2.3 je posúdená logika prepojenia medzi opatreniami a cieľmi na úrovni fokusovej oblasti a priority, možné dosiahnuteľné efekty z týchto prepojení (intervenčná logika). Rozsah týchto predpokladaných efektov vyplývajúcich z intervenčnej logiky je predmetom validácie počtu faktorov, ktoré je možné tiež pomenovať ako predpoklady. Medzi také predpoklady patria napr., že i.) budú vybraní takí prijímatelia, ktorí budú schopní implementovať operácie a dosiahnuť cielené výstupy a požadované výsledky, ii.) podporení prijímatelia poznajú výhody vyplývajúce z realizovaných operácií, iii.) forma a úroveň podpory bude dostatočná pre motiváciu rôznych typov prijímateľov uchádzať sa o podporu z programu, iv.) prijímatelia budú schopní získať prístup k zdrojom spolufinancovania podporených projektov, v.) všetky časti podporených projektov budú implementované, vi.) realizované projekty vytvoria výsledky, ktoré priamo odpovedajú na rozvojové potreby, vii.) osoby zodpovedné za implementáciu podporených projektov disponujú dostatočnými znalosťami a zručnosťami, aby dosiahli požadované výsledky.

Tieto faktory sú do určitého rozsahu kontrolovateľné. Hodnotenie ex ante preskúmalo mieru kontrolovateľnosti podmienok, ktoré sú stanovené pre získanie podpory. Niektoré faktory môžu byť ovplyvnené koordináciou doplnkových operácií/akcií v rámci programu a aj mimo neho. Hodnotenie ex ante posúdilo predpovedateľnosť výskytu týchto vplyvov.

Avšak tvorba výstupov a dosiahnutie výsledkov môže byť silne ovplyvnené externými udalosťami, ktoré nie je možné kontrolovať. Tieto udalosti spolu s ich možným vplyvom sú posúdené v hodnotení.

Metodológia si vyžaduje vytvorenie výsledkového reťazca pre každé opatrenie, definíciu predpokladov, ktoré podopierajú prepojenia v reťazci. Validácia týchto predpokladov je preskúmaná prostredníctvom posúdenia navrhnutých podmienok pre podporu, ako aj prostredníctvom získaných skúseností z predchádzajúcich podobných intervencií.

Prezentácia výsledkov je štruktúrovaná podľa nasledovných hodnotiacich otázok:

- EQ2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?
- EQ2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?
- EQ2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

2.5.1 Opatrenie 1: Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 14)

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	Ukazovateľ: <ul style="list-style-type: none"> - Celkové verejné výdavky na školenia (O.1) - Počet podporených školení (O.3) - Počet poskytnutých dní školení (O.11) - Počet účastníkov školení (O.12)
---------	---

EQ 2.5.1 Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Na základe výsledkov vzdelávacích aktivít z obdobia 2007-2013 je pomerne vysoký predpoklad naplnenia plánovaných výstupov i napriek značnému rozpočtovému zníženiu v tomto programovom období. Okrem toho budú vzdelávacie aktivity a informačné aktivity poskytované inými relevantnými subjektmi (napr. MPRV SR, NSRV, MAS a pod.), s pomocou ktorých sa ich efekt ešte prehĺbi. Pri organizovaní rôznych vzdelávacích a informačných aktivít rôznymi organizátormi (či už v rámci opatrenia alebo mimo neho) je veľmi potrebná vzájomná koordinácia, resp. riadenie týchto aktivít. Riadiaci orgán by mal zabezpečovať práve túto koordináciu, ktorá bola v období 2007-2013 najväčším problémom tohto opatrenia.

Pre kvalitné vzdelávanie sú dôležité najmä prísne kritériá pre výber organizácií poskytujúcich takéto vzdelanie. Dôležitá je nielen história organizácie poskytujúcej vzdelanie, ale najmä dostupnosť ku kvalitným prednášateľom/lektorom a selekcia potrebných a aktuálnych tém.

EQ 2.5.2 Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

V prípade vzdelávania bude rozhodujúca najmä kvalita poskytovaných vzdelávacích služieb najmä s ohľadom na organizačné schopnosti, kvalitu lektorov, selekciu potrebných a aktuálnych tém a pod.

Ako je uvedené v analýze súčasného stavu, v oblasti vzdelávania je potrebná analýza vzdelávacích potrieb v poľnohospodárstve. Agroinštitút Nitra, štátny podnik bol Riadiacim orgánom pre Program rozvoja vidieka SR na obdobie 2014-2020 poverený vypracovať analýzu a optimálny návrh implementácie opatrenia Prenos znalostí a informačné akcie. Jedným z prostriedkov získania podkladov pre vypracovanie uvedenej analýzy je dotazníkový prieskum. Výsledky tohto prieskumu je potrebné previazať s obsahom opatrenia, nakoľko daná analýza sa požadovala už v rámci SWOT analýzy.

EQ 2.5.3 Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

Nie je dôvod na prekonfigurovanie intervenčnej logiky, len bude potrebné počkať na výsledky analýzy potrieb farmárov v oblasti vzdelávania. Následne je možné sa k danej otázke vrátiť.

2.5.2 Opatrenie 2: Poradenské služby (čl.15)

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	Ukazovateľ: <ul style="list-style-type: none"> - Celkové verejné výdavky (O.1) - Počet podporených operácií (O.3) - Počet subjektov, kde bolo vykonané poradenstvo (O.13) - Počet vyškolených poradcov (O.14)
---------	--

EQ2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

K hlavným predpokladom, ktoré umožnia dosiahnutie výstupov v rámci opatrenia 2 patrí existencia systému vzdelávania poradcov a Centrálného registra pôdohospodárskych poradcov SR (Agroinštitút Nitra a Národné lesnícke centrum Zvolen). Vytvorená sieť poskytovateľov služieb v oblasti poradenstva je schopná zabezpečiť potrebnú podporu poľnohospodárov a lesníkov vo vidieckych oblastiach.

Medzi hlavné predpoklady smerujúce k tomu, že plánované výstupy umožnia dosiahnutie výsledkov, patrí najmä schopnosť poskytovateľov poradenských služieb podporiť inovácie a tiež široký záber poradenských služieb pokrývajúci takmer všetky fokusové oblasti programu.

Opatrenie je vytvorené na podporu dosiahnutia výsledkov takmer vo všetkých ostatných fokusových oblastiach s výnimkou priority 6. To, že táto oblasť nie je pokrytá, je možné vysvetliť tým, že poskytovanie poradenstva v oblasti politiky rozvoja vidieka čiastočne preberie prístup LEADER a NSRV (ako kontaktný bod), na čo je poukázané v rámci opatrenia Operácie technickej pomoci a jeho podopatrenia Národná sieť rozvoja vidieka.

Cieľové hodnoty opatrenia: Plánované výstupy v oblasti poradenstva po zohľadnení všetkých priorít, ku ktorým poradenstvo prispieva, budú predstavovať 2 000 rád (po zohľadnení maximálnej výšky ceny za radu 1 500 €). V tomto prípade ide o relatívne číslo. V prípade, ak vezmeme do úvahy Farm Cenzus, ktorý počíta s 25 000 farmami, tento počet by pokryl menej ako 10% fariem, čo je veľmi málo. Ak berieme do úvahy poberateľov priamych platieb, čo predstavuje cca 16 000 poľnohospodárov, tak sa percento fariem, ktorým bude môcť byť poskytnuté poradenstvo, čiastočne zlepší. K najlepšiemu výsledku dospejeme, ak vezmeme do úvahy 85% výmery poľnohospodárskej pôdy, čo je cca 3 000 fariem. K tomu je potrebné ešte počítať aj s obhospodarovateľmi lesa. Tieto výpočty platia za predpokladu, že sa počíta s najvyššou možnou cenou za 1 radu, avšak priemerná cena bude s najväčšou pravdepodobnosťou nižšia. Znamená to, že aj počet rád bude v konečnom dôsledku vyšší.

Väčšina princípov tohto opatrenia je popísaná vo všeobecnom opise opatrenia. Chýba však analýza potrieb farmárov z terénu, ktorá by umožnila zistiť, kto bude najviac poradenstvo potrebovať: či mladí, prípadne noví farmári, alebo malí či veľkí a pod.

EQ2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

V prípade poradenstva bude rozhodujúca najmä kvalita poskytovaných poradenských služieb najmä s ohľadom na kvalitu lektorov, selekciu potrebných a aktuálnych tém a pod. Najmä v poradenstve bude skutočne rozhodovať kvalita poradcov, ich vzdelanie, dlhodobá prax, ako aj spolupráca s iným individuálnymi certifikovanými poradcami. Okrem toho bude potrebné zohľadniť poskytovanie

daných služieb všetkým typom fariem, v rámci celého územia SR a vo všetkých oblastiach definovaných v opatrení.

Vzhľadom na pomerne veľa veľmi špecifickým tém a oblastí, ktorým sa reálne venuje pomerne malý počet odborníkov by bolo vhodné týmito odborníkmi vyškolit' nových školiťel'ov, ktorí by následne školili samotných poradcov.

Výber prijímateľov, beneficentov bude v prípade vzdelávania závisieť od ich záujmu, zatiaľ čo pri poradenstve to bude kombinácia dopytu zo strany fariem a ponuky zo strany poradenskej firmy. Dôležitú úlohu bude zohrávať aj synergia s informačnými aktivitami, ktoré pravidelne uskutočňuje riadiaci orgán MPRV SR, a tiež synergia s NSRV a ich regionálnymi pracoviskami ako kontaktnými bodmi. Táto oblasť však nie je v opatrení zameranom na poradenstvo zahrnutá, preto by bolo vhodné doplniť stručný popis poradenského systému v SR.

EQ2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

V tejto etape ide skôr o lepšie zdôvodnenie a lepšiu rizikovú analýzu než o výrazné zmeny.

Napriek tomu, je potrebné zdôvodniť prečo budú školenia poradcov iba po dobu 3 rokov a regresívneho charakteru. I keď sa na začiatku obdobia 2014-2020 očakáva potreba vyškolenia väčšieho počtu poradcov predsa len nároky na vzdelávanie poradcov môžu časom rásť a to si bude vyžadovať aj dodatočné školenia.

2.5.3 Opatrenie 4: Investície do hmotného majetku (čl.17), Podopatrenie 4.1: Investície do hmotného majetku, ktoré zlepšujú celkovú výkonnosť poľnohospodárskeho podniku (čl.17a)

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	<p><i>Podporené investičné projekty do hmotného majetku.</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Počet podporených projektov, z toho: <ul style="list-style-type: none"> i.) projekty zamerané na modernizáciu poľnohosp. podnikov (2A), ii.) projekty investujúce do závlah (5A), iii.) projekty OZE (5C) iv.) projekty realizované malými farmami v.) projekty realizované mladými poľnohospodármi vi.) projekty investujúce do živočíšnej výroby vii.) projekty v rastlinnej výrobe.
Výsledky týkajúce sa štruktúrnych zmien	<p><i>Modernizácia fariem</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - % podporených poľnohospodárov z PRV s investíciami do reštrukturalizácie (R1) - zmena poľnohospodárskeho výstupu u podporených poľnohospodárskych podnikov /AWU (R2) <p><i>Zmena v produkcii (produktový mix)</i></p> <p><i>Ukazovatele (navrhnuté hodnotiteľom):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - zvýšenie počtu zvierat u podporených podnikov (počet zvierat alebo VDJ) - Zvýšenie výmery vyčlenenej pre ovocia a zeleniny u podporených poľnohospodárskych podnikov (ha)

	<p><i>Mladí farmári</i></p> <p>Ukazovateľ (navrhnutý hodnotiteľom):</p> <ul style="list-style-type: none"> - % podporených prijímateľov vo veku od 25-40 <p><i>Vyšší počet malých fariem dodávajúcich svoju produkciu na trh (zvýšenie ich účasti na trhu)</i></p> <p>Ukazovateľ (navrhnutý hodnotiteľom):</p> <ul style="list-style-type: none"> - % podporených malých poľnohospodárskych podnikov z PRV s investíciami do modernizácie a reštrukturalizácie, závlah a OZE
--	--

EQ 2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Predpoklady pre výsledkový reťazec	<p><i>Od akcií k výstupom (t.j. aké sú predpoklady, že budú dosiahnuté výstupy prostredníctvom podporených operácií):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - typ a úroveň podpory, výška podpory a maximálne hranice pre rôzne typy prijímateľov a operácií budú účinné - rôzne typy prijímateľov rozpoznajú potrebu investovať do modernizácii závlah a OZE - záujem poľnohospodárskych podnikov investovať do kritických odvetví – živočíšna výroba, špecializovaná rastlinná výroba - všetky typy prijímateľov budú schopné naplánovať projekty a pripraviť kvalitné žiadosti - všetky typy žiadateľov budú mať prístup k finančným zdrojom a budú si môcť dovoliť spolufinancovanie ich projektov. <p><i>Od výstupov k výsledkom (Predpoklady, že výstupy dosiahnu výsledky)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - všetky časti podporených projektov, ktoré sú potrebné na dosiahnutie výsledkov, budú implementované - projekty vytvoria výsledky, ktoré priamo vedú k ekonomickým, sociálnym a environmentálnym dosahom - prijímatelia disponujú vedomosťami a zručnosťami, aby použili modernú technológiu a dosiahli maximálne úžitky - projekty prispejú k potrebám pre štrukturálne zmeny - externé variabilné veličiny, ktoré ovplyvňujú konverziu projektov na výsledky (napr. ceny, počasie, atď) sú zadefinované spolu s ich posúdením.
------------------------------------	--

EQ 2.5.2 Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

Definícia externých vplyvov a ich pravdepodobnosť výskytu/stabilita:

Pravdepodobnosť výskytu externého	Vysoká – dlhodobý, pretrvávajúci jav s predpokladom ďalšieho negatívneho vývoja
-----------------------------------	--

vplyvu	Stredná – strednodobý jav s predpokladom postupného zlepšovania
	Nízka – krátkodobý, dočasný jav s predpokladom zlepšenia, zániku rizika pravdepodobnosti výskytu

Pre 2A:

- Vysoká volatilita cien poľnohospodárskych komodít , nepriaznivý vývoj na trhu s poľnohospodárskou produkciou živočíšneho pôvodu - nízke odbytové ceny pre produkciu pod úroveň nákladov. V súčasnosti veľmi aktuálny externý vplyv, ktorý trvá už niekoľko rokov a môže výrazne ovplyvniť dosiahnutie plánovaných výstupov a výsledkov v kritických odvetviach poľnohospodárstva. Pravdepodobnosť: vysoká
- Odbytové problémy pre ovocie a zeleninu. Opakujúci sa problém domácich producentov, ktorý bude riešený prostredníctvom fokusovej oblasti 3A. Pokiaľ nebudú mať potenciálni prijímatelia vyriešený odbyť pre produkciu z plánovaných projektov, nebudú mať záujem o investovanie do špeciálnej rastlinnej výroby. Pravdepodobnosť: stredná
- Systém podpôr nezávislých od produkcie nedostatočne stimuluje prvovýrobcov hľadať nové spôsoby intenzifikácie a efektívnosti výroby (pôdu obhospodarujú prioritne za účelom poberania dotácií). Od r.2015 by mala byť dotačná politika prehľadnejšia, podporujúca kritické sektory a stabilná na min. 6 ročné obdobie, čo bude mať pozitívny vplyv na plánované výstupy a výsledky. Pravdepodobnosť: stredná
- Silná konkurencia zo zahraničia. Otvorený trh a rozdielne dotačné podpory v zahraničí spôsobujú neustálu konkurenciu na domácom trhu. Pravdepodobnosť: vysoká
- Pokles produkcie v dôsledku klesajúcej kvality a úrodnosti pôdy, straty v rastlinnej výrobe vplyvom klimatických podmienok a náhlych výkyvov počasia. Ide už o skoro každoročný jav. Pravdepodobnosť: stredná
- Každoročne rastúce ceny pôdy, energií a ďalších vstupov do poľnohospodárskej prvovýroby. Pravdepodobnosť: stredná
- Problémy so získavaním kvalifikovaných a zodpovedných pracovníkov. Pravdepodobnosť: stredná

Pre 5A:

- deficit zrážok v hlavnom vegetačnom období a nedostatok vody pre poľnohospodárske účely, osobitne na zavlažovanie;
- nedostatočná infraštruktúra na zavlažovanie, spoplatnenie spotreby vody na zavlažovanie;
- nedostatok zdrojov na budovanie, modernizáciu a prevádzku závlahových a melioračných systémov;
- existencia trhu pre produkciu špecializovanej rastlinnej výroby

Pre 5C:

- vývoj cien energií na trhu
- nerentabilná produkcia energie z OZE (získané úspory na výdavkoch za energiu nepokryjú investičné a prevádzkové náklady)

EQ 2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

V rámci podopatrenia 4.1 nie je potrebné meniť vybrané operácie/akcie. Z pohľadu súčasnej ekonomickej situácie v kritických odvetviach je zameranie podopatrenia ambiciózne. V prípade, ak popísané externé vplyvy budú silnejšie ako možné pozitívne efekty zo získaných podpôr PRV, tak nie

je možné očakávať záujem potenciálnych prijímateľov o investície do kritických odvetví. V tom prípade bude potrebné rozšíriť záber podopatrenia aj o ostatné odvetvia poľnohospodárskej výroby.

2.5.4 Opatrenie 4: Investície do hmotného majetku (čl.17), Podopatrenie 4.2: Investície do hmotného majetku, ktoré sa týkajú spracovania, uvádzania na trh a/alebo vývoja poľnohospodárskych výrobkov (čl.17b)

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	<p><i>Podporené investičné projekty do hmotného majetku.</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <p>Počet podporených projektov (O.4), z toho:</p> <p>i.) projekty zamerané na modernizáciu sprac. podnikov (3A) (O.3),</p> <p>ii.) projekty investujúce do zníženia spotreby energie v spracovaní (5B) (O.3),</p> <p>iii.) projekty investujúce do malých spracovateľských prevádzok poľnohospodárskej produkcie, kde podporení žiadatelia sú iba poľnohospodárske podniky (<i>zatiaľ to je v čl.17a</i>) (3A) (O.3)</p> <p>iv.) projekty investujúce do malých predajných miest na predaj svojich výrobkov (3A) (O.3)</p>
Výsledky týkajúce sa štrukturálnych zmien	<p><i>Modernizácia spracov.podnikov – výroba nových ako aj tradičných produktov, zavedenie novej techniky/technológií do výroby</i></p> <p>Ukazovatele (navrhnuté hodnotiteľom):</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmena hrubej pridanej hodnoty u podporených spracovateľských podnikov /AWU - počet podporených podnikov, ktoré prostredníctvom získanej podpory vyrábajú nové produkty <p><i>Modernizované spracovateľské podniky v oblasti efektívneho využívania energie - zavedené nové technológie , ktoré prispievajú k úsporám energie v oblasti spracovania, uvádzania na trh a/alebo vývoja poľnohospodárskych výrobkov</i></p> <p>Ukazovateľ:</p> <p>Zvýšenie hospodárnosti využitia energie v spracovaní u podporených projektov. (výstup/MJ použitej energie) (R14)</p> <p><i>Vybudované malé odbytové miesta pre odbyt poľnohospodárskej produkcie a produktov spracovania poľnohospodárskej prvovýroby;</i></p> <p>Ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ % podporených poľnohospodárskych podnikov v rámci účasti v systéme kvality , <u>krátkych reťazcoch</u> a OOV (R4) <p><i>Vybudované malé spracovateľské prevádzky poľnohospodárskej produkcie</i></p> <p>Ukazovateľ (navrhnutý hodnotiteľom):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ % podporených poľnohospodárskych podnikov zapojených do spracovania poľnohospodárskej produkcie <p><i>Modernizované spracovateľské podniky v oblasti efektívneho využívania energie - zavedené nové technológie , ktoré prispievajú k úsporám energie v oblasti spracovania, uvádzania na trh a/alebo vývoja poľnohospodárskych výrobkov</i></p> <p>Ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zvýšenie hospodárnosti využitia energie v spracovaní u podporených

	projektov. (výstup/MJ použitej energie) (R14)
--	---

EQ2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Predpoklady pre výsledkový reťazec	<p><i>Od akcií k výstupom (t.j. aké sú predpoklady, že budú dosiahnuté výstupy prostredníctvom podporených operácií):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - typ a úroveň podpory, výška podpory a maximálne hranice pre uznateľných prijímateľov a vybrané operácie/akcie budú účinné, - záujem spracovateľov investovať do spracovania produktov kritických odvetví – živočíšnej výroby a špecializovanej rastlinnej výroby, - záujem žiadateľov investovať do vývoja nových produktov, - záujem žiadateľov o investovanie do odbytu (predaja) vyrobenej produkcie, - potenciálni prijímatelia rozpoznajú potrebu investovať do znižovania spotreby energie v spracovaní, - žiadatelia budú mať prístup k finančným zdrojom a budú si môcť dovoliť spolufinancovanie ich projektov. <p><i>Od výstupov k výsledkom (Predpoklady, že výstupy dosiahnu výsledky)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - existujú možnosti pre vývoj nových produktov a ochota žiadateľov investovať do inovácií, - podporené podniky vertikálne spolupracujú s prvovýrobcami a majú zabezpečený odbyt vyrobenej produkcie, - projekty vytvoria výsledky, ktoré priamo vedú k ekonomickým, sociálnym a environmentálnym dosahom, - prijímatelia disponujú vedomosťami a zručnosťami, aby použili modernú technológiu a dosiahli maximálne úžitky, - projekty prispievajú k potrebám pre štrukturálne zmeny, - externé variabilné veličiny, ktoré ovplyvňujú konverziu projektov na výsledky (napr. ceny) sú zadefinované spolu s ich posúdením.
------------------------------------	---

EQ2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

Definícia externých vplyvov a ich pravdepodobnosť výskytu/stabilita:

Pre 3A:

- rastúca konkurencia dovozov potravinových výrobkov (najmä mäsových výrobkov, výrobkov z obilnín, olejnin a i.) z EÚ, resp. z tretích krajín. Keďže domáce spracovateľské podniky pôsobia na otvorenom trhu EÚ, ide o trvalý konkurenčný tlak. Pravdepodobnosť: vysoká

- záujmy obchodných reťazcov a tlak na predajnú cenu výrobcov spôsobujú pokles rentability a ohrozujú samofinancovanie modernizácie podnikov. Pravdepodobnosť: vysoká
- pokles reálnych príjmov obyvateľstva, vysoké ceny potravín a uprednostňovanie dovezených lacných potravín nižšej kvality pred domácimi. Oba vplyvy určujú správanie spracovateľských sektorov už niekoľko rokov. Je možné predpokladať, že budú mať zásadný vplyv na plánované výstupy a výsledky. Pravdepodobnosť: stredná
- zvýšenie rizika extrémnych prejavov počasia, osobitne záplav, vplyvom pokračujúcich zmien klímy (sucho, prudké búrky, krupobitie) a z toho plynúci nedostatok domácich poľnohospodárskych komodít pre spracovanie v potravinárstve. Z dôvodu klimatických zmien je pravdepodobnosť identifikovaného rizika vysoká.

Pre 5B:

- nedostatok zdrojov na rozsiahlejšie investície v oblasti energetickej efektívnosti (výmena drahých technológií, obmena zastaraného strojového parku a i.), pomer medzi výškou investície do nových technológií a možnými úsporami na výdavkoch za energiu. Výskyt tohto vplyvu závisí od vývoja cien energií, čím budú vyššie, tým bude pravdepodobnosť výskytu vplyvu nižšia.

EQ2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

V rámci podopatrenia 4.2 sú operácie nastavené hlavne smerom k podpore spracovateľských podnikov, ako aj podpore predaja spracovaných poľnohospodárskych produktov. Súbor vybraných akcií zabezpečí dosiahnutie stanovených výsledkov pre podopatrienie čl.17b.

2.5.5 Opatrenie 4: Investície do hmotného majetku (čl.17), Podopatrienie 4.3: Pozemkové úpravy (čl.17c)

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	<p><i>Podporené projekty pozemkových úprav.</i></p> <p><i>Podporené projekty pre vybudovanie spoločných zariadení a opatrení (komunikačných, vodohospodárskych, protieróznych) na poľ. pôde</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Počet podporených projektov pozemkových úprav (O.3) - Počet podporených projektov pre vybudovanie spoločných zariadení a opatrení (komunikačných, vodohospodárskych, protieróznych) na poľ. pôde (O.3)
---------	---

Výsledky týkajúce sa štrukturálnych zmien	<p><i>Nové usporiadané územie (priestorové a funkčné) – zapísanie nových vlastníckych práv do katastra nehnuteľností</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Počet zapísaných projektov pozemkových úprav do katastra nehnuteľností – <i>špecifický výsledkový ukazovateľ</i> - Percentuálne zníženie fragmentácie vlastníctva poľnohospodárskej a lesnej pôdy v projektoch pozemkových úprav - <i>špecifický výsledkový ukazovateľ</i> <p><i>Vybudované spoločné zariadenia</i></p> <p>Ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Počet vybudovaných a schválených spoločných zariadení a opatrení (údaje eviduje priamo MPRV SR, resp. príslušné pozemkové úrady na základe zrealizovaných a skolaudovaných spoločných zariadení a opatrení) – <i>špecifický výsledkový ukazovateľ</i>
---	--

EQ 2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Predpoklady pre výsledkový reťazec	<p><i>Od akcií k výstupom (t.j. aké sú predpoklady, že budú dosiahnuté výstupy prostredníctvom podporených operácií):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - MPRV SR úspešne zrealizuje verejné obstarávania pre nové projekty pozemkových úprav, - zabezpečiť kontinuitu projektov pozemkových úprav, - pripravené majetkovoprávne usporiadané pozemky pre výstavbou spoločných zariadení, pripravené realizačné projekty pre spoločné zariadenia, - MPRV SR úspešne zrealizuje verejné obstarávania pre výstavbu spoločných zariadení. <p><i>Od výstupov k výsledkom (Predpoklady, že výstupy dosiahnu výsledky)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - dokončenie rozpracovaných projektov pozemkových úprav obstaraných v predchádzajúcom programovom období a ich zápis do katastra nehnuteľností, - nové zazmluvnené projekty ukončiť v rámci jedného programového obdobia – zabezpečiť ich zápis do katastra nehnuteľností, - všetky časti podporených projektov, ktoré sú potrebné na dosiahnutie výsledkov, budú implementované, - projekty vytvoria výsledky, ktoré priamo vedú k ekonomickým, sociálnym a environmentálnym dosahom, - externé variabilné veličiny, ktoré ovplyvňujú konverziu projektov na výsledky sú zadefinované spolu s ich posúdením.
------------------------------------	---

EQ 2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

Definícia externých vplyvov a ich pravdepodobnosť výskytu/stabilita:

Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu	Vysoká – dlhodobý, pretrvávajúci jav s predpokladom ďalšieho negatívneho vývoja
	Stredná – strednodobý jav s predpokladom postupného zlepšovania
	Nízka – krátkodobý, dočasný jav s predpokladom zlepšenia, zániku rizika pravdepodobnosti výskytu

- zložitý metodický a legislatívny rámec pre projekty pozemkových úprav, ktorý spomaľuje a predražuje implementáciu podporených projektov. Stále trvajúci problém, identifikovaný už v strednodobom hodnotení PRV SR 2007-2013. Pravdepodobnosť: vysoká.
- nezáujem vlastníkov pôdy o projekty pozemkových úprav (min. 50% vlastníkov pôdy v katastrálnom území). Pravdepodobnosť je veľmi nízka.

EQ 2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

Podopatrenie obsahuje všetky potrebné akcie, ktoré umožnia dosiahnuť očakávané výsledky. Z pohľadu cieľov ako aj získaných ponaučení z minulých období, je potrebné sa zamerať najmä na realizáciu navrhovaných spoločných zariadení a opatrení v ukončených projektoch pozemkových úprav. V minulom období bola prevažná časť rozpočtu investovaná do spracovania projektovej dokumentácie projektov pozemkových úprav bez jej následnej fyzickej realizácie v teréne. V novom programovom období je nutné zmeniť tento pomer v prospech budovania spoločných zariadení.

2.5.6 Opatrenie 4: Investície do hmotného majetku (čl.17), Podopatrenie 4.4: Neproduktívne investície do hmotného majetku spojené so splnením agro-environmentálnych cieľov súvisiacich s klímou (čl.17d)

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	<p><i>Podporené projekty neproduktívnych investícií do hmotného majetku – skladové kapacity pre odpadovú vodu a organické hnojivá.</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Počet podporených projektov zameraných na uskladnenie a spracovanie odpadovej vody a biologického odpadu (žumpy, hnojiská, uskladňovacie nádrže) (O.3) - VDJ, na ktoré sa vzťahujú investície do živočíšnej výroby s cieľom zníženia emisií sklen. plynov a amoniaku (O.8)
---------	--

Výsledky týkajúce sa štrukturálnych zmien	<p><i>Modernizované a/alebo novo vystavané uskladňovacie kapacity pre odpadovú vodu a organické hnojivá u podporených poľnohospodárskych podnikov.</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - % podiel dobytčích jednotiek v podporených podnikoch, kde sa investovalo do zníženia emisií sklen. plynov a/alebo amoniaku (R17) - Znížené emisie metánu a oxidu dusíka (R18) - Znížené emisie amoniaku (R19)
---	--

EQ2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Predpoklady pre výsledkový reťazec	<p><i>Od akcií k výstupom (t.j. aké sú predpoklady, že budú dosiahnuté výstupy prostredníctvom podporených operácií):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - typ a úroveň podpory budú účinné - poľnohospodárske podniky v zraniteľných územiach rozpoznajú potrebu investovať do modernizácie skladových kapacít pre odpadovú vodu a hnojivá - prijímatelia budú schopní naplánovať projekty a pripraviť kvalitné žiadosti <p><i>Od výstupov k výsledkom (Predpoklady, že výstupy dosiahnu výsledky)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - všetky časti podporených projektov, ktoré sú potrebné na dosiahnutie výsledkov, budú implementované správne - projekty vytvoria výsledky, ktoré priamo vedú k environmentálnym dosahom - prijímatelia disponujú vedomosťami a zručnosťami, aby použili modernú technológiu a dosiahli maximálne úžitky - externé variabilné veličiny, ktoré ovplyvňujú konverziu projektov na výsledky sú zadefinované spolu s ich posúdením
------------------------------------	---

EQ2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

Definícia externých vplyvov a ich pravdepodobnosť výskytu/stabilita:

Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu	Vysoká – dlhodobý, pretrvávajúci jav s predpokladom ďalšieho negatívneho vývoja
	Stredná – strednodobý jav s predpokladom postupného zlepšovania
	Nízka – krátkodobý, dočasný jav s predpokladom zlepšenia, zániku rizika pravdepodobnosti výskytu

Pre 2A:

- pokračovanie redukcie domácej živočíšnej výroby, ktoré ovplyvní ochotu poľnohospodárskych podnikov realizovať neproduktívne investície. Pravdepodobnosť: stredná

- nedostatočný záujem poľnohospodárov o opatrenia na podporu znižovania emisií skleníkových plynov a sekvestrácie uhlíka. Pravdepodobnosť: stredná

EQ 2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

Navrhnutá operácia v rámci podopatrenia 4.4 umožní spoľahlivo a efektívne dosiahnuť očakávané výsledky.

2.5.7 Opatrenie 5: Obnova potenciálu poľnohospodárskej výroby zničeného prírodnými katastrofami a katastrofickými udalosťami a zavedenie vhodných preventívnych opatrení (čl.18)

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	<p><i>Podporené investičné projekty do výstavby nových, rekonštrukcie, modernizácie, opravy a dostavby melioračných kanálov.</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Počet prijímateľov podpory na preventívne činnosti (O.4) - Celková dĺžka vystavaných, rekonštruovaných, modernizovaných a dostavaných odvodňovacích systémov – <i>špecifický výstupový ukazovateľ</i>
Výsledky týkajúce sa štrukturálnych zmien	<p><i>Obnovené funkčné melioračné kanály</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - % podnikov zúčastnených v podporných schémach riadenia rizika (R5) - % poľnohospodárskej výmery chránenej funkčným systémom melioračných kanálov z celkovej výmery p.p. – <i>špecifický výsledkový ukazovateľ</i>

2.5.7.1 Odpoveď na hodnotiace otázky EQ 2.5.1-2.5.3

EQ 2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Predpoklady pre výsledkový reťazec	<i>Od akcií k výstupom (t.j. aké sú predpoklady, že budú dosiahnuté výstupy prostredníctvom podporených operácií):</i>
------------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> - štúdiá realizovateľnosti potvrdzujúca opodstatnenosť investícií (výška rizika povodňových stavov, zaplavenia a zamokrenia poľ.pôdy) - zvládnutie všetkých prípravných prác, pripravené územie, súhlas všetkých zúčastnených strán <p><i>Od výstupov k výsledkom (Predpoklady, že výstupy dosiahnu výsledky)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - projekty vytvoria výsledky, ktoré priamo vedú k ekonomickým a environmentálnym dosahom - bude zabezpečená prevádzka a údržba zrekonštruovaných, modernizovaných a dostavaných odvodňovacích kanálov, aby plnili ochrannú funkciu v prípade možných katastrof
--	--

EQ 2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

Definícia externých vplyvov a ich pravdepodobnosť výskytu/stabilita:

Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu	Vysoká – dlhodobý, pretrvávajúci jav s predpokladom ďalšieho negatívneho vývoja
	Stredná – strednodobý jav s predpokladom postupného zlepšovania
	Nízka – krátkodobý, dočasný jav s predpokladom zlepšenia, zániku rizika pravdepodobnosti výskytu

- nevysporiadané vlastnícke práva k pozemkom na ktorých sa nachádzajú melioračné kanále , pravdepodobnosť: nízka
- nesúhlas vlastníkov pozemkov s realizáciou výstavby nových alebo rekonštrukciou existujúcich melioračných kanálov, pravdepodobnosť: nízka

EQ 2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

V rámci opatrenia 5 (čl.18) nie je potrebné meniť vybrané operácie/akcie. Navrhnutá operácia v rámci opatrenia umožní spoľahlivo a efektívne dosiahnuť očakávané výsledky.

2.5.8 Opatrenie 6: Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikania (čl.19), Podopatrenie 6.1: Pomoc na začatie podnikania mladých poľnohospodárov (čl.19a(i))

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	<p><i>Podporení začínajúci mladí farmári</i></p> <p>Ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Počet príjemcov podporených na začatie podnikania mladých poľnohospodárov (6.1) (O.3)
Výsledky týkajúce sa štrukturálnych zmien	<p><i>Generačná obmena v poľnohospodárstve</i></p> <p>Ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - % podporených mladých poľnohospodárov na začatie činnosti (R3)

EQ 2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Predpoklady pre výsledkový reťazec	<p><i>Od akcií k výstupom (t.j. aké sú predpoklady, že budú dosiahnuté výstupy prostredníctvom podporených operácií):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - typ a úroveň podpory, výška podpory budú účinné - záujem mladých poľnohospodárov o podnikanie v poľnohospodárstve - mladí poľnohospodári majú k dispozícii poľnohospodársku pôdu primeranej výmery zodpovedajúcej k ich podporeným podnikateľským plánom - systém kritérií oprávnenosti a výberových kritérií funguje efektívne <p><i>Od výstupov k výsledkom (Predpoklady, že výstupy dosiahnu výsledky)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - podnikateľské plány podporených začínajúcich mladých farmárov sú vďaka získanej podpore na začatie podnikania realizovateľné, rentabilné a udržateľné - mladí farmári disponujú vedomosťami a zručnosťami, aby zvládli poľnohospodársku výrobu ako aj plnili podmienky hospodárenia na pôde
------------------------------------	--

EQ 2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

Definícia externých vplyvov a ich pravdepodobnosť výskytu/stabilita:

Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu	Vysoká – dlhodobý, pretrvávajúci jav s predpokladom ďalšieho negatívneho vývoja
	Stredná – strednodobý jav s predpokladom postupného zlepšovania
	Nízka – krátkodobý, dočasný jav s predpokladom zlepšenia, zániku rizika pravdepodobnosti výskytu

- nedostatok voľnej poľnohospodárskej pôdy pre začínajúcich mladých poľnohospodárov. Je to najdôležitejší súčasný externý vplyv, ktorý ovplyvní účasť skutočných mladých poľnohospodárov v opatrení. Pravdepodobnosť: vysoká
- nevyhovujúce ekonomické podmienky pre poľnohospodársku produkciu, ktorá nie je rentabilná. Každoročne rastúce ceny pôdy, energií a ďalších vstupov do poľnohospodárskej prvovýroby majú vplyv na rozhodovanie mladých poľnohospodárov o začatí podnikania v poľnohospodárstve. Pravdepodobnosť: stredná

EQ 2.5.3 Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

Navrhovaná operácia v podopatrení 6.1 zodpovedá stanovenému výsledku. Pre dosiahnutie silnejšieho účinku poskytnutej podpory bude správne ju kombinovať s opatrením 4.1 (čl.17a) v rámci intervenčnej logiky.

2.5.9 Opatrenie 6: Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikania (čl.19), Podopatrenie 6.3: pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre malé poľnohospodárske podniky (čl.19a(iii))

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	Podporené začínajúce malé poľnohospodárske podniky
---------	--

	<p>Ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - počet prijímateľov, ktorí prijali pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov (6.3) (O.3)
Výsledky týkajúce sa štrukturálnych zmien	<p><i>Zlepšený hospodársky výkon malých poľnohospodárskych podnikov, modernizované malé farmy, zvýšená účasť na trhu</i></p> <p>Ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zmena poľnohospodárskeho výstupu u podporených malých poľnohospodárskych podnikov /AWU (R2) - % z celkovej poľnohospodárskej produkcie predanej na trhu - špecifický výsledkový ukazovateľ

EQ 2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Predpoklady pre výsledkový reťazec	<p><i>Od akcií k výstupom (t.j. aké sú predpoklady, že budú dosiahnuté výstupy prostredníctvom podporených operácií):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - typ a úroveň podpory, výška podpory budú účinné, - malé farmy majú záujem o ďalší rozvoj - disponujú realizovateľným podnikateľským plánom s potenciálom zvýšiť ich účasť na trhu, - systém kritérií oprávnenosti a výberových kritérií funguje efektívne. <p><i>Od výstupov k výsledkom (Predpoklady, že výstupy dosiahnu výsledky)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - podnikateľské plány podporených malých fariem sú vďaka získanej podpore realizované, rentabilné a udržateľné, - malí farmári disponujú vedomosťami a zručnosťami, aby zvládli poľnohospodársku výrobu ako aj plnili podmienky hospodárenia na pôde.
------------------------------------	--

EQ 2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

Definícia externých vplyvov a ich pravdepodobnosť výskytu/stabilita:

Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu	Vysoká – dlhodobý, pretrvávajúci jav s predpokladom ďalšieho negatívneho vývoja
	Stredná – strednodobý jav s predpokladom postupného zlepšovania
	Nízka – krátkodobý, dočasný jav s predpokladom zlepšenia, zániku rizika pravdepodobnosti výskytu

- nevyhovujúce ekonomické podmienky pre poľnohospodársku produkciu, ktorá nie je rentabilná, nedostatočná úroveň dotácií. Každoročne rastúce ceny pôdy, energií a ďalších vstupov do poľnohospodárskej prvovýroby majú vplyv na rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov. Pravdepodobnosť: stredná

EQ 2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

Navrhovaná operácia v podopatrení 6.3 zodpovedá stanovenému výsledku. Pre dosiahnutie silnejšieho účinku poskytnutej podpory bude správne ju kombinovať s opatrením 4.1 (čl.17a) v rámci intervenčnej logiky.

2.5.10 Opatrenie 6: Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikania (čl.19), Podopatrenie 6.4: Investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností (čl.19b)

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	<p><i>Investície do hmotného a nehmotného majetku, pracovných miest</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Počet podnikov, ktoré prijali pomoc na investície do nepoľnohospodárskych aktivít (O.3), <p>Návrh na doplnenie špecifických ukazovateľov výstupu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Počet osôb, ktoré absolvovali krátkodobú stáž/prácu (<i>Odôvodnenie:</i> špecifická operácia, kde je veľmi nízky predpoklad tvorby udržateľných pracovných miest, t.j. s nízkym príspevkom k naplňovaniu stanoveného výsledkového ukazovateľa), - Počet projektov, ktorých výstupom je poskytovanie novej služby alebo výroba nového výrobku.
Výsledky	<p><i>Nové pracovné miesta</i></p> <p>Ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Počet vytvorených miest prostredníctvom podporených projektov (R21) <p>Ukazovateľ výstupu reflektuje na jeden z hlavných cieľov PRV – tvorba pracovných miest na vidieku.</p>

EQ 2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Predpoklady pre výsledkový reťazec	<p><i>Od akcií k výstupom (t.j. aké sú predpoklady, že budú dosiahnuté výstupy prostredníctvom podporených operácií):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vybrané činnosti reflektujú na aktuálne potreby a je vysoký predpoklad záujmu zo strany oprávnených žiadateľov, - pretrvávajúci záujem poľnohospodárskych podnikov investovať do nepoľnohospodárskych činností a vytvárať nové pracovné miesta, t.j. zabezpečiť alternatívny zdroj príjmov mimo poľnohospodárskej prvovýroby,
------------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> - potenciál v obnovení tzv. pridružených výrob – mimo poľnohospodárskej prvovýroby – poskytovanie služieb, produkcia výrobkov, - sú stanovené oprávnené subjekty a rozsah diverzifikačných - nepoľnohospodárskych činností (operácií), ktoré je možné v rámci podopatrenia podporiť, - je stanovený rozsah podpory a výberové kritériá. <p><i>Od výstupov k výsledkom (Predpoklady, že výstupy dosiahnu výsledky)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vo výberových kritériách je určené kritérium príspevku projektu k zamestnanosti, čo je v priamej väzbe na stanovený výsledok, - vychádzajúc z podporovaných operácií je predpoklad, že podniky, ktoré príjmu pomoc na investície do nepoľnohospodárskych aktivít, prispievajú k tvorbe pracovných miest, - projekty vytvoria výsledky, ktoré priamo prispievajú k štrukturálnym zmenám ekonomickej základne vidieka a zlepšovaniu sociálnych podmienok (tvorbou pracovných miest).
--	---

EQ 2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

Definícia externých vplyvov a ich pravdepodobnosť výskytu/stabilita:

Pre 6A

- *Nízka kúpna sila obyvateľstva* negatívne ovplyvňuje dopyt po tovaroch a službách, čo môže mať negatívny vplyv na udržateľnosť výsledkov smerom k znižovaniu počtu vytvorených pracovných miest z dôvodu poklesu dopytu po produktoch a službách vytvorených prostredníctvom realizácie stanovených operácií. Stagnujúca nízka úroveň kúpnej sily vo vidieckych regiónoch – pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu: vysoká.
- *Nepriaznivá legislatíva* – vo vzťahu k rozvoju podnikateľských aktivít spojených s remeselnými službami alebo remeselnou výrobou, predajom z dvora. Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu: stredná. V poslednom období dochádza k zjednodušovaniu niektorých pravidiel, napr. v oblasti predaja konečnému spotrebiteľovi.
- *Pretrvávajúca zlá dostupnosť vidieckych regiónov* – najmä vo vzťahu k rozvoju aktivít v cestovnom ruchu, ako aj vo výrobných oblastiach. Odľahlejšie vidiecke oblasti majú problémy s dostupnosťou (stav a kvalita / existencia ciest, absencia hromadnej dopravy a pod.). Tento nepriaznivý stav sa však postupne zlepšuje. Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu: vysoká.
- *Nedostatok ľudského kapitálu* - tento externý vplyv súvisí predovšetkým s realizáciou činnosti č.3 - činnosti spojené s poskytovaním krátkodobej práce (stáže). Vývoj v oblasti vzdelávania v poľnohospodárskych oblastiach zaznamenáva v posledných rokoch prudký zostup predovšetkým na úrovni stredných škôl, a je teda predpoklad nízkeho záujmu o uvedenú činnosť. Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu: vysoká.
- *Nedostatok ľudského kapitálu vo väzbe na tvorbu pracovných miest* – veľký počet dlhodobo nezamestnaných so stratou pracovných návykov, sociálna izolovanosť a prevaha starnúceho obyvateľstva môže mať za následok nedostatok voľných pracovných síl. Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu: vysoká.

EQ 2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

Intervenčná logika podopatrenia predpokladá dosiahnutie stanovených cieľov a ukazovateľov. V rámci operácií by bolo vhodné rozšíriť oblasť podpory pre mikro a malé podniky o činnosti súvisiace s poskytovaním širšieho spektra služieb (nie len remeselných) a rovnako širšieho spektra výroby. Odporúčame prehodnotiť relevantnosť činnosti č. 3 – činnosti spojené s poskytovaním krátkodobej práce (stáže) vo vzťahu k možnému nízkemu záujmu zo strany oprávnených konečných prijímateľov a tiež vo vzťahu k dosiahnutiu stanoveného ukazovateľa výsledku. Tiež odporúčame prehodnotiť, resp. skombinovať činnosť - investície súvisiace s vytváraním podmienok na poskytovanie vzdelávania a vytvorenie konferenčných priestorov na farme alebo v lesnom podniku s inými činnosťami v rámci operácií podopatrenia s cieľom dosiahnutia efektívnejšieho plnenia stanovených výstupov.

2.5.11 Opatrenie 7: Základné služby pre obyvateľstvo a obnova dedín na vidieku (čl.20)

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	<p><i>Investície do rozvoja obcí v oblasti základných služieb, infraštruktúry, kultúrneho dedičstva, konverzie budov, využívania OZE, IKT,</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • počet podporených operácií (O.3) – 6B • počet projektov investujúcich do malej infraštruktúry vrátane obnoviteľných zdrojov (7.2) (O.3) – 5C, 6B • celková populácia profitujúca zo zlepšenej infraštruktúry a služieb (7.2; 7.4; 7.5.;7.6; 7.7) (O.3) – 6B • počet projektov podporujúcich miestne základné služby pre vidiecke obyvateľstvo (7.4) (O.3) – 6B • počet projektov investujúcich do rekreačnej infraštruktúry a rozvoja cestovného ruchu (7.5) (O.3) – 6B • počet projektov súvisiacich s udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním kultúrneho a prírodného dedičstva (7.6) (O.3) – 6B • počet projektov súvisiacich s konverziou budov (7.7) – 6B • počet projektov investujúcich do širokopásmovej infraštruktúry a prístupu, vrátane e-government služieb (7.3) (O.3) – 6C • populácia majúca prospech z nových alebo zlepšených infraštruktúr IT (O.15) – 6C
Výsledky týkajúce sa štrukturálnych zmien	<p><i>Obnoviteľné zdroje energie</i></p> <p>Ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Celkové investície na výrobu obnoviteľnej energie (€) <p>Doplňkový ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Energia z obnoviteľných zdrojov produkovaná podporenými projektmi (P5C) <p><i>Miestny rozvoj</i></p> <p>Ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • populácia majúca prospech z nových alebo zlepšených služieb / infraštruktúry (R23)

	<p>Širokopásmový internet</p> <p>Ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> populácia majúca prospech z novej alebo zlepšenej informačnej infraštruktúry (R25)
--	--

EQ 2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Predpoklady pre výsledkový reťazec	<p><i>Od akcií k výstupom</i></p> <p>Špecifický cieľ 5C</p> <ul style="list-style-type: none"> Oprávnenosť projektu zameraného na využívanie OZE znamená realizovateľnosť výstupov. Priestor vidieka má veľký potenciál produkcie, ako aj využívania OZE, čo vytvára predpoklad dosiahnutia požadovaných výstupov. Oprávnení žiadatelia sú schopní pripraviť a realizovať investičné projekty zamerané na využívanie OZE. <p>Špecifický cieľ 6B</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozsah a zameranie podporovaných činností, typ podpory, oprávnenosť žiadateľa vytvára predpoklady pre realizovateľnosť výstupov. Záujem zo strany oprávnených žiadateľov o dané typy operácií. Výberové kritériá umožňujú výber projektov prosievajúcich k dosiahnutiu stanovených výsledkov. Nevyhovujúci stav vidieckych obcí v kľúčových oblastiach (v zmysle stanovených operácií) znamená, že operácie budú realizované a výstupy dosiahnuté. Oprávnení žiadatelia sú schopní pripraviť a realizovať projekty v rámci jednotlivých operácií. <p>Špecifický cieľ 6C</p> <ul style="list-style-type: none"> Existencia vidieckych oblastí s obmedzenou, resp. absentujúcou dostupnosťou internetových služieb – predpoklad realizácie operácií. Výberové kritériá umožňujú vybrať relevantné projekty vo vzťahu k zámeru rozširovania prístupnosti k širokopásmovému internetu, čo znamená, že operácie budú účinné a výstupy dosiahnuté. Oprávnení žiadatelia sú schopní pripraviť a realizovať projekty zamerané na rozširovanie informačnej infraštruktúry. Opatrenie bližšie nešpecifikuje, či bude podporovať aj e-government služby, tzn. v tejto oblasti nebudú naplnené výstupy. Ex-ante hodnotiteľ odporúča uvedenú oblasť v rámci opatrenia rozpracovať. <p><i>Od výstupov k výsledkom</i></p> <p>Špecifický cieľ 5C</p> <ul style="list-style-type: none"> V prípade súčasného nastavenia oprávnenosti výdavkov na hmotné investície do zariadení využívajúcich OZE, resp. výdavkov zvyšujúcich energetickú efektívnosť objektov za predpokladu, že sú súčasťou projektu, ktorý je spojený s využívaním OZE, existuje silný predpoklad dosiahnutia výstupov, ktoré jednoznačne povedú k dosiahnutiu stanovených výsledkov. hodnotiteľ navrhuje sledovať monitorovací ukazovateľ týkajúci sa úspor energie v prípade investícií do objektov zvyšujúcich energetickú
---	---

	<p>efektívnosť objektov, ako aj ukazovateľ výkonu zariadení využívajúcich OZE na výrobu energie. Tieto ukazovatele môžu byť sledované na úrovni výstupov, pričom môžu byť tiež použité na monitorovanie dosiahnutia výsledkov (doplňkový výsledkový ukazovateľ: Energia z obnoviteľných zdrojov produkovaná podporenými projektami (P5C).</p> <p>Špecifický cieľ 6B</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cieľovou skupinou projektov v rámci jednotlivých operácií je vidiecke obyvateľstvo, potom by mal byť predpoklad dosiahnutia stanovených výsledkov. • Oprávnenosť projektov je založená na podpore budovania a zlepšovania služieb / infraštruktúry na vidieku, tj. priama väzba na výsledky. • Okruh konečných prijímateľov (obce, združenia obcí) s jednoznačne stanovenou hustotou (do 50 obyv./km²), alebo počtom obyvateľov (do 500 obyvateľov) znamená podporu vidieckych oblastí a teda vidieckej populácie. Výsledok bude dosiahnutý. <p>Špecifický cieľ 6C</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oprávnené investície do infraštruktúry internetu s cieľom zvýšenia dostupnosti služieb internetu pre obyvateľov odľahlých vidieckych oblastí znamená, že stanovený ukazovateľ výsledku bude dosiahnutý.
--	---

EQ 2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

Definícia externých vplyvov a ich pravdepodobnosť výskytu/stabilita:

Pre 5C

- *Nedostatok vstupov, resp. vysoké náklady spojené s obstarávaním vstupov do zariadení využívajúcich OZE* – nízky záujem o projekty zamerané na využívanie OZE. Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu – stredná.

Pre 6B:

- *Nedostatočné množstvo zdrojov vidieckych obcí / združení obcí* – potrebných na financovanie projektov môže mať za následok nízky počet žiadateľov o NFP. Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu – stredná.
- *Pretrvávajúci pokles obyvateľov malých a odľahlých vidieckych obcí* – externý vplyv, ktorý môže spôsobiť nedosiahnutie výsledkov, resp. neefektívne vynakladanie verejných zdrojov (projekty pre počtom veľmi malú cieľovú skupinu). Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu – vysoká (obzvlášť pri odľahlých malých obciach).

Pre 6C:

- *Prevaha starnúceho obyvateľstva, nezamestnaných a iných znevýhodnených skupín* – môže viesť k nezáujmu o služby internetu, resp. nízka úroveň vzdelania môže ovplyvniť intenzitu využívania elektronických služieb. Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu – vysoká.
- *Vysoké náklady spojené s prevádzkovaním internetových služieb* – pokles záujmu spojeného s ich využívaním. Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu – stredná.

EQ 2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

Intervenčná logika podopatrenia predpokladá dosiahnutie stanovených cieľov a ukazovateľov. Operácie špecifického cieľa 6B pokrývajú veľmi širokú škálu akcií, čo môže byť príčinou neefektívneho použitia verejných zdrojov – bez príspevku k ekonomickému rozvoju vidieckych obcí. Pri výbere projektov navrhujeme klásť dôraz na očakávaný prínos k ekonomickému rozvoju a zvýhodniť tiež projekty, ktoré kombinujú viacero akcií vytvárajúcich konkrétne podmienky pre ekonomický rozvoj vidieckych obcí. V rámci špecifického cieľa 6C z popisu operácie vyplýva, že nebudú podporované projekty v oblasti e-governmentu, resp. rozširovania elektronických služieb.

Hodnotiteľ zároveň považuje za efektívnejšie predmetné opatrenie a jeho operácie plne realizovať prostredníctvom prístupu LEADER v súlade so stratégiami miestneho rozvoja, čo predpokladá efektívnejšie a účelnejšie využitie verejných zdrojov s cieľom prispieť k ekonomickému rozvoju a zvyšovaniu konkurencieschopnosti vidieckych obcí.

2.5.12 Opatrenie 8: Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenie životaschopnosti lesov (čl.21), Podopatrenie 8.4: Prevencia a odstraňovanie škôd v lesoch spôsobených lesnými požiarimi a prírodnými pohromami a katastrofami (čl.24)

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	<p><i>Podporené projekty obnovy lesov poškodených požiarimi a inými prírodnými katastrofami vrátane škodcov, chorôb a katastrofických udalostí a javov súvisiacich so zmenou klímy</i></p> <p>Ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rozloha obnovených lesov poškodených požiarimi a inými prírodnými katastrofami vrátane škodcov, chorôb a katastrofických udalostí a javov súvisiacich so zmenou klímy (ha) <p><i>Podporené investičné projekty do preventívnych protipovodňových opatrení</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Počet projektov zameraných na malé vodné toky (O.3) - Dĺžka upravených malých vodných tokov (km) – (O.3) - Počet beneficiarov preventívnych činností (O.4) - Rozloha lesov so zlepšenou protipovodňovou ochranou (O.5) <p><i>Podporené investičné projekty do preventívnych protipožiarňových opatrení</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - počet projektov preventívnych protipožiarňových opatrení (O.3) - rozloha lesov spadajúca pod vytvorenú ochrannú protipožiarňovú infraštruktúru (O.5)
Výsledky týkajúce sa štrukturálnych zmien	<p><i>Obnovený les</i></p> <p><i>Zlepšená ochrana lesa proti povodňam a požiarom</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - % podporenej lesnej pôdy, ktorá prispieva k biodiverzite (ha) (R6) - % podporenej lesnej pôdy, ktorá prispieva k zlep. vod. Hospodárstva (ha) (R9) - % podporenej lesnej pôdy, ktorá prispieva k zlep. obhosp. pôdy(ha) (R11)

EQ 2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

<p>Predpoklady pre výsledkový reťazec</p>	<p><i>Od akcií k výstupom (t.j. aké sú predpoklady, že budú dosiahnuté výstupy prostredníctvom podporených operácií):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - je možné správne identifikovať územia, ktoré sú uznateľné pre operácie 8.5 v zmysle stanovených kritérií oprávnenosti - systém kritérií oprávnenosti a výberových kritérií funguje efektívne <p><i>Od výstupov k výsledkom (Predpoklady, že výstupy dosiahnu výsledky)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - výberové kritéria by mali zabezpečiť výber podporených projektov pre územia s najvyšším stupňom poškodenia a pre územia s najvyššími povodňovými rizikami alebo rizikami výskytu požiarov - všetky časti podporených projektov, ktoré sú potrebné na dosiahnutie výsledkov, budú implementované v plnom rozsahu a pod odborným dozorom - projekty vytvoria výsledky, ktoré priamo vedú k environmentálnym dosahom - podporení žiadatelia disponujú znalosťami a zručnosťami, aby realizovali požadované postupy hospodárenia v lesoch/ aby svojou hospodárskou činnosťou v lesoch znižovali riziká vzniku lesných požiarov/alebo iných prírodných katastrof.
---	--

EQ 2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

Definícia externých vplyvov a ich pravdepodobnosť výskytu/stabilita:

- dosahy zmeny klímy - sucho, časté lokálne povodne, devastácia pôdy a územia, nedostatočná vodozadržná kapacita a protipovodňová ochrana územia, poškodenie biotopov povodňami. Všetky uvedené vplyvy sa každoročne vyskytujú a môžu tak ovplyvniť realizáciu podporených operácií. Pravdepodobnosť: vysoká

EQ 2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

Všetky 3 vybrané operácie prispievajú k očakávaným výsledkom a správne dopĺňajú intervenčnú logiku.

2.5.13 Opatrenie 8: Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenie životaschopnosti lesov (čl.21), Podopatrenie 8.6: Prevencia a odstraňovanie škôd v lesoch spôsobených lesnými požiarimi a prírodnými pohromami a katastrofami (čl.26)

Prezentácia výsledkového reťazca:

<p>Výstupy</p>	<p><i>Modernizovaná technika, stroje, zariadenia a technológie použité v lesoch</i> Ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Počet podporených operácií pre investície do lesnej techniky a primárneho spracovania/ odbytu (O.3)
----------------	---

Výsledky týkajúce sa štrukturálnych zmien	<p><i>Zvýšenie konkurencieschopnosti podporených podnikov</i></p> <p>Ukazovateľ:</p> <p>Zmena trhového podielu podporených podnikov – <i>špecifický výsledkový ukazovateľ</i></p> <p>Zmena produktivity práce u podporených podnikov – <i>špecifický výsledkový ukazovateľ</i></p> <p><i>Zvýšenie podielu spracovania a využívania OZE v lesníctve (využívanie ťažbových zvyškov, hmoty z prerezávok a sortimentov nižšej kvality na výrobu lesnej energetickej štiepky a pod.)</i></p> <p>Ukazovateľ:</p> <p>Zvýšenie podielu spracovania a využívania OZE v lesníctve (využívanie ťažbových zvyškov, hmoty z prerezávok a sortimentov nižšej kvality na výrobu lesnej energetickej štiepky a pod.) - celková produkcia na energetické účely (t), podiel príjmov pochádzajúcich z produkcie OZE)</p>
---	---

EQ 2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Predpoklady pre výsledkový reťazec	<p><i>Od akcií k výstupom (t.j. aké sú predpoklady, že budú dosiahnuté výstupy prostredníctvom podporených operácií):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - záujem lesníkov investovať do rozvoja novej lesnej techniky, zlepšenia odbytu a tvorby nových pracovných miest - systém kritérií oprávnenosti a výberových kritérií funguje efektívne <p><i>Od výstupov k výsledkom (Predpoklady, že výstupy dosiahnu výsledky)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - výberové kritéria by mali zabezpečiť výber podporených projektov s inovatívnymi lesnými technikami, ktoré majú väčší potenciál pre zlepšenie spracovania lesných produktov a tvorbu pracovných miest - projekty vytvoria výsledky, ktoré priamo vedú k ekonomickým a environmentálnym dosahom - podporení žiadatelia disponujú znalosťami a zručnosťami, aby realizovali požadované postupy hospodárenia v lesoch/ aby čo najlepšie využili podporenú techniku a strojné zariadenia
------------------------------------	---

EQ 2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

Definícia externých vplyvov a ich pravdepodobnosť výskytu/stabilita:

- dosahy zmeny klímy - sucho, časté lokálne povodne, devastácia územia, nedostatočná vodozádržná kapacita a protipovodňová ochrana územia, poškodenie biotopov povodňami, zlý zdravotný stav lesov, znižovanie produkčnej kapacity lesov. Všetky uvedené vplyvy sa každoročne vyskytujú a môžu tak ovplyvniť realizáciu podporených operácií. Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu: Vysoká

EQ 2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

Podopatrenie zahŕňa akcie, ktoré neprispievajú iba k cieľom fokusovej oblasti 5C. Ide o akcie zamerané na podporu investícií do techniky a strojového zariadenia, ktoré bude použité hlavne pre hospodárenie v lesoch s cieľom zlepšiť ekonomický výkon podporených podnikov lesného hospodárstva. Z toho dôvodu je potrebné v rámci intervenčnej logiky doplniť novú fokusovú oblasť 2C v rámci priority 2.

2.5.14 Opatrenie 9: Zakladanie skupín a organizácií výrobcov (čl.27)

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	<p><i>Nové založené OOV</i></p> <p>Ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Počet podporených projektov (založenie OOV) (O.3) - Počet podnikov zahrnutých do podporených OOV (O.4)
Výsledky týkajúce sa štrukturálnych zmien	<p><i>Poľnohospodárske podniky odbytujúce svoju produkciu cez podporené OOV</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - % podporených subjektov prostredníctvom vytvárania skupín výrobcov v dodávateľskom reťazci (R4) (počet subjektov vstupujúcich na trh) - Obrat podporených OOV – špecifický výsledkový ukazovateľ

EQ 2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Predpoklady pre výsledkový reťazec	<p><i>Od akcií k výstupom (t.j. aké sú predpoklady, že budú dosiahnuté výstupy prostredníctvom podporených operácií):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - záujem o opatrenie zo strany malých podnikov (najmä SHR), ktoré potrebujú na odbytovanie svojej produkcie OOV, - ochota poľnohospodárskych podnikov akceptovať kritériá pre uznanie OOV, - systém kritérií oprávnenosti a výberových kritérií funguje efektívne. <p><i>Od výstupov k výsledkom (Predpoklady, že výstupy dosiahnu výsledky)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - výberové kritériá by mali zabezpečiť podporu tých OOV, ktoré majú reálny predpoklad udržateľnosti aj po ukončení poskytnutej podpory. T.j. združovať najmä malé podniky, ktoré potrebujú OOV pre zabezpečenie ich účasti na trhu, - podporeným žiadateľom je poskytnuté poradenstvo a transfer znalostí zamerané na vertikálne prepojenie prvovýrobcov do potravinového reťazca,
------------------------------------	---

	- OOV sa zapoja do projektov spolupráce, ako aj do investičných projektov podporených z čl.17.
--	--

EQ 2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

Definícia externých vplyvov a ich pravdepodobnosť výskytu/stabilita:

- rastúca konkurencia dovozov potravinových výrobkov (najmä mäsových výrobkov, výrobkov z obilnín, olejnin a i.) z EÚ, resp. z tretích krajín; Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu: vysoká.
- pokles reálnych príjmov obyvateľstva, vysoké ceny potravín a uprednostňovanie dovezených lacných potravín nižšej kvality pred domácimi; Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu: vysoká
- záujmy obchodných reťazcov a tlak na predajnú cenu výrobcov spôsobujú pokles rentability a ohrozujú samofinancovanie modernizácie podnikov; Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu: stredná

EQ 2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

Pre spoľahlivejšie a efektívnejšie dosiahnutie očakávaných výsledkov je potrebné zamerať operáciu „Zakladanie skupín výrobcov“ na malé poľnohospodárske podniky, ktoré potrebujú pre zabezpečenie odbytu ich produkcie spoločnú funkčnú odbytovú organizáciu. Mali by byť vybrané najmä také OOV, ktorých členovia budú vyrábať komodity špeciálnej rastlinnej výroby (ovocie a zelenina) alebo živočíšnej výroby.

2.5.15 Opatrenie 10: Agroenvironmentálno-klimatické opatrenie (čl.28)

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	<p><i>Podpora žiadateľa hospodáriaci na poľnohospodárskej pôde, ktorá je predmetom podpory</i></p> <p><i>Podpora žiadateľa s chovmi ohrozených druhov hospodárskych zvierat</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Počet podporených prijímateľov (O.4) - Výmera plôch (ha) podporená v rámci opatrenia (O.6) - Počet kontraktov členených podľa typu prijímateľov, typu záväzku (O.7) - Počet žiadateľov a podporených VDJ v rámci podpory ohrozených druhov zvierat
---------	---

Výsledky týkajúce sa štrukturálnych zmien	<p><i>Integrovaná produkcia – špecializovaná výroba</i></p> <p><i>Ochrana proti erózii pôdy</i></p> <p><i>Ochrana biotopov poloprirodných a prírodných trávnych porastov</i></p> <p><i>Chov a udržiavanie ohrozených druhov zvierat</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - % podporeného poľnohospodárskeho územia, ktoré prispieva k biodiverzite (ha) (R7) - % podporeného poľnohospodárskeho územia, ktoré prispieva k zlepšeniu vodného hospodárstva(ha) (R8) - % podporeného poľnohospodárskeho územia, ktoré prispieva k zlepšeniu obhospodarovania pôdy a /alebo prevencii pôdnej erózie (ha) (R10) - % podiel poľnohospodárskej pôdy, kde sú realizované opatrenia na zníženie emisií skleníkových plynov a amoniaku (R17) - % podiel poľnohospodárskej a lesnej pôdy spolu, kde sa realizujú opatrenia na posilnenie sekvestrácie oxidu uhličitého (R20) - % podporených chovov ohrozených druhov zvierat z celkového počtu ohrozených druhov zvierat - <i>špecifický ukazovateľ výsledku</i>
---	--

EQ 2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Predpoklady pre výsledkový reťazec	<p><i>Od akcií k výstupom (t.j. aké sú predpoklady, že budú dosiahnuté výstupy prostredníctvom podporených operácií):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Je možné identifikovať územia, postupy hospodárenia na pôde, formy a úroveň podpôr, metódy zaznamenávania aktuálnych postupov hospodárenia na pôde a vplyvov na biodiverzitu, vodné hospodárstvo a pôdnu eróziu. <p><i>Od výstupov k výsledkom (Predpoklady, že výstupy dosiahnu výsledky)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Poľnohospodári a iní uzatelní žiadatelia disponujú znalosťami a zručnosťami, aby realizovali požadované postupy hospodárenia na pôde. Skúsenosti z minulého programového obdobia, ako aj skutočnosť, že všetky plochy sú korektne evidované v LPIS/IACS, dávajú predpoklad pre dosiahnutie výsledkov. - Sú zadefinované požiadavky na školenia, ktoré budú podporené z opatrenia 1. Prenos znalostí a informačné akcie (čl.14). Významným príspevkom bude aj využitie Opatrenia 2. Poradenské služby (čl.15). Absolvovať predpísaný školiaci kurz zameraný na správne plnenie a realizáciu záväzkov opatrenia do konca druhého roka záväzkového obdobia je podmienkou vyplatenia podpory.
------------------------------------	--

EQ 2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

Definícia externých vplyvov a ich pravdepodobnosť výskytu/stabilita:

Pre 4A,4B,4C,: Možný nižší záujem o ochranu pôdy proti erózii pomocou trávnych pásov pre absenciu podpory celoplošného zatrávnenia častí ornej pôdy s nízkou produkčnou schopnosťou (svahovité, podmáčané, plytké, skeletnaté pôdy). Rozsah integrovanej produkcie u jednotlivých podopatrení

môže byť ovplyvnený možnosťou realizácie daných poľnohospodárskych produktov na trhu. Pravdepodobnosť: nízka

Pre 5D,5E: Vplyv klimatických zmien, sucha, stavu budovania ako aj obnovy hydromelioračných zariadení, či vysporiadania vlastníckych vzťahov bude mať dopad na efektivitu daných opatrení s ohľadom na príspevok k znižovaniu dopadu klimatických zmien. Obmedzený rozsah zatrávnenia len pomocou trávnych pásov prispieje len čiastočne k zvýšeniu viazania CO₂ v poľnohospodárstve. Pravdepodobnosť: stredná

EQ 2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

V rámci podopatrenia *Integrovaná produkcia – špecializovaná* nie je potrebné meniť vybrané operácie/akcie. Z pohľadu súčasnej ekonomickej situácie v oblasti vinohradníctva možno hovoriť o pomerne ambicióznom prístupe z hľadiska výmery. U podopatrenia *Ochrana proti erózii pôdy* formou ochrany i pomocou trávnych pásov by mala byť definovaná na ha celkovej chránenej plochy daného pôdneho bloku, nielen trávneho pásu, inak je celková výmera podpory v ha nereálna, nakoľko trávne pásy tvoria len malé % danej plochy v ha.

2.5.16 Opatrenie 11: Ekologické poľnohospodárstvo (čl.29)

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	<p><i>Podpora žiadateľov, ktorí obhospodarujú poľnohospodársku pôdu v kontrolovanom a registrovanom systéme ekologickej poľnohospodárskej výroby počas obdobia konverzie na ekologické poľnohospodárstvo / po období konverzie na ekologické poľnohospodárstvo (udržiavanie ekologickeho poľnohospodárstva).</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Počet podporených prijímateľov (O.4) - Výmera plôch (ha) podporená v rámci konverzie na ekologické poľnohospodárstvo (O.5) - Výmera plôch (ha) podporená v rámci udržiavania ekologickeho poľnohospodárstva (O.5)
Výsledky týkajúce sa štrukturálnych zmien	<p><i>Ekologické obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy</i></p> <p>Ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - % podporeného poľnohospodárskeho územia, ktoré prispieva k biodiverzite (ha) (R7) - % podporeného poľnohospodárskeho územia, ktoré prispieva k zlepšeniu vodného hospodárstva(ha) (R8) - % podporeného poľnohospodárskeho územia, ktoré prispieva k zlepšeniu obhospodarovania pôdy a /alebo prevencii pôdnej erózie (ha) (R10)

EQ 2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Predpoklady pre výsledkový reťazec	<p><i>Od akcií k výstupom (t.j. aké sú predpoklady, že budú dosiahnuté výstupy prostredníctvom podporených operácií):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - bude možné identifikovať plochy, postupy hospodárenia na pôde, formy a úroveň podpôr, metódy zaznamenávania aktuálnych postupov
------------------------------------	---

	<p>hospodárenia na pôde a vplyvov na biodiverzitu, vodné hospodárstvo a pôdnu eróziu.</p> <p><i>Od výstupov k výsledkom (Predpoklady, že výstupy dosiahnu výsledky)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Poľnohospodári a iní uzatelia žiadatelia disponujú znalosťami a zručnosťami, aby realizovali požadované postupy hospodárenia na pôde. Skúsenosti z minulého programového obdobia, ako aj skutočnosť, že všetky plochy sú evidované v LPIS/IACS, ako aj kontrolovanom a registrovom systéme ekologickej výroby dávajú predpoklad pre dosiahnutie výsledkov. Sú zadefinované požiadavky na školenia, ktoré budú podporené z opatrenia 1 Prenos znalostí a informačné akcie (čl.14). - Podpora žiadatelia dodržiavajú všetky podmienky hospodárenia platné pre ekologické poľnohospodárstvo
--	---

EQ 2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

Definícia externých vplyvov a ich pravdepodobnosť výskytu/stabilita:

- záujem o produkty ekologického poľnohospodárstva s ohľadom na vyššiu cenu produktov v závislosti od kúpnej sily obyvateľstva pri niektorých produktoch môže znížiť záujem poľnohospodárskych podnikov o vstup do opatrenia. Vývoj cenovej hladiny hlavných komodít môže viesť k rozhodnutiu uprednostniť klasickú výrobu, s menšími obmedzeniami, pred ekologickou produkciou. Pravdepodobnosť: nízka

EQ 2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

V rámci opatrenia Ekologické poľnohospodárstvo by bolo vhodné doplniť aj kvantifikáciu výstupu (ha) pre operáciu 11.1 konverzia na ekologické poľnohospodárstvo.

2.5.17 Opatrenie 12: Platby týkajúce sa sústavy NATURA 2000 (čl.30)

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	<p><i>Podpora žiadatelia hospodáriaci v rámci územia NATURA 2000</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - počet podporených prijímateľov (O.4) - výmera plôch (ha) podporená v rámci NATURA 2000 poľnohospodárska pôda (O.5) - rozloha (ha) podporenej lesnej pôdy v území NATURA 2000 (O.5)
Výsledky týkajúce sa štrukturálnych zmien	<p><i>Obnova a zachovanie biologickej diverzity vrátane lokalít sústavy Natura 2000</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - % podporeného poľnohospodárskeho územia, ktoré prispieva k biodiverzite (ha) (R7) - % podporenej lesnej pôdy, ktorá prispieva k biodiverzite (ha) (R6)

EQ 2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Predpoklady pre výsledkový reťazec	<p><i>Od akcií k výstupom (t.j. aké sú predpoklady, že budú dosiahnuté výstupy prostredníctvom podporených operácií):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Bude možné identifikovať plochy, postupy hospodárenia na pôde, formy a úroveň podpôr, metódy zaznamenávania aktuálnych postupov hospodárenia na pôde a vplyvov na biodiverzitu na poľnohospodárskej pôde a lesnej pôde. <p><i>Od výstupov k výsledkom (Predpoklady, že výstupy dosiahnu výsledky)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Plochy 4.a 5.stupňa ochrany plôch NATURA 2000 na poľnohospodárskej pôde sú zadefinované v LPIS. Predpokladom je aj zvýšenie vedomostí o ochrane biodiverzity u poľnohospodárov prostredníctvom opatrenia 1 Prenos znalostí a informačné akcie (čl.14).
------------------------------------	--

EQ 2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

- záujem o produkty ekologického poľnohospodárstva s ohľadom na vyššiu cenu produktov v závislosti od kúpnej sily obyvateľstva pri niektorých produktoch môže znížiť záujem poľnohospodárskych podnikov o vstup do opatrenia. Vývoj cenovej hladiny hlavných komodít môže viesť k rozhodnutiu uprednostniť klasickú výrobu, s menšími obmedzeniami, pred ekologickou produkciou. Pravdepodobnosť : nízka.

EQ 2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

V rámci opatrenia Platby týkajúce sa sústavy Natura 2000 nie je potrebné meniť vybrané operácie/akcie. Definícia stupňa ochrany v rámci Natura 2000 môže byť prehodnotená najmä u lesných pozemkov.

2.5.18 Opatrenie 13: Platby pre oblasti s prírodnými alebo inými špecifickými obmedzeniami (čl.31)

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	<p><i>Podporené poľnohospodárske podniky hospodáriace v územiach LFA</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Počet podporených prijímateľov (O.4) - Podporená výmera plôch – horské oblasti (O.5) - Podporená výmera plôch – ostatné znevýhodnené oblasti (O.5) - Podporená výmera plôch – oblasti so špecifickými nevýhodami (O.5)
---------	--

Výsledky týkajúce sa štrukturálnych zmien	<p>Obhospodarovaná poľnohospodárska pôda v územiach LFA</p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - % podporeného poľnohospodárskeho územia, ktoré prispieva k biodiverzite (ha) (R7) - % podporeného poľnohospodárskeho územia, ktoré prispieva k zlepšeniu vodného hospodárstva(ha) (R8) - % podporeného poľnohospodárskeho územia, ktoré prispieva k zlepšeniu obhospodarovania pôdy a /alebo prevencii pôdnej erózie (ha) (R10)
---	--

EQ 2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Predpoklady pre výsledkový reťazec	<p><i>Od akcií k výstupom (t.j. aké sú predpoklady, že budú dosiahnuté výstupy prostredníctvom podporených operácií):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Bude možné identifikovať plochy, postupy hospodárenia na pôde, formy a úroveň podpôr, metódy zaznamenávania aktuálnych postupov hospodárenia na pôde a vplyvov na biodiverzitu, vodné hospodárstvo a pôdnu eróziu. <p><i>Od výstupov k výsledkom (Predpoklady, že výstupy dosiahnu výsledky)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Plochy LFA sú implementované do LPIS, takže v súlade s využitím tohto opatrenia v uplynulom programovom období a s ohľadom na záujem poľnohospodárov o toto opatrenie predpokladáme jeho plnú implementáciu.
------------------------------------	--

EQ 2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

V roku 2017 bude ukončený proces určovania oblastí s prírodnými alebo inými špecifickými obmedzeniami a bude predložená modifikácia programu v tejto oblasti. Od roku 2015 sa počíta s degressivitou platieb podľa veľkosti podniku.

Uplatnenie degressie v jednotlivých kategóriách podľa veľkosti subjektov:

- Prvých 764 ha pôdy subjektu bude kompenzovaných v plnej výške, t.j. 100% platby, na ďalších 764 ha, t.j. do výmery 1 526 ha dostane subjekt kompenzáciu na úrovni 90% platby, na ďalších 764 ha, t.j. do výmery 2 292 ha dostane subjekt kompenzáciu na úrovni 72% platby, na ďalších 2 292 ha, t.j. do výmery 4 584 ha bude poskytnutá platba na úrovni 68%, nad výmeru presahujúcu 4 584 ha bude poskytnutá subjektu platba na úrovni 58% platby – môže znížiť efekt opatrenia pre veľké podniky, hospodáriace v znevýhodnených podmienkach. Pravdepodobnosť : nízka.

EQ 2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

V rámci opatrenia Platby pre oblasti s prírodnými alebo inými špecifickými obmedzeniami nie je potrebné meniť vybrané operácie/akcie.

2.5.19 Opatrenie 14: Dobré životné podmienky zvierat (čl.33)

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	<p><i>Podporené poľnohospodárske podniky aplikujúce prísnejšie štandardy v živočíšnej výrobe nad rámec príslušných noriem</i></p> <p>Ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Počet podporených prijímateľov (O.3) - Počet podporených dobytčích jednotiek (O.8)
Výsledky týkajúce sa štrukturálnych zmien	<p><i>Zvýšené zastúpenie chovov s takými chovnými postupmi, ktoré sú nad rámec príslušných povinných štandardov a bežnej chovateľskej praxe, vedúce k zlepšeniu životných podmienok zvierat</i></p> <p>Ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Podiel chovov s platbami AW k celkovému počtu chovov hospodárskych zvierat v rozdelení podľa druhov hospodárskych zvierat

EQ 2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Predpoklady pre výsledkový reťazec	<p><i>Od akcií k výstupom (t.j. aké sú predpoklady, že budú dosiahnuté výstupy prostredníctvom podporených operácií):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - záujem poľnohospodárskych podnikov zapojiť sa do podporenej schémy a akceptovať podmienky oprávnenosti - systém kritérií oprávnenosti a výberových kritérií funguje efektívne <p><i>Od výstupov k výsledkom (Predpoklady, že výstupy dosiahnu výsledky)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - poskytnutá podpora dostatočne kompenzuje straty v hospodárení spôsobené z plnenia AW podmienok - odbytové ceny produkcie z podporených chovov sú stabilné a primerané, existuje trhový potenciál pre produkciu z podporených chovov (spotrebitelia akceptujú vyššiu cenu za vyššiu kvalitu) - Poľnohospodári disponujú vedomosťami a zručnosťami, aby zvládli plnenie podmienok oprávnenosti/ výrobné postupy v živočíšnej výrobe.
------------------------------------	--

EQ 2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

Definícia externých vplyvov a ich pravdepodobnosť výskytu/stabilita:

- rastúca konkurencia dovozov potravinových výrobkov (najmä mäsových výrobkov, výrobkov z obilnín, olejnin a i.) z EÚ, resp. z tretích krajín; Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu: vysoká.
- pokles reálnych príjmov obyvateľstva, vysoké ceny potravín a uprednostňovanie dovezených lacných potravín nižšej kvality pred domácimi; Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu: vysoká
- záujmy obchodných reťazcov a tlak na predajnú cenu výrobcov spôsobujú pokles rentability a ohrozujú samofinancovanie modernizácie podnikov; Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu: stredná

EQ 2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

Chov vybraných druhov HZ, resp. ich niektorých kategórií má byť zameraný na využitie pridanej hodnoty vychovaného zvierata v systéme chovu s vyššími nárokmi na pohodu zvierat, avšak bez princípov ekologickej výroby.

Takýto spôsob chovu má dopĺňať klasický konvenčný spôsob prvovýroby živočíšneho produktu a ukladať chovateľovi (žiadateľovi o túto „kompenzačnú“ podporu) zvýšené nároky súvisiace s technikou chovu brojlerových kurčiat, výkrmových ošípaných, rodiacich a dojčiacich prasníc a teľných a teliacich sa dojníc.

Chovateľ by mal mať jasne definovaný strategický plán výroby takéhoto typu živočíšnych produktov, resp. stratégiu reprodukčného plánovania v princípoch chovu reprodukčného materiálu a odchovu potomstva v rámci chovu s technikou zahŕňajúcou zvýšené nároky na pohodu zvierat.

Hydinové, resp. bravčové mäso musí niesť kvalitatívne znaky, ktoré budú jasne odzrkadľovať, v akom prostredí a akým spôsobom boli zvieratá vykrmované. V prípade rodiacich a dojčiacich prasníc, resp. teľných a teliacich sa dojníc je nutné týmto zvieratám zabezpečiť prijateľnejšie prostredie ako v rámci konvenčného chovu týchto druhov plemenníc.

Pre spoľahlivé dosiahnutie stanovených cieľov a výsledkov je dôležité určiť jasné a hlavne nemenné a nediskutabilné podmienky, ktoré budú jasne určovať spôsob výkrmu, chovu a odchovu zvierat v podmienkach s vyššími nárokmi na pohodu zvierat a budú ukazovať jasnú deliacu líniu medzi produktom z tohto chovu a produktom z konvenčného, resp. z ekologického chovu.

Pre dosiahnutie stanovených princípov a potenciálu, ktorý nám takýto spôsob výkrmu, chovu a odchovu ponúka, je dôležité zo strany chovateľa (žiadateľa) presne vedieť, akú plemennú (hybridnú) skladbu zvolí, aby nedochádzalo k degradovaniu genotypovej predispozície hlavne intenzívnych plemien, resp. hybridov.

Spôsob výkrmu, chovu a odchovu v prostredí s vyššími nárokmi na pohodu zvierat posúva vybrané druhy a kategórie určených HZ do mierne extenzívneho spôsobu techniky výkrmu, chovu a odchovu, čo si vyžaduje zvýšenú tzv. ručnú prácu.

2.5.20 Opatrenie 16: Spolupráca (čl. 35)

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	Ukazovateľ: <ul style="list-style-type: none"> - Celkové verejné výdavky (O.1) - Počet operačných skupín EIP, ktoré budú podporené (založenie a prevádzka) (O.16) - Počet ostatných operácií spolupráce (okrem EIP) (O.17)
---------	---

EQ 2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Vzhľadom k tomu, že toto nové opatrenie ešte nemá jasné vykonávacie predpisy a ani fiche pre opatrenie je jeho hodnotenie čiastočne obmedzené. Je pozitívne, že riadiaci orgán plánuje využiť opatrenie Spolupráca v období 2014-2020. Opatrenie otvára nové možnosti spolupráce medzi rôznymi subjektmi, čo samo o sebe je prínosom nielen pre program ale pre Inovačnú úniu a Stratégiu Európa 2020. Vecný záber opatrenia je veľmi široký, čo dáva dostatočný priestor pre rôzne partnerské skupiny realizovať spoločné myšlienky. Z hľadiska začlenenia sa do medzinárodných sietí je dôležitá podpora vytvárania Európskych inovačných partnerstiev.

Očakávané výstupy a výsledky jednotlivých operácií sa budú značne líšiť najmä v závislosti od vecného zamerania operačnej skupiny. Merateľnými výstupmi opatrenia sú počty vzniknutých

operačných skupín a počet zapojených subjektov. Všetky aktivity musia viesť priamo ku vzniku operačných skupín alebo EIP čo je plne v súlade s očakávanými výstupmi.

EQ 2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

Vzhľadom k tomu, že jednotlivé operačné skupiny môžu v zmysle nariadenia fungovať až 7 rokov je potrebné prispôbiť výzvy potrebám žiadateľov a pripraviť prvé výzvy na začiatok obdobia. Okrem toho pre lepšiu orientáciu v rámci opatrenia by bolo vhodné vypisovať výzvy s konkrétnym zameraním. Pre vznik operačných skupín EIP je potrebný súlad so stratégiou implementácie EIP. V súčasnosti nie je jasná ani forma spolupráce a vzťah operačnej skupiny s riadiacim orgánom, resp. Pôdohospodárskou platobnou agentúrou.

EQ 2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

Navrhované aktivity sú dostatočné na dosiahnutie očakávaných výsledkov.

2.5.21 Opatrenie 17: Vzájomné fondy pre nepriaznivé poveternostné udalosti, choroby zvierat a rastlín, zamorenie škodcami a environmentálne nehody (čl.38)

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	<p><i>Založené vzájomné fondy</i></p> <p>Ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Počet podporených vzájomných fondov (O.3) - Počet poľnohospodárskych podnikov združených do vzájomných fondov (17.2) (O.9) - Počet poľnohospodárov, ktorí majú úžitok z vyplatených kompenzácií (O.10)
Výsledky týkajúce sa štrukturálnych zmien	<p><i>Poľnohospodárske podniky združené v vzájomných fondoch</i></p> <p>Ukazovateľ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - % podnikov zúčastnených v podporných schémach riadenia rizika (R5)

EQ 2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Predpoklady pre výsledkový reťazec	<p><i>Od akcií k výstupom (t.j. aké sú predpoklady, že budú dosiahnuté výstupy prostredníctvom podporených operácií):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - typ podpory a výška podpory budú účinné - rôzne typy prijímateľov rozpoznajú potrebu združovať sa do vzájomných fondov - záujem poľnohospodárskych podnikov zriadiť vzájomný fond/fondy –
------------------------------------	---

	<p>najmä v sektore ovocia a zeleniny</p> <p><i>Od výstupov k výsledkom (Predpoklady, že výstupy dosiahnu výsledky)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - najširšiu účasť poľnohospodárov do vzájomného fondu - vytvorený dostatočný počet členov umožňujúci efektívne fungovanie fondu a jeho udržateľnosť
--	--

EQ 2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

Definícia externých vplyvov a ich pravdepodobnosť výskytu/stabilita:

- vysoké škody spôsobené nepriaznivými poveternostnými udalosťami, chorobami, škodcami, ktoré prevyšujú schopnosť vzájomných fondov kryť straty zapojených poľnohospodárov; Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu: nízka

EQ 2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

Navrhnutá operácia v rámci opatrenia 17 umožní spoľahlivo a efektívne dosiahnuť očakávané výsledky.

2.5.22 Opatrenie 19: LEADER (čl. 42-44)

Prezentácia výsledkového reťazca:

Výstupy	<p><i>Podporené MAS, národné projekty spolupráce, nadnárodné projekty spolupráce, animácie miestneho rozvoja, operácie v rámci stratégie miestneho rozvoja</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - počet schválených MAS (O.19) - počet obyvateľov v rámci schválených MAS (O.18) - Celkové verejné výdavky (€) - Národné projekty spolupráce v rámci ČŠ (18.4) - Celkové verejné výdavky (€) - Nadnárodné projekty spolupráce (18.5) - Celkové verejné výdavky (€) - Chod miestnej akčnej skupiny a animácie stratégie miestneho rozvoja (18.6) - Celkové verejné výdavky (€) - Prípravná technická pomoc pre projekty spolupráce (18.3) - Celkové verejné výdavky (€) - Prípravná technická pomoc pre projekty spolupráce (18.3) - Celkové verejné výdavky (€) - Podpora operácií v rámci stratégie miestneho rozvoja (18.2) (prispieva k d) <p>Navrhované dodatočné ukazovatele výstupu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - počet projektov podporených v rámci implementácie stratégie miestneho rozvoja - počet projektov spolupráce - počet jednotlivých typov oprávnených žiadateľov (počet žiadateľov z verejného / súkromného, tretieho sektora)
----------------	---

	- počet MAS zahrnutých do projektov spolupráce.
Výsledky týkajúce sa štrukturálnych zmien	<p><i>Obyvateľstvo benefitujúce z implementovaných stratégií miestneho rozvoja, Vytvorené pracovné miesta</i></p> <p>Ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • % vidieckej populácie začlenenej v stratégiách miestneho rozvoja (R22) • Počet vytvorených pracovných miest (2014-2020) (R24)

EQ 2.5.1: Ktoré predpoklady zdôrazňujú prepojenia medzi plánovanými akciami a výstupmi? Ďalej, ktoré predpoklady spájajú očakávané výstupy s výsledkami?

Predpoklady pre výsledkový reťazec	<p><i>Od akcií k výstupom (t.j. aké sú predpoklady, že budú dosiahnuté výstupy prostredníctvom podporených operácií):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Na základe stanovených kritérií spôsobilosti a výberových kritérií je možné vybrať MAS a Stratégie miestneho rozvoja, ktoré uplatňujú princípy LEADER pri riadení rozvoja svojho územia. • Dostatočný počet území (verejno-súkromných partnerstiev) pracujúcich na princípoch LEADER ako potenciálnych prijímateľov pomoci. • Rozvinuté formy spolupráce MAS a VSP (na národnej, resp. medzinárodnej úrovni) ako základ pre projekty spolupráce. • Verejno-súkromné partnerstvá sú schopné spracovať a implementovať stratégie miestneho rozvoja. <p><i>Od výstupov k výsledkom (Predpoklady, že výstupy dosiahnu výsledky)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Cielenie stratégií miestneho rozvoja na zlepšenie poskytovania služieb/infraštruktúry a vytváranie pracovných miest by malo byť zahrnuté do výberových kritérií. V kritériách je uvedené „zameranie stratégie“ – ak je pod tým myslené zameranie na služby, infraštruktúru a pracovné miesta, potom by mal byť naplnený predpoklad uvedený v opatrení. • Ak budú stratégie miestneho rozvoja realizované a budú dodržané všetky plánované operácie, potom budú dosiahnuté stanovené výstupy.
---	---

EQ 2.5.2: Na ktoré vonkajšie podmienky sa tieto predpoklady viažu? Aké vonkajšie faktory ohrozujú tieto predpoklady?

Definícia externých vplyvov a ich pravdepodobnosť výskytu/stabilita:

- *Odchod kvalifikovanej pracovnej sily a s tým súvisiaca nedostatočná úroveň kvality ľudských zdrojov, ktoré vytvárajú základňu pre riadenie a chod MAS. Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu – stredná.*
- *Nedostatočne pripravené územia na implementáciu stratégie miestneho rozvoja LEADER vrátane nedostatku ľudských zdrojov a kapitálu na realizáciu aktivít miestneho rozvoja. Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu – stredná.*
- *Nedostatočný počet konečných prijímateľov v rámci podporovaných operácií stratégie miestneho rozvoja – skúsenosti z iných členských krajín naznačujú možné problémy s nízkym záujmom súkromného sektora o realizáciu projektov v rámci implementácie stratégií miestneho rozvoja, čo môže ovplyvniť dosiahnutie stanovených ukazovateľov výstupu a výsledku. Pravdepodobnosť výskytu externého vplyvu – stredná.*

EQ 2.5.3: Ako by bolo treba prekonfigurovať intervenčnú logiku, aby sa očakávané výsledky podarilo dosiahnuť spoľahlivejšie a efektívnejšie? Aké akcie treba posilniť, pridať alebo vyňať?

Nastavená intervenčná logika opatrenia predpokladá dosiahnutie stanovených cieľov a ukazovateľov. Opatrenie LEADER je špecifickým opatrením, nakoľko prostredníctvom implementácie stratégie miestneho rozvoja umožňuje podporiť operácie rôznych špecifických cieľov.

Väčšina princípov LEADER je popísaná vo všeobecnom opise opatrenia, ale nie sú zohľadnené v kritériách spôsobilosti ako aj výberových kritériách. Bez uplatnenia vhodného systému pre hodnotenie žiadostí pre výber MAS a stratégií miestneho rozvoja neexistuje základ pre predpoklad, že bude uplatnený prístup LEADER. Cieľové hodnoty opatrenia: 65 MAS, ktoré pokryjú 1 mil. vidieckej populácie. V priemere je to 15 tis. obyvateľov na 1 MAS. Je málo pravdepodobné, že aj v prípade externej finančnej pomoci budú mať územia MAS o takejto veľkosti dostatočné ľudské, ekonomické a finančné zdroje, aby udržali efektívny manažment miestnych rozvojových iniciatív. Norma EÚ je 50 až 70 tis. obyvateľov. Preto ex ante hodnotiteľ odporúča pri výbere zvýhodniť žiadateľov (verejno-súkromné partnerstvá) s vyšším počtom obyvateľov.

Stanovené operácie v kombinácii s jasne stanovenými výberovými kritériami, ktoré zohľadňujú základné princípy prístupu LEADER, umožnia spoľahlivé dosiahnutie očakávaných výstupov a výsledkov opatrenia.

2.6 Hodnotenie súladu pridelených rozpočtových zdrojov s cieľmi

Úvod

Po zistení, že navrhované formy podpory sú vhodné na daný účel a že predpokladané výstupy môžu vytvárať cielené výsledky, ďalším logickým krokom bolo posúdiť, či rozpočet vyčlenený na operácie a opatrenia je dostatočný na dosiahnutie plánovaných hodnôt cieľových ukazovateľov (targets). Toho sa dosiahne tým, že sa vezmú do úvahy skutočné náklady na realizáciu podobných projektov v predchádzajúcom programovom období PRV SR 2007 – 2013 a následne výška týchto nákladov sa použije na výpočet nákladov na implementáciu cieľového počtu projektov v novom programovom období 2014-2020. V prípade, že je značný rozdiel medzi týmito odhadovanými nákladmi a alokovaným rozpočtom pre danú operáciu, ktorý nie je možné odôvodniť, potom možno konštatovať, že alokácia rozpočtu na jednotlivé operácie alebo opatrenia nie je v súlade s cieľovým príspevkom k cieľu.

Vzhľadom k tomu, že nikdy nebude dostatok zdrojov na splnenie všetkých prioritných potrieb, rozhodnutia o alokáciách majú byť vykonané v rovnováhe výdavkov s cieľmi, sektormi, typmi príjemcov a regiónmi. Hodnotenie ex ante posúdilo, či tieto rozpočtové alokácie sú v súlade so strategickým hodnotením súvisiacej dôležitosti cieľov a zamerania sektora, skupín a regiónov.

V bode 2.3 bolo preukázané, že existujú dôležité väzby medzi cieľmi a to preto, že niektoré ciele majú kľúčový vplyv na výsledky dosiahnuté v rámci celého programu. Hodnotenie ex ante posúdilo, či je rozpočet vyčlenený na tieto strategické a vplyvné ciele dostatočný, aby zabezpečil, že táto synergia bude dosiahnutá.

Partnerská dohoda určuje príslušnú dôležitosť všetkých programov EŠIF v SR. Konzistencia rozpočtových alokácií PRV s finančnými alokáciami definovanými v Partnerskej dohode sa bude kontrolovať.

Nakoniec, hodnotitelia zadefinovali tie akcie/operácie a opatrenia, u ktorých je možné očakávať väčšiu neistotu pri dosiahnutí cieľových výstupov a výsledkov. Napríklad existujú určité neistoty týkajúce sa reakcií cieľových skupín príjemcov na operácie a opatrenia, ktoré neboli zahrnuté v minulom programovom období alebo neistoty z tých operácií, u ktorých bolo v minulom období ťažké odhadnúť mieru čerpania. Hodnotiteľ navrhol, ako by mohli byť tieto odchýlky zvládnuteľné v priebehu realizácie programu.

Analýza a prezentácia výsledkov a záverov je štruktúrovaná podľa nasledujúcich hodnotiacich otázok:

- EQ2.6.1:** Do akej miery zodpovedá distribúcia výdavkov jednotkovým nákladom jednotlivých opatrení?
- EQ2.6.2:** Boli vzaté do úvahy odporúčania predchádzajúcich hodnotení týkajúce sa jednotkových nákladov a absorpčnej kapacity?
- EQ2.6.3:** Do akej miery zodpovedá distribúcia výdavkov hierarchii cieľov?
- EQ2.6.4:** Do akej miery distribúcia výdavkov programu (podľa typu príjemcov a/alebo regiónu) zodpovedá identifikovaným potrebám a stanoveným prioritám?
- EQ2.6.5:** Do akej miery zodpovedá pridelovanie finančných zdrojov v PRV spôsobu, akým sú prostriedky pridelované cez iné európske finančné nástroje (ESF, EFRR, KF a EFNRH) a iné národné alebo regionálne finančné nástroje?
- EQ2.6.6:** Do akej miery pridelovanie finančných prostriedkov v PRV zodpovedá spôsobu pridelovania zdrojov cez 1. pilier SPP?

EQ2.6.7: Pri akých akciách hrozí zvýšené implementačné riziko?

EQ2.6.8: Ktoré následné opatrenia je potrebné prijať pre investície s vyšším stupňom neistoty?

2.6.1 Analýza vnútornej finančnej koherentnosti

EQ2.6.2 Boli vzaté do úvahy odporúčania predchádzajúcich hodnotení týkajúce sa jednotkových nákladov a absorpčnej kapacity?

EQ2.6.1 Do akej miery zodpovedá distribúcia výdavkov jednotkovým nákladom jednotlivých opatrení?

V zmysle usmernenia pre ex ante, hodnotiteľ preskúmal vzťah medzi alokovanými finančnými prostriedkami, stanovenými cieľmi výstupu a očakávanými jednotkovými nákladmi (vypočítanými na základe skúseností získaných v minulom programovom období 2007-2013). Porovnávacia analýza je zameraná iba na špecifické typy operácií, pre ktoré bolo možné stanoviť priemerné náklady na jeden podporený projekt v minulom programovom období 2007-2013. Neprojektové opatrenia (čl.28-31) neboli zahrnuté do tabuľky nakoľko výška podpory je stanovená ako kompenzácia straty príjmov zo zníženej produkcie a dodatočných nákladov z podmienok vyplývajúcich pre uvedené opatrenia.

Tabuľka 2.6.1

Opatrenia a operácie	Cieľová hodnota výstupu (počet podporených prijímateľov)	Priemerné náklady na projekt v 2007-2013 (verejné výdavky)	Náklady na dosiahnutie cieľových výstupov (Počet projektov x priemerné náklady 2007-2013)	Alokácia rozpočtu 2014 – 2020 (verejné výdavky)	Priemerné náklady na projekt v 2014-2020 (verejné výdavky)
Opatrenie 4 (čl.17)					
Podopatrenie 4.1 (čl.17a)					
Operácia 1 (FO2A)	420	262 509	<u>110 253 780</u>	<u>167 000 000</u>	Priemer.náklady (ver.výdavky) pre r. 2014-2020 =397 619 tis. €
Operácia 2 (FO5A)	75	140 000	<u>10 500 000</u>	<u>15,000,000</u>	Priemer.náklady (ver.výdavky) pre r. 2014-2020 = 200 tis.€
Operácia 3(FO5C)	10	1 338 000	13 380 000	10 000 000	Priemer.náklady (ver.výdavky) pre r. 2014-2020 = 1 000 tis.€
Podopatrenie 4.2 (čl.17b)					
Operácia 1 (FO3A)	214	910 086	194 758 524	160 000 000	Priemer.náklady (ver.výdavky) pre r. 2014-2020 =747 tis.€
Podopatrenie 4.3 (čl.17c)- PÚ					
Operácia 1 (FO 2A) - PPÚ	179	270 533	<u>48 425 407</u>	<u>55 000 000</u>	Priemer.náklady (ver.výdavky) pre r. 2014-2020 =307 tis.€
Operácia 2 (FO 4C) –	42	411 339	<u>17 276 238</u>	<u>30 000 000</u>	Priemer.náklady

spoloč.zariadenia					(ver.výdavky) pre r. 2014-2020 =714 tis.€
Opatrenie 6 (čl.19)					
Podopatrenie 6.4 (čl.19b) , operácia 6.4 (FO 6A)	180	258 400 (bez.bioplyn.)	46 512 000	75 000 000	Priemer.náklady (ver.výdavky) pre r. 2014-2020 = 416 tis.€
Opatrenie 7 (čl.20)					
Operácia 2 (FO 6B)	430	174 444	75 010 920	83 500 000	Priemer.náklady (ver.výdavky) pre r. 2014-2020 = 187 tis.€
Opatrenie 8					
Operácia 8.6 (čl.26) – FO2C	180	86 826,64	15 628 795	17 300 000	Priemer.náklady (ver.výdavky) pre r. 2014-2020 = 96 tis.€

Zdroj: Programový dokument Plán ukazovateľov, Výročná správa o pokroku k PRV SR 2007-2013 za rok 2012

Celkové závery

Výrazné rozdiely medzi priemernými nákladmi v minulom období 2007-2013 a plánovanými priemernými nákladmi na jednej projekt v novom období 2014-2020 sú hlavne v podopatreniach 4.1, 4.3 PPÚ (čl. 17a, c), 6.4 (čl.19b) a opatrení 7 (čl.20). Podopatrenie 4.1 je jedným z najdôležitejších (viď. bod 3) z pohľadu príspevku k špecifickým cieľom. Podpora by mala byť smerovaná hlavne do kritických sektorov a to pre všetky typy prijímateľov. Pre splnenie týchto podmienok bude potrebné pri implementácii podopatrenia zasiahnuť vyšší počet podporených žiadateľov (vrátane mladých farmárov a malých fariem). V tom prípade je možné predpokladať, že budú dosiahnuté nižšie priemerné náklady na projekt ako v minulom období a bude reálne dosiahnuť celkovo minimálne 900 podporených prijímateľov v rámci čl.17a pre fokusovú oblasť 2A. Čo sa týka fokusovej oblasti 5A, je stanovený cieľový výstup 75 podporených prijímateľov nízkych. V minulom období bolo podaných veľmi málo projektov zameraných na závlahy. Ich priemerná cena (verejné výdavky) bola 80 000 EUR. Všetky podporené projekty boli zamerané prevažne na koncové zariadenia závlah. V novom období sa bude podporovať aj infraštruktúra medzi koncovým zariadením a zdrojom vody. Z toho dôvodu je možné očakávať vyššie náklady na jeden projekt (120 000 €/projekt, verejné výdavky) a tým by bolo možné zvýšiť cieľový počet podporených projektov na 125.

V rámci podopatrenia 4.3 existuje najväčší rozdiel v priemernej cene projektu pre výstavbu spoločných zariadení. Rozdiel je až 301 tis. €, ktorý nie je odôvodnený v programe a preto hodnotiteľ navrhuje zvýšiť odhadovaný počet podporených projektov na celkových 72.

Podopatrenie 4.2 je zamerané hlavne na podporu spracovateľských podnikov. V minulom období boli priemerné verejné výdavky na jeden projekt až 1 130 072 €. V novom programovom období odhadované priemerné výdavky na projekt klesli na 747 tis. € (FO3A). Medzi podporené aktivity patria aj investície do malých spracovní a predajných miest, ktoré budú významne prispievať k špecifickému cieľu 3A. Pri týchto investíciách je možné očakávať nižšie priemerné náklady než sú odhadované plánované náklady na jeden projekt v novom období, a tým aj viac podporených prijímateľov (min. 300). Okrem toho je podopatrenie 4.2 zamerané aj na fokusovú oblasť 5B, kde je plánované podporiť 100 prijímateľov s priemernou cenou projektu 400 000 € (verejné výdavky). Cieľ

5B je zameraný na efektívne využívanie energie v poľnohospodárstve a spracovaní. Z charakteru výdavkov prispievajúcich k cieľu 5B sú odhadované priemerné verejné výdavky jedného projektu vysoké. Hodnotiteľ ich navrhuje znížiť min. na úroveň 300 000 € (cieľný počet podporených projektov: 200).

Podoparenie 6.4 (čl.19b) je zamerané na podporu diverzifikačných aktivít malých podnikov na vidieku a z toho dôvodu odhadované plánované náklady na jeden projekt v novom období vo výške v 416 tis. € považuje hodnotiteľ za vysoké. Je možné očakávať rôzne typy projektov, ktorých cena sa môže pohybovať od 50 tis. do 400 tis. €. Preto minimálny odhad podporených projektov by mohol byť 400 projektov.

Ďalším opatrením, kde sú dosiahnuté vyššie rozdiely medzi priemernými nákladmi na jeden projekt v minulom období a novým obdobím, je opatrenie 7 (čl.20) (fokusová oblasť 6B). Hodnotiteľ navrhuje zvýšiť odhadovaný počet podporených prijímateľov na celkovo 450.

Ostatné opatrenia sú v súlade s priemernými nákladmi projektov v minulom programovom období. Distribúcia výdavkov v rámci programového rozpočtu zodpovedá jednotkovým nákladom jednotlivých opatrení, odhadované výstupy pre jednotlivé opatrenia sú vypočítané z podielu alokovanej sumy finančných prostriedkov pre fokusovú skupinu a jednotkových nákladov.

EQ2.6.3: Do akej miery zodpovedá distribúcia výdavkov hierarchii cieľov?

Hierarchia cieľov je určená prioritami a rozvojovými potrebami sektora pôdohospodárstva. Stratégia PRV definuje dôležitosť potrieb, ktoré budú riešené jednotlivými fokusovými oblasťami. V hierarchii cieľov je na najvyššom mieste strategický cieľ Koncepcie rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2013-2020, ktorým je vytváranie podmienok na trvalo udržateľný rozvoj pôdohospodárstva. Ide o to, aby na Slovensku vzniklo výkonné, multifunkčné, environmentálne orientované a v podmienkach Európskej únie a globalizácie svetového trhu konkurencieschopné pôdohospodárstvo. Tento cieľ bude naplnený prostredníctvom nasledovných cieľov SPP:

1. Podporovať konkurencieschopnosť poľnohospodárstva
2. Zabezpečovať udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy
3. Dosiahnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest

Rozdelenie rozpočtu (verejných výdavkov) podľa cieľov SPP zodpovedá definovanej stratégii PRV ako aj vyššie uvedenej hierarchii:

Tabuľka 2.6.2

Ciele SPP	% z celkového rozpočtu
Podporovať konkurencieschopnosť poľnohospodárstva (priorita 2 a 3)	34,16 % (629 697 000,- €)
Zabezpečovať udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy (priorita 4 a 5) bez opatrenia 13 (čl.31) - LFA	24,08 % (522 558,- €)
Dosiahnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest (priorita 6)	14,09 % (292 883 019,- €)
Opatrenie 10 Platby pre oblasti s prírodnými alebo inými špecifickými obmedzeniami (čl.31) - LFA	23,22% (482 650 000,-€)

V tabuľke č.2.6.2 bolo od priority 4 odčlenené opatrenie 13 LFA (čl.31) a to z dôvodu, že toto opatrenie okrem prispievania k cieľom fokusovej oblasti 4A, 4B, 4C týkajúcich sa ochrany životného prostredia prispieva aj k podpore konkurencieschopnosti poľnohospodárskych podnikov hospodáriacich v znevýhodnených oblastiach prostredníctvom kompenzačných platieb. Podľa

charakteru opatrenia 13 (čl.31) je možné uviesť, že jeho príspevok k priorite 2 a priorite 4 je rovnaký (1:1).

Prezentácia rozdelenia rozpočtu (verejných výdavkov) špecifických cieľov PRV stanovených na úrovni fokusových oblastí je zobrazená v nasledovnej tabuľke:

Tabuľka 2.6.3

Ciele SPP	Špecifické ciele	Celkové verejné výdavky	% z celkového rozpočtu
1. Podporovať konkurencieschopnosť poľnohospodárstva	Fokusová oblasť 2A	222 822 000,00	11,01
	Fokusová oblasť 2B	49 370 000,00	2,37
	Fokusová oblasť 2C	47 300 000,00	2,28
	Fokusová oblasť 3A	304 205 000,00	14,63
	Fokusová oblasť 3B	80 385 000,00	3,88
2. Zabezpečovať udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy	Fokusová oblasť 4A, 4B, 4C	887 235 000,00	42,92
	Fokusová oblasť 5A	15 095 000,00	0,73
	Fokusová oblasť 5B	41 595 000,00	2,00
	Fokusová oblasť 5C	33 600 000,00	1,62
	Fokusová oblasť 5D	21 930 000,00	1,05
	Fokusová oblasť 5E	640 000,00	0,03
3. Dosiahnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest	Fokusová oblasť 6A	79 300 000,00	3,81
	Fokusová oblasť 6B	185 283 018,87	8,91
	Fokusová oblasť 6C	28 300 000,00	1,36

Priorita 2 a 3

Tabuľka 2.6.4

Cieľ SPP č.1:	Podporovať konkurencieschopnosť poľnohospodárstva		
Priorita PRV, ktorá prispieva k cieľu SPP č.1:	Priorita 2		
	Priorita 3		
Poradie dôležitosti potrieb a prislúchajúcich špecifických cieľov v zmysle stratégie PRV			
Por.	Potreba	Prioritný špec.cieľ	% alokácie verejných výdavkov z rozpočtu
1.	Potreba č.7: Podpora predaja domácej produkcie cez odbytové organizácie výrobcov a rozvoj krátkych dodávateľských reťazcov Potreba č.8: Rast pridanej hodnoty zvyšovaním kvality domácej poľnohospodárskej produkcie a stimuláciou živočíšnej výroby v chovoch AW Potreby č.1, č.2, č.3	3A	14,63 %
2.	Potreba č.4: Zvýšiť efektívnosť všetkých výrobných faktorov a dosiahnuť nárast pridanej hodnoty poľnohospodárskych podnikov Potreby č.1, č.2, č.3	2A	11,01 %
3.	Potreba č.6: Podporovať hospodárenie na vlastnej pôde – usporiadanie vlastníctva a konsolidácia pôdy – iba PPÚ	2A	2,65 %
4.	Potreba č.9 Obnova produkčného potenciálu poľnohospodárskej pôdy a prevencia pred negatívnymi dôsledkami povodní, s negatívnym dopadom na potenciál poľnohospodárskej výroby Potreby č.1, č.3	3B	3,88 %
5.	Potreba č.5: Podporiť vstup do odvetvia pre mladých	2B	2,37 %

	farmárov – vybavenie investičným majetkom, cielené poradenstvo, vytvorenie podmienok pre hospodárenie na pôde Potreby č.1,č.3		
--	--	--	--

Z vyššie uvedeného vyplýva, že distribúcia výdavkov zodpovedá hierarchii cieľov. Najdôležitejšou potrebou v SR je zvýšenie tvorby pridanej hodnoty v sektore. Podľa tejto potreby je aj nastavený rozpočet programu. Z analýzy SWOT nie je možné určiť celkový počet potenciálnych žiadateľov pre malých a mladých farmárov. Pri stanovení cieľového počtu prijímateľov v oboch podopatreniach a alokácii finančných prostriedkov sa okrem poradia potrieb a hierarchie cieľov musí brať do úvahy aj **absorpčná schopnosť cieľových žiadateľov, aby tým nebolo ohrozené čerpanie alokovaných prostriedkov počas programového obdobia**. Pri stanovení alokácie pre malé farmy sa vychádzalo aj zo získaných skúseností z minulých období. V rámci opatrenia Podpora polozásobiteľských fariem implementovaného v programovom období 2004-2006, bolo celkovo podporených 647 polozásobiteľských fariem s výškou podpory 1000 EUR z verejných výdavkov na jedného prijímateľa. Je potrebné uviesť, že u tohto opatrenia bolo dosiahnuté iba 50% čerpanie. Z týchto dôvodov **zvolil Riadiaci orgán k podopatreniu 6.3 pilotný prístup**, t.j. budú zamerané iba na fyzické osoby (SHR), iba pre vybrané sektory a celkový rozpočet je stanovený na minimálnej výške. Okrem toho budú malé farmy podporené aj v rámci opatrenia LEADER, čím vzniká synergia medzi spomenutými opatreniami. Je možné očakávať vyšší počet podporených malých fariem v rámci opatrenia LEADER než cez podopatrenie 6.3. **Po r. 2019 hodnotiteľ odporúča v prípade úspešnej implementácie poopatrenia 6.3 prehodnotiť alokáciu finančných prostriedkov v rámci fokusovej oblasti 2A.** V rámci podopatrenia 6.1 s finančnou alokáciou 30 mil. EUR je možné významne podporiť generačnú obmenu. Pri priemernej výške podpory na začatie podnikania 40 000 EUR bude možné podporiť až 750 mladých farmárov. Čo predstavuje 3,12% z celkového počtu reg.fariem.

Priorita 4

Tabuľka 2.6.5

Cieľ SPP č.2:	Zabezpečovať udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy		
Priorita PRV, ktorá prispieva k cieľu SPP č.2:	Priorita 4		
Poradie dôležitosti potrieb a prislúchajúcich špecifických cieľov			
Por.	Potreba	Prioritný špec.cieľ	% alokácie verejných výdavkov z celkového rozpočtu
1.	Potreba č.11: Zachovanie biodiverzity a zvýšenie environmentálnej výkonnosti podpôr na ochranu biodiverzity Potreba č.12: Zachovanie kvality vôd a zvýšenie vodozadržnej kapacity územia Potreba č.13: Zabezpečenie ochrany pôdy pred degradáciou Potreba č.17: Prevencia proti prírodným katastrofám v lesoch, posilnenie ochranej funkcie lesov a obnova po prírodných katastrofách, podpora udržateľného obhospodarovania lesov	4A, 4B, 4C	24,08 %
2.	Potreba č.14: Zachovanie poľnohospodárstva v menej priaznivých oblastiach a efektívne využívanie pôdneho fondu SR	4A,B,C 2A	23,22%

Tabuľka 2.6.6

Priota 4	% z celkového rozpočtu
Priota 4 – poľnohospodárska pôda bez opatrenia 13 (čl.31)	13,69 % (284 651 000,- €)
Priorita 4 – lesná pôda	5,92 % (123 047 000,- €)

Distribúcia výdavkov v rámci priority 4 ako aj celého programu zodpovedá hierarchii cieľov, ako aj strategickému cieľu Koncepce rozvoja pôdohospodárstva: vytváranie podmienok na trvalo udržateľný rozvoj pôdohospodárstva (vznik výkonného, multifunkčného, environmentálne orientovaného a v podmienkach Európskej únie a globalizácie svetového trhu konkurencieschopného pôdohospodárstva SR).

Rozdelenie finančných prostriedkov v rámci priority 4 medzi poľnohospodárskou a lesnou pôdou je primerané identifikovaným potrebám.

Druhá najvyššia alokácia v rámci priority 4 pre poľ.pôdu je u opatrenia 10 (čl.28) Agroenvironmentálno-klimatické opatrenie (143 mil.EUR), čo korešponduje s obsahom potrieb č.11-č.13. Toto opatrenie najviac prispieva ku zachovaniu biodiverzity, zachovaniu kvality vôd a ochrane pôdy pred degradáciou.

Alokácia pre opatrenie 13 LFA (čl.31) nadväzuje na predchádzajúce programové obdobie, kde bolo v rámci LFA podporených v r.2012 1 168 020 ha pôdy (prameň: PPA). Celková vyrokovaná výmera LFA predstavuje 1 225 764 ha. Z dôvodu zabezpečiť kontinuitu hospodárenia v územiach LFA je alokácia primeraná, zabezpečí zachovanie hospodárenia v týchto podmienkach, tým sa zachová ráz poľnohospodárskej krajiny, udržanie pôdy v dobrom poľnohospodárskom a environmentálnom stave a predchádzanie opúšťania pôdy.

Priorita 5

Tabuľka 2.6.7

Cieľ SPP č.2:	Zabezpečovať udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy		
Priorita PRV, ktorá prispieva k cieľu SPP č.2:	Priorita 5		
Poradie dôležitosti potrieb a prislúchajúcich špecifických cieľov			
Por.	Potreba	Prioritný špec.cieľ	% alokácie verejných výdavkov z celkového rozpočtu
1.	č.15 Zvýšiť energetickú efektívnosť a zvýšenie podielu využívania OZE	5B	2,00% (40 695 000,-€)
2.	č.15 Zvýšiť energetickú efektívnosť a zvýšenie podielu využívania OZE	5C	1,62% (33 300 000,-€)
3.	č.16 Eliminácia dopadov a adaptácia pôdohospodárstva na zmeny klímy	5A	0,73% (15 095 000,- €)
4.	č.16 Eliminácia dopadov a adaptácia pôdohospodárstva na zmeny klímy	5D	1,05% (61 220 000,- €)
5.	č.16 Eliminácia dopadov a adaptácia pôdohospodárstva na zmeny klímy	5E	0,03% (340 000,- €)

Percentuálne rozdelenie verejných výdavkov v rámci priority 5 viac zodpovedá hierarchii cieľov. Najvyššie percento je alokované pre fokusovú oblasť 5B a 5C, čo zodpovedá aj analýze SWOT a identifikovanej potrebe č.15. Nízke percento pre fokusovú oblasť 5E je spôsobené tým, že pre túto oblasť nie sú primárne programované operácie okrem opatrení 1 a 2. K cieľovým ukazovateľom fokusovej oblasti 5E budú sekundárne prispievať operácie, ktoré sú naprogramované a rozpočtované v prioritě 4. Z pohľadu výšky verejných výdavkov existuje potenciál na zvýšenie alokácie pre ciele 5B a 5C, nakoľko tieto ciele patria medzi ciele s vysokým stupňom vplyvu.

Priorita 6

Tabuľka 2.6.8

Cieľ SPP č.3:	Dosiahnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest		
Priorita PRV, ktorá prispieva k cieľu SPP č.2:	Priorita 6		
Poradie dôležitosti potrieb a prislúchajúcich špecifických cieľov			
Por.	Potreba	Prioritný špec.cieľ	% alokácie verejných výdavkov z celkového rozpočtu
1.	č.18 Udržanie existujúcich a vytváranie nových pracovných miest na vidieku (optr. 6.4 (čl.19b), optr.16 (čl.35), opatr. 19 (LEADER)) č.19 Posilnenie ekonomickej stability / životaschopnosti malých podnikov na vidieku	6A, 6B (sek. 3A, 2A, 2B)	8,71% (181 083 019,-€)
2.	č.20 Zlepšenie kvality života na vidieku a podpora rozvoja miestnych komunít/partnerstiev vo vidieckych obciach s dôrazom na zachovanie miestneho kultúrneho a historického rázu územia	6B	8,91% (185 283 019,-€)
3.	Potreba č. 21: Rozvoj IKT vo vidieckych obciach	6C	1,36% (28 300 000,-€)

Distribúcia výdavkov v rámci priority 6 ako aj celého programu zodpovedá hierarchii cieľov. K potrebe č.18 prispievajú aj opatrenia programované v rámci priority 2 a 3, ktoré nie sú započítané v tabuľke č.2.6.8. V tom prípade by percentuálny podiel bol oveľa vyšší. Okrem toho k tvorbe pracovných miest by malo prispievať aj opatrenie 7 (čl.20), nakoľko by malo ísť najmä o investície posilňujúce hospodársky a sociálny rast. Medzi cieľom 6C a operačným programom OP II existuje doplnkovosť, z toho dôvodu postačuje nižšia alokácia na riešenie identifikovanej potreby č.21.

Distribúcia výdavkov podľa typov cieľov

V nadväznosti na krížovú analýzu cieľov na zhodnotenie vnútornej koherentnosti cieľov (bod 2.3), hodnotiteľ vykázal distribúciu výdavkov podľa typov cieľov: strategické a vplyvné, citlivé a nezávislé.

Tabuľka 2.6.9

Strategické ciele	% z rozpočtu	Ciele s vysokým stupňom vplyvu	% z rozpočtu	Neutrálne ciele	% z rozpočtu	Citlivé ciele	% z rozpočtu.
2A	10,89 %	5A	0,73 %	6C	1,31 %	4B	40,81%
3A	14,59 %	5B	1,96 %	2B	1,17 %	5D	2,94 %
4A	41,23%	5C	1,60 %	3B	3,87 %	5E	0,02 %
4C	40,81%						
6A	3,67 %						
6B	8,91 %						

Výdavky sa zameriavajú hlavne na strategické ciele, ktoré sú charakteristické vyššou schopnosťou ovplyvniť všetky ostatné ciele, ale zároveň s motivačným vplyvom a kapacitou generovať synergie. Sú považované za kľúčové ciele, kvôli ich inherentnému potenciálu zvýšeného multiplikačného účinku. Pre ciele 4A, 4B, 4C sa viacnásobne započítavajú tie isté výdavky programovaných opatrení v prioritě 4. Z toho dôvodu sú u týchto cieľoch dosahované vyššie percentuálne podiely.

2.6.2 Distribúcia výdavkov s prihliadnutím na príjemcov, regióny a tematické oblasti

EQ2.6.4 Do akej miery distribúcia výdavkov programu (podľa typu príjemcov a/alebo regiónu) zodpovedá identifikovaným potrebám a stanoveným prioritám?

Rozdelenie verejných výdavkov podľa typu príjemcov:

Tabuľka 2.6.10

Typ prijímateľa	% z celkových verejných výdavkov
Súkromní prijímatelia	cca 85%
Verejné subjekty	cca 15 %
Iba poľnohospodári	cca 60%

Tabuľka 2.6.11

Región	% z celkových verejných výdavkov
Bratislava	3,05% (63 471 225,87€)
Ostatné regióny	96,95% (2 078 982 018,25€)

Prevažná časť rozpočtu PRV je alokovaná pre súkromných prijímateľov (približne 80%), čo je v súlade s identifikovanými potrebami a stanovenými prioritami programu. Pre samotných poľnohospodárov je alokovaných 60% z celkových verejných výdavkov, čo je možné považovať za minimálnu akceptovateľnú hodnotu.

2.6.3 Analýza vonkajšej finančnej koherentnosti

EQ2.6.5 Do akej miery zodpovedá pridelovanie finančných zdrojov v PRV spôsobu, akým sú prostriedky pridelované cez iné európske finančné nástroje (ESF, EFRR, KF a EFNHR) a iné národné alebo regionálne finančné nástroje?

Program rozvoja vidieka je pre Slovensko významným doplnkovým zdrojom k pilieru 1 Spoločnej poľnohospodárskej politiky, Európskeho fondu regionálneho rozvoja a k národným podporným mechanizmom. Prostredníctvom CLLD by sa mohol stať významne synergickým aj pre ESF najmä v oblasti zamestnanosti a duálneho vzdelávania. Kohézny fond financujúci veľké rozvojové projekty infraštruktúry prispieva významnou mierou k rozvoju vidieka a najmä najzaostalejších regiónov. Preto je celková koherencia finančných nástrojov veľmi dôležitá. V súčasnosti sa Program rozvoja vidieka, ktorý ešte v období 2007-2013 bol úplne oddeleným a samostatným programom, stáva jedným z nosných pilierov rozvoja vidieka celého Slovenska. Prispieva k tomu najmä prístup LEADER a CLLD na podporu malých a stredných podnikov, ako aj najširšie spektrum žiadateľov z pohľadu všetkých programov. Je nevyhnutné, aby aj národné a regionálne zdroje podporovali synergiu s fondami EÚ. Taktiež je dôležité nesústrediť sa iba na zdroje alokované pre Slovensko, ale zlepšiť koherenciu s programami Európskej územnej spolupráce, programom Horizon 2020, či ďalšími programami financovanými priamo z Bruselu. Z uzatvoreného programu sa Program rozvoja vidieka stáva najotvorenejším v rámci Slovenska.

EQ2.6.6 Do akej miery pridelovanie finančných prostriedkov v PRV zodpovedá spôsobu pridelovania zdrojov cez 1. pilier SPP?

Okrem prostriedkov pridelovaných prostredníctvom opatrenia na Životné podmienky zvierat, ide v rámci II. piliera stále o plošné platby, preto sa dá hovoriť o tom, že do značnej miery dochádza k

obdobnému spôsobu pridelovania prostriedkov cez oba piliere. Prostredníctvom I. piliera v rokoch 2014-2020 dôjde k prerozdeleniu 3 054 205 654 € (bez prechodnej vnútroštátnej podpory) a prostredníctvom II. piliera bude prerozdelených 2 076 757 259 €, pričom v prípade viac ako 482 mil. € dôjde k prerozdeleniu v rámci LFA, 148 mil. € v rámci AE, 90 mil. € v rámci EP a viac ako 8,7 mil. € v rámci Natury 2000 - v tomto prípade sa jedná o nenárokovateľné platby a samotný žiadateľ prijíma záväzok na určité a určené obdobie, preto je nutné sa čo najviac odkloniť od plošných platieb v rámci II. piliera, resp. stanoviť tzv. produkčné kritériá a kritériá využiteľnosti produkcie na výrobu potravín.

2.6.4 Hodnotenie rizík spojených s finančnou implementáciou

EQ2.6.7 Pri akých akciách hrozí zvýšené implementačné riziko?

V rámci nového PRV SR 2014-2020 boli zohľadnené získané poučenia z predchádzajúceho programového obdobia. Pre opatrenia, ktoré už boli realizované v minulom programovom období viac menej nehrozí zvýšené implementačné riziko (okrem opatrenia 2 (čl.15)). Ostatné opatrenia sú nastavené správne.

Čo sa týka opatrenia 2, riziko existuje nielen z dôvodu negatívnych skúseností z obdobia 2007-2013, ale aj z dôvodu zmeny európskej legislatívy, ktorá mení filozofiu poradenstva a zameriava sa na existujúce Pôdohospodárske poradenské systémy a nie priamo na farmárov. Okrem toho je pomerne značným rizikom samotné verejné obstarávanie zadefinované v nariadení EK, ktoré podlieha národnej legislatíve. Z dôvodu týchto rizík riadiaci orgán prijal niekoľko opatrení vrátane podstatného zníženia rozpočtu poradenských služieb pre obdobie 2014-2020 oproti 2007-2013 (z cca 10 mil. eur na cca 3 mil. eur) a nastavenia prísnych kritérií pre výber najsilnejších a najskúsenejších poradenských spoločností.

Okrem toho zvýšené implementačné riziko existuje najmä u nových opatrení:

- Spolupráca (čl.35): riziko pramení z neochoty poľnohospodárskych a spracovateľských podnikov zapájať sa do projektov spolupráce a tak vytvárať synergiu v rámci opatrenia čl.35. Navyše je potrebné si uvedomiť, že spolupráca sa má týkať inovácií, či už produktových, technologických, procesných alebo aj riadiacich, a tak inovačný prvok v rámci spolupráce môže byť do určitej miery rizikovým faktorom.
- Vzájomné fondy (čl.38): doposiaľ poľnohospodárske podniky nemajú skúsenosť so založením vzájomných fondov a ich riadením. Úspešnosť implementácie opatrenia závisí od počtu zapojených poľnohospodárskych podnikov do vzájomných fondov.
- Prístup LEADER sa veľmi osvedčil v období 2007-2013, i keď najmä pomer čerpania verejného a súkromného sektora nie je uspokojivý (približne 85:15 v prospech verejného sektora). Z tohto pohľadu, v prípade nastavenia veľmi prísnych pomerov medzi verejnú a súkromnú sféru (napr. 50:50) to môže spôsobiť problémy v implementácii v rámci súkromného sektora (najmä pri menších MAS-kách, kde je obmedzený počet životaschopných podnikateľov, resp. mimovládnych organizácií).
- Taktiež CLLD prístup zatiaľ nie je otestovaný v rámci Slovenska a preto je dôležité nastaviť parametre tohto prístupu veľmi citlivo a nie veľmi prísne.

EQ2.6.8 Ktoré následné opatrenia je potrebné prijať pre investície s vyšším stupňom neistoty?

Je nevyhnutné dopracovať rizikovú analýzu Programu a jednotlivých častí a okrem identifikácie potenciálnych rizík je potrebné spracovať aj alternatívne riešenia v prípade, ak daná skutočnosť nastane. V prípade, ak absorpčná kapacita nebude dostatočná alebo budú hroziť iné riziká, bude potrebné zanalyzovať danú situáciu a prípadne realokovať zdroje do iných opatrení, ktoré prispievajú k tomu istému cieľu.

Vybrané opatrenia pre investície s vyšším stupňom neistoty:

- Čo sa týka poradenstva, je potrebné zabezpečiť čo najkvalitnejší výber spoločností, ktoré budú zabezpečovať dané poradenstvo.
- Vzhľadom na pomerne komplikované opatrenie Spolupráca sa odporúča využiť maximum zjednodušených postupov a zamerať sa viac na predpokladaný výsledok projektu a nie na administratívne úkony jednotlivých partnerov.
- V rámci prístupu LEADER ex ante hodnotiteľ odporúča ponechať väčšiu flexibilitu na pomer zdrojov medzi verejnou a súkromnou sférou. To sa týka najmä v prípade uplatnenia CLLD na podporu malých a stredných podnikateľov prostredníctvom prístupu LEADER

2.7 Hodnotenie ustanovení pre LEADER (CLLD)

2.7.1 Súlad priorít Únie s osobitnými potrebami na regionálnej a podregionálnej úrovni

(i) Popis

Prístup LEADER predstavuje prierezový nástroj pre miestny rozvoj a zavádzanie inovácií vrátane zmierňovania klimatických zmien. Nové programové obdobie 2014 – 2020 posilňuje a rozširuje úlohy LEADER (v porovnaní s predošlým obdobím) najmä vo vzťahu k riešeniu otázok zamestnanosti, vytvárania podmienok pre rozvoj vidieckeho hospodárstva, zvyšovania kvality života obyvateľov vidieckych obcí, ochrany prírodných a kultúrnych hodnôt vidieka. LEADER reaguje na identifikované potreby regiónov a podregiónov, ktoré odzrkadľujú skúsenosti z predchádzajúceho obdobia a vychádzajú z uskutočnených analýz, vrátane SWOT analýzy programu.

(ii) Odpoveď na hodnotiace otázky

-
- EQ2.7.1 Ako je prepojená úloha LEADER a CLLD s prioritami pre rozvoj vidieka?
-

Prístup LEADER je uplatniteľný takmer vo všetkých prioritách rozvoja vidieka. Prirodzene je najviac spätý s prioritou 6 a jej špecifickými cieľmi (6A, 6B, 6C), ale tiež s ostatnými prioritami rozvoja vidieka, obzvlášť v oblasti rozvoja poľnohospodárstva a lesníctva, krátkych odbytových reťazcov, podpory spracovateľov. Program v rámci opatrenia LEADER **jasne definuje okruh operácií**, ktoré je možné programovať v stratégiách miestneho rozvoja.

Ťažiskovou prioritou LEADER a CLLD zostáva priorita: **Podpora sociálneho začleňovania, zmierňovania chudoby a hospodárskeho rozvoja vo vidieckych oblastiach**. Tvorba pracovných miest ako jedna z najdôležitejších úloh LEADER a CLLD v novom programovom období priamo súvisí s uvedenou prioritou. To sa dá dosiahnuť práve prostredníctvom projektov diverzifikácie poľnohospodárskej aj nepoľnohospodárskej výroby na farmách a v poľnohospodárskych malých a stredných podnikoch, podporou mladých alebo začínajúcich farmárov, investíciami do rozvoja vidieckeho cestovného ruchu. Hospodársky rozvoj vidieckych oblastí bude možné prostredníctvom LEADER dosiahnuť aj dobudovaním chýbajúcej infraštruktúry s dôrazom na ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva regiónov, ale na druhej strane s pozitívnym dopadom na miestne hospodárstvo, ekonomiku. Osobitná úloha LEADER a CLLD bude v oblasti podpory podnikateľského sektora, hlavne mikro a malých podnikov, ktoré zlepšujú miestnu ekonomiku a priamo vytvárajú pracovné miesta. Rovnako dôležitá úloha LEADER a CLLD bude tiež v oblasti zvyšovania informovanosti a vzdelávania obyvateľov MAS. LEADER a CLLD je prierezový nástroj, ktorý tiež prispieva k ostatným prioritám rozvoja vidieka.

Tabuľka 2.7.1: Hodnotenie prepojenosti LEADER a CLLD a priorít rozvoja vidieka

kód	čl.	Priorita 1	Priorita 2	Priorita 3	Priorita 4	Priorita 5	Priorita 6
1	14	x	x	x	x	x	x
2	15	x	x	x	x	x	
4.1	17a		x	x	x	x	
4.2	17b		x	x	x	x	
4.3	17c1		x	x	x	x	
4.3	17c2		x	x	x	x	
4.4	17d		x	x	x	x	
5.1	18b			x			
6.1 + 6.3	19a)i+iii		x				x
6.4	19b		x				
7	20						x
8.4	24		x			x	
8.5	25		x		x	x	
8.6	26		x			x	
9	27			x			
10	28				x	x	
11	29				x		
12	30				x		
13	31				x		
14	33			x			
16	35	x	x	x			x
17.2	38						
19	42-44						x

*Poznámka: v tabuľke sú vyfarbené opatrenia, ktoré je možné programovať v rámci stratégie miestneho rozvoja. V tabuľke nie je uvedené opatrenie čl. 16 – Systémy kvality poľnohospodárskych výrobkov a potravín, ktoré nie je súčasťou PRV avšak riadiaci orgán umožnil programovať toto opatrenie v rámci LEADER.

Ako vyplýva z uvedenej tabuľky prístup LEADER a CLLD má najvyššiu mieru prepojenosti s prioritou 6, strednú mieru prepojenosti s prioritami 1,2,3,5 a najnižšiu mieru prepojenosti s prioritou 4.

- EQ2.7.2 Do akej miery kritériá výberu miestnych akčných skupín a miestnych stratégií rozvoja vidieka odrážajú zásadu inovácie?

Program stanovuje len rámcové kritériá pre výber MAS a miestnych stratégií rozvoja bez bližšej špecifikácie dodržiavania zásady inovácií. Nakoľko výberové kritériá budú špecifikované až v metodickú príručku ex ante hodnotiteľ predpokladá, že táto otázka bude riešená až v uvedenej príručke. Ustanovenia LEADER stanovujú oblasti zamerania stratégie miestneho rozvoja, z ktorých najvýznamnejšou z pohľadu naplňovania zásady inovácií je oblasť: Technológie šetrné k životnému prostrediu, inovácie a vedomostná základňa vo vidieckych oblastiach a využívanie IKT.

- EQ2.7.3 Do akej miery predpokladaná úloha LEADER (CLLD) zodpovedá hodnoteniu potrieb v územnej analýze a SWOT?

Predpokladaná úloha LEADER spočíva predovšetkým v zabezpečení socio-ekonomického rozvoja vidieka a zvýšení kvality života jeho obyvateľov. Osobitný dôraz sa kladie predovšetkým na jeho úlohu pozitívne ovplyvňovať podnikateľský sektor na vidieku s cieľom vytvárania pracovných miest. Práve na nedostatok pracovných miest na vidieku poukazujú aj vykonané analýzy, z ktorých bola identifikovaná potreba **č. 21 Udržanie existujúcich a vytváranie nových pracovných miest na vidieku**. Na základe vyššie uvedeného ex ante hodnotiteľ potvrdzuje rozhodujúcu úlohu LEADER vo vzťahu k potrebe **č. 22 Posilnenie ekonomickej stability/životaschopnosti malých podnikov na**

vidieku, práve prostredníctvom realizácie operácií (projektov) pre súkromný sektor v rôznych odvetviach vrátane cestovného ruchu.

Nezastupiteľná úloha LEADER je tiež pri riešení potreby **č.23 Zlepšenie kvality života na vidieku a podpora rozvoja miestnych komunít/partnerstiev vo vidieckych obciach s dôrazom na zachovanie miestneho kultúrneho a historického rázu územia**. Stratégie miestneho rozvoja vytvorené miestnymi obyvateľmi systémom „zdola nahor“ budú najlepšie odrážať ich požiadavky na zlepšovanie kvality života na území MAS. Uvedená potreba vychádza z územnej analýzy a následne SWOT, ktorá poukazuje na nedostatky vidieckych území v oblasti infraštruktúry, dostupnosti služieb, vzdelávania, nedostatku aktivít v oblasti ochrany prírodného a kultúrneho dedičstva vidieckych oblastí.

V novom programovom období sa významne posilňuje úloha LEADER v oblasti riešenia potreby **č.8 Podpora predaja domácej produkcie a zvyšovanie kvality, rozvoj krátkych dodávateľských reťazcov vrátane investícií v oblasti spracovania a odbytu/marketingu**. Program tak reaguje na potrebu podpory malých, mladých farmárov, spracovateľov s cieľom finalizácie produktov v regionálnom kontexte.

(iii) Odporúčania

Ex ante hodnotiteľ považuje nastavenie opatrenia LEADER z pohľadu jeho prínosu k plneniu priorít a cieľov rozvoja vidieka za správne. Hodnotiteľ zároveň odporúča bližšie špecifikovať spôsob hodnotenia stratégií rozvoja územia a výberu MAS v oblasti uplatňovania zásad inovácií.

2.7.2 Komplementarita CLLD/LEADER a ďalších nástrojov SPP, kohéznej politiky a EPFRV

(i) Popis

CLLD/LEADER má **výrazne komplementárny charakter** nielen vo vzájomnom vzťahu PRV SR 2014 – 2020 a IROP pri uplatňovaní nástroja CLLD, ale tiež vo väzbe na ostatné nástroje SPP, kohéznej politiky a EPFRV. Operácie, resp. aktivity, ktoré je možné na území MAS realizovať prostredníctvom stratégie miestneho rozvoja (stratégie CLLD) dopĺňujú nástroje SPP v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby a spracovania, resp. finalizácie produktov prostredníctvom krátkych odbytových reťazcov. CLLD tiež prispieva k naplňovaniu cieľov kohéznej politiky so zameraním na rast a zamestnanosť.

(ii) Odpoveď na hodnotiace otázky

▪ **EQ2.7.4 Ako bol vytvorený spoločný výbor pre CLLD, aká je jeho štruktúra a ako funguje?**

Ustanovenia pre spoločný výbor pre CLLD nie sú súčasťou Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020, ktorý v rámci opatrenia LEADER uvádza, že výber a schvaľovanie stratégií CLLD bude zabezpečený spoločnou výberovou komisiou zloženou zo zástupcov príslušných riadiacich orgánov (PRV a IROP).

Otázky spoločného výboru pre CLLD sú všeobecne uvedené v Partnerskej dohode SR na roky 2014 - 2020. Hlavným orgánom zodpovedným za koordináciu prípravy a implementácie CLLD na národnej úrovni bude MPRV SR z pozície riadiaceho orgánu pre PRV SR 2014 – 2020 (ďalej aj „gestor CLLD“). Gestor CLLD spolu s riadiacim orgánom pre IROP (ďalej „RO pre IROP“) vytvorí spoločný orgán na koordináciu prípravy a implementácie CLLD, ktorého hlavnou úlohou bude vecné a časové zladzovanie činností vo vzťahu k CLLD. Vyhlásenie výzvy (prípadne výziev) na výber MAS bude v kompetencii gestora CLLD. Pre výber stratégií miestneho rozvoja a následné pridelenie štatútu MAS, vytvorí gestor CLLD výberovú komisiu so zastúpením RO pre IROP. V rámci oblastí, ktoré budú vyžadovať spoločný

koordinovaný prístup, bude gestor CLLD pri implementácii CLLD spolupracovať s RO pre IROP a inými relevantnými partnermi.

V období hodnotenia ex ante programu takýto spoločný výbor doposiaľ nebol vytvorený, preto je hodnotenie otázky nerelevantné. Hodnotiteľ vychádza len z ustanovení uvedených v PRV SR 2014 – 2020 a Návrhu Partnerskej dohody SR na roky 2014 – 2020, ktoré neobsahujú informácie o štruktúre a spôsobe fungovania spoločného výboru pre CLLD.

▪ *EQ2.7.5 Ako je odôvodnené vymedzenie oblastí oprávnených pre LEADER (CLLD)?*

Program rozvoja vidieka stanovuje oblasti zamerania LEADER, ktoré môžu byť predmetom podpory v rámci stratégie miestneho rozvoja (jedna oblasť alebo viaceré/všetky oblasti). Jedná sa o nasledovné oblasti:

- *Konkurencieschopnosť a diverzifikácia poľnohospodárstva a lesníctva* – podpora podnikov, malých fariem, mladých farmárov, cieľom má byť zvýšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesníctva, podpora začatia podnikania, umiestnenie produktov na trh, investície do spracovania a marketingu miestnych výrobkov, krátke dodávateľsko-odberateľské reťazce, diverzifikácia poľnohospodárskej výroby.
- *Kvalita života* – obnova a rozvoj obcí cez investície do drobnej infraštruktúry a miestnych služieb, vytváranie podmienok pre podnikateľskú, komunitnú, spolkovú a športovú činnosť obyvateľov, posilňovanie tradícií, histórie územia a zvykov
- *Vidiecky cestovný ruch (VCR)* – verejné a súkromné investície do rozvoja VCR, investície, ktoré zvýšia a podporia využitie potenciálu VCR v území, zlepšia kvalitu služieb, vytvoria doplnkové služby, investície do podpory agroturizmu, marketing a propagácia, infraštruktúra VCR, investície v oblasti rozvoja cykloturistiky a pod.
- *Technológie šetrné k životnému prostrediu, inováciám a vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach a využívanie IKT* – investície do obnoviteľných zdrojov energie, vzdelávacie a informačné akcie, výmenné návštevy podnikov, spolupráca – zameranie na zavádzanie inovácií, zlepšovanie výkonnosti podnikov, prenos vedomostí v oblasti vidieckeho cestovného ruchu, investície podporujúce využívanie IKT.

Tieto oblasti môžu byť realizované prostredníctvom určených operácií a vychádzajú z analýzy územia, rovnako tak z identifikovaných potrieb. Zdôvodnenie vybraných tém je uvedené vo všeobecnom opise opatrenia vrátane intervenčnej logiky a príspevku k fokusovým oblastiam a prierezovým cieľom.

Z územného hľadiska je vymedzenie oblastí oprávnených pre LEADER/CLLD obmedzené počtom min. 7 obcí a hustotou najviac 150 obyvateľov/km², čo je kritérium vymedzenia vidieckych oblastí podľa Eurostatu. Stanovenie počtu min. 7 obcí nie je v programe zdôvodnené, avšak hodnotiteľ predpokladá, že účelom stanovenia limitu počtu obcí je väčšie pokrytie územia miestnymi akčnými skupinami a tiež efektívnejšie využívanie verejných zdrojov. Z podpory sú zároveň vylúčené obce nad 20 000 obyvateľov a samostatné mestské časti nad 5 000 obyvateľov.

▪ *EQ2.7.6 Na základe akých kritérií boli definované hlavné fondy pre určité typy oblastí a v akej miere sú zavedené spoločné alebo odlišné pravidlá v súvislosti s jednotlivými fondmi podieľajúcimi sa na CLLD?*

Nástroj CLLD bude financovaný z dvoch zdrojov – EPFRV (PRV SR 2014 – 2020) a EFRR (IROP), pričom je určená podmienka maximálneho príspevku z EPFRV vo výške 50 % pre 1 MAS. Výdavky súvisiace s chodom MAS budú pomerne rozdelené medzi EPFRV a EFRR podľa podielu každého z fondov na

financovaní CLLD. Slovenská republika nebude využívať financovanie prostredníctvom lead (hlavného) fondu.

PRV SR 2014 – 2020 v ustanoveniach pre LEADER naznačuje demarkačné línie medzi financovaním aktivít stratégie miestneho rozvoja z EPFRV a EFRR, ktoré sú zabezpečené rozdielnymi typmi oprávnených oblastí, resp. oprávnených žiadateľov, pričom oblasť podpory verejných výdavkov na obnovu a rozvoj obcí je oprávnená z oboch fondov. Na úrovni stratégie CLLD sa stanoví typ a zdroj (EPFRV/EFRR) konkrétnych aktivít.

(iii) Odporúčania

Ex ante hodnotiteľ odporúča vytvoriť podmienky pre urýchlené vytvorenie spoločného výboru CLLD a zabezpečiť vypracovanie jednoznačných a nemenných pravidiel pre využívanie jednotlivých fondov podieľajúcich sa na CLLD.

2.7.3 Rozpočtový súlad LEADER

(i) Popis

Na realizáciu iniciatívy LEADER je v programe vyčlenená alokácia na úrovni 5,04 % z objemu verejných zdrojov programu. Napriek skutočnosti, že záujem zo strany MAS a VSP neustále narastá (na základe údajov NSRV SR, sa odhaduje počet potenciálnych MAS na 95 – 100, čo je oproti 29 schváleným MAS (v programovom období 2007 – 2013) viac ako trojnásobné zvýšenie počtu MAS), alokácia v rámci PRV SR 2014 – 2020 bola riadiacim orgánom stanovená len na povinných min. 5 % z celkového objemu verejných zdrojov. Zároveň došlo k podstatnému rozšíreniu okruhu podporovaných aktivít a žiadateľov pôsobiach na území MAS, predovšetkým zo súkromného a neziskového sektora, ktorí podstatne zvyšujú absorpčnú schopnosť územia MAS pre čerpanie zdrojov PRV. To vytvára priestor pre realizáciu väčšieho množstva projektov založených na integrovanom princípe. Vďaka využitiu nástroja CLLD a možnosti využitia prostriedkov IROP sa čiastočne vyrovnáva zvýšená požiadavka týchto subjektov na celkový objem zdrojov na realizáciu operácií stratégie miestneho rozvoja.

(ii) Odpoveď na hodnotiace otázky

-
- EQ2.7.7 Do akej miery zodpovedá rozpočtová dotácia miestnych akčných skupín z EPFRV cieľom stanoveným v PRV?
-

Možné oblasti podpory (podporovateľné opatrenia) prostredníctvom iniciatívy LEADER majú príspevok k naplňovaniu dvoch cieľov PRV:

- **Strategický cieľ 3** - rozvoj vidieka a zlepšovanie životných podmienok a zamestnanosti vidieckeho obyvateľstva (priamo definovaný cieľ)
- **Strategický cieľ 1** - zvýšenie produkčnej výkonnosti v nosných poľnohospodárskych komoditách na úroveň 80% súčasnej spotreby obyvateľstva na Slovensku (nepriamy cieľ prostredníctvom výberu opatrení realizovaných prostredníctvom LEADER)

Na realizáciu iniciatívy LEADER program vyčlenil rozpočtovú dotáciu v povinnej výške min. 5 % verejných zdrojov PRV (104 783 018,87 EUR), z čoho na podporu implementácie operácií v rámci

stratégie miestneho rozvoja je alokovaných 81 069 182,87 EUR. Pre programové obdobie 2007 – 2013 bolo v rámci osi IV. LEADER pre opatrenie Vykonávanie stratégií miestneho rozvoja alokovaných 59 459 125 EUR, v priemere **2 050 314 EUR/MAS** (pri počte 29 MAS vybraných na implementáciu stratégie rozvoja územia) a stanovenom výsledkovom ukazovateli **350** hrubý počet vytvorených pracovných miest, tj. **169 883 EUR/hrubé pracovné miesto**. Príspevok opatrenia LEADER k tvorbe pracovných miest je v programe pre roky 2014 – 2020 vyjadrený „počtom vytvorených pracovných miest“ na úrovni **500** pracovných miest, tj. **162 138 EUR/pracovné miesto**, čo približne zodpovedá úrovni z predchádzajúceho obdobia 2007-2013, resp. došlo k jeho zníženiu, čo je pri naplnení monitorovacieho ukazovateľa pozitívny trend.

Tabuľka 2.7.2

	2007 – 2013*	2014 - 2020
počet MAS	29	50
počet obyvateľov v MAS	620 554	1 000 000
výška dotácie na implementáciu stratégie miestneho rozvoja (Podpora operácií v rámci stratégie miestneho rozvoja)	59 459 125	81 069 182
indikátor počtu vytvorených pracovných miest	350	500

*Údaj získaný z dokumentu: Výročná správa o pokroku k PRV SR 2007-2013 za rok 2012

** Plánovaná hodnota ukazovateľa v PRV SR 2014 - 2020

Z pohľadu alokácie na vykonávanie stratégií miestneho rozvoja predstavovala výška dotácie pre jednu MAS v predchádzajúcom programovom období hodnotu 2 050 314 EUR/MAS, pričom v novom programovom období rokov 2014 – 2020 dochádza **k zníženiu priemernej výšky na hodnotu 1 621 383 EUR/MAS, pri dosiahnutí min. počtu 50 MAS**. Zatiaľ čo v predchádzajúcom období bolo financovanie rovnomerné, tj. každá MAS získala takmer rovnakú výšku dotácie, v novom programovom období smerujú všetky požiadavky všetkých partnerov k diferencovanému financovaniu MAS a teda financovaniu na základe veľkostných kritérií (počet obyvateľov, rozloha územia a pod.). V prepočte na obyvateľov zároveň dochádza **k zníženiu z 95,8 EUR/obyvateľ v rokoch 2007 – 2013, na plánovaných 81,1 EUR/obyvateľ pre roky 2014 – 2020**.

Z uvedeného vyplýva, že vo väzbe na ciele PRV v oblasti tvorby pracovných miest zodpovedá rozpočtová dotácia miestnych akčných skupín týmto cieľom.

2.7.4 Riadiaca a správna kapacita miestnych akčných skupín

(i) Popis

Riadiaca a správna kapacita miestnych akčných skupín je v programe definovaná vo všeobecnej rovine. Ako uvádza program, tieto budú bližšie špecifikované až v metodickú príručku. Je ale dôležité vypracovať tieto ustanovenia v dostatočnom časovom predstihu, aby ich miestne akčné skupiny vedeli správne reflektovať a zapracovať do svojich štruktúr.

(ii) Odpoveď na hodnotiace otázky

- EQ2.7.8 Do akej miery sú špecifikované kritériá súvisiace s opisom štruktúry a rozhodovacími procesmi miestnych akčných skupín a kritériá súvisiace s kvalitou, obsahom a prípravou stratégie miestneho rozvoja?

PRV SR 2014 – 2020 v rámci opatrenia LEADER, jednoznačne stanovuje požiadavky oprávnenosti MAS, ktorá má mať právnu formu občianskeho združenia – v zmysle príslušnej národnej legislatívy (Zákon č.83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov). Štruktúru a rozhodovacie procesy miestnych akčných skupín **bude upravovať metodická príručka**, tak ako to bolo v období 2007 – 2013 formou Usmernenia pre administráciu Osi IV. LEADER.

Program zároveň jasne vymedzuje pôsobnosť a oprávnenosť území pre získanie štatútu miestnej akčnej skupiny, nasledovne:

- Počet obyvateľov MAS – viac ako 10 000 a menej ako 150 000
- Hustota obyvateľov MAS – menej ako 150 obyv./km²
- Veľkosť územia – ohraničenie počtom min. 7 obcí
- Veľkosť obce/mesta vylúčeného z podpory – viac ako 20 000 obyvateľov obce/mesta a viac ako 5000 obyvateľov samostatnej mestskej časti

Program tiež stanovuje rámcové kritériá, ktoré budú uplatňované pri výbere stratégií miestneho rozvoja:

- Objektívne výberové kritériá
- Kvalita partnerstva
- Kvalita stratégie

Následne program definuje základné kritériá, ktoré sa budú pri výbere stratégií miestneho rozvoja posudzovať:

- Prínos stratégie k zlepšovaniu ekonomického rozvoja
- Rovnomerné územné rozdelenie v rámci NUTS II
- Zameranie stratégie na ciele a priority CLLD uvedené v Partnerskej dohode, IROP a PRV
- Pomer finančných prostriedkov súkromný a verejný sektor – zvýhodnené budú stratégie s vyšším zameraním na podporu neverejného sektora;
- Multiplikačný efekt stratégie – ako stratégia prispieva k riešeniu problémov, vzťah medzi problémami a navrhnutými riešeniami a pod. (plánovacia logická matica);
- doplnkovosť stratégie voči iným strategickým dokumentom na nadnárodnej (Dunajská stratégia), národnej, regionálnej a lokálnej (PHSR obce, kraja a iné stratégie existujúce v území) úrovni a príspevok k napĺňaniu ex ante kondicionálit programu rozvoja vidieka ako aj k jednotlivým výsledkovým indikátorom.

Podrobné kritériá pre výber stratégií budú stanovené v metodickej príručke, čo je z pohľadu ex ante hodnotenia programu rozvoja vidieka nerelevantné.

▪ *EQ2.7.9 Do akej miery odrážajú kritériá špecifiká prístupu LEADER (okrem inovácie)?*

Kritériá pre výber stratégií uvedené v programe reflektujú špecifiká (princípy) prístupu LEADER. Program uvádza len tri rámcové výberové kritériá, pričom nie je možné relevantne posúdiť mieru nadväznosti na špecifiká prístupu LEADER.

(ii) Odporúčania

Riadiaca a správna kapacita miestnych akčných skupín je v samotnom programe uvedená stručne a všeobecne. Ako uvádza program, táto oblasť bude podrobne špecifikovaná až v rámci metodickej

príručky. Ex ante hodnotiteľ odporúča podrobne špecifikovať prostredníctvom akých ukazovateľov bude výberová komisia posudzovať stanovené rámcové kritériá – je nutná ich špecifikácia. Pri rámcovom kritériu „kvalita partnerstva“, ex ante hodnotiteľ odporúča brať do úvahy možné rozdiely medzi MAS podporenými v predchádzajúcom programovom období a novými VSP, resp. VSP, ktoré v predošlom období nezískali štatút MAS.

Ex ante hodnotiteľ zároveň odporúča prehodnotiť kritérium „Rovnomerné územné rozdelenie v rámci NUTS II“ nakoľko môže dôjsť k výraznému narušeniu zámeru rovnomerného pokrytia územia SR miestnymi akčnými skupinami. Uvedené kritérium odporúča zmeniť na úroveň NUTS III. Zároveň je potrebné konkretizovať posudzovanie kritériá „Prínos stratégie k zlepšovaniu ekonomického rozvoja“, tj. prostredníctvom akých ukazovateľov/indikátorov sa bude merať prínos k ekonomickému rozvoju.

Pri bližšej špecifikácii kritérií pre výber stratégie ex ante hodnotiteľ odporúča vychádzať zo stanovených princípov prístupu LEADER najmä pozitívne hodnotiť stratégie, ktoré majú viacodvetvový charakter, tj. stratégie podporujúce projekty založené na spolupráci viacerých subjektov z rôznych oblastí miestneho hospodárstva a tiež projekty, ktoré pôsobia komplementárne a nie konkurenčne.

2.7.5 Opis mechanizmov koordinácie medzi stratégiami miestneho rozvoja a územnou spoluprácou

(i) Popis

Vzájomnú koordináciu stratégií miestneho rozvoja a územnej spolupráce budú v novom programovom období zabezpečovať hlavne subjekty štátnej správy v podobe riadiaceho orgánu a subjekty regionálnej samosprávy – vyššie územné celky. Obzvlášť dôležitá je vzájomná koordinácia stratégií miestneho rozvoja a regionálnych inovačných územných stratégií.

(ii) Odpoveď na hodnotiace otázky

-
- *EQ2.7.10 Ako jasne sú opísané inštitucionálne opatrenia pre vykonávanie LEADER, vrátane územnej spolupráce?*
-

Samotný program nekonkretizuje inštitucionálne opatrenia pre vykonávanie LEADER. Tieto zásady sú uvedené v Partnerskej dohode na roky 2014 – 2020. Je ale dôležité venovať pozornosť popisu vzťahov medzi inštitúciami, ktoré tvoria a realizujú, resp. napomáhajú realizácii LEADER, vrátane aktérov územnej spolupráce. Významnú úlohu tu budú zohrávať subjekty štátnej správy a samosprávy, ako aj inštitúcie pôsobiace v oblasti rozvoja vidieka, osobitne národná vidiecka sieť.

-
- *EQ2.7.11 Akým spôsobom sú činnosti jednotky národnej vidieckej siete (budovanie kapacít, siete atď.) prepojené s miestnymi partnerstvami a ich činnosťami?*
-

Činnosť národnej vidieckej siete (Národná sieť rozvoja vidieka, ďalej „NSRV“) je pomerne úzko prepojená s činnosťami miestnych partnerstiev. Program definuje okruh hlavných činností, ktoré má národná vidiecka sieť realizovať. Vo vzťahu k činnosti miestnych partnerstiev má národná vidiecka sieť realizovať najmä nasledovné okruhy činností:

- spolupráca v oblasti vytvárania sietí MAS a technická pomoc pre spoluprácu medzi územnými celkami a pre nadnárodnú spoluprácu, uľahčenie spolupráce medzi MAS a vyhľadávanie partnerov pre opatrenie Spolupráca,
- slúžiť ako kontaktný bod v rámci aktivít LEADER/CLLD pre MAS a pre všetkých vidieckych partnerov a potenciálnych žiadateľov.

Skúsenosti z predchádzajúceho programového obdobia poukazujú na aktívnu spoluprácu národnej vidieckej siete a verejno-súkromných partnerstiev so štatútom, resp. bez štatútu MAS. Existuje preto silný predpoklad ďalšieho posilňovania spolupráce a vzájomnej prepojenosti činností NSRV a miestnych partnerstiev, k čomu do značnej miery prispievajú ustanovenia uvedené v programe.

Miestne partnerstvá, ktoré budú vybrané pre realizáciu miestnych rozvojových stratégií majú zároveň povinnosť poskytnúť všetky relevantné kontakty a základné údaje o území MAS a stratégií NSRV. Rovnako tak všetky projekty, ktoré budú implementované v rámci stratégie rozvoja územia a budú podporované z EPFRV alebo ostatných EŠIF, bude musieť MAS alebo konečný prijímateľ – predkladateľ projektu zaregistrovať do databázy NSRV vrátane projektov spolupráce. NSRV zaradí tieto projekty do databázy, ktorú bude zverejňovať a využívať pre účely informovanosti a propagácie výsledkov programu. Zároveň sa posilní vzájomná spolupráca medzi MAS a NSRV.

(iii) Odporúčania

Ex ante hodnotiteľ odporúča vytvoriť mechanizmus vzájomnej koordinácie stratégií miestneho rozvoja, vrátane územnej spolupráce s využitím regionálnej samosprávy a národnej vidieckej siete.

2.8 Hodnotenie ustanovení pre národné vidiecke siete

Národná sieť rozvoja vidieka je súčasťou Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020 a bude financovaná z rozpočtu technickej pomoci. Národná vidiecka sieť je významnou súčasťou programu, ktorá začala plnohodnotne fungovať v roku 2009, kedy boli vytvorené regionálne pracoviská. V období 2014-2020 bude úloha NSRV ešte viac posilnená.

Z pohľadu prechodu na nové programové obdobie bude nevyhnutné **zabezpečiť kontinuitu** práce centrálnej jednotky ale najmä regionálnych pracovísk. V tejto súvislosti je potrebné doriešiť udržateľnosť vidieckej siete v prechodnom období roku 2015. Dlhodobejšie prerušenie fungovania siete môže mať za následok nielen pokazenie si dobrej povesti ale môže mať aj negatívny vplyv na jej budúcu funkčnosť a dôveryhodnosť.

Čo sa týka **cieľov a úloh NSRV**, hodnotiteľ odporúča v prvej časti jasnejšie ale jednoducho popísať cieľ a úlohy NSRV.

V časti „**Plánovaná organizačná štruktúra siete, ...**“ je dôležité prehľadnejšie popísať vzťahy v rámci organizačnej štruktúry NSRV a doplniť o organigram.

Súhrnný opis hlavných kategórií činností NSRV

V programe úplne absentuje analýza SWOT a hodnotenie potrieb NSRV. Hodnotiteľ odporúča zahrnúť silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia buď do SWOT analýzy celého programu alebo vytvoriť novú SWOT analýzu samostatne len pre NSRV.

SWOT analýza ako aj hodnotenie potrieb by malo vychádzať zo skúseností z programu 2007 – 2013, platných národných a európskych právnych noriem a súčasných potrieb spoločnosti v oblasti rozvoja vidieka. Vzhľadom k tomu, že v dokumente chýba zhodnotenie činnosti NSRV v rámci PRV 2007-2013 hodnotiteľ odporúča dopracovať túto časť.

V tejto súvislosti hodnotiteľ zistil, že Riadiaci orgán má k dispozícii niekoľko vlastných analytických materiálov, z ktorých môže čerpať informácie na dopracovanie vyššie uvedených častí. NSRV každoročne k 31. januáru predkladá správu o implementácii Opatrenia 5.2 Národná sieť rozvoja vidieka Riadiacemu orgánu. Správa podrobne opisuje a sumarizuje všetky kategórie aktivít a obsahuje aj plán činnosti na nasledujúci rok.

Okrem toho Národná sieť rozvoja vidieka podrobne zmapovala všetky aktivity centrálnej a regionálnych pracovísk za roky 2009 až 2013 a vydala brožúru „Aktivity Národnej siete rozvoja vidieka SR 2009-2013“. Materiál poskytuje výborný prehľad o uskutočnených aktivitách vo všetkých kategóriách: i) zber a poskytovanie informácií, ii) vzdelávacie a informačné aktivity, iii) národná a nadnárodná spolupráca a iv) propagácia. Z materiálu je možné stanoviť plnenie ukazovateľov pre jednotlivé kategórie aktivít.

Hodnotiteľ odporúča využiť údaje a informácie z materiálov spracovaných NSRV a zároveň uviesť ich ako zdroje informácií.

NSRV vzhľadom na súčasnú analýzu a požiadavky partnerov v SWOT pre PRV odporúčame riešiť prvé kontaktné body pre poľnohospodársky poradenský systém prostredníctvom NSRV.

Vzhľadom na malý Operačný program Rybné hospodárstvo (OP RH) na Slovensku a v súčasnosti deklarovaný prierezový, medzirezortný charakter programov, NSRV by mohla plniť úlohu poskytovateľa informácií aj pre prijímateľov OP RH.

NSRV prispieva k plneniu cieľov SPP a najmä cieľov rozvoja vidieka a pôsobí horizontálne pre všetky skupiny potenciálnych prijímateľov pomoci. Hodnotiteľ **odporúča lepšie zdôvodniť vnútornú a vonkajšiu koherentnosť NSRV** v rámci celého programu prípadne v rámci Spoločného strategického rámca pre Slovenskú republiku.

V návrhu PRV 2014-2020 nie sú uvedené **ukazovatele** týkajúce sa NSRV. Hodnotiteľ odporúča vybrať z existujúcich dokumentov (vyššie uvedených) relevantné údaje a stanoviť špecifické ukazovatele pre národnú vidiecku sieť.

Zdroje NSRV

Hodnotiteľ odporúča doplniť časť k NSRV o celkový rozpočet NSRV a jeho rozdelenie do jednotlivých kategórií. Vzhľadom k posilneniu a rozšíreniu kompetencií NSRV hodnotiteľ odporúča **posilnenie personálnych kapacít** a posilnenie aj finančnej

Nevyhnutné sú skúsenosti a klásť treba dôraz na kvalitu tímov a samotných pracovníkov, koordinátorov

2.9 Hodnotenie použitia technickej pomoci

Opatrenie Technická pomoc bude mať podľa hodnotiteľov významný vplyv na implementáciu programu a to hlavne prostredníctvom podporených aktivít zameraných na zlepšenie výkonu monitorovania, zabezpečenie hodnotenia a kontroly, vzdelávania a motivácie administratívnej kapacity (platy a odmeny štátnych a verejných zamestnancov vykonávajúcich činnosti spojené s riadením, implementáciou, kontrolou). Opis opatrenia nie je samostatne uvedený v programe, je z časti uvedený v bode 15.6. Opatrenie nie je programované v rámci priorít programu spolu s ostatnými opatreniami, ale nepriamo bude zvyšovať účinok opatrení prostredníctvom podpory cielenej propagácie zameranej na informovanie potenciálnych prijímateľov. Uvedený zoznam oprávnených nákladov je príliš dlhý a detailný, bolo by vhodnejšie zlúčiť jednotlivé položky podľa uznateľných tém ako napr. propagácia programu, implementácia programu, monitorovanie a hodnotenie, atď.

3. MERANIE POKROKU A VÝSLEDKOV PROGRAMU

3.1 Hodnotenie programovo-špecifických ukazovateľov

Hodnotiace otázky:

EQ 3.1.2 Do akej miery poskytujú navrhované ukazovatele potrebný stupeň disagregácie na začlenenie rodového hľadiska alebo na to, aby primerane odrážali špecifiká iných spoločenstiev alebo zemepisných oblastí?

EQ3.1.3 Ako jasne sú definované navrhované spoločné a programovo špecifické ukazovatele?

V rámci 2.etapy hodnotenia boli použité dve kritériá na posúdenie ukazovateľov, ktoré sú prezentované v pláne ukazovateľov pre jednotlivé fokusové oblasti:

1. **Ukazovatele sú relevantné.** To znamená, že ukazovatele výstupu, výsledku a dosahu sú navrhované pre všetky operácie, opatrenia, špecifické ciele fokusových oblastí a celkové ciele programu a SPP.
2. **Ukazovatele sú jasne opísané.** To znamená, že by mala byť jasne definovaná ich podstata a merné jednotky.

Spoločné ukazovatele pre výstup, výsledok a dosah sú predpísané EÚ a mali by byť všetky zahrnuté do súboru ukazovateľov použitých pre PRV. Ex ante hodnotitelia pomohli vyplniť všetky medzery v pláne ukazovateľov a navrhli doplniť chýbajúce spoločné ukazovatele ako aj zadefinovali chýbajúce **programo-špecifické ukazovatele** v zmysle špecifických cieľov. Ucelený súbor ukazovateľov členených podľa fokusových oblastí bol uvedený v 2.priebežnej správ (bod 3.1.1).

Všetky tri úrovne cieľov sú definované dostatočne správne v časti 5.2 a 11.2 programového dokumentu. Hodnotiteľ doplnil programovo špecifické ciele v zmysle popisu jednotlivých opatrení.

V hodnotení boli identifikované všetky ukazovatele výstupu, výsledku a dosahu, ako aj cieľové ukazovatele. V programovom dokumente nie sú uvedené ukazovatele výsledku, ako aj dosahu. Hodnotiteľ doplnil chýbajúce spoločné ukazovatele a navrhol doplňujúce špecifické ukazovatele pre výstup a výsledok.

Navrhnutý systém spoločných a programovo špecifických ukazovateľov umožní komplexne merať všetky plánované výstupy z naprogramovaných operácií/opatrení, ako aj očakávané výsledky dosiahnuté z podporených výstupov.

Doplnené členenie spoločných ukazovateľov a doplnené programovo špecifické ukazovatele poskytujú dostatočný stupeň disagregácie v zmysle očakávaných výstupov a výsledkov v rámci jednotlivých fokusových oblastí.

V pláne ukazovateľov nie sú zahrnuté ukazovatele týkajúce sa rodového hľadiska. V analytickej tabuľke boli doplnené hodnotiteľom (bod 3.1.1, 2.Priebežná správa).

Spoločné programové ukazovatele uvedené v pláne ukazovateľov sú definované v zmysle spoločného súboru ukazovateľov, príloha IV v návrhu implementačného nariadenia.

Spoločné cieľové ukazovatele sú väčšinou vyjadrené v % podieloch podporených

podnikov/prijímateľov/výmery z celkových počtov uznateľných prijímateľov/výmer plôch (východiskový stav).

Spoločné výsledkové ukazovatele sú definované v zmysle fiche pre ukazovatele. Pre niektoré výsledkové ukazovatele je potrebné poskytnúť podrobnejšie usmernenie zo strany EK (napr. Zvýšenie efektívnosti využitia energie v poľnohospodárstve, Produkcia obnoviteľnej energie v podporených projektoch).

Jednou z prvých aktivít v rámci implementácie hodnotiace plánu bude potrebné zadefinovať fiche pre programovo-špecifické ukazovatele.

Všetky navrhnuté špecifické ukazovatele výstupu a výsledku sú špecifické, merateľné a dosiahnuteľné nákladovo efektívnym spôsobom, ako aj relevantné pre program a včas dostupné.

Zoznam programovo-špecifických ukazovateľov:

Tabuľka 3.1.1

FOKUSOVÁ OBLASŤ 2A	
Opatrenia/operácie/akcie	Programovo špecifické ukazovatele výstupu
Opatrenie 4.3 (čl.17c) <u>Operácia 4.3:</u> Vypracovanie projektov pozemkových úprav a vykonanie projektov pozemkových	<i>Počet zapísaných projektov pozemkových úprav do katastra nehnuteľností (údaje z MPRV SR)</i>
Ciele na úrovni fokusovej oblasti 2A	Programovo špecifické ukazovatele výsledku
Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie <ul style="list-style-type: none"> - Modernizácia fariem vo vybraných sektoroch i.) špecializovaná rastlinná výroba a ii.) živočíšna výroba - Diverzifikácia poľnohospodárskej produkcie (produktový mix) - Vyšší počet malých fariem dodávajúcich svoju produkciu na trh (zvýšenie ich účasti na trhu) 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>zvýšenie výmery vyčlenenej pre produkciu ovocia a zeleniny u podporených poľnohospodárskych podnikov (ha)</i> - <i>percentuálne zníženie fragmentácie vlastníctva poľnohospodárskej a lesnej pôdy v projektoch pozemkových úprav (sleduje MPRV SR)</i> - <i>% z celkovej poľnohospodárskej produkcie predanej na trhu u podporených malých poľnohospodárskych podnikov (6.3) (sleduje hodnotiteľ)</i>

Tabuľka 3.1.2

FOKUSOVÁ OBLASŤ 2C	
Opatrenia/operácie/akcie	Programovo špecifické ukazovatele výstupu
Opatrenie 4.3 (čl.17c2) – lesné cesty <u>Operácia 4.3:</u> Opatrenia zamerané na infraštruktúru a prístupu k lesnej pôde	<i>Dĺžka vybudovaných lesných ciest (km)</i>
Ciele na úrovni fokusovej oblasti 2C	Programovo špecifické ukazovatele výsledku
Zlepšenie hospodárskeho výkonu lesného hospodárstva	<i>Zmena produktivity práce u podporených podnikov (porovnanie produktivity práce pred realizáciou)</i>

Zvýšenie ekonomickej hodnoty lesov	projektu a po dvoch rokoch po ukočení, n+2) Zmena trhového podielu podporených podnikov (sleduje hodnotiteľ, n+2)
------------------------------------	--

Tabuľka 3.1.3

FOKUSOVÁ OBLASŤ 3A	
Opatrenia/operácie/akcie	Programovo špecifické ukazovatele výstupu
<p>Podopatrenie 4.2 (čl.17b) Operácia 4.2 Investície, ktoré sa týkajú spracovania, uvádzania na trh a/alebo vývoja poľnohospodárskych výrobkov, na ktoré sa vzťahuje príloha I k Zmluve, sú v súlade s cieľmi opatrenia a príslušnými právnymi predpismi EÚ a zosúladené s požiadavkami životného prostredia Podpora bude zameraná na:</p> <ul style="list-style-type: none"> o výrobu nových ako aj tradičných produktov, zavedenie novej techniky/technológií do výroby; o budovanie malých odbytových miest pre odbyt poľnohospodárskej produkcie a produktov spracovania poľnohospodárskej prvovýroby; o budovanie malých spracovateľských prevádzok poľnohospodárskej produkcie a jej predaja na miestnych trhoch; 	<p>Počet vybudovaných malých predajných miest Počet vybudovaných malých spracovateľských prevádzok poľnohospodárskej produkcie</p>
Ciele na úrovni fokusovej oblasti 3A	Programovo špecifické ukazovatele výsledku
<p>Zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov prostredníctvom ich lepšej integrácie do poľnohospodársko-potravinového reťazca pomocou pridávania hodnoty poľnohospodárskym produktom, propagácie na miestnych trhoch a v krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín a organizácií výrobcov a medziodvetvových organizácií; Zvýšenie podielu domácich spracovateľských podnikov na trhu Zlepšenie efektivity spracovania poľnohospodárskej produkcie a odbytu spracovaných produktov Zvýšené zastúpenie chovov s takými chovnými postupmi, ktoré sú nad rámec príslušných povinných štandardov a bežnej chovateľskej praxe, vedúce k zlepšeniu životných podmienok zvierat</p>	<p>Zmena trhového podielu podporených podnikov (sleduje hodnotiteľ, n+2) Zmena hrubej pridanej hodnoty v podporených podnikoch (porovnanie HPH pred realizáciou projektu a po dvoch rokoch po ukočení, n+2) Podiel spracovateľských podnikov zavádzajúcich nové produkty a/alebo techniky (potrebné zadať pojem „nový produkt a/alebo technika“) % podporených chovov s chovnými postupmi nad rámec príslušných povinných štandardov a bežnej chovateľskej praxe z celkového počtu chovov</p>

Tabuľka 3.1.4

FOKUSOVÁ OBLASŤ 3B	
Opatrenia/operácie/akcie	Programovo špecifické ukazovatele výstupu
Opatrenie 5 (čl.18) <u>Operácia 5.1</u> Preventívne opatrenia pred negatívnymi dôsledkami prírodných katastrofických udalostí a nepriaznivých pomerov na potenciál poľnohospodárskej výroby vo väzbe na prebiehajúce klimatické zmeny	<i>Celková dĺžka vystavaných, rekonštruovaných, modernizovaných a dostavaných odvodňovacích systémov</i>
Ciele na úrovni fokusovej oblasti 3B	Programovo špecifické ukazovatele výsledku
Podpora riadenia rizík poľnohospodárskych podnikov a ich predchádzania (prevencia) Zníženie rizika zamokrenia a zaplavenia v dôsledku povodní počas intenzívnych (prívalových) dažďov	<i>% poľnohospodárskej výmery chránenej funkčným systémom melioračných kanálov z celkovej výmery p.p.</i>

Tabuľka 3.1.5

FOKUSOVÁ OBLASŤ 4A, 4B, 4C	
Opatrenia/operácie/akcie	Programovo špecifické ukazovatele výstupu
Opatrenie 10 (čl.28) <u>Operácia 10.2</u> Chov a udržanie ohrozených druhov zvierat	<i>Počet žiadateľov a podporených VDJ v rámci podpory ohrozených druhov zvierat</i>
Opatrenie 8 (čl.21) <u>Operácia 8.4</u> Preventívne protipovodňové opatrenia v podobe objektov hradenia bystrín, úpravy korýt, budovanie protipovodňovej ochrany, ktoré budú plniť okrem protipovodňového účelu aj úlohu zásobníkov vody pre protipožiarnu ochranu lesa a zlepšia vodné hospodárstvo	<i>Dĺžka upravených malých vodných tokov</i>
Ciele na úrovni fokusových oblastí 4A, 4B, 4C	Programovo špecifické ukazovatele výsledku
Obnova, zachovanie a zvýšenie biologickej diverzity vrátane na územiach sústavy Natura 2000 a v oblastiach s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami a v poľnohospodárskej činnosti s vysokou prírodnou hodnotou a obnova, zachovanie ako aj zlepšenie stavu krajinných oblastí Európy	<i>% podporených chovov ohrozených druhov zvierat z celkovej počtu ohrozených druhov zvierat</i>

Tabuľka 3.1.6

FOKUSOVÁ OBLASŤ 5C	
Ciele na úrovni fokusovej oblasti 5C	Programovo špecifické ukazovatele výsledku
Uľahčenie dodávok a využívania obnoviteľných zdrojov energie, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely bioekonomiky	Zvýšenie podielu spracovania a využívania OZE v lesníctve (využívanie ťažbových zvyškov, hmoty z prerezávok a sortimentov nižšej kvality na výrobu lesnej energetickej štiepky a pod.) - celková produkcia na energetické účely (t), podiel príjmov pochádzajúcich z produkcie OZE) (sleduje hodnotiteľ)

3.2 Hodnotenie kvantifikovaných cieľových hodnôt pre ukazovatele

Hodnotiace otázky:

- **EQ3.2.1:** V akom rozsahu program stanovuje cieľové hodnoty ukazovateľov určených pre systémy monitorovania a hodnotenia?
- **EQ3.2.2:** Aká je miera koherentnosti poskytnutých údajov? Do akej miery zodpovedajú výstupom a výsledkom z predchádzajúcich skúseností?
- **EQ 3.2.3:** Ako jasne a jednoznačne sú definované metódy, akými sa počítajú cieľové hodnoty a zdroje, z ktorých sa čerpajú použité údaje?

Ex ante hodnotitelia použili tri kritériá pre hodnotenie cieľových hodnôt ukazovateľov:

- 1) Cieľové hodnoty boli navrhnuté pre všetky ukazovatele v každej fokusovej oblasti
- 2) Cieľové hodnoty boli správne vypočítané
- 3) Cieľová úroveň je realistická a primeraná

Hlavným predmetom hodnotenia boli cieľové hodnoty prezentované pre každú fokusovú oblasť v pláne ukazovateľov a posúdenie zahŕňalo nasledujúce kroky;

- I) Kontrola, že cieľové hodnoty boli stanovené pre všetky ukazovatele v jednotlivých fokusových oblastiach.
- II) Hodnotitelia pripravili vlastné výpočty na základe overiteľných jednotkových nákladov (stanovených v bode 2.6), overiteľných prepočítacích koeficientov vo výslednom reťazci (pomer výstupov k výsledkom a dosahom) a zvažili externé premenné, a to najmä vo vzťahu k dosahom.
- III) Analýza rozdielov medzi kalkuláciami hodnotiteľa a odhadovanými cieľovými hodnotami v pláne ukazovateľov s cieľom určiť posúdenie o rozsahu, v akom sú cieľové hodnoty reálne a rozumné.
- IV) Identifikácia tých operácií, kde je ťažké vykonať dôkladné výpočty (napr. v prípade úplne nových operácií) a poskytnutie poradenstva v skorom monitoringu vývoja implementácie nových opatrení - napríklad stanovenie výšky podpory.

Cieľové hodnoty boli navrhnuté pre všetky výstupové a cieľové ukazovatele v pláne ukazovateľov. Do plánu ukazovateľom boli doplnené programovo špecifické ukazovatele pre výstup a cieľ, ktoré sú aj kvantifikované. Hodnotiteľ identifikoval doplňujúce ukazovatele, ktoré je potrebné doplniť do monitorovacích tabuliek.

Súdržnosť výstupných cieľových hodnôt s alokáciami bola posúdená v bode 2.6. Hodnotiteľ navrhol úpravy vybraných hodnôt plánovaných výstupov na základe získaných skúseností z minulého programového obdobia, charakteru operácií, poradia priorít a sledovaných cieľov.

Pre investičné projektové podpory nie sú definované metódy kalkulácie cieľových hodnôt. Pri odhade boli použité priemerné ceny projektov z minulého programového obdobia ak aj odhady ich budúceho vývoja.

Pre neprojektové podpory boli kompenzačné sadzby zostavené a realizované nezávislou inštitúciou. Metóda výpočtu sadzieb je jednoznačne definovaná. Výška jednotlivých sadzieb spolu s alokáciou finančných prostriedkov pre dané opatrenie určuje celkovú plánovanú podporenú plochu (ha).

Výsledky posúdenia sú zosumarizované v nasledovnej tabuľke:

Tabuľka 3.2.1

Ukazovatele	Navrhnuté cieľové hodnoty	Odhad hodnotiteľa	Pripomienky
Fokusová oblasť 2A			
Výstupové ukazovatele			
Počet podporených podnikov s investíciami v poľnohospodárskych podnikoch (4.1)	420	900	Odôvodnené v bode 2.6
<i>Celkové verejné výdavky € 4.1</i>	<i>167 000 000</i>	<i>167 000 000</i>	
Počet zapísaných projektov pozemkových úprav do katastra nehnuteľností	179	179	
<i>Celkové verejné výdavky pre investície do infraštruktúry (4.3) - projekty pozemkových úprav</i>	<i>55 000 000</i>	<i>55 000 000</i>	
Počet účastníkov vzdelávania (1.1)	1 200	1 200	
<i>Celkové verejné výdavky (€) 1.1</i>	<i>2 417 000 €</i>	<i>2 417 000 €</i>	
Počet subjektov, kde bolo vykonané poradenstvo (2.1)	150	150	
<i>Celkové verejné výdavky (€) 2.1,2.3</i>	<i>255 000€</i>	<i>255 000€</i>	
Počet prijímateľov, ktorí prijali pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov (6.3)	100	150	Hodnotiteľ navrhuje zamerať sa na podporu projektov vo vybraných sektoroch, s vyššou pridanou hodnotu a s nižšou priemernou cenou
<i>Celkové verejné výdavky (€) 6.3</i>	<i>1 550 000€</i>	<i>1 550 000€</i>	
Cieľové ukazovatele			
% podporených poľnohospodárov z PRV s investíciami do reštrukturalizácie	1,47%	21%	Počet potenciálnych prijímateľov: 4 261
Percentuálne zníženie fragmentácie vlastníctva poľnohospodárskej a lesnej pôdy v projektoch pozemkových úprav	50%	50%	
Fokusová oblasť 2B			
Výstupové ukazovatele			

Pomoc na začatie podnikania mladých poľnohospodárov (6.1)	750	750	
Celkové verejné výdavky (€) 6.1	30 000 000€	30 000 000€	
Počet účastníkov vzdelávania (1.1)	500	500	
Celkové verejné výdavky (€) 1.1	1 300 000€	1 300 000€	
Počet subjektov, kde bolo vykonané poradenstvo (2.1)	40	40	
Celkové verejné výdavky (€) 2.1,2.3	70 000€	70 000€	
Počet podporených podnikov s investíciami v poľ. podnikoch (podpora podnikateľských plánov mladých farmárov) (4.1)	250	250	
Celkové verejné výdavky (€) (4.1)	18 000 000€	18 000 000€	
Cieľové ukazovatele			
% podporených mladých poľnohospodárov na začatie činnosti	3,07%	3,07%	
Fokusová oblasť 2C			
Výstupové ukazovatele			
Dĺžka vybudovaných lesných ciest (km) (4.3)	100	100	
Celkové verejné výdavky (€) (4.3)	30 000 000€	30 000 000€	
Počet operácií pre investície do lesnej technológie a primárneho spracovania/odbytu (8.6)	180	180	
Celkové verejné výdavky (€) 8.6	17 300 000€	17 300 000€	
Cieľové ukazovatele			
% podporených lesných podnikov z PRV s investíciami do modernizácie techniky	1,48%	1,48%	

Tabuľka 3.2.2

Ukazovatele	Navrhnuté cieľové hodnoty	Odhad hodnotiteľa	Pripomienky
Fokusová oblasť 3A			
Výstupové ukazovatele			
Počet podporených projektov (založenie OOV)	25	25	
Počet podnikov zahrnutých do podporených OOV	360	360	
Celkové verejné výdavky (€) (9)	10 000 000€	10 000 000€	
Počet poľnohospodárskych podnikov spolupracujúcich v rámci projektoch spolupráce (16.4)	120	120	
Celkové verejné výdavky (€) (16.4)	24 541 740,39 €	24 541 740,39 €	
Počet podporených projektov (poľ.podniky, spracovanie a odbyt poľ.produktov) 4.2	214	300	Odôvodnené v bode 2.6
Celkové verejné výdavky (4.2)	160 000 000€	160 000 000€	
Počet účastníkov vzdelávania	650	650	
Celkové verejné výdavky (1.1)	900 000€	900 000€	
Počet subjektov, kde bolo vykonané poradenstvo (2.1)	50	50	

Celkové verejné výdavky € (2.1,2.3) pre FO3A	105 000€	105 000€	
Cieľové ukazovatele			
% podporených subjektov prostredníctvom vytvárania skupín výrobcov , účasti v systéme kvality , spolupráce v dodávateľskom reťazci	1,96%	11,27% ((120+360)/4261)	Počet potenciálnych prijímateľov: 4 261
Fokusová oblasť 3B			
Výstupové ukazovatele			
Počet poľnohospodárskych podnikov združených do vzájomných fondov (17.2)	100	100	
Celkové verejné výdavky (€) (17.2)	10 000 000€	10 000 000€	
Počet beneficentov podpory na preventívne činnosti (5.1)	160	160	
Celková dĺžka vystavaných, rekonštruovaných, modernizovaných a dostavaných odvodňovacích systémov	320	320	
Celkové verejné výdavky (€) 5.1	70 000 000€	70 000 000€	
Počet účastníkov vzdelávania 1.1	200	200	
Celkové verejné výdavky (1.1)	400 000€	400 000€	
Počet subjektov, kde bolo vykonané poradenstvo (2.1)	50	50	
Celkové verejné výdavky € (2.1,2.3)	85 000€	85 000€	
Cieľové ukazovatele			
% podnikov zúčastnených v podporných schémach riadenia rizika	1,06%	6,10%	Počet potenciálnych prijímateľov 4 261

Tabuľka 3.2.3

Ukazovatele	Navrhnuté cieľové hodnoty	Odhad hodnotiteľa	Pripomienky
Fokusová oblasť 4A, AB, AC – poľnohospodárska pôda			
Výstupové ukazovatele			
Výmera plôch (ha) podporená v rámci opatrenia AEK čl.28 (10.1)	289 150	289 150	
Celkové verejné výdavky (€) 12.1	143 750 000€	143 750 000€	
Udržovanie ekologického poľnohospodárstva (11.2)	150 340	150 340	
Celkové verejné výdavky (€) 11.2	90 000 000€	90 000 000€	
NATURA 2000 p.p. (12.1)	4 000	4 000	
Celkové verejné výdavky (€) 12.1	1 540 000€	1 540 000€	
Počet účastníkov vzdelávania 1.1	1 600	1 600	
Celkové verejné výdavky (€) 1.1	3 100 849,60€	3 100 849,60€	
Počet subjektov, kde bolo vykonané poradenstvo (2.1)	477	477	
Celkové verejné výdavky (€) 2.1, 2.3	748 000€	748 000€	
Počet vybudovaných spoločných zariadení a opatrení (komunikačných, vodohospodárskych, protieróznych) na poľ.pôde	42	50	V zmysle záverov MTE je potrebné zvýšiť hospodárnosť podpôr a v tom prípade je možné dosiahnuť vyššiu cieľovú hodnotu.

Celkové verejné výdavky (€) 4.4	30 000 000 €	30 000 000 €	
LFA - Horské oblasti (13.1)	354 000	354 000	
LFA - Ostatné oblasti s významnými prírodnými obmedzeniami (13.2)	290 000	290 000	
LFA - Oblasti so špecifickými obmedzeniami (13.3)	256 000	256 000	
Celkové verejné výdavky (€) opatr. 13 LFA	482 650 000 €	482 650 000 €	
Cieľové ukazovatele			
% podporeného poľ.územia, ktoré prispieva k biodiverzite (ha) (4A)	427 155	427 155	
% podporeného poľ.územia, ktoré prispieva k zlep.vod.hospodárstvo(ha) (4B)	419 490	419 490	
% podporeného poľ.územia, ktoré prispieva k zlep.obhosp.pôdy a /alebo prevencii pôdnej erózie (ha) (4C)	419 490	419 490	

Tabuľka 3.2.4

Ukazovatele	Navrhnuté cieľové hodnoty	Odhad hodnotiteľa	Pripomienky
Fokusová oblasť 4A, 4B, 4C – lesná pôda			
Výstupové ukazovatele			
Výmera (ha) podporená v rámci lesnícko-environmentálnych záväzkov (15.1)	10 000	10 000	
Verejné výdavky pre ochranu a podporu lesných genetických zdrojov (15.2)	3 000 000,00	3 000 000,00	
Celkové verejné výdavky (€) (15.1 a 15.2)	4 950 000,00	4 950 000,00	
Rozloha (ha) podporenej lesnej pôdy v území NATURA 2000 (prispieva k 4A) (12.2)	30 000	30 000	
Počet operácií (investície zlepšujúce odolnosť a hodnotu lesných ekosystémov) (8.5)	90	90	
Rozloha lesov týkajúca sa investícií, ktoré zlepšujú odolnosť a hodnotu lesných ekosystémov (8.5)	840	840	
Celkové verejné výdavky (€) (8.5)	5 000 000 €	5 000 000 €	
Počet beneficiarov preventívnych činností (8.4)	150	150	
Rozloha obnovených lesov poškodených požiarom a inými prírodnými katastrofami vrátane škodcov, chorôb a katastrofických udalostí a javov súvisiacich so zmenou klímy (prispieva 4A, 4B, 4C) (8.4)	20 000	20 000	
Počet projektov zameraných na obnovu lesa poškodených požiarom a inými prírodnými katastrofami (8.4)	40	40	
Dĺžka upravených malých vodných tokov (km) (8.4)	18 000	?	
Počet projektov zameraných na malé vodné toky (8.4)	25	25	
Počet projektov preventívnych protipožiarnych akcií (8.4)	10	10	
Celkové verejné výdavky (€) (8.4)	82 000 000 €	82 000 000 €	
Počet účastníkov vzdelávania 1.1	1 100	1 100	
Celkové verejné výdavky (€) (1.1)	2 000 000,00€	2 000 000,00€	
Počet subjektov, kde bolo vykonané poradenstvo (2.1)	317	317	
Celkové verejné výdavky (€) (2.1,2.3)	497 000€	497 000€	

Cieľové ukazovatele			
% podporenej lesnej pôdy, ktorá prispieva k zlep.vod.hospodárstvo(ha) (4A)	3,10 % (60 000 ha)	3,10% (60 000 ha)	
% podporenej lesnej pôdy, ktorá prispieva k zlep.vod.hospodárstvo(ha) (4B)	1,59 % (30 840ha)	1,59% (30 840 ha)	
% podporenej lesnej pôdy, ktorá prispieva k zlep.obhosp.pôdy(ha) (4C)	1,59 % (30 840ha)	1,59% (30 840 ha)	

Tabuľka 3.2.5

Ukazovatele	Navrhnuté cieľové hodnoty	Odhad hodnotiteľa	Pripomienky
Fokusová oblasť 5A			
Výstupové ukazovatele			
Počet podporených projektov čl.17.1 (4.1)	75	150	Odôvodnené v bode 2.6
Výmera (ha) pokrytá investíciou do závlah (t.j. efektívnejšie závlahové systémy)	4 000	4 000	
Celkové verejné výdavky (€) 17.1 – FO 5A	15 000 000€	15 000 000€	
Počet subjektov, kde bolo vykonané poradenstvo (2.1)	50	50	
Celkové verejné výdavky (€) (2.1,2.3)	95 000€	95 000€	
Cieľové ukazovatele			
% zavlažovanej výmery, kde sa zvýšila efektivita využívania vody (cez investície podporené z PRV)	27%	27%	
Fokusová oblasť 5B			
Výstupové ukazovatele			
Počet podporených projektov (v poľ.podnikoch, v spracovaní a odbyte poľ.produktov) (4.1, 4.2)	100	200	Odhad hodnotiteľa na základe analýzy a rozhovorov s partnermi, odôvodnené v bode 2.6.
Celkové verejné investície (€) 4.1, 4.2	40 000 000	40 000 000	
Počet účastníkov vzdelávania 1.1	600	600	
Celkové verejné investície (€) 1.1	1 200 000€	1 200 000€	
Počet subjektov, kde bolo vykonané poradenstvo (2.1)	50	50	
Celkové verejné investície (€) 2.1, 2.3	95 000€	95 000€	
Cieľové ukazovatele			
Celkové investície na úsporu energie a zvýšenie účinnosti (€)	80 000 000€	80 000 000€	
Fokusová oblasť 5C			
Výstupové ukazovatele			
-Počet podporených projektov – investície poľnohospodárskych podnikov do OZE (4.1)	10	10	
Celkové verejné výdavky 4.1 (€)	10 000 000€	10 000 000€	
Počet projektov investujúcich do malej infraštruktúry vrátane obnoviteľných zdrojov (7.2)	40	40	

Celkové verejné výdavky 7.2 (€)	12 000 000€	12 000 000€	
Počet podnikov, ktoré prijali pomoc na investície do nepoľnohospodárskych aktivít (6.4)	40	40	
Celkové verejné výdavky (€)	5 000 000,00€	5 000 000,00€	
Počet operácií pre investície do lesnej technológie a primárneho spracovania/odbytu (8.6)	100	100	
Celkové verejné výdavky 8.6 (€)	5 000 000€	5 000 000€	
Počet účastníkov vzdelávania 1.1	220	220	
Celkové verejné výdavky (€) 1.1	450 000€	450 000€	
Cieľové ukazovatele			
Celkové investície na výrobu obnoviteľnej energie (€)	52 000 000,00€	52 000 000,00 €	

Tabuľka 3.2.6

Ukazovatele	Navrhnuté cieľové hodnoty	Odhad hodnotiteľa	Pripomienky
Fokusová oblasť 5D			
Výstupové ukazovatele			
Počet podporených projektov zameraných na uskladnenie a spracovanie odpadovej vody a biologického odpadu (žumpy, hnojiská, uskladňovacie nádrže) (4.4)	200	200	
Celkové verejné výdavky 4.4 (€)	20 410 000€	20 410 000 €	
Plocha (ha) (e.g. vegetačný pokryv, catch crop, znížené hnojenie, extenzifikácia) optr. AEK čl.28	153 500	153 500	
Počet účastníkov vzdelávania (1.1)	220	220	
Celkové verejné výdavky (€) 1.1	450 000€	450 000€	
Počet subjektov, kde bolo vykonané poradenstvo (2.1)	600	600	
Celkové verejné výdavky (€) 2.1, 2.3	920 000€	920 000€	
Cieľové ukazovatele			
% podiel dobytčích jednotiek v podporených podnikoch, kde sa investovalo do zníženia emisií sklen.plynov a/alebo amoniaku	7,48	7,48	
% podiel poľnohospodárskej pôdy, kde sú realizované opatrenia na zníženie emisií sklen.plynov a amoniaku	8,10	8,10	

Tabuľka 3.2.7

Ukazovatele	Navrhnuté cieľové hodnoty	Odhad hodnotiteľa	Pripomienky
Fokusová oblasť 5E			
Výstupové ukazovatele			
Rozloha lesov týkajúca sa investícií, ktoré zlepšujú odolnosť a hodnotu lesných ekosystémov (8.5)	840	840	
Počet operácií (investície zlepšujúce odolnosť a hodnotu lesných ekosystémov) (8.5)	90	90	
Výmera (ha) podporená v rámci agroenvir.schém podporujúce sekvestráciu uhlíka (územie priradené k prioritě 4) optr. AEK čl.28	193 000	148 000	Plánová podporená výmera v rámci schémy Ochrana proti erózii pôdy je 50 000 ha ale fyzicky bude zatrávnených 5 000 ha, z toho dôvodu je potrebné odpočítať 45 000 ha.
Počet účastníkov vzdelávania (1.1)	220	220	
Celkové verejné výdavky (€) 1.1	450 000€	450 000€	
Počet subjektov, kde bolo vykonané poradenstvo (2.1)	20	20	
Celkové verejné výdavky (€) 2.1, 2.3	40 000€	40 000€	
Cieľové ukazovatele			
% podiel poľnohospodárskej a lesnej pôdy spolu, kde sa realizujú opatrenia na posilnenie sekvestrácie oxidu uhličitého	5,06% (193 840 ha)	3,88% (148 840 ha)	

Tabuľka 3.2.8

Ukazovatele	Navrhnuté cieľové hodnoty	Odhad hodnotiteľa	Pripomienky
Fokusová oblasť 6A			
Výstupové ukazovatele			
Počet podnikov, ktoré prijali pomoc na investície do nepoľnohospodárskych aktivít (6.4)	180	400	Odôvodnené v bode 2.6
Celkové verejné výdavky 6.4 (€)	75 000 000€	75 000 000€	
Počet účastníkov vzdelávania (1.1)	1 400	1 400	
Celkové verejné výdavky 1.1 pre FO6A (€)	2 700 000€	2 700 000€	
Cieľové ukazovatele			
Počet vytvorených miest prostredníctvom podporených projektov	520	1 200	Je potrebné sa zamerať na podporu takých projektov, ktoré vytvoria prac.miesta.

Tabuľka 3.2.9

Ukazovatele	Navrhnuté cieľové hodnoty	Odhad hodnotiteľa	Pripomienky
Fokusová oblasť 6B			
Výstupové ukazovatele			
Počet projektov investujúcich do malej infraštruktúry vrátane obnoviteľných zdrojov (7.2)	40	40	
Počet projektov podporujúcich miestne základné služby pre vidiecke obyvateľstvo (7.4)	300	320	Odôvodnené v bode 2.6
Počet projektov investujúcich do rekreačnej infraštruktúry a rozvoja cestovného ruchu (7.5)	30	30	
Počet projektov súvisiacich s udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním kultúrneho a prírodného dedičstva (7.6)	50	50	
Počet projektov súvisiacich s konverziou budov (7.7)	10	10	
<i>Celkové verejné výdavky 7.1-7.7(€)</i>	<i>80 500 000€</i>	<i>80 500 000€</i>	
Počet schválených MAS	50	50	
Celkové výdavky na podporu budovania kapacít, tréningov a sieťovania stratégie miestneho rozvoja v rámci prípravy/implementácie (19.1)	1 500 000€	1 500 000€	
Celkové výdavky na podporu operácií v rámci stratégie miestneho rozvoja (19.2) (prispieva k d)	81 069 182€	81 069 182€	
Celkové výdavky na prípravu a implementáciu projektov spolupráce miestnych akčných skupín (19.3)	6 000 000€	6 000 000€	
Celkové výdavky na podporu prevádzkových nákladov Chod miestnej akčnej skupiny a animácie stratégie miestneho rozvoja (19.4)	16 213 836€	16 213 836€	
Cieľové ukazovatele			
% vidieckej populácie začlenenej v stratégiách miestneho rozvoja	20,80% (1000 000 ob.)	20,80	
Populácia majúca prospech z nových alebo zlepšených služieb / infraštruktúry	176 000	176 000	

Tabuľka 3.2.10

Ukazovatele	Navrhnuté cieľové hodnoty	Odhad hodnotiteľa	Pripomienky
Fokusová oblasť 6C			
Výstupové ukazovatele			
Počet projektov investujúcich do širokopásmového infraštruktúry a prístupu, vrátane e-goverment služieb (7.3)	135	135	

Celkové verejné výdavky 7.3 pre FO6C (€)	27 000 000	27 000 000	
Počet účastníkov vzdelávania (1.1)	550	550	
Celkové verejné výdavky 1.1 pre FO6C (€)	1 100 000€	1 100 000€	
Cieľové ukazovatele			
% vidieckej populácie, ktorá má prospech z novej alebo zlepšenej informačnej infraštruktúry/služieb	1% (52 500 ob.)	1%	

Opatrenie 1: Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 14)

Čo sa týka nastavených cieľových hodnôt jednotlivých ukazovateľov s ohľadom na vzdelávanie, celkový predpokladaný počet účastníkov vzdelávania, ktorý je 2 050 účastníkov, sa javí v porovnaní s predchádzajúcim programovým obdobím 2007 – 2013 ako podhodnotený. V minulom programovom období sa v oblasti vzdelávania zrealizovalo celkovo 350 projektov, na ktorých sa zúčastnilo spolu 32 000 účastníkov vzdelávania, z čoho až 10 000 bolo bez viacnásobnej účasti. Ak však pri porovnaní zohľadníme celkový objem alokovaných prostriedkov pre roky 2014-2020, je počet účastníkov vzdelávania relevantný. Znamená to, že v období 2007-2013 bolo na vzdelávanie alokovaných 22 mil. Eur pri predpokladanej cieľovej hodnote 13 000 účastníkov. V období 2014 - 2020 je celková alokácia vo výške 3 650 tis. Eur, čo zodpovedá cene operácie 1 780 Eur na jedného účastníka vzdelávania, pričom takúto hodnotu možno považovať za akceptovateľnú.

Opatrenie 2: Poradenské služby (čl. 15)

V prípade opatrenia Poradenské služby sa predpokladá uskutočniť poradenstvo pre 1 804 subjektov, čo je v porovnaní s obdobím 2007–2013 pomerne ambiciózne, nakoľko v minulom období bola cieľová hodnota tohto ukazovateľa 500 subjektov. Pri objeme alokácie na toto opatrenie vo výške 2 910 tis. Eur maximálna cena operácie na jedného účastníka je vo výške 1 500 Eur.

S ohľadom na zmenu prístupu a dôležitosť tohto opatrenia pre obdobie 2014–2020 odporúčame ešte navýšiť počet subjektov, ktorým bude poskytnuté poradenstvo na 2 500 – 3 000, nakoľko nie je pravdepodobné, aby každá rada bola v poskytnutá v maximálnej výške 1 500 Eur. V niektorých prípadoch budú poskytnuté rady ocenené sumou menšou ako 1 500 Eur a teda počet rád bude v konečnom dôsledku vyšší. Suma 1 500 Eur je teda maximálnou cenou za radu, avšak priemerná cena bude s najväčšou pravdepodobnosťou nižšia. Odporúčame stanoviť maximálnu sumu na jedného farmára, aby sa zamedzilo koncentrovanie podpory v tejto oblasti do malého počtu konenčných prijímateľov.

Okrem toho je potrebné vymedziť oblasti poradenských činností, ktoré môžu byť veľmi široké a závisia najmä od reálneho dopytu samotných farmárov. Tu navyše narážame na problém chýbajúcich syláb a študijných materiálov.

Opatrenie 16: Spolupráca (čl. 35)

V oblasti Spolupráce sa stanovené cieľové hodnoty vzťahujú na počet vytvorených operačných skupín a počet EIP. Predpokladá sa celkovo 17 projektov spolupráce pri rozpočte 85 mil. Eur. Nové doplnkové ukazovatele v tejto oblasti ex ante hodnotiteľ nenavrhuje, avšak je potrebné zvážiť väčší počet operačných skupín. Predpokladaná alokácia je pri stanovenom počte projektov spolupráce 5 mil. Eur na jeden projekt. Ex ante hodnotiteľ nespochybňuje veľkosť projektov, ale vzhľadom na rozpočet je vhodné vytvoriť priestor aj pre menšie operačné skupiny. Dôležité je tiež brať ohľad na počet členov a štruktúru projektov spolupráce.

3.3 Hodnotenie vhodnosti čiastkových cieľov zvolených pre rámec výkonnosti

Hodnotiace otázky:

-
- *Boli použité všetky požadované ukazovatele?*
  - *Boli použité aj nejaké nadbytočné ukazovatele?*
  - *Aká je vierohodnosť definovaných čiastkových cieľov?*
-

Výkonnostný rámec obsahuje všetky požadované kvantifikované ukazovatele, neobsahuje žiadne iné nadbytočné. V rámci priority 2 boli navrhované ukazovatele „Počet poľnohospodárskych podnikov, ktoré prijali pomoc na investície do reštrukturalizácie alebo modernizácie (2A)“ a „počet poľnohospodárskych podnikov, ktoré prijali pomoc na podnikateľský plán/investície pre mladých farmárov (2B)“ spojené a pre obe bola stanovená spoločná cieľová hodnota. Podobne je to aj v prípade ukazovateľov v rámci priority 4, kde bola stanovená spoločná cieľová hodnota pre 3 ukazovatele: Poľnohospodárska pôda v záväzku prispievajúca k biodiverzite (4A) + Poľnohospodárska pôda v záväzku prispievajúca k zlepšeniu vodného hospodárstva (4B) + Poľnohospodárska pôda v záväzku prispievajúca k zlepšeniu obhospodarovania pôd/prevencii pôdnej erózie (4C).

Jednotlivé mílniky sú v kapitole 7 správne zdôvodnené, pri ich kvantifikácii boli zohľadnené skúsenosti z minulého obdobia, administratívna náročnosť procesu výberu, schvaľovania a zazmluvňovania projektov. Hodnoty celkových cieľov na rok 2023 sú stanovené v niektorých prípadoch minimalisticky (fokusová oblasť 2A a 3A). V prípade, ak budú akceptované návrhy hodnotiteľa pre zvýšenie cieľových hodnôt vybraných ukazovateľov hlavne pre fokusovú oblasť 2A a 3A (viď. bod 3.2), budú následne aj zvýšené hodnoty vo výkonnostnom rámci.

3.4 Hodnotenie navrhovaného systému monitorovania a hodnotenia a plánu hodnotenia

Hodnotiace otázky:

-
- *V akom rozsahu je návrh monitorovacieho systému založený na hĺbkovej analýze potrieb údajov?*
  - *Do akej miery sa hodnotiteľ ex-ante zapája do tvorby monitorovacieho systému?*
  - *Do akej miery sú riadne opísané „kľúčové informácie“ a identifikované ich zdroje?*
  - *Do akej miery je možné monitorovacie údaje použiť na vykonávanie hodnotení a ako boli zapojené alebo integrované ako možné zdroje údajov iné inštitucionálne databázy?*
  - *Do akej miery boli zohľadnené pri odhadovaní možných problémových miest v systéme poučenia z predchádzajúcich hodnotení?*
  - *Aká je funkčnosť nástrojov na zber, uchovávanie a spracúvanie údajov a čo je treba zmeniť?*
  - *Do akej miery sú zhromaždené informácie užitočné (z pohľadu včasnosti, dôležitosti, analytickej hodnoty atď.)?*
  - *V akom rozsahu a akým spôsobom sa budú používať tlačivá žiadostí a projektové správy na zber údajov na operačnej úrovni?*
  - *V akom rozsahu sa sprostredkovateľské orgány, platobná agentúra a miestne akčné skupiny aktívne zapojili do nastavenia systému a ako bola rozvinutá ich kapacita a kapacita iných príjemcov, aby mohli riadne využívať monitorovací systém?*
-

Vyhodnotenie potrieb údajov pre monitorovanie a hodnotenie

Počas prípravy PRV SR 2014-2020, RO zorganizoval viacero pracovných stretnutí zástupcov programovacieho tímu, PPA a ex ante hodnotiteľa, na ktorých boli podrobne prediskutované potreby údajov podľa jednotlivých opatrení. Na stretnutiach boli pre vybrané opatrenia identifikované údaje, ktoré je možné získať v rámci monitorovacieho systému PPA ako aj možné problémy so získaním dodatočných údajov potrebných pre kvantifikáciu spoločných a špecifických ukazovateľov výstupu a z časti aj výsledku.

Potreby údajov sú zadefinované v Pláne hodnotenia. Prevažná časť primárnych údajov je spracovaná a administrovaná prostredníctvom informačných systémov PPA, ktorá poskytuje svoju vlastnú databázu primárnych údajov pre potreby monitoringu a hodnotenia. PPA zabezpečuje zber primárnych údajov prostredníctvom žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku (projektové podpory PRV) pri schválení projektu (výhodiskový stav), prostredníctvom povinných monitorovacích správ od príjemcov projektových podpôr a prostredníctvom autorizácií platieb, ktoré uplatňujú výsledky kontrol na mieste. Pri neprojektových operáciách (platby na plochu) sú zdrojmi primárnych údajov jednotné žiadosti o podpory predkladané príjemcami podpôr.

Poučenia z minulosti, týkajúce sa informačného systému, boli zohľadnené do takej miery, že sa buduje integrovaný systém v rámci PPA, ktorý má riešiť okrem iného aj identifikované úzke miesta v systéme monitoringu údajov. Očakáva sa, že v priebehu r.2016 bude systém prispôbený požiadavkám získavania údajov pre potreby monitoringu a hodnotenia, ako aj že nový systém bude v súlade s princípmi e-Cohesion (Partnerská dohoda), čím sa zabezpečí vonkajšia koherentnosť monitorovania.

Významným zdrojom primárnych údajov o poľnohospodárskych podnikoch bude databáza informačných listov MPRV SR, ktorú spravuje VÚEPP. Zisťovanie pre túto databázu zachytáva podstatne väčší počet podnikov ako FADN (počet podnikov v zisťovaní Informačných listov je približne 2600, vo FADN je to len približne 600 podnikov). Vzorka podnikov pokrýva rovnomerne celé územie Slovenska a rozhodujúcu výmeru poľnohospodárskej pôdy evidovanej v LPIS. Databáza okrem výrobných ukazovateľov obsahuje aj účtovné údaje poľnohospodárskych a potravinárskych podnikov, ako sú napr. príjmy, štruktúra nákladov, pridaná hodnota, zisk, stav majetku, záväzkov, AWU a pod. Ako je uvedené v pláne hodnotenia, RO uvažuje nad možnosťou doprogramovať uvedenú databázu aj o porovnanie podporených prijímateľov a nepodporených podnikov ako aj sledovanie údajov pre špecifické výsledkové ukazovatele a tým zefektívniť a zlacniť získavanie údajov pre hodnotiteľov. Z pohľadu hodnotiteľa by takéto riešenie zlepšilo **kontrolovateľnosť kvality poskytnutých primárnych údajov zo strany žiadateľov**.

Chýbajúce primárne údaje (napr. pre opatrenia 10 (čl.28), nepriame efekty intervencií, prieskum informovanosti o programe, atď.) sa budú zbierať hodnotiteľmi prostredníctvom dotazníkových prieskumov, doplnkových štúdií a hodnotení.

Plán ukazovateľov obsahuje všetky spoločné ukazovatele výstupu a cieľov (targets) pre každú fokusovú oblasť avšak na všeobecnej úrovni. Mnohé ukazovatele je potrebné analyticky členiť podľa zamerania jednotlivých opatrení (napr. pre čl.17 bude potrebné sledovať výstupy členené podľa zamerania investícií na špecializovanú rastlinnú výrobu, živočíšnu výrobu, regiónu, typu investícií, atď.). Hodnotiteľ poskytol návrh analytického členenia ukazovateľov výstupu v 2. priebežnej správe – bod 3.1.1. **Pre rozdielne posudzovanie prínosu vybraných opatrení (napr. čl.14, 17, 35) k cieľom fokusových oblastí sú navrhnuté ukazovatele v pláne ukazovateľov nedostatočné, resp. obmedzené. Z toho dôvodu bude potrebné návrh hodnotiteľa pre detailnejšie členenie spoločných ukazovateľov a navrhnuté špecifické ukazovatele premietnuť do dátovej štruktúry monitoringu PPA ako aj určiť metodiku pre ich kvantifikáciu. Po schválení konečnej verzie PRV SR 2014-2020**

bude nutné venovať tejto oblasti značnú pozornosť. Keďže monitoring poskytuje RO údaje o implementácii programu, je dôležitý pre riadenie programu ako aj pre dosahovanie stanovených programových cieľov (targets).

Sekundárne údaje budú získavané hlavne z výskumných ústavov a štátnych inštitúcií a ostatných organizácií (Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum, Ústredný skúšobný a kontrolný ústav pre poľnohospodárstvo, Výskumný ústav vodného hospodárstva, Spoločnosť pre ochranu vtáctva na Slovensku, Štátna ochrana prírody SR). RO spolu s vybraným hodnotiteľom bude musieť určiť dátové potreby z uvedených inštitúcií ako aj zabezpečiť ich každoročné poskytovanie ihneď na začiatku nového programového obdobia.

Systém monitorovania

V pláne hodnotenia je uvedené, že PPA administruje elektronický systém zaznamenávania a uchovávanía monitorovacích údajov o programe a jeho vykonávaní, ktoré sú potrebné na účely monitorovania a hodnotenia, a najmä informácií potrebných na sledovanie pokroku pri dosahovaní stanovených cieľov a priorít. Hlavným zdroj údajov pre projektové opatrenia budú žiadosti o nenávratný finančný príspevok, zmluvy o poskytnutí NFP, žiadosti o platbu a monitorovacie správy od prijímateľov. Pre neprojektové opatrenia bude hlavným zdrojom údajov export údajov zo systému IACS. **Súčasný systém monitorovania je náročný na administratívne kapacity, pretože si vyžaduje značný rozsah pracovných postupov zo strany zamestnancov PPA. Keďže program PRV SR 2014-2020 bude z pohľadu počtu cieľov (19 fokusových oblastí) rozsiahlejší ako predchádzajúci, je nutné vyriešiť tento nedostatok.** Ako už bolo spomenuté, v súčasnosti prebieha príprava nového integrovaného softwarového riešenia v rámci PPA, ktorý má riešiť okrem iného aj identifikované úzke miesta v systéme monitoringu údajov.

Administratívne kapacity PPA pre monitorovanie sú určené pripravenosťou informačného systému ako aj spôsobom vyhlasovania výziev. V prípade, že bude požadované vyhlasovať výzvy podľa fokusových oblastí, bude ohrozená administratívna kapacita PPA a následne aj schopnosť zabezpečiť včasný zber a spravovanie údajov. **Hodnotiteľ navrhuje na začiatku programového obdobia pripraviť podrobnú analýzu požadovaných údajov z PPA v zmysle schválenej programovej intervenčnej logiky, schváleného spôsobu implementácie programu a následne naprogramovať softvérový nástroj pre získavanie a spracovanie údajov a prípravu reportingu.**

Hodnotiaci plán

-
- *Je plán hodnotenia primeraný z pohľadu úplnosti, použiteľnosti a integrácie s ďalšími činnosťami zameranými na spracúvanie informácií?*
  - *Do akej miery je text plánu hodnotenia a/alebo ďalších špecifických príručiek s usmerneniami dostatočne jasný a aká je ich kapacita poslúžiť ako praktický návod?*
  - *Do akej miery zodpovedajú prioritné témy a činnosti špecifickým informačným potrebám riadiaceho orgánu?*
-

V zmysle usmernenia EK hodnotiaci plán popisuje jasne a dostatočne rozsiahlo všeobecné požiadavky na ciele a výkon hodnotenia, ciele a zámery hodnotiaceho plánu, koordináciu a organizáciu hodnotiacich aktivít, požiadavky na údaje, časový plán hodnotenia, administratívne kapacity. Hodnotiaci plán berie do úvahy exitujúcu štruktúru zapojených inštitúcií, ktoré zohrávajú dôležitú úlohu pri získavaní primárnych a sekundárnych údajov. Popisuje komunikáciu výsledkov hodnotenia ako aj alokované zdroje (IT, personálne).

Najdôležitejšou výzvou pre RO bude na začiatku programového obdobia pripraviť aktualizovaný plán hodnotiacich aktivít v zmysle schválenej intervenčnej logiky. Nakoľko plán hodnotenia je všeobecný, čo vyplýva zo súčasnej situácie, bude potrebné určiť najmä zdroje údajov pre výsledkové ukazovatele.

Veľkú pozornosť bude potrebné venovať neprojektovým opatreniam, najmä opatreniu 10 (čl.28). Ihneď po schválení programu je nutné, aby RO zabezpečil s vybranými organizáciami zber údajov a vytváranie databázy, ktorá bude slúžiť pre sledovanie biodiverzity, kvality vody a pôdy, erózie, emisií skleníkových plynov a amoniaku. Na účely hodnotenia vplyvov opatrení v rámci fokusovej oblasti 5D by mala byť presne špecifikovaná dátová základňa, aby bolo možné kvantifikovať príspevok podporených opatrení k stanovenému cieľu fokusovej oblasti 5D.

Samostatnú kapitolu v hodnotiacom pláne tvorí LEADER, keďže toto opatrenie bude prispievať k viacerým fokusovým oblastiam a tým aj k viacerým špecifickým cieľom programu ako aj k cieľom IROP (CLLD). Z charakteru opatrenia vyplýva, že monitorovací systém neposkytne potrebné údaje pre hodnotiteľov (iba prehľad o implementácii) a preto bude potrebné pripraviť špecifické hodnotiace štúdie na začiatku implementácie opatrenia. Pri získavaní údajov pre potreby hodnotenia bude kľúčovú úlohu zohrávať aj NSRV a jej jednotlivé antény.

V rámci zabezpečenia hodnotiacich aktivít bude potrebné naplánovať dostatočný objem prostriedkov z Technickej pomoci potrebných na realizáciu nutných hodnotiacich štúdií a prác.

4. HODNOTENIE PLÁNOVANÝCH OPATRENÍ PRE VYKONÁVANIE PROGRAMU

4.1 Hodnotenie primeranosti ľudských zdrojov a administratívnych kapacít pre riadenie programu

Opis

Určenie všetkých orgánov a súhrnný opis štruktúry riadenia a kontroly programu je uvedený v kapitole 15 programového dokumentu. V zmysle čl.65 nariadenia (EÚ) č.1305/2013 sú pre program určené nasledovné orgány:

Typ inštitúcie	Názov orgánu/subjektu a oddelenie alebo jednotka, kde je to relevantné
Riadiaci orgán	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
Príslušný orgán	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
Platobná agentúra	Pôdohospodárska platobná agentúra
Certifikačný orgán	Súkromný audítorský orgán podľa čl. 9 nariadenia (EÚ) č. 1306/2013 vybraný podľa zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní.

Inštitucionálne zabezpečenie

Riadiaci orgán: MPRV SR

Riadenie programu zabezpečuje riadiaci orgán, ktorým je MPRV SR, konkrétne sekcia rozvoja vidieka a priamych platieb, prostredníctvom jej dvoch odborov a to odboru rozvoja vidieka a LEADER a odboru environmentálnych činností. Podľa čl.66 nariadenia (EÚ) č.1305/2013, riadiaci orgán je zodpovedný za účinné, efektívne a správne riadenie a vykonávanie programu (zodpovedný hlavne za prípravu samotného programu, definovanie opatrení, prijímateľov, oprávnených výdavkov, prípravu kritérií spôsobilosti a návrh výberových kritérií pre jednotlivé operácie, stanovenie ukazovateľov a dosahovanie cieľov programu).

Organizačná štruktúra RO:

Administratívna kapacita:

Ako je znázornené v organizačnej štruktúre MPRV SR, RO pozostáva zo Sekcie rozvoja vidieka a dvoch odborov: Odbor rozvoja vidieka a LEADER a Odbor environmentálnych činností. Úlohy vyplývajúce z čl.66 nar.(EÚ) 1305/2013 bude zabezpečovať celkovo 16 zamestnancov.

Platobná agentúra: Pôdohospodárska platobná agentúra

Pôdohospodárska platobná agentúra (PPA) zriadená podľa doterajších zákonov je platobnou agentúrou podľa zákona č.543/2007 Z.z. (pripravuje sa nový zákon) o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka v znení neskorších predpisov. PPA ako akreditovaný orgán štátnej správy zabezpečuje administratívnu činnosť pri poskytovaní podpory: i.) v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom hospodárstve a rybnom hospodárstve z prostriedkov štátneho rozpočtu podľa osobitných predpisov, ii.) pre pôdohospodárstvo, rozvoj vidieka a rybne hospodárstvo podľa osobitných predpisov.

Podľa článku 7 nariadenia EÚ č.1306/2013, PPA je zodpovedná za riadenie a kontrolu výdavkov EPFRV. Zároveň bude PPA úzko spolupracovať s ÚKSÚP-om a ŠVPS SR pri vzájomnej výmene informácií, predovšetkým v oblasti oznamovania zistení pri výkonoch KNM u žiadateľov o podporu nachádzajúcich sa v zoznamoch žiadateľov na PPA, ktoré tieto dve odborné inštitúcie vykonávajú na základe vlastných originálnych kompetencií.

Certifikačný orgán: Súkromný auditorský orgán podľa čl. 9 nariadenia (EÚ) č. 1306/2013 vybraný podľa zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní.

Nástroje pre nezávislé vyšetrowanie a vybavovanie sťažností

V rámci SR bol zriadený Centrálny kontaktný útvar OLAF pre SR, ktorý plní úlohy ako Koordinačný úrad pre boj proti podvodom v SR (zriadený uznesením vlády SR č. 1133 z 28. novembra 2001). Centrálny kontaktný útvar OLAF pre SR je kontaktným bodom siete AFCOS na SR a zodpovedá za kontrolu hlásení o nezrovnalostiach za všetky fondy EÚ uplatňované v SR. Následne ich zasiela prostredníctvom AFIS do OLAFu, a to v priebehu 2 mesiacov po skončení každého štvrťroku.

Určeným orgánom zodpovedným za hlásenia nezrovnalostí z EPZF a EPFRV podľa nariadenia (EÚ) č. 1306/2013 je PPA, ktorá štvrťročne zasiela hlásenia o nezrovnalostiach na Centrálny kontaktný útvar OLAF pre SR. Pôdohospodárska platobná agentúra vykonáva zisťovanie, klasifikáciu a vymáhanie nezrovnalostí vzniknutých neoprávnenými výdavkami z fondov EPZF a EPFRV. Vymáhanie zabezpečuje v správnom alebo v súdnom konaní. Uznesením vlády SR č. 547 z 27. júna 2007 bola prijatá „Národná stratégia ochrany finančných záujmov ES v SR“. Za účelom realizácie a koordinácie opatrení prijatých národnou stratégiou bol uznesením vlády SR zriadený Riadiaci výbor pre ochranu finančných záujmov ES v SR. Výbor pracuje prostredníctvom stálych pracovných skupín, jedna je zriadená pre nezrovnalosti, kde má zastúpenie MPRV SR aj PPA.

Hodnotiace otázky:

- **EQ 4.1.1** Ako komplexný je popis riadiaceho a kontrolného systému? Ako opisuje požiadavky týkajúce sa typov podpory?

Posúdenie administratívnych opatrení.

Opis poskytuje stručné informácie o úlohách všetkých určených orgánov, súhrnný opis štruktúry riadenia a kontroly programu. Zoznam úloh Riadiaceho orgánu je v súlade s úlohami ustanovenými v čl.66 nar. EÚ 1305/2013, ako aj opísané úlohy PPA sú v súlade s národnou legislatívou a nariadením EÚ č.1306/2013. Organizácia riadiaceho a kontrolného systému vychádza z minulého programového obdobia. Chýba popis zavádzania programu ako aj odpoveď na získané ponaučenia z minulého programového obdobia (závery MTE).

Systém kontroly je rozdelený podľa typu podpory: i.) projektové podpory a ii.) neprojektové podpory. Je predmetom akreditácie PPA, pravidelne kontrolovaný vnútorným auditom ako aj auditom EK. Celý systém je implementovaný v súlade s relevantnými nariadeniami EÚ.

V rámci opisu každého opatrenia sú uvedené opatrenia na zmiernenie rizika implementácie ako celkové posúdenie opatrenia. Hlavným opatrením pre zabezpečenie hospodárnosti poskytnutej podpory v rámci projektových opatrení je povinnosť postupovať v zmysle zákona č.25/2006 Z.z. o verejnom obstarávaní. Overiteľnosť a kontrolovateľnosť investícií je zabezpečená systémom administratívnych kontrol a kontrol na mieste v zmysle legislatívy upravujúcej kontroly investičných opatrení. Pre neprojektové podpory žiadateľ pre vstup do opatrenia bude musieť splniť všeobecné podmienky a zároveň bude povinný v rámci podopatrení plniť stanovené špecifické podmienky. Neprojektové opatrenia budú predmetom administratívnych kontrol a kontrol na mieste vykonávaných PPA.

Keďže by sa mali uprednostňovať pri výbere malé a stredné podniky, bolo by vhodné k ich žiadostiam priradiť vyššiu váhu vo výberových kritériách v rámci jednotlivých opatrení.

- **EQ 4.1.2** Do akej miery navrhované úrovne ľudských zdrojov a administratívnych kapacít zodpovedajú potrebám riadenia a zavádzania programu?

Súčasná úroveň ľudských zdrojov a administratívnych kapacít bude upravená v zmysle nezávislého auditu, ktorý plánuje RO obstaráť v priebehu niekoľkých mesiacov. Audit administratívnych kapacít bude zameraný na analytickú činnosť sústredenú na hodnotenie súčasného stavu kapacít podľa definície pre dané programové obdobie, z ktorého vyplynie usmernenie na ďalšie obdobie. Výstupom auditu bude i.) návrh počtu administratívnych kapacít, definícia organizačnej štruktúry riadiaceho orgánu a sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom resp. platobnej agentúry spolu s regionálnymi pobočkami, ii.) návrh jednotlivých prvkov na zefektívnenie riadenia ľudských zdrojov so zameraním na motiváciu a fidelizáciu zamestnancov a iii.) návrh okruhov vzdelávania vzhľadom na potreby administratívnych kapacít. RO a PPA v zmysle uvedených návrhov upravujú administratívne kapacity pre program ako aj úroveň ľudských zdrojov zodpovedajúce potrebám riadenia a zavádzania programu PRV SR 2014-2020.

Pri príprave auditu je potrebné brať do úvahy aj nové opatrenia programu – najmä opatrenie 16 Spolupráca, podopatrenie 6.1 Mladí farmári a 6.3 Malé poľnohospodárske podniky, ktoré budú vyžadovať vyššiu administratívnu náročnosť. V PPA bude nutné zamestnať projektových manažérov najmä pre projekty Spolupráce, aby sa sledovali podporené projekty počas ich implementácie. Ďalej je potrebné brať do úvahy aj zmeny v stratégii programu (zameranie sa na konkrétne sektory, vyhlasovanie výziev podľa fokusových oblastí, očakávaný vyšší počet menších projektov), povinnosť podporených prijímateľov obstarávať investície v zmysle zákona o verejnom obstarávaní, integrované

projekty, riešenie súdnych sporov s príjemcami. Všetky tieto skutočnosti budú predstavovať vyššie administratívne nároky najmä na strane PPA. Okrem toho pre potreby zavádzania programu je na strane RO potrebné posilniť administratívne kapacity pre monitorovanie a hodnotenie programu (minimálne 1 zamestnanec). V minulom období boli tieto úlohy delegované na PPA a externého hodnotiteľa (vrátane výročných správ). V zmysle záverov MTE je potrebné na úrovni RO systematicky pracovať s monitorovacími údajmi, analyzovať priebežne vývoj hodnôt ukazovateľov a opierať o ne všetky kľúčové rozhodnutia.

▪ **EQ 4.1.3** *V akej miere sú zručnosti a schopnosti ľudských zdrojov a administratívnych kapacít relevantné pre špecifické potreby riadenia a zavádzania programu?*

Vo vzťahu k určeniu zručností a schopností ľudských zdrojov bude v rámci plánovaného auditu uskutočnená analýza administratívnych kapacít riadiaceho orgánu a PPA pre PRV z pohľadu:

- Odbornosti a kvality administratívnych kapacít
- Hodnotenia vzdelávacích potrieb administratívnych kapacít, analýzy poskytovaného vzdelávania a dosahovania odborného rastu personálu

Výstupom auditu budú požiadavky na odbornosť a kvalitu administratívnych kapacít a návrh okruhov vzdelávania vzhľadom na potreby administratívnych kapacít. RO a PPA v zmysle uvedených návrhov budú realizovať školenia svojich zamestnancov s cieľom zvýšiť zručnosti a schopnosti zamestnancov relevantné pre špecifické potreby riadenia a zavádzania programu.

Z pohľadu hodnotiteľa je potrebné pri príprave auditu upriamiť pozornosť na:

- i.) špecifické potreby riadenia programu týkajúce sa koordinácie s ostatnými operačnými programami (PD a CLLD) a riadenie hodnotenia PRV. Podľa MTE je žiaduca systematická odborná profilácia zamestnancov RO, ktorá zefektívni nastavovanie podpôr a budúce programovanie, prípravu výberových kritérií pre projekty a obmedzí rozhodovanie pod vplyvom politických tlakov.
- ii.) špecifické potreby zavádzania programu týkajúce sa najmä výberu projektov v zmysle sledovaných cieľových hodnôt (plnenie výkonnostného rámca), hodnotenia správnosti postupov žiadateľov pri obstarávaní investícií, administrácie projektov spolupráce, výkonu kontrol najmä u nových opatrení PRV, monitorovania (zmena štruktúry PRV, zavedenie fokusových oblastí má významný vplyv na monitorovací systém).

▪ **EQ 4.1.4** *Do akej miery boli potreby rozvoja kapacít primerane identifikované?*

Potreby rozvoja kapacít budú podrobne identifikované v rámci spomenutého auditu administratívnych kapacít Programu rozvoja vidieka.

Medzi hlavné potreby rozvoja kapacít patrí:

- i.) dostatočná administratívna kapacita PPA, ktorá zabezpečí:
  - a. plynulé vyhodnotenie prijatých žiadostí NFP (meškania vo vyhodnocovaní môžu významne ohroziť implementáciu programu), očakáva sa vyšší počet žiadostí než v minulom programovom období
  - b. administráciu a kontrolu nových opatrení (opatrenie 16 Spolupráca, podopatrenie 6.1 Mladí farmári, podopatrenie 6.3 Malé poľnohospodárske podniky, opatrenie 17 Vzájomné fondy)

- c. kontrolu podmienok plnenia u neprojektových podpôr (zvyšuje sa úroveň minimálnych požiadaviek)
- ii.) dostatočná administratívna kapacita RO, ktorá zabezpečí:
  - a. koordináciu implementácie PRV s ostatnými operačnými programami (PD a CLLD)
  - b. zavádzanie programu v zmysle stanovených cieľových hodnôt (nastavovanie podmienok vo výzvach, príprava výberových kritérií pre projekty, usmernenia pre PPA)
  - c. riadenie celého procesu monitorovania a hodnotenia PRV

▪ **EQ 4.1.5** Boli v rámci ustanovení o technickej pomoci navrhnuté vhodné riešenia?

Do oprávnených nákladov opatrenia Technická pomoc boli zahrnuté všetky dôležité aktivity, ktoré by mali zabezpečiť efektívne riadenie, implementáciu, monitorovanie, hodnotenie, audit a kontrolu PRV.

Uvedené aktivity zahŕňajú široké spektrum aktivít. Pri rozhodovaní o realizácii aktivít financovaných z technickej pomoci hodnotiteľ odporúča na začiatku nového programového obdobia sa zamerať prioritne na získavanie údajov potrebných pre hodnotenie (v zmysle odporúčania MTE), dobudovanie monitorovacieho systému pre neprojektové opatrenia a jeho zjednotenie s monitorovacím systémom pre projektové podpory ako aj zabezpečenie pripravenosti administratívnych kapacít na nové administratívne a kontrolné postupy a procesy.

▪ **EQ 4.1.6** Sú ustanovenia týkajúce sa publicity PRV dostatočné z pohľadu relevantnosti navrhovaných komunikačných metód a nástrojov, ich rozsahu a zdrojov?

V programe je popísaný komunikačný plán, prostredníctvom ktorého bude RO vykonávať publicitu PRV. Uvedený popis dostatočne popisuje súčasti komunikačného plánu, ktorými sú komunikačná kampaň a komunikačné nástroje. Navrhované komunikačné nástroje (komunikačné médiá, audiovizuálne diela, tlačené informačné materiály, informačné akcie) zabezpečia transfer informácií o PRV k jednotlivým cieľovým skupinám.

Pre zabezpečenie viditeľnosti spolufinancovania Európskou úniou pri jednotlivých projektoch financovaných z Programu rozvoja vidieka SR budú umiestnené oznamy, a to v súlade s informačnými opatreniami pre prijímateľov, ktoré sú jasne formulované v Manuáli informačnej a propagačnej stratégie.

Hodnotiteľ odporúča začať s publicitou PRV ihneď po jeho schválení aby boli informovaní všetci potenciálni prijímatelia ešte pred prvými výzvami programu. Keďže sa plánujú maximálne 2-3 výzvy na jedno opatrenie, pričom najvyššie alokácie majú byť sústredené na prvú výzvu, je potrebné v dostatočnom časovom predstihu informovať potenciálnych prijímateľov hlavne o možnostiach získania podpôr, o kritériách oprávnenosti a výberových kritériách.

▪ **EQ 4.1.7** V akom rozsahu korešpondujú navrhované poradenské kapacity s identifikovanými potrebami?

Z hľadiska riadenia programu bude nevyhnutné posilniť najmä riadiace kapacity poradenstva na MPRV SR. Zároveň bude potrebné prepojiť a skoordinať jednotlivé články poradenského systému (MPRV SR, Agroinštitút, NLC, NSRV a súkromné poradenské spoločnosti).

Kvalitatívne posilnenie kapacít poradenského systému si budú vyžadovať dve cieľové skupiny: i) lektori zodpovední za prípravu a školenia poradcov, ktorí neboli dostatočne fundovaní v relevantných oblastiach, a ii) samotní poradcovia, pre ktorých sa škála odbornosti rozšíri o nové okruhy poradenstva v oblasti mimoprodukčného poľnohospodárstva, životného prostredia, klimatických zmien, energetickej efektívnosti a zavádzania inovácií a inovatívnych postupov do celého procesu výroby vrátane financovania.

5. Hodnotenie horizontálnych tém

5.1 Hodnotenie primeranosti z pohľadu presadzovania rovnakých príležitostí a predchádzania diskriminácii

Počas procesu prípravy programu bola zachovaná rovnosť príležitostí a nevyskytli sa žiadne problémy v súvislosti s diskrimináciou. V priebehu prípravy bola vytvorená Pracovná skupina pozostávajúca zo širokej škály partnerov. Z pohľadu ex-ante hodnotiteľa nebola identifikovaná ani požadovaná potreba účasti osobitnej organizácie zameranej na podporu rovnosti príležitostí a zásady nediskriminácie. Najmä organizácie zaoberajúce sa hospodárskym a sociálnym rozvojom vidieka plnili úlohu partnera pre túto oblasť.

V rámci analýzy SWOT, identifikácie potrieb a stratégie neboli identifikované žiadne hlavné problémy resp. osobitné potreby a požiadavky sociálnych partnerov v oblasti rovnosti príležitostí a nediskriminácie. Celý Program rozvoja vidieka 2014-2020 je otvorený a umožňuje zapojenie rôznych skupín ohrozených diskrimináciou do jeho implementácie. Priorita 6, najmä diverzifikácia poľnohospodárskych činností a prístup LEADER poskytuje reálny priestor pre realizáciu projektov zameraných na rovnosť príležitostí a nediskrimináciu. Priorita 1 je taktiež otvorená témam rovnosti príležitostí a poskytuje rovnosť prístupu k informáciám a poradenstvu.

Hodnotiaci plán obsahuje časť, v rámci ktorej sa bude zaoberať aj stupňom poskytovania informácií o vplyve programu na rovnosť príležitostí a nediskrimináciu v krátkodobom a dlhodobom horizonte. Ako je uvedené v programe, relevantné ukazovatele budú pravidelne monitorované a vyhodnocované.

Program neobsahuje osobitné ciele a tým pádom ani špecifické aktivity týkajúce sa zásad rovnosti a nediskriminácie.

Hodnotiteľ môže konštatovať, že program neobsahuje žiadne myšlienkové a obrazové stereotypy a nepoužíva sexistický jazyk.

Odporúčania

Hodnotiteľ odporúča v priebehu tvorby programu prihliadať na ciele podpory rovnosti a nediskriminácie a postupné integrovanie jej zásad do jednotlivých častí programu vrátane stanovenia relevantných indikátorov. Zároveň odporúča zvýrazniť aktívny boj proti diskriminácii na základe pohlavia, rasy alebo etnického pôvodu, viery a vierovyznania, zdravotného postihnutia alebo veku najmä v oblasti publicity programu.

5.2 Hodnotenie primeranosti plánovaných opatrení na podporu trvalého rozvoja

Pojem „Trvalo udržateľný rozvoj“ je na Slovensku definovaný v § 6 zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí. Je definovaný ako **„rozvoj, ktorý súčasným i budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom neznižuje rozmanitosť prírody a zachováva prirodzené funkcie ekosystémov.“**

Trvalo udržateľným rozvoj (TUR) je rozumie cielený, dlhodobý (priebežný), komplexný a synergický proces, ovplyvňujúci podmienky a všetky aspekty života (kultúrne, sociálne, ekonomické, environmentálne a inštitucionálne), na všetkých úrovniach (lokálnej, regionálnej, globálnej) a smerujúci k takému funkčnému modelu určitého spoločenstva (miestnej a regionálnej komunity, krajiny, medzinárodného spoločenstva), ktorý kvalitne uspokojuje biologické, materiálne, duchovné a sociálne potreby a záujmy ľudí, pričom eliminuje alebo výrazne obmedzuje zásahy ohrozujúce, poškodzujúce alebo ničiace podmienky a formy života, nezaťažuje krajinu nad únosnú mieru, rozumne využíva jej zdroje a chráni kultúrne a prírodné dedičstvo.

Vláda SR schválila **Národnú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja SR** svojim uznesením vlády SR č. 978/2001. V rámci nej definuje postup Slovenska pri jej implementácii.

Hodnotenie jednotlivých stratégií, koncepcií, programov, a aktivít vo vzťahu k TUR možno realizovať na základe 16 princípov (na riadenie činnosti ľudí) a 40 kritérií (na posudzovanie uplatnenia princípov):

1. Princíp podpory rozvoja ľudských zdrojov
2. Ekologický princíp
3. Princíp autoregulačného a sebahodnotiaceho vývoja
4. Efektívnosť princípu
5. Princíp rozumnej dostatočnosti
6. Princíp preventívnej opatrnosti a predvídavosti
7. Princíp rešpektovania potrieb a práv budúcich generácií
8. Princíp vnútrogeneračnej, medzigeneračnej a globálnej rovnosti práv obyvateľov Zeme
9. Princíp kultúrnej a spoločenskej integrity
10. Princíp nenásilia
11. Princíp emancipácie a participácie
12. Princíp solidarity
13. Princíp subsidiarity
14. Princíp prijateľných chýb
15. Princíp optimalizácie
16. Princíp sociálne, eticky a environmentálne priaznivého hospodárenia, rozhodovania, riadenia a správania

Kritéria pre Ekologický princíp:

- zachovanie a podpora biodiverzity, vitality a odolnosti ekosystémov,
- optimalizácia priestorového usporiadania a funkčného využívania krajiny a zabezpečenie jej územného systému ekologickej stability,

- zachovanie a podpora život zabezpečujúcich systémov,
- zachovanie vysokej kvality zložiek životného prostredia – minimalizácia negatívnych vplyvov na životné prostredie,
- minimalizácia využívania neobnoviteľných zdrojov a prednostné využívanie obnoviteľných zdrojov, avšak v medziach ich reprodukčných schopností;

Jednotný súbor ukazovateľov TUR prerokovala a prijala na svojom 4. zasadnutí 18 apríla až 3. mája 1996 v New Yorku Komisia OSN pre trvalo udržateľný rozvoj (CSD), ktorej členom bola v rokoch 1996-2000 aj Slovenská republika. Tieto pre všetky členské štáty OSN platné ukazovatele TUR spolu s ich gestormi v SR, určenými podľa uznesenia vlády SR č. 655/1997, uvádza príloha č.1. Ukazovatele TUR nadväzujú na 40 kapitol AGENDY 21 (príloha č.2), ktorých gestorov taktiež určilo uznesenie vlády SR 978/2001.

Zabezpečovanie TUR patrí k prioritám politiky EÚ. Cardiffská iniciatíva Rady Európy (1998) navrhla aplikovať tzv. dvojpilierový model TUR EÚ, v marci 2000 na Lisabonskom summite rozšírení o tretí - štrukturálny pilier (sociálno-ekonomický), v snahe zabezpečiť integráciu environmentálnej politiky s ekonomickou politikou. V roku 2001 Rada Európy vytýčila strategický cieľ- zavedenie novej ekonomiky založenej na vyššej konkurencieschopnosti a dynamike poznania so schopnosťou trvalo udržateľného ekonomického rastu s pozitívnym vplyvom na zamestnanosť a sociálnu kohéziu. Cieľ doplnili na stretnutí v Štokholme o dimenziu environmentu. Návrh stratégie TUR: *Udržateľná Európa pre lepší svet* (Rada Európy, jún 2001 v Göteborgu) sa orientuje na 6 prioritných problémov - klimatické zmeny, negatívne vplyvy na zdravie obyvateľstva, zvyšovanie tlaku na využívanie prírodných zdrojov, chudobu a sociálne rozdiely, dynamiku populačného vývoja a znečisťovanie životného prostredia.

Odpoveď na hodnotiace otázky

- *Ako sú do intervenčnej logiky začlenené opatrenia priamo zamerané na cieľ udržateľnosti (priorita č.4 a 5)?*

Program rozvoja vidieka SR na programové obdobie 2014-2020 zohľadňuje požiadavky nar. EÚ č.1303/2013, a č.1305/2013 vo vzťahu k TUR.

Program dodržiava horizontálny princíp trvalo udržateľného rozvoja. Jeho hlavným cieľom je zabezpečenie environmentálnej, ekonomickej a sociálnej udržateľnosti rastu s osobitným dôrazom na ochranu a zlepšenie životného prostredia.

Ciele TUR sú v súlade s prioritami stratégie Európa 2020 – zabezpečiť udržateľný, inteligentný a inkluzívny rast.

Environmentálne aspekty TUR:

Programové ciele PRV si kladú za cieľ udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy.

Špecifické ciele programu sú v rámci priority 4 zamerané na Obnovu, zachovanie a posilnenie biologickej diverzity vrátane lokalít NATURA 2000 (fokusová oblasť 4A), Zlepšenie vodného hospodárstva vrátane riadenia používania hnojív a pesticídov (4B) a Predchádzanie erózií pôd a zlepšenie jej obhospodarovania (4 C).

Opatrenia 1 (Prenos znalostí a informačné aktivity) a opatrenie 2 (Poradenské služby) prispievajú prenosom informácií k ochrane biologickej diverzity v poľnohospodárstve a lesníctve, k obmedzeniu negatívnych vplyvov hnojív a pesticídov na kvalitu vody, k zvýšeniu environmentálnej efektívnosti podpôr na ochranu vody, zvýšeniu informovanosti farmárov v oblasti ochrany pôdy proti erózií, zhutneniu a okysleniu pôd formou primeraných agrotechnických opatrení.

Podopatrenie Pozemkové úpravy v rámci opatrenia 4 (Investície do hmotného majetku) prispeje k zvýšeniu ekologickej stability krajiny prostredníctvom Miestneho územného systému ekologickej stability, k protieróznej ochrane, ochrane podzemných vôd ako aj k zlepšeniu vodného režimu v krajine.

V rámci opatrenia 8 (Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenie životaschopnosti lesov) program prispieva k zlepšeniu zdravotného stavu lesov. Prispieva k zlepšovaniu odolnosti a environmentálnej hodnoty lesných ekosystémov, k zlepšeniu vodného hospodárstva v lesnom hospodárstve a k protieróznej ochrane.

Opatrenie 10 (Agroenvironmentálne - klimatické platby) prispieva jednotlivými podopatreniami priamo k eliminácii znečistenia vôd, ochrane proti erózii a k environmentálne šetrnému zaobchádzaniu s hnojivami a pesticídami.

Ekologické poľnohospodárstvo (opatrenie 11) prispieva k TUR opatreniami s pozitívnym vplyvom na ochranu biodiverzity, zachovávanie a zlepšovanie kvality pôdy i vody, minimalizujú negatívne vplyvy poľnohospodárstva na jednotlivé zložky životného prostredia.

Opatrenia 12 (Platby v rámci sústavy NATURA 2000) a opatrenie 13 (Platby pre oblasti s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami) prispievajú k TUR to obnovou, ochranou a posilňovaním ekosystémov závislých na poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve a zachovávaním oblastí s vysokou prírodnou hodnotou..

Environmentálny aspekt obsahuje aj opatrenie 16 (Spolupráca), ktoré by malo vďaka inováciám prispieť k obnove a zachovaniu biodiverzity a ekosystémov.

PRV priamo reaguje na problematiku zmenu klímy a adaptuje poľnohospodársku výrobu na jej dôsledky prostredníctvom opatrenia 5.

Špecifické ciele programu sú v rámci priority 5 zamerané na Zvýšenie efektívnosti využívania vody v poľnohospodárstve (fokusová oblasť 5A) , Zvýšenie efektívnosti využívania energie v poľnohospodárstve pri spracovaní potravín (5B), Uľahčenie dodávok a využívania OZE, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov (5 C)., Zníženie emisií skleníkových plynov a amoniaku z poľnohospodárstva (5D), Podpora zachovania a sekvestrácie oxidu uhličitého v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve(5 E).

Opatrenia 1 (Prenos znalostí a informačné aktivity) a opatrenie 2 (Poradenské služby) prispejú prenosom informácií k zvýšeniu efektívnosti využívania vody formou závlah, k zníženiu energetickej náročnosti s ohľadom na klimatické zmeny. Opatrenia prispejú k zvýšeniu informovanosti o postupoch , vedúcich k zníženiu emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva, ako aj spôsoboch podpory a zachovania a sekvestrácie oxidu uhličitého .

Opatrenie 4 (Investície do hmotného majetku) – operácia“ Investície do hmotného majetku zamerané na zefektívnenie vody v poľnohospodárstve“- prispeje k rekonštrukcii závlahových zariadení, efektívnejšiemu nakladaniu s vodou , zabezpečí lepšie využívanie vody v krajine, šetrenie vodnými zdrojmi ako aj stabilizáciu vodného režimu v poľnohospodárskej pôde. Operácia“- Investície do spracovania a využívania obnoviteľných zdrojov energie“ prispeje k podpore OZE a využívaniu biologických odpadov z vlastných zdrojov . Operácia “Investície do technológií ktoré prispievajú k úsporám konečnej energetickej spotreby“ prispeje formou zvýšenia účinnosti využitia energia v poľnohospodárstve k znižovaniu dôsledkov klimatickej zmeny.

Podpora“ Neproduktívnych investícií spojených s plnením agroenvironmentálnych cieľov súvisiacich s klímou“ prispieva prioritne k zníženiu emisií skleníkových plynov a amoniaku z poľnohospodárstva.

Podpora investícií do obnoviteľných zdrojov energií je zahrnutá aj do Opatrenia 6 (Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikania) pomocou podopatrenia 6.4, čím program podporuje trvalú udržateľnosť ekonomických činností na vidieku.

Uľahčenie dodávok a využitia obnoviteľných zdrojov energie je aj cieľom opatrenia 7 (Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach).

V rámci opatrenia 8 (Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenie životaschopnosti lesov) program prispieva k zlepšeniu odolnosti lesných ekosystémov a prevencia proti povodňam a požiarom. Zlepšenie druhovej skladby porastov, ich ochranné pred nepriaznivými vplyvmi prospeje k zvýšenej schopnosti lesných ekosystémov sekvestrovať oxid uhličitý.

Opatrenie 10 (Agroenvironmentálne - klimatické platby) prispieva jednotlivými podopatreniami priamo k implementácii opatrení, ktoré plošne zmierňujú pôdnu eróziu a zabraňujú odbúravaní zásob uhlíka v pôde.

Environmentálny aspekt obsahuje aj opatrenie 16 (Spolupráca), ktoré by malo vďaka inováciám prispieť k tvorbe a využitiu OZE a využitiu najnovších inovatívnych postupov.

Prepojenie priority 5 na ciele SPP a Stratégiu Európa 2020: Plánované operácie v rámci priority 5 prispievajú k dosiahnutiu jedného z hlavných cieľov SPP – Zabezpečiť udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy, ktorý prispieje k dosiahnutiu tematických cieľov: č.4 Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch, č.6 Ochrana životného prostredia a podpora energetickej efektívnosti (FO5A) a priority Stratégie Európa 2020 – udržateľný rast.

Ekonomické aspekty TUR:

Čiastkovými cieľmi sú posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií , zlepšenie prístupu k informáciám a ku komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality, zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov, sektora poľnohospodárstva sektora rybného hospodárstva a akvakultúry , investovanie do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania.

V rámci opatrenia 1 sa podporí celoživotné vzdelávanie pracovníkov v poľnohospodárstve. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne cieľovej skupiny v rámci tohto opatrenia povedie k zvýšeniu príjmov a konkurencieschopnosti podnikov a prispieje k zvýšeniu zamestnanosti, prispievajúc tak k ekonomickej ako aj sociálnej udržateľnosti rastu.

Opatrenie 2 (poradenské služby) tvorí súčasť poskytovania informácií vedúcich k efektívnemu fungovaniu podnikov , čo prispieje k ich lepšej ekonomickej výkonnosti.

Investície do hmotného majetku (Opatrenie 4) zvýšia konkurencieschopnosť poľnohospodárskych podnikov s dôrazom na vybrané odvetvia a s ohľadom na udržateľné využívanie zdrojov.

Opatrenie 5 (Obnova potenciálu poľnohospodárskej výroby zničeného prírodnými pohromami a katastrofickými udalosťami a zavedenie vhodných preventívnych opatrení) zmierňuje negatívne dôsledky prírodných katastrof a ich nepriaznivý vplyv na poľnohospodársku výrobu, zabraňuje potenciálnej ekonomickej ujme a škodám.

Opatrenie 6 (Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikania) prispieje k tvorbe nových pracovných miest vo vidieckych oblastiach. Opatrenie zároveň prispieje k zlepšeniu konkurencieschopnosti mladých a malých farmárov na trhu a k zvýšeniu diverzifikácie v poľnohospodárstve.

Opatrenie 7 (Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach) prispieje k podpore ekonomického rozvoja na vidieku. K tomu prispieje najmä rozšírenie prístupnosti, využívania a kvality informačných a komunikačných technológií (IKT), ako aj rozvoj a marketing vidieckeho cestovného ruchu.

Opatrenie 8 (Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenie životaschopnosti lesov) prispieje k rastu a udržateľnosti ekonomickej hodnoty lesného hospodárstva .

Opatrenie 9 (Zakladanie skupín a organizácií výrobcov) zlepši pozíciu poľnohospodárskych podnikov na domácom trhu najmä voči veľkým obchodným reťazcom.

Opatrenie 16 (Spolupráca) prispeje k ekonomickému aspektu trvalo udržateľného rozvoja podporou inovácií a vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach, čo napomôže aj zvýšeniu poľnohospodárskej produktivity.

Opatrenie 17 (Riadenie rizík) umožní združovanie poľnohospodárov do vzájomných fondov, prostredníctvom ktorých im bude možné vyplatiť kompenzáciu za hospodárske straty spôsobené rizikovými faktormi.

Sociálne aspekty TUR:

Čiastkovými cieľmi sú podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily a podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe.

Sociálny aspekt TUR je prítomný v rámci opatrenia 1 programu, nakoľko prispieva k zvyšovaniu úrovne vzdelanosti.

Poradenské služby v rámci opatrenia 2 sprostredkujú informácie aj mladým začínajúcim farmárom, čím napomôžu ku generačnej výmene v sektore poľnohospodárstva.

Sociálny aspekt opatrenia 6 (Rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikania) prispieva ku generačnej výmene pracovníkov v poľnohospodárstve a zároveň k zamedzeniu vyľudňovania vidieka. Okrem toho, činnosti spojené s poskytovaním služieb pre deti, seniorov a občanov so zníženou schopnosťou pohybu v rámci podopatrenia 6.4 (podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností) prispievajú k lepšiemu začleneniu týchto skupín obyvateľov do spoločenského života na vidieku.

Zlepšenie kvality života na vidieku rozšírením dostupnosti IKT či investovanie do miestnych základných služieb vrátane voľného času a súvisiacej infraštruktúry sú cieľom opatrenia 7 (Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach).

Opatrenie 13 (LFA) vplyva priaznivo i na sociálny aspekt, a to v súvislosti s udržateľnosťou resp. rastom pracovných miest v poľnohospodárstve s ohľadom na stabilizáciu príjmov podnikov v znevýhodnených oblastiach.

Opatrenie 19 (LEADER) prispeje k sociálnemu aspektu trvalo udržateľného rozvoja zapojením miestnych akčných skupín. Prístup zdola nahor umožní lepšie identifikovať potreby v danom území a docieľiť väčšie zapojenie miestnych komunít do spoločenského diania na vidieku.

-
- *S akými nepriamymi vplyvmi na environmentálnu udržateľnosť sa musí počítať v súvislosti s plánovanými opatreniami a vzájomnými interakciami medzi opatreniami?*
-

Priorita 4:

Z vybraných opatrení nemá žiadne z nich negatívny príspevok k špecifickým cieľom fokusových oblastí 4A, 4B a 4C. Všetky vybrané opatrenia vykazujú pozitívny príspevok.

V rámci priority 4 je predpoklad dosiahnutia viacerých synergii medzi vybranými opatreniami. K zachovaniu biodiverzity synergicky prispievajú opatrenia 10 (AEP) a 13 (LFA) alebo 10 (AEP – biotopy TTP) a 12 (Natura 2000), v prípade ak podporená plocha v rámci AEP sa zároveň prekrýva s plochou LFA alebo Natura 2000. Podobný vzťah môže vzniknúť medzi opatrením 12 (platby Natura 2000) a opatrením 13 (LFA) ako aj Natura 2000 a AEP – biotopy TTP. Synergický vzťah existuje aj medzi opatrením 11 (Ekologické poľnohospodárstvo) a 13 (LFA1) alebo 10 (AEP – biotopy TTP). **Vzájomné interakcie v rámci priority posilňujú princíp TUR.**

Priorita 5:

Z hodnotenia stupňa príspevku vybraných opatrení k dosahovaniu špecifických cieľov fokusových oblastí 5A - 5E vyplýva, že je možné očakávať pozitívny príspevok všetkých uvedených opatrení. Vzájomné interakcie v rámci priority posilňujú princíp TUR.

Priorita 2:

Ani jedno z vybraných opatrení nemá negatívny vplyv na environmentálnu udržateľnosť.

Reštrukturalizácia podnikov môže viesť k stabilizácii starostlivosti a pôdy a podpore inovatívnosti výroby. Vplyv pozemkových úprav je jednoznačne pozitívny z hľadiska udržateľnosti hospodárenia na pôde a environmentálnej udržateľnosti. Podpora malých fariem a mladých farmárov môže viesť k diverzifikácii starostlivosti o krajinu, ako aj k čiastočnému obmedzeniu negatívnych vplyvov veľkoplošného „bikultúrneho“ hospodárenia, charakteristického pre veľké podniky. Všetky podporené investície budú v súlade s podmienkami ochrany životného prostredia. Nové podporené technológie by mali mať vyššiu energetickú účinnosť a tým by mali prispieť aj k zmierneniu zmeny klímy.

Priorita 3:

Ani jedno z vybraných opatrení nemá negatívny vplyv na environmentálnu udržateľnosť. Podpora obnovy produkčného potenciálu poľnohospodárskej pôdy a prevencia pred negatívnymi dôsledkami povodní je pozitívnym príspevkom k TUR. Obnova a rekonštrukcia hydromelioračných zariadení prispeje k stabilizácii vodného režimu v poľnohospodárskej krajine a tým aj k zmierneniu dopadov klimatickej zmeny.

Priorita 6:

Ani jedno z vybraných opatrení nemá negatívny vplyv na environmentálnu udržateľnosť. Najvýznamnejší environmentálny príspevok je možné očakávať od naplnenia cieľa 6B „Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach“, ktorý v rámci svojich operácií bude podporovať obnovu a zachovávanie prírodného dedičstva a využívanie obnoviteľných zdrojov energie.. Cieľ bude mať pozitívny vplyv podporou takých typov aktivít, ktoré sú šetrné voči životnému prostrediu, resp. nevytvárajú dodatočnú environmentálnu záťaž.

Celkove v programe nebol identifikovaný potenciálny negatívny príspevok z hľadiska environmentálnej udržateľnosti.

Odporúčanie

V kontexte hodnotenia SEA by bolo vhodné viac zdôrazniť potrebu integrovaného manažmentu krajiny. Jednotlivé opatrenia s kladným vplyvom na životné prostredie nie je dostatočné chápať ako samotné pre jednotlivé zložky prírodného prostredia, ale je vhodné pri riešení územia najmä u výmerou veľkých poľnohospodárskych podnikov zohľadniť potenciál implementácie prvkov MÚSES, prípadne vypracovanie krajinnoekologického plánu.

5.3 Hodnotenie relevantných poradenských kapacít

Vzhľadom na súčasnú situáciu v pôdohospodárskom poradenstve na Slovensku je potrebné posilniť existujúci poradenský systém v jeho súčasnej štruktúre, a zároveň prepojiť a skoordinať jednotlivé články systému (MPRV SR, Agroinštitút, NLC, NSRV a súkromné poradenské spoločnosti).

Posilniť bude potrebné najmä riadiace kapacity poradenstva na MPRV SR. PRV 2014-2020 zabezpečuje finančné zdroje na posilnenie kvality poradenských kapacít prostredníctvom školení (Agroinštitút a NLC). V tejto oblasti však bude potrebné klásť veľký dôraz na výber čo najkvalitnejších a najrelevantnejších lektorov.

Využitie kapacít NSRV a ich regionálnych pracovísk pomôže naplniť úlohu prvých kontaktných bodov pre poradenské služby.

Z analýz vyplýva, že poradenské kapacity v súkromnom sektore sú z pohľadu počtu v súčasnosti dostatočné avšak je potrebné ich odborne posilniť postupným doškolením vo všetkých relevantných oblastiach. Ide nielen o plnenie súčasných noriem Európskeho Spoločenstva (krízové plnenie, dobré poľnohospodárske a environmentálne podmienky (GAEC), atď.), ale aj poradenstvo v oblasti mimoprodukčného poľnohospodárstva, životného prostredia, klimatických zmien, energetickej efektívnosti a zavádzania inovácií a inovatívnych postupov do celého procesu výroby vrátane financovania.

5.4 Inovácie

Vzhľadom na dôležitosť horizontálnej priority “Inovácie” hodnotiteľ odporúča posilnenie podpory inovácií ako takých (nie poradenstva a celoživotného vzdelávania) v celej štruktúre programu. Ide o inovácie v oblasti výrobkov, technológií, procesov a postupov, ktoré by mali byť viditeľnejšie zakomponované do jednotlivých opatrení vo všetkých prioritách vrátane priority 6 – inovácie vo vidieckom priestore. I napriek všeobecnej definícii inovácií by mal PRV 2014-2020 kláť väčší dôraz na podporu projektov zameraných na inovácie a inovatívne postupy.